י״ד בכסלו תשמ״ט, 11.1988

המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 4.35 שקלים

הזה

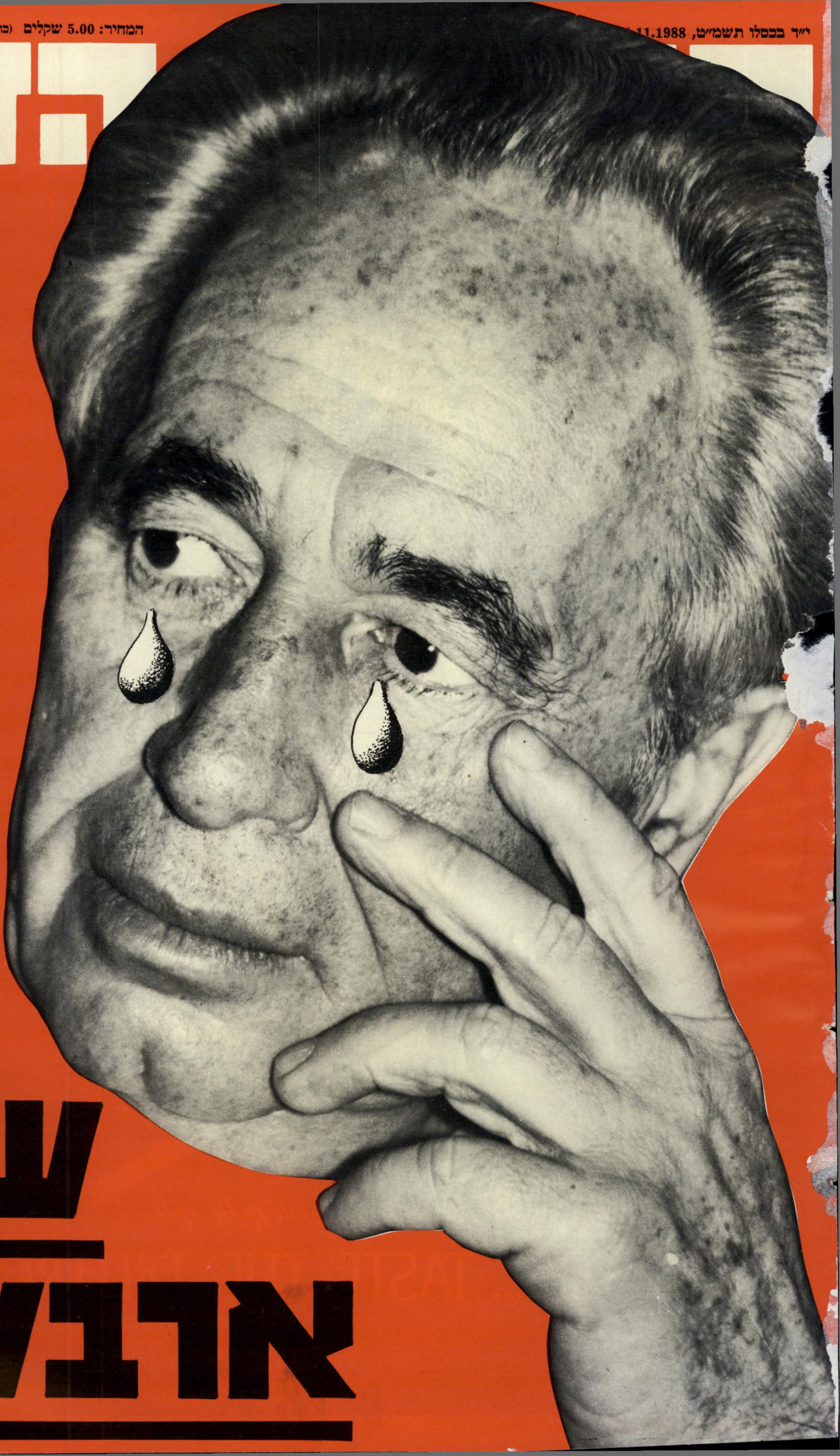

עלף ארבע!

חדש
Vogue
SUPERSLIMS 100s
Vogue
Filter
Vogue
IMPORTED
SUPERSLIMS
100s
ווג - אלגנטית, דקיקה וייחודית
SEE... FEEL... TASTE THE DIFFERENCE
אזהרה: משרד הבריאות קובע כי – העישון מזיק לבריאות

מיכתבים

בלי סימני־שאלה

על מועמדותו של דויד לוי למישרד־החוץ („הנדון", העולם הזה 16.11.88).

בהתחשב בכך שרבים הם המשחיזים בימים אלה את עטיהם וכותבים „דויד לוי, (למישרד־החוץ) אלוהים ישמור!" (עם סימן־קריאה), זה די הוגן מצידו של אורי אבנרי שהוא מסתפק, בהקשר זה, בסימן שאלה — „דויד לוי, אלוהים ישמור?"

את ההתייחסות הזאת למועמדותו של דויד לוי למישרד־החוץ יש לחפש בתחום התת־מודע, או בלשון נקייה פחות, בתסביך העליונות (חסר־ההצדקה) של האשכנזים.

לוי

במדינה נורמאלית כל אחד יכול להיות שר־חוץ, אם הוא מגיע ל־מעמד הפוליטי המצדיק מועמדות כזאת. לדויד לוי, מס' 2 במיפלגה הגדולה במדינה, לא חסרים כישורים ואם כי יכול להיות שהוא איננו יודע אנגלית, הרי הוא שולט בשתי הלשונות הרישמיות של מדינת ישראל, עברית וערבית, וזה מספיק בהחלט כדי שיוכל להתבטא במקום שצריך להתבטא.

וחוץ מזה דויד לוי גם שולט בלשון הצרפתית, שהיא, ככלות הכל, עדיין הלשון הדיפלומאטית הבינלאומית השלטת.

פטריק (ניסים) אלמקיים, לוד

● ● ●

הפלא ופלא

על הצבעת אזרחי ישראל בבחירות לכנסת ה־12 („בחירות", העולם הזה 9.11.88).

מפליא שרוב האזרחים בחרו בכוח ולא במוח.

מייק נבון, קלן, גרמניה

● ● ●

אכזבה גדולה

על הצבעת האזרחים הערביים בבחירות לכנסת ה־12.

שלחתי למיספר אישי־ציבור ערביים (ביניהם ח"כ עבד אל־ואהב דראושה וח"כ מוחמד מיעארי) מיכתב אודות האכזבה הגדולה שתוצאות הבחירות במיגזר הערבי גרמו למחנה־השלום ומי יודע אם לא יגרמו גם, בטווח הארוך, נזק לציבור הערבי עצמו.

משה רוזנפלד, תל־אביב

● ● ●

לא הראשון

על שירותם בצה"ל של שרי־ביטחון („ארנס לא שירת", „תשקיף", העולם הזה 9.11.88).

אין הצדקה להיטפל למשה ארנס. אם הוא יהיה שר־הביטחון, הוא לא יהיה שר־הביטחון הראשון שאיננו פרופסור ושלא שירת בצה"ל.

וככלל, אין צורך להגזים בנושא זה. הנה, רק לפני שבועיים נבחר בארצות־הברית לסגן־הנשיא, אדם שהוא במרחק פעימת־לב מן הכפתור היכול להביא על העולם שואה אטומית, אדם שהשתמט משרות פעיל, דווקא כשארצו היתה נתונה במילחמה קשה (בוויאט־נאם).

נתן קוק, הרצליה

● ● ●

הבעייה הדמוגראפית

על מישפחותיהם ברוכות־הילדים של ראשי המיפלגות החרדיות („מיצעד הסחטנים", העולם הזה 9.11.88).

כאשר המערך מיקד חלק מתעמולת־הבחירות שלו בבעייה הדמוגראפית, הוא ניבא, אך לא ידע מה ניבא.

ציון ספריר, העולם הזה

יוסף

הבעייה הדמוגראפית איננה מעבר לקו הירוק. בבקשה:

לח"כ החדש (דגל ה־תורה) הרב אברהם רביץ — 12 ילדים.

למנהיג הרוחני של ש"ס, הרב עובדיה יוסף — 11 ילדים.

לח"כ המפד"ל חנן פורת — תישעה ילדים.

לח"כ התימני הצעיר (37) של ש"ס, אריה גמליאל — שיבעה ילדים. כן ירבו!

אברהם גוט, בני־ברק

איך אוכלים את זה?

אי־אפשר לסמוך על הערבים. במשך שלושה דורות הם אמרו „לא" לכל יוזמת־שלום. ה„לא" הערבי היה הנשק הסודי שלנו. סמכנו עליו. עכשיו הם באים ומכריזים על נכונותם להכיר בישראל. איך יאכלו את התבשיל הזה קובעי האין־מדיניות שלנו?

6

דף חדש

דור תשמ"ח

אסופת טקסטים אוטוביוגראפיים וביקורתיים, שנכתבו בידי אנשים צעירים בשנות העשרים לחייהם, מציגה לראשונה את דמותו של דור שמתוכו תקום ההנהגה האינטלקטואלית של ישראל שלאחר תקופת החושך.

28

שקט

השקט „היחסי" ביום הראשון שאחרי הכרזת העצמאות הפלסטינית, היה שקט מתות, לא־טיבעי, יוצא־דופן. כאילו דווקא הוא מאחד את הפלסטינים הנתונים בחשכת־העוצר. כאילו עם שלם עצר נשימתו.

8

מותו של עיתונאי

חגי אשד נפטר בסוף השבוע ממחלה קשה. בקטעים מראיון שנתן אשד, עיתונאי בכיר בדבר, להעולם הזה, לפני ארבעה חודשים, ואשר לא התפרסמו אז, הוא סיפר על הספר שהוציא על ראובן שילוח, על הסתגרותו בבית ולא הסתיר את אכזבתו משימעון פרס.

42

מוות בחודש חשוון

שוב היכה המוות במישפחת ארקין, וגם הפעם היה זה בחודש חשוון. דניאל כהן, בתה (28) של גליה ארקין־כהן, נפטרה לפני שלושה שבועות בצרפת מסרטן־הדם.

40

פרחי הבאך של נורית

סיפורה של נורית עמיר, שבמשך 12 שנה חיפשה את עצמה בהולנד, בהודו ובדרום־אמריקה ולבסוף מצאה את השלווה ואת איזון הנפש בתמציות הפרחים של באך.

24

מזכירע

הפרופ' בן־עמי שרפשטיין, מי שהיה ראש החוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל־אביב, נתבע על־ידי שרה פרודזון, מזכירה שנעלבה.

31

כתבת השער הקידמי:

על ארבע?

שימעון פרס שבור ורצוץ. תיקוותו היחידה היא הקמת קואליציה רחבה. אך שמיר יוצא מגידרו כדי להשפילו ולהכריחו לבוא „על ארבע". בכל זאת מאמינים כמעט כל המומחים שתקום קואליציה רחבה. מדוע?

6

כתבת השער האחורי:

איפה מוקי?

אף אחד לא יכול היה להתחרות השבוע בכלב מוקי (בתמונה כלב אלמוני לגמרי), מי שפילג את העם לשני מחנות והיה נושא להתנצחויות. וכמו כל סופר־סטאר היה גיבור השבוע אפוף בהילה של מיסתורין. האם הוא פודל שחרחר או דוברמן אימתני. בינתיים נמשכת החגיגה.

36

מיהו יהודי?

הוויכוח על השאלה הזו הוא ויכוח־סרק – הוויכוח הלא־נכון, על הנושא הלא־נכון, בשעה הלא־נכונה, בזירה הלא־נכונה. התשובה הפשוטה היא – יהודי הוא מי שרוצה להיות יהודי.

5

שמאל אייכה?

יגאל תומרקין מחפש את השמאל. מוטי קירשנבאום מחפש את שלום עכשיו. דליה רביקוביץ רוצה להצטרף ועמוס קינן מודאג. אבל השמאל איננו, נעלם. אולי בבוקר, לאור השמש, בין פחי־הזבל לחוף הים?

42

הכל בגלל מיכתב קטן

מהו המיכתב המיסתורי, שהעלה את לחץ־הדם אצל כמה משרי־המערך? מהו המיכתב שהעלה את מחיר הדתיים בקלחת הפוליטית, ואשר גרם לליכוד לסגור עם המיפלגות הדתיות, גם במחיר הכבד של מיהו יהודי?

9

קשה להיות נאשם

קשה לעורך־הדין רם כספי לעמוד על דוכן־העדים. לאדם המרגיש עצמו כידידם של גדולי־עולם, יועצם של ראשי־ממשלות ושרים קשה לגלם תפקיד של נאשם.

15

אתה והשקל

ארנס מחפש מדליפים

עמוס ברגנר מצליח באמריקן אקספרס ● שי לוי מעקל מטוסים ● טאואר אייר מרחיבה את פעילותה ● משה ארנס מחפש מדליפים ● בוטל החרם האמריקאי על רופאי־העיניים ● ארמורקור **זכתה בנתחים.**

27

רואה בלי חשבון

חגי ולנשטיין, מגדולי רואי־החשבון בישראל, חשוד שבתוקף תפקידו קיבל מלקוח יפוי־כוח למשכן דירה כדי להשיג הלוואה, אך תחת זאת, מישכן את הדירה כנגד חובות של לקוח אחר. המישטרה המליצה להעמידו לדין. למה מסרב פרקליט־המחוז?

14

הרשות השותקת

ההחלטה לצנזר את אירועי המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר ופיטוריו של דויד גרוסמן ממחלקת־החדשות בקול־ישראל עוררו השבוע מהומה רבתי. יש מי שאומרים שההנחיות שהעביר אורי פורת, מנכ"ל רשות־השידור, אינן מהוות חריגה. העולם הזה מנתח את השתלשלות האירועים השבוע ברשות־השידור.

38

רחל המרחלת מדווחת:

עננה שחורה עברה בין אילן אכסלרוד לשומשום ● עלילות דן כנר ורקדניות־הבטן ● מעשה בתמי בן־עמי, בארתור דילר ובאבא של ארתור, שכמעט נתן לה נדוניה ● קשרים מישפחתיים מהסוג של שושלת **● אמור קנצופולסקי רוצה להיות אבא ורונית ויגלר (בתמונה) נוסעת לאוסטרליה ● מה זאת אהבה? ● הידידות החסויה של יוסלה בורמן והסטודנטית ● ומה איבדה עמליה שטן בניו־יורק?**

34

המדורים הקבועים:

מיכתבים — בלי סימני שאלה	3
איגרת העורך — סיפוח במילים	4
הנדון — מיהו יהודי?	5
במדינה — ליזום כדי להרוג	9
תשקיף — במעט־קרע	10
אנשים — יצא בשן ועין	11
יומן אישי — לשחד את ישראל	17
מה הם אומרים — הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, הפרופסור משה שוקד, מאיר פרבסקי, יאשה נג'ינסקי, גידעון נדוות, אחי פולק	18
קולנוע — דור המשך למוסקפרים	20
זה וגם זה — הרצון שוסד להפיל	21
לילות ישראל — אקשן בחדר־מדרגות	22
אתה והשקל — מעקל מטוסים	27
דף חדש — דור תשמ"ח	28
תשבצופן	32
הורוסקופ — מיהו צדק?	33
רחל מרחלת — על כל העולם	34
תמרורים — שולה־הדנים הרמוב	38

קורא יקר,

עיתונאי הטלוויזיה והרדיו ממורמרים. אסרו עליהם לדבר על „מדינה פלסטינית" וציוו עליהם להשתמש במילים „מדינת אש"ף". אסרו עליהם לראיין את המתנגדים לקו הרישמי בעניין ההחלטות של המועצה הלאומית הפלסטינית. אסרו עליהם להראות יותר מאשר קטעים קצרצרים ממושב המועצה.

הם מתמרמרים בצדק. אבל הם מתמרמרים באיחור רב.

מה שקרה השבוע בכלי־התיקשורת ה„ממלכתיים" (קרי: הממשלתיים) היה צעד גדול קדימה לעבר התהום, אבל זה לא היה הצעד הראשון.

השיטה הזאת מופעלת כבר מזה שנ־ם, ואנשי הטלוויזיה לא התקוממו נגדה. גם לא העיתונאים בכלי־התיקשורת הכתובים. להיפך: הם אימצו אותה ברצון.

המחבלים הנוראים

זה התחיל במילה „מחבלים".

מייד אחרי מילחמת ששת־הימים הומצאה המילה הזאת על־ידי משה דיין. לפני כן השתמשו במילה „חבלנים", אבל מכיוון שגם בצה"ל יש חבלנים, הומצאה המילה החדשה.

במשך שנים התריע העולם הזה בעקשנות מפני השימוש במילת־תועבה זו, שמטרתה העיקרית היא להביא לדה־הומאניזציה של היריב, להוציאו מחוץ לחוק ולמוסר.

תחילה קראו כך רק לחברי חוליות שבאו למטרות פיגוע. אחר־כך הרחיבו את המושג עד שכלל את כל הפעילים של התנועה הלאומית הפלסטינית, לוחמים ואזרחים, קיצונים ומתונים, שוחרי־מילחמה ושוחרי־שלום. על פי פקודה מגבוה דובר בכלי־התיקשורת הרישמיים על „אירגוני־המחבלים", „מנהיג־המחבלים" ו„מטה־המחבלים", כשהכוונה היתה גם לנציגויות הדיפלומטיות של אש"ף בעולם, לאירגון הסהר האדום הפלסטיני, למכוני־המחקר של אש"ף, ועוד ועוד.

הפיכת האירגון כולו ל„מחבלים" באה להצדיק כל פעולה שהיא נגדו — החל בהפצצת מישרדים אזרחיים וכלה בהריגת סופרים ומשוררים בפעולות־פשיטה.

אחר־כך התחילו להשתמש במושג „מחבלים" לגבי כל הפלסטינים, כשזה היה נוח. מילחמת־הלבנון לא היתה כלל אפשרית ללא שטיפת־המוח הממושכת הזאת, שהפכה מטרה מטורפת ליעד הגיוני־כביכול. ובמהלך אותה מילחמה הורחב עוד יותר השימוש במילה, וכיום „מחבלים" יכולים להיות גם אנשי חיזב־אללה לבנוניים, אנשי אמל, סוכני איראן ו/או סוריה, ומי לא.

התוצאה: בילבול מוחלט של המידע, שיבוש המחשבה, והצדקת כל מעשה של השילטון, ללא הירהור ועירעור כציבור. שהרי הכל מכוון תמיד נגד ה„מחבלים" הנוראים.

על כלי־התיקשורת ה„ממלכתיים" זה נכפה. העיתונאים האחרים עשו זאת מרצון.

סיפוח במילים

אחרי ה„מחבלים" באו „יהודה, שומרון וחבל־עזה", יו"ש ויש"ע.

השימוש במושגים אלה בא, כמובן, לפלס את הדרך לסיפוח, או לפחות לכיבוש ניצחי. הדבקת השמות העבריים לשטחים אלה נועדה למנוע כל אפשרות של מחשבה על ההסתלקות מהם.

לתוך מלכודת זאת נפלו גם רוב העיתונאים ה„חופשיים", המערך, אירגוני־שלום ומיפלגות־שלום למיניהם. גם הם נפלו קורבן לשטיפת־המוח. כולם החלו מדברים על „יהודה ושומרון", ובכך בלעו את הפיתיון המילולי ונתלו בחכה.

באותו הזמן נולד גם השימוש במושג „דגל אש"ף", כשהכוונה לדגל הלאומי הפלסטיני אשר נולד ב־1917 או ב־1918, כמעט 50 שנה לפני לידת אש"ף. אם זהו דגל אש"ף, כלומר דגל המחבלים הנוראים, הרי כל המניף דגל זה הוא פושע, מרצח, מחבל. כל הרעיון הלאומי הפלסטיני הוצא בצורה זו אל מחוץ למוסר האנושי. מותר לשבור עצמות, להרוג, לגרש, לפוצץ, לעצור בלי מעצרים — שהרי אין אלה אלא פעולות נגד מרצחים.

מ„דגל אש"ף" עד ל„מדינת אש"ף", מ„מחבלים" עד ל„התפרעויות" (קרי: האינתיפאדה) הדרך קצרה. אנשי הטלוויזיה והרדיו, שנכנעו לתכתיבים אלה לאורך כל הדרך, בלי התנגדות, ולרוב גם בנפש חפצה, נתנו יד לשטיפת־מוח שיטתית, שנועדה לטמטם את הציבור.

עקרונית אין הבדל בין הוראות צה"ל, המונעות „סיקור עיתונאי" בשטחים הכבושים (כלומר: התערבות גסה של הצבא בזכות הציבור לדעת את האמת) ובין סילוף המידע בטלוויזיה. שתי השיטות מונעות סיקור עיתונאי הוגן ומסלפות את המידע על־ידי השימוש הכפוי במילות־כזב.

יישור הקו

מה כל זה מזכיר?

זה מזכיר את המישטרים הטוטאליטריים השונים.

זה מזכיר את המישטר של סטאלין בברית־המועצות, כאשר זרזירי־העט של הרודן המגואל־בדם שיכתבו את ההיסטוריה מדי שנה, בהתאם למצבי־רוחו. סטאלין קבע לא רק מה להגיד, אלא גם איך להגיד זאת.

עמיתו הנאצי הפך את השיטה הזאת לאחר מעמודי־התווך של המישטר. הוא המציא לזה מילה גרמנית: GLEICHSCHALTUNG (יישור הקו, חיבור כל כלי התיקשורת לזרם אחיד). מדי בוקר היה שר־התעמולה יוזף גבלס או שליחו מכנס את עורכי העיתונים, ומודיע להם מה לכתוב ואיך. מובן שהוא קבע גם את המילים שיש להשתמש בהן.

בימי היטלר וסטאלין לא היתה עדיין טלוויזיה, ולכן לא נותק זרם־החשמל כדי להחשיך את המירקעים. תחת זאת הופעלו תחנות־הפרעה כדי למנוע את ההאזנה לשידורים בלתי־רצויים.

ג'ורג' אורוול הביא את הדברים לשיא דימיוני בסיפרו 1984, שבו תיאר מישטר המשתמש בשפה חדשה („ניוספיק", דיבור־חדש). המילחמה היא שלום, השקר הוא אמת. עכשיו באים להפעיל שיטה זו אצלנו. אולי נקרא לסיגנון זה של אורי פורת ושות' „שיחדש".

התוצאה? פאראנויה לאומית מתוכנתת, על־ידי מניעת מידע, סילוף באמצעות מילים מטעות, שטיפת־מוח וסיכול התהליך הרציונלי של ויכוח ציבורי על־ידי מניעת כל דיעה נגדית אמיתית בכלי־התיקשורת האלקטרוניים.

תפקיד עיקרי

כאשר אני מעריך מדי פעם מחדש את הצורך החיוני בקיום העולם הזה, אני רואה כאחד התפקידים העיקריים של השבועון את המילחמה בשטיפת־מוח זו.

העולם הזה אינו משתמש במילים טעונות־רגש כמו „מחבלים", „יהודה ושומרון", „דגל אש"ף", והוא לא ישתמש במילים „מדינת אש"ף". הוא קורא לכל דבר בשמו הנכון.

בכך היה העולם הזה תמיד יוצא־דופן בנוף העיתונאי בארץ. הוא חיזק את הגב גם לעיתונאים אחראים, שניהלו בעיתוניהם מילחמות־יחיד ברוח זו.

היו לנו לא־מעט הצלחות. עיתונים רבים התחילו להשתמש מחדש בשם אש"ף, תחת לקרוא לו „אירגון־המחבלים". אני מקווה שנצליח גם לשכנע את רוב העיתונים לדבר על „מדינה פלסטינית", ולא על „מדינת אש"ף" או „המדינה האש"פיסטית". יכול אדם לטעון בוויכוח הגיוני שיש להתנגד למדינה כזאת — אך שלילת שמה והחלפתו בשם אמוציונלי מונעות את הוויכוח ההגיוני.

מעניין, אגב, איך התחלפו התפקידים גם בתחום זה.

במשך שנים היו דווקא הערבים בורחים מפני המציאות על־ידי השימוש במילות־רגש. הם סירבו לקרוא למדינתנו בשמה, ודיברו על „המדינה הציונית", „האוייב הציוני", „השילטונות הציוניים", „הצבא הציוני", וכו'. אחרי שנים רבות נעלם בהדרגה מינהג פסול זה, וכיום הוא מעורר גיחוך אצל רוב הפלסטינים ורוב הערבים בכלל. הם מדברים באופן חופשי על „ישראל", „הממשלה הישראלית" ו„הצבא הישראלי".

כמה עצוב שהשיטות הפסולות והמטומטמות האלה, המתנקמות תמיד בבעליהן וגורמות לפיגור מחשבתי ולהחלטות־נפל, משתלטות עתה אצלנו!

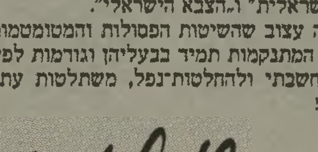

דגל פלסטיני ב־1946 (של תנועת־הנוער אל־נג'אדה, שהתנגדה למופתי)
„דגל אש"ף", דור שלם לפני לידת אש"ף

מיכתבים

שיכנוע טלוויזיוני

על השפעת תשדירי־הבחירות („התשדיר שלא שודר", „יומן אישי", העולם הזה 9.11.88).

גם אני הזדעזעתי מטיבם ומרמתם של תשדירי־הבחירות. לא רק הזדעזעתי, אלא גם לקחתי אותם ללב.

והתוצאה, אחרי צפייה בתשדיר־הדמוגראפיה של המערך, שהציג את ילודת־הערבים בצורה גזענית מזוויעה: החלטתי וקיימתי — אחרי 11 פעמים, מאז 1949, שבהן הצבעתי למיפלגת־העבודה על כל גילגוליה (מפא"י, מערך וכו') — לא עוד.

כל כך כעסתי, שנתתי את קולי למיפלגה שדיעותיי רחוקות מדיעותיה כרחוק מערב ממיזרח — חד"ש. כי התשדיר שלהם כן שיכנע אותי: שתי מדינות לשני עמים.

רפאל חזן, תל־אביב

● ● ●

יס. בריגאדיר־ג'נראל

על דרגתו של נציג מישטרת־ישראל בניו־יורק („אתה והשקל", העולם הזה 9.11.88).

מן הראוי לבדוק עובדות לפני שמוקיעים אותן כלא נכונות. יורם גונן, איש מישטרת ישראל בארצות־הברית, איננו ניצב־מישנה. הוא תת־ניצב (דרגה המקבילה לדרגת תת־אלוף בצה"ל) וזה לגיטימי לחלוטין שהוא חותם על מיכתביו בריגאדיר־ג'נראל, שזה המונח האנגלי לבעל דרגת תת־ניצב במישטרה (או תת־אלוף בצה"ל).

תת־ניצב גונן
החתימה היא לגיטימית

פקד מ', מישטרת־ישראל

● ● ●

גאוות היחידה

על התלבטות בשעת הטלת הפתק לקלפי („בחירות חשאיות", „יומן אישי", העולם הזה 9.11.88).

למרות שאני מניחה כי השקפותיי שונות מאלה של רחל, אשתו של אורי אבנרי, אני מבינה היטב את התלבטויותיה מאחורי הפרגוד של הקלפי.

בדיוק אותו הדבר קרה לי בבחירות לכנסת העשירית.

כליכודניקית ותיקה היה לי ברור שאני אשים פתק מח"ל, אבל כבת ליוצאי צפון־אפריקה, היתה לי גם אהדה רבה לרשימתו של אהרון אבו־חצירא, תמ"י.

וכך נכנסתי באותו יום מאחורי הפרגוד והתלבטתי: מח"ל? נ"י? מח"ל? נ"י?

הבחירות אמנם חשאיות, אך אני מודה ומתוודה כי הטלתי לקלפי את נ"י של תמ"י ואני גאה על כך.

בריז'יט מלכי, רמלה

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

הנדון:

כמה מלאכים יכולים לרקוד על ראש של סיכה?

למי איכפת?

מיהו יהודי?
אינני יודע.
זה גם לא איכפת לי.

הוויכוח על שאלה זו הוא ויכוח־סרק — הוויכוח הלא־נכון על הנושא הלא־נכון, בשעה הלא־נכונה, בזירה הלא־נכונה.

■ ■ ■

מיהו יהודי?
התשובה הסבירה פשוטה בתכלית: יהודי הוא מי שרוצה להיות יהודי.

מי שרוצה להיות יהודי, מי שמזדהה כיהודי, מי ששונאי־היהודים רואים בו יהודי.

למי זה נוגע?

רק לו עצמו. זהו עניינו בלבד. רוצה — הרי הוא יהודי. אינו רוצה — איננו יהודי.

מתנהג כיהודי — הרי הוא יהודי. אינו מתנהג כיהודי ואינו מזדהה כיהודי — איננו יהודי.

ומכיוון שזה עניינו הפרטי בלבד — כלל לא חשוב לזולתו איזה יהודי הוא.

רוצה להיות יהודי דתי? שיהיה. רוצה להיות יהודי חילוני? שיהיה. יהודי אורתודוכסי, רפורמי, קונסרווטיבי, משיחי, אתיאיסטי — שיהיה.

■ ■ ■

מה כל זה נוגע למדינת־ישראל?
השד יודע.

כשאני רואה את ההתרוצצות הזאת סביב השאלה של סבתא יהודיה (מצד האם, אך לא מצד האב) זה מעורר בי אסוסיאציות מבחילות.

כבר היתה מדינה בעולם שבה התרוצצו אנשים כדי להשיג אישורים על סבא וסבתא. מדינה שבה היהדות של הסבא והסבתא חרצה גורלות, דנה אנשים למוות, מנעה נישואין.

כך זה היה בגרמניה הנאצית. שם שלטו חוקי־נירנברג. שם היה עשוי קצין בכיר בס"ס, כבואו לשאת את בחירת־ליבו הבלונדית, לגלות לפתע כי בעורקי סבתו זרמה טיפה של דם יהודי — ובכך חרב עליו עולמו.

איך הגענו אנחנו לזה? איך הגיעה לזה מדינת־היהודים, מדינת־קורבנות־הנאצים? איך הגענו למעין חוקי־נירנברג הפוכים?

אני יודע, כאן יקפצו ויגידו שזה לא אותו הדבר. שם זה היה עניין של גזע, שלא ניתן לשינוי. כאן יש עניין של דת, ואפשר להפוך גוי ליהודי ויהודי לגוי. בסדר.

אך האם ההבדל הוא באמת כל־כך גדול? האם אין כאן, ביסודו של דבר, אותו המחזה המבחיל, הימי־ביניימי, של קביעת גורלו של אדם על פי זהותם של סבא וסבתא, בתוספת זהותו של הרב המגייר (והסבא והסבתא שלו)?

איך, לכל הרוחות, הגענו בכלל למצב־ביש זה, שמדינת־ישראל המודרנית, החילונית, הדמוקרטית, עוסקת בשטויות מסוג זה, באמונות טפלות ובוויכוחים תיאולוגיים?

■ ■ ■

אשם בזה — כמו בכל מה שקורה עכשיו — דויד בן־גוריון.

מדינת־ישראל קמה כמדינה יהודית. אז רבץ עדיין זכר־השואה כענן שחור על כולנו. מייסדי־המדינה רצו שתהיה מדינת־שארית־הפליטה, מיגדלור לכל היהודים הנרדפים בהווה ובעתיד: כאן חוף־מיבטחים, כאן יתקבל כל יהודי נרדף.

יפה. כולנו רצינו בכך. כולנו רוצים בכך גם היום.

אבל מה זה נוגע לסבא ולסבתא?

בן־גוריון ועמיתיו רצו לבטא את הרצון הקולקטיבי באקט תחיקתי גדול ומרשים, וכך עלה הרצון לחוקק את חוק־השבות.

היה לפחות איש חכם אחד, שראה את הנולד. היועץ המשפטי לממשלה (דאז), יעקב־שימשון שפירא, אץ אל בן־גוריון והזהיר אותו.

הוא אמר לו שאין שום צורך בחוק־השבות. לכל מדינה הזכות הריבונית להחליט מי יבוא בשעריה ומי לא, למי תוענק אזרחותה ולמי לא. זהו עניין להחלטת שר־הפנים. ומכיוון שישראל היא מדינה בעלת רוב יהודי, סביר להניח כי כל שר ישראלי יקבל תמיד בזרועות פתוחות עולים יהודיים. (ואם לא יהיה בעתיד רוב הרוצה בכך, במילא לא יעזור שום חוק. הרוב פשוט ישנה את החוק.)

לעומת זאת, הזהיר שפירא, יכניס אותנו החוק הזה לצרות בלי־סוף. אם נקבע בחוק שיש ל„יהודי" זכות כלשהי, יצטרך החוק גם לקבוע מיהו „יהודי". וכך נולדה הבעייה.

ומאחר שנולדה, נכנסה המדינה הזאת לוויכוח האומלל הזה, הביולוגי־תיאולוגי, המתאים יותר לגרמניה הנאצית או לקונסיליום קאתולי בימי־הביניים.

ולראייה: שפירא עצמו, אותו שפירא, הוא שחוקק ב־1970, בפקודת גולדה מאיר, את תיקון־החוק הקובע כי יהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה ושלא המיר את דתו, או שהתגייר. (כבר אז תבעו הדתיים להוסיף את המילה „כהלכה", אך לא נענו.)

■ ■ ■

מה לנו ולכל הוויכוח הזה על ענייני גיור? זה יכול להיות חשוב רק למי שמקבל עקרונית את הבסיס שעליו מתנהל הוויכוח.

כלומר: מי שמסכים כי במדינת־ישראל צריכים להתקיים חוקים, המעניקים זכויות מיוחדות על פי הגדרה דתית.

זה מזכיר (אלף סליחות) את הבדיחה על הגברת החסודה שהיתה מוכנה למכור את חסדיה תמורת מיליון דולר. כאשר הוצעו לה 100 דולר זעקה: „מה אני בעיניך?" על כך היתה התשובה הקלאסית: „כבר קבענו מה את, עכשיו נותרה רק שאלת המחיר."

מי שמתווכח עכשיו על השאלה „מיהו יהודי" — מגוייר אורתודוכסי או מגוייר רפורמי — קבע כבר מי הוא: אדם המסכים שבמדינת־ישראל יוענקו זכויות על פי הגדרה דתית, בניגוד חורתך למגילת־העצמאות.

מצחיקים אותי כל האנשים הטובים, המצהירים בלהט שהם חילוניים, אתיאיסטים, אנטי־דתיים, מתנגדי־הכפייה־הדתית ומה־לא, והמחרפים עכשיו את נפשם החילונית במילחמה על גיור רפורמי.

מי ששולל את שילטון הדת במדינה, מי שדוגל בהפרדת הדת מן המדינה, אינו יכול להילחם על זכויות הרפורמים במיסגרת של חוק הקובע כי הדבר החשוב ביותר במדינה, עצם ההשתייכות לה, ייקבע על פי עיקרון דתי.

למי שדוגל באמת בהפרדת הדת מן המדינה יש רק ברירה בין שתי אפשרויות:

● להציע את ביטול כל החוקים המעניקים זכויות־יתר ל„יהודים" —

● או להציע כי בכל החוקים האלה ייאמר: יהודי הוא מי שמגדיר את עצמו כיהודי.

ואם אדם כזה מכניס את ראשו לוויכוח בין הזרמים הדתיים השונים, ויכוח על גיור כזה או אחר, הרי הוא עושה שקר בנפשו.

■ ■ ■

אבל, ידעקו כאן כמה נשמות טובות, מה עם אחדות העם היהודי?
מה באמת?

מיהו יהודי?

חלק גדול מן הציבור היהודי בארצות־הברית מורכב עכשיו מגרים ומגיורות. זוהי עובדה.

לפני זמן־מה, בשעת סיור בארצות־הברית, הוזמנתי לדבר בליל־שבת בבית־כנסת קונסרווטיבי בעיר־שדה. אחרי ההרצאה (דרשה?), בהפסקת־הקפה־והעוגות, ערכו לי היכרות עם כמה מן הנוכחים. התרשמתי כי כמעט מחציתם הם גרים וגיורות. בעיקר גיורות.

נשים אלה נישאו ליהודים והתגיירו. הן מתייחסות לגיור בכל הרצינות (כמעט ואמרתי: כמו גויים). באות לכל תפילה, מקפידות על המיצוות, מקיימות אווירה יהודית בבית, מחנכות את הילדים כיהודים.

אומרים שיש כ־200 אלף כאלה בארצות־הברית.

מובן שהקהילות האלה נעלבות מן הקנוניה לפסול עקרונית את גיור הרבנים הרפורמיים והקונסרווטיביים, אף שאין לזה שום תוקף אלא לגבי המעטים המבקשים לעלות לישראל.

כל הכבוד. אבל מה זה נוגע לנו?

אם הם מתייחסים אל מדינת־ישראל כאל הוואתיקאן של הדת היהודית, שהחלטותיו חלות עליהם כשם שהחלטות האפיפיור מחייבות את הקאתולים בכל העולם — זו בהחלט הבעייה שלהם. זב"שם.

אני מציע להם להיגמל מן היחס הזה. ממשלת ישראל והכנסת אינן סמכות דתית. זהו אוסף של פוליטיקאים מקומיים, המנהלים את ענייני ישראל. החלטותיהם מחייבות אותנו, אזרחי ישראל. אין הן מחייבות אותם, אזרחי ארצות־הברית.

אם החלטות של ממשלת ישראל אינן מוצאות חן בעיניהם, יואילו־נא לבוא ארצה, להשתתף בבחירות ולעזור לנו לשלוח לעזאזל ולאופוזיציה את כל החבורה הזאת.

אך כל עוד הם ממשיכים לשבת בארצות־הברית, אין החלטות ישראל מחייבות אותם. והבעיות הפנימיות שלהם אינן צריכות לעניין אותנו.

ירצו להפסיק את התרומות? זו זכותם. ירצו לחדול מלהפוך את חברי־הקונגרס שלהם למשרתי־ישראל? זו זכותם. ואם הפוליטיקאים הישראליים רוצים להתעלם מן הסכנות האלה — גם זו זכותם.

■ ■ ■

כל הוויכוח הזה שופך אור על היחסים הבלתי־בריאים הקיימים כיום בין מדינת־ישראל והקהילות היהודיות בעולם.

יהדות ארצות־הברית הפכה זה־מכבר לפילגש של ממשלת־ישראל. היא מתפלשת בעפר לרגלי כל מנהיג ישראלי, יהיה אשר יהיה — בן־גוריון, גולדה, בגין, פרס, שמיר. (הרשיתי לעצמי לומר פעם לציבור יהודי אמריקאי: „אם אנחנו נבחר בסוס של קאליגולה כבראש־ממשלתנו, אתם תעניקו גם לו תמיכה ללא־סייג וללא־ביקורת.")

הם ליקקו לכל ראש־ממשלה, תמכו בכל מעשה של ממשלתנו, תמכו בכל מדיניות פסולה, ומעולם לא תבעו את הפרדת הדת מן המדינה — בישראל.

ולא זה בלבד שליקקו ותמכו, אלא גם תרמו מיליונים למיפלגות ישראליות, ובכך עזרו לכפות אותן עלינו, על אפנו ועל חמתנו. כך התערבו בענייננו, כפו עלינו ממשלות ששלחו את מיטב הבנים למוות במילחמות מיותרות, ונשארו שם בגלות חמימה ומרופדת.

אבל עכשיו הם מיללים ומייבבים, מזעיקים שמיים וארץ ואומרים לנו שאסור לכנסת לקבל החלטה זו או אחרת.

■ ■ ■

וגם בביזיון ההפוך המצב מחפיר ונלעג.

ממשלת־ישראל מפעילה את הקהילות היהודיות כדי לכפות על ארצות־הברית מדיניות הנוגדת את האינטרסים הלאומיים האמריקאיים, והתואמת (לדעתה) את האינטרס הישראלי. היא מפעילה אותן כדי לסחוט מיליארדים מן האוצר האמריקאי, בתוספת מאות־מיליונים מהיהודים עצמם.

ללא התמיכה הזאת והכסף הזה לא היתה ממשלת־ישראל מסוגלת להמשיך במדיניותה הנוכחית, המובילה אותנו אל עברי־פי־פחת.

ועכשיו יש לממשלתנו החוצפה התהומית לירוק בפני הקהילות האלה, לבעוט באחוריהן ולטעון כי אל להן להתערב בעניינים שלנו.

■ ■ ■

אני ישראלי. אין שום ספק לגבי השאלה מיהו ישראלי: ישראלי הוא המחזיק בדרכון ישראלי, הממלא את חובותיו כישראלי על פי חוקי ישראל.

אני גם יהודי. אבל טיב היהדות שלי הוא ענייני הפרטי לגמרי. זה לא נוגע למדינת־ישראל ולא לחוקי ישראל.

אני בעד קיום יחסים טובים וחמים בין מדינת־ישראל ובין הקהילות היהודיות בעולם. אבל לקהילות היהודיות לא צריכה להיות שום השפעה על חקיקת חוקינו, ולנו לא צריכה להיות השפעה על ניהול ענייניהן שלהן.

בישראל צריך לקום מישטר של הפרדה מוחלטת בין הדת והמדינה — כשם שקיים מישטר כזה בארצות־הברית.

מי שדוגל במישטר כזה, אינו יכול למצוא כל עניין בוויכוח על השאלה „מיהו יהודי". הוא מעניין אותי בדיוק כמו הוויכוח שפילג את הכמרים בימי־הביניים: כמה מלאכים יכולים לרקוד על ראשה של סיכה?

מאת אורי אבנרי

אורי אבנרי:

שהחיינו וקיימנו

המנוולים האלה עשו את זה! הדבר מוכיח שוב שאי־אפשר לסמוך על הערבים. במשך שלושה דורות הם אמרו „לא" לכל יוזמת־שלום, וכך איפשרו לנו לנשל אותם מכל נכסיהם הלאומיים והאנושיים, וגם להופיע בעיני העולם — ובעיני עצמנו — כרודפי שלום וצדק.

ה„לא" הערבי היה הנשק הסודי שלנו. סמכנו עליו.

אבל אי־אפשר עוד לסמוך.

הנה באים הפלסטינים, במוסד הלאומי העליון שלהם, ומכריזים על נכונותם להכיר בישראל, לחיות בשלום עימה, לנהל משא־ומתן איתה, לשבת עימה כדי לקבוע גבולות וסידורי־ביטחון ומיסגרת לדרקיום.

במשך שנים ארוכות חרדה צמרת־ישראל מפני הרגע הזה. היא קיוותה שלא יבוא, שהפלסטינים ימשיכו להשתגע, או שאנחנו נצליח לשגע אותם. שיעלה בידינו לעודד את הקיצוניים שבקירבם ולרפות את ידי המתונים.

אך בסתר־ליבם ידעו אנשי־הצמרת שהנשק הסודי שלנו הולך ונעלם, שתחת ה„לא" הערבי עומד לבוא ה„כן" הערבי.

ומפני ה„כן" הערבי אין להם הגנה.

ה„כן" הערבי מעמיד על סדר־היום הלאומי והבינלאומי את גורל השטחים הפלסטיניים הכבושים. הוא מגדיר בבירור את מהות הסיכסוך בשעה זו: הכיבוש המתמשך, השילטון על עם אחר.

„הכרזת העצמאות" של ה־15 בנובמבר 1988 — תאריך שכבר הפך היסטורי — לא יצרה מצב חדש. אבל היא מבהירה לכל את מהות המצב שנוצר זה מכבר: יש עם פלסטיני, יש מולדת פלסטינית, במוקדם או במאוחר ישיג העם הפלסטיני את עצמאותו במולדת הפלסטינית. אין כוח בעולם היכול למנוע זאת לאורך ימים.

„הכרזת העצמאות" מוסיפה למצב זה מימד חדש: העם הפלסטיני מוכן לקבל את עצמאותו לצד ישראל, ותוך שלום עימה.

● הכרה חד־משמעית

המועצה הלאומית הפלסטינית, שקיבלה את ההכרזה הזאת פה־אחד, ביטאה את נכונותה לשלום עם ישראל. ואולי ליתר דיוק: את הכרתה שהעצמאות הפלסטינית לא תושג אלא בהסכמת ישראל.

הדבר בא לידי ביטוי בהכרזה עצמה, הן במה שיש בה, הן במה שאין בה. בין השאר:

● קבלתה של החלטת־החלוקה של האו"ם משנת 1947.

הדבר נאמר בצורה ברורה וחד־משמעית לחלוטין: „למרות אי־הצדק ההיסטורי שנכפה על העם הערבי הפלסטיני, אשר גרם לפיזורו ומנע ממנו את זכותו להגדרה עצמית למחרת החלטת עצרת האו"ם 181 (1947), שהמליצה על חלוקת פלסטין לשתי מדינות, האחת ערבית והאחרת יהודית, ברור שהחלטה זו היא הקובעת את התנאים ללגיטימיות הבינלאומית, אשר מבטיחים גם את זכות העם הערבי הפלסטיני לריבונות ולעצמאות."

כדאי לקרוא פסוק זה בזהירות רבה. מובן שאיננו יכולים לקבל את התיאור ההיסטורי, המעלים את העובדה שהצד הערבי הוא שסירב ב־1947 לקבל את החלטת־החלוקה. אבל אין זה חשוב כיום, אלא לניתוח ההיסטוריה.

מה שחשוב במישפט זה הוא: כל תביעת הפלסטינים למדינה משלהם מבוססת על החלטת האו"ם, תוך ציון מפורש שזו כוללת גם החלטה על הקמת מדינה יהודית. ולא זה בלבד שיש כאן הכרה בלגיטימיות של מדינת־ישראל, אלא גם הכרה באופייה היהודי.

● היעדר כל איזכור של „האמנה הפלסטינית".

במשך שנים טענה התעמולה הישראלית כי קיום האמנה הוא־הוא המרוקן מתוכן כל צעד פלסטיני לקראת השלום. לעומת זאת ציינתי לא־אחת כי אין תקדים בהיסטוריה לביטול מפורש של מיסמכים כאלה, אלא שהדרך המקובלת היא חיבור מיסמכים חדשים, המבטלים את הקודמים. וזהו בדיוק מה שקרה עכשיו.

על פי האמנה הפלסטינית עצמה, מוסמך רוב של שני שלישים של המועצה הלאומית הפלסטינית לבטל את האמנה וכל חלק ממנה. עכשיו באה המועצה הלאומית הפלסטינית וקיבלה פה־אחד מיסמך המבטל את סעיפי האמנה.

האמנה שוללת בפירוש את החלטת־החלוקה משנת 1947. ואילו הכרזת־העצמאות מבוססת כולה על ההכרה בהחלטה זו.

ולא זה בלבד שמיסמך חדש מבטל אוטומטית מיסמך קודם, אלא שהכרזת־העצמאות מבטלת, מעצם טיבעה כמיסמך חוקתי, את המיסמך שהתקבל לפני דור על־ידי מה שהיה אז ארגון חדש, קטן וחלוש.

● הכרזת־העצמאות „...דוחה את השימוש בכוח נגד השלמות הטריטוריאלית שלה ושל מדינות אחרות."

נוסחה זו, הלקוחה מההחלטה 242, חוזרת על ההכרה בקיום מדינת־ישראל וזכותה לביטחון בגבולותיה.

אלה הם המרכיבים העיקריים. המישחקים סביב ההחלטה 242 במיסמך השני („המיסמך המדיני") אינם חשובים כלל, מפני שהם נוגעים רק לתימרונים דיפלומטיים אקטואליים בני־חלוף.

החשוב הוא שהעם הפלסטיני הכריז על הקמת מדינתו, וכי באותו מעמד עצמו הכיר במדינה היהודית, בלגיטימיות של קיומה, ובזכותה לביטחון ולשלמות טריטוריאלית.

●ברכה מקרב לב

אילו היינו עם נורמלי...

אילו היינו עם נורמלי, לא זה בלבד שהיינו מעודדים את הפלסטינים לצאת לרחובות, לרקוד ולירות זיקוקין־די־נור, אלא שהיינו גם אנחנו משמיעים קריאת־הידד גדולה וממורשכת.

היינו מכריזים: „תבוא עליכם ברכה. קבלו־נא את איחולינו הלבביים למדינה החדשה.

„אמנם, איחרתם ב־40 שנה. הלוואי והייתם מקבלים החלטה זו ב־1947. שילמתם מחיר כבד עבור איחור זה. אך מוטב מאוחר מאשר בכלל לא.

„עכשיו, אחרי שהגעתם למסקנה זו, אנחנו מושיטים לכם את ידינו, על פני התהום של מילחמתנו הארוכה והאכזרית, למען חיים משותפים במולדתנו המשותפת, בשתי מדינות גאות ועצמאיות, זו לצד זו.

„אמנם, הכרזתכם אינה עונה על כל השאלות. אלה צריכות להתברר ולבוא על פיתרונן במשא־ומתן בינינו. שם נציג לכם את תביעותינו, ושם תציגו אתם את תביעותיכם. הבה נתחיל בכך בהקדם האפשרי.

„ממשלת־ישראל מכירה עקרונית במדינה הפלסטינית. ההכרה המלאה תבוא אחרי שייקבעו הגבולות בינינו. לפי תפיסתנו יהיו אלה הגבולות של ה־4 ביוני 1967, בשינויים הדדיים קלים.

„אנו קוראים לכם להקים בהקדם את ממשלתכם הזמנית, כדי שהמשא־והמתן יתנהל בין שתי ממשלות. משא־ומתן זה צריך להביא להסכם־שלום, שיפתור את כל הבעיות התלויות ועומדות בינינו, כגון בעיית ירושלים, בעיית שיקום הפליטים, בעיית הביטחון ההדדי.

„הבה נפסיק את שפיכות־הדמים. הבה נכריז מייד על הפסקת כל מעשי־האיבה. הבה נעלה מייד על דרך־השלום.

„כולנו בני־אברהם. כולנו אוהבים ארץ זו. הבה נשתף פעולה כדי להחזיר לה שלום, שיגשוג וצדק."

● הערה אישית

ורשה לי להעיר כאן הערה אישית.

בשבילי היה ה־15 בנובמבר 1988 גם חג פרטי, חג בלב, מפני שמזה 40 שנה ויותר אני דוגל בפיתרון הזה. חיכיתי הרבה זמן לרגע זה.

יאסר ערפאת

גם הרצל, גם ז'בוטינסקי, גם הרבי מלובאביץ

ב־1970 טילפן לי יהושפט הרכבי וסיפר לי שהגיע לידו ספר, שהופיע בהוצאה־לאור הרישמית של אש"ף בביירות, וששמו בערבית אורי אבנרי והציונות החדשה. לא האמנתי למשמע אוזניי, אך הוא שלח לי את הספר.

ספר זה, בשפה הערבית, פרי עטו של כאמל מנצור, היה מוקדש כולו לוויכוח עם מה שהוא קרא „תוכנית אבנרי" — והיא התוכנית של הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לצד ישראל ותוך שלום עימה.

המסקנה של הכותב היתה שזוהי מזימה ציונית חדשה, ושאני מסוכן למהפכה הפלסטינית יותר מאשר גולדה מאיר ומנחם בגין.

כעבור זמן־מה הופיע ספר זה גם בצרפתית.

באותה עת יצאתי לכמה סיורים בחו"ל, כדי לעשות נפשות לפיתרון זה. הצלחתי להיפגש עם אנשי־מימשל רמי־דרג בוושינגטון, עם מדינאים בריטיים ואחרים.

בכל מקום נתקלתי בהתנגדות נמרצת. בבית הלבן ובמישרד־החוץ בוושינגטון, בצמרת הבריטית והאירופית היתה קיימת אז התנגדות טוטאלית לעצם הרעיון. הסובייטים התנגדו לכך אף הם (וכמובן גם רק"ח) עד לסוף שנות ה־60, כאשר החלו משנים את עמדתם.

אני מספר על כך שוב רק כדי להזכיר שלפני פחות מ־20 שנה התנגד אש"ף באופן מוחלט לפיתרון זה, וכך גם כמעט כל מעצמות העולם.

עכשיו קיבל אש"ף פה־אחד את הפיתרון הזה, וברוב גדול גם את המסקנות המדיניות האקטואליות הנובעות ממנו. מדינות העולם מכירות בזו אחר זו במדינה החדשה, וגם מי שלא הכירו בה עדיין, כמו ארצות־הברית, בירכו על עצם ההחלטה. כולן, מלבד ישראל.

● סוף הפה האחד

בקטע הקודם ציינתי כי המסקנות המדיניות האקטואליות התקבלו במועצה הלאומית „ברוב־דיעות".

בשתי מילים אלה חבוייה מהפכה.

מהפכה ממש: מעבר ממישטר אחד למישטר אחר.

עד כה התקבלו כל ההחלטות בכל 18 המושבים של המועצה הלאומית הפלסטינית פה אחד. כלומר: אם אחד הפלגים התנגד, לא התקבלה ההחלטה.

זה היה אסון, כי שום תנועה גדולה אינה יכולה להתקדם לקראת פיתרונות חדשים ונועזים אם לכל פלג בה יש זכות־וטו מוחלט.

באחת השיחות שלי עם יאסר ערפאת (ב־1984 בתוניס) הרשיתי לעצמי להשמיע באוזניו פרק בהיסטוריה הפולנית. סיפרתי לו שהמדינה הפולנית נהרסה שוב ושוב בגלל הכלל שהיה נקוט ב„סיים" הפולני במשך מאות בשנים, ושנקרא „ליברום וטו". כל חבר בסיים (פרלמנט) יכול היה לקום ולהכריז, בעת הצבעה, „אני מתנגד!" וטו זה מנע קבלת כל החלטה.

גם במסורת הערבית יש לעיקרון הפה־האחד („איג'תימע") מעמד חזק. מקורו בחיי השבטים במידבר. אולם העתקתו למוסדות העליונים של תנועה לאומית מודרנית היתה אסון.

עכשיו הסכים ג'ורג' חבש, ראש החזית העממית לשיחרור פלסטין, לוותר על עיקרון זה. הוא הצביע נגד החלטה מסויימת (לא הכרזת־העצמאות, אלא הסעיף במצע המדיני האקטואלי, הנוגע לפרה הקדושה מס' 242). אך הוא לא הטיל עליה וטו. הוא הפך את עצמו ל„אופוזיציה נאמנה".

זהו צעד כביר לקראת דמוקרטיה אמיתית, כזו המובטחת בהכרזת־העצמאות. הוא מוכיח כי הפלסטינים אכן מתכוננים לקראת חיי־עצמאות במדינה משלהם. זהו מעבר ממישטר של אירגון־לוחם למישטר של מדינה סדירה.

● לפלח לב שמח

התגובה הישראלית על החלטות המועצה היתה היסטרית, וגם קצת מגוחכת.

בשטחים הפלסטיניים הופעל הצבא נגד גילויי־השימחה — אולי הדוגמה הראשונה בהיסטוריה האנושית להפעלת צבא סדיר כדי להחניק גילויים של שימחה. שטחים נרחבים הוחשכו, כדי למנוע מן האוכלוסיה את הצפייה במנהיגם בטלוויזיה. הצבא איים לירות ואף להרוג מי שמשתתפים בגילויי־שימחה, מי שמניפים דגל לאומי, מי שמשמיעים הימנון.

זה מגוחך, כי שימחה היא דבר שבלב. וחרוץ מכדור חי, הפולח את הלב, אין תרופה נגדה. ודגל לאומי אפשר להניף גם בדימיון, והימנון לאומי אפשר לשיר בלחש — ואז כוחו חזק פי כמה.

התגובה המילולית היתה לא־פחות היסטרית. דיפלומטים, פרשנים, עסקנים, מיזרחנים ושאר זרזירי־עט־ומוח גוייסו כדי להוכיח שמה שכתוב אינו כתוב, אלא שכתוב ההיפך.

הצרה היא שהכרזת־העצמאות הפלסטינית מקבילה כמעט מילולית למגילת־העצמאות שלנו (ולא במיקרה — ראה מיסגרת), וכל הפוסל במומה, במומנו פוסל.

ההכרזה אינה משרטטת גבולות — וכך גם המגילה שלנו.

בהכרזה אין זכר לשם „ישראל", כשם שבמגילה שלנו אין זכר לשם „פלסטין".

בהכרזה מדובר על ההחלטה 181 — וכך גם במגילה שלנו.

בהכרזה מדובר בפירוש על „מדינה יהודית" — בעוד שבמגילה שלנו אין אף לא איזכור מפורש אחד ל„מדינה ערבית".

רבים התפלפלו סביב ההכרה המותנית בהחלטה 242, המופיעה במיסמך המדיני הנלווה להכרזה.

אש"ף הכיר בהחלטה 242, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, למרות שההחלטה מתעלמת כליל מן העניין הפלסטיני.

האמת היא שגם ישראל לא קיבלה בשעתו את 242 אלא תוך כדי הסתייגויות והתנאות.

(בעיניי כל זה בלתי־חשוב. 242 הוא מיסמך ככל מיסמך אחר, פרי זמנו ונסיבותיו. אין בו פיתרון לשום בעייה. רק במיקרה הפך למעין פרה קדושה, שהכל נדרשים לכרוע ברך ולסגוד לו.)

ותיקים יזכרו כי בראשית שנות ה־70 עסקו מיטב המיזרחנים, המדינאים והפרשנים שלנו בניתוח ההבדל התהומי בין „סלאם" ו„צולח", כדי להוכיח שהמצרים, בדברם על „סלאם", אינם מתכוונים כלל לשלום. נאמר שהם חייבים לדבר על „צולח". בעזרת פילפול זה נדחו איתותי־השלום המצריים ונהרגו 2000 בחורים ישראליים, נוסף על אלפי חללים מצריים.

הם נרצחו בידי המיזרחנים, והבוסים הפוליטיים שלהם.

עכשיו עוסקת כל העדה הזאת בפילפולים דומים, כדי לאמר כי ההכרה המפורשת בישראל אינה הכרה, אלא ההיפך מהכרה, הזמנה להשמדה, תורת־השלבים, וכו' וכו'.

חטיבה שלמה של עסקנים, כסילים בעלי ביטחון עצמי, חוזרים עכשיו על שטויות מסוכנות אלה, שטויות שאינן פחות קטלניות מן השטויות ההן. לא מפריע להם שכל העולם אומר אחרת, שכל העולם מבין כי הצעד הפלסטיני הוא צעד מכריע לקראת השלום.

מעניין לראות שמול המציאות החדשה אין הבדל בין יצחק שמיר ושימעון פרס.

● השיטה שבשיגעון

האם יש שיטה בשיגעון הזה? בוודאי שיש.

אילו הכירה ישראל בעובדה שיש כאן הצעת־שלום פלסטינית מפורשת וחד־משמעית, כי אז היתה נאלצת להיכנס למשא־ומתן שיסתיים בהקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה. מן הסתם לא מיד, אלא אחרי תקופת־מעבר ושלבי־מיבחן, תוך סידורי־ביטחון קפדניים. אבל בסוף תקום המדינה.

בכך אין הליכוד רוצה, וגם לא המערך. והשאר מפוחדים ושטופי־מוח.

אולי נורא מכל: במשך השבוע הזה לא קם בישראל אף לא גוף־שלום אחד כדי לברך בפה מלא על ההחלטה הפלסטינית.

תנועת־השלום מוכה, מפוחדת, המומה, מפולגת. פה ושם קם יחיד אמיץ ואמר, בכתב או בעל־פה, מילים של ברכה. אך שום הצהרה לא היתה, שום ויכוח רציני לא התנהל בשום כלי־תיקשורת. בישראל היתה השתיקה רועמת.

אולי מונח מתחת לכל הפילפולים הפוליטיים גורם בלתי־מודע, תת־הכרתי: אי־היכולת להשלים עם העובדה ההיסטורית שהיה קיים בארץ הזאת עם אחר, כשהחלה ההתנחלות הציונית, שהמיפעל הציוני הדגול וניסיון־חיינו זקוקים בדיעבד להערכה חדשה. יש פחד עמוק מפני צורך זה.

לכן עסקה השבוע כל המדינה בשטויות. מיהו יהודי. חוק ההמרה. שחורים. לבנים. אפורים. שמיר ופרס. רבין ודויד לוי. כמו בטראגדיה של שייקספיר, שבה מופיע ברגע המכריע מוקיון, המסיח את הדעת מן הגורל האכזר.

● שטריימל לערפאת

וארצות־הברית? מה באשר לארצות־הברית?

ארצות־הברית הבטיחה לפתוח בדיאלוג עם אש"ף אם ימלא אש"ף תנאים מסויימים. כל התנאים האלה מולאו עכשיו. אדם תמים יכול היה לקוות שבזה ישתנה היחס האמריקאי לאש"ף, ויתחיל מאמץ אמריקאי לפשר בין ישראל והפלסטינים.

מובן שזה לא קרה.

האמריקאים מצאו תירוצים חדשים. לא נאמר כך, אלא כך. המילה ההיא אינה מתאימה. פסיק אחד אינו רשום במקומו הנכון, נקודה חסרה בפסוק ההוא.

אילו תלה יאסר ערפאת מעל לשולחן־עבודתו תמונות של בנימין זאב הרצל וזאב ז'בוטינסקי, היו האמריקאים באים ומציינים בצער כי חסרה תמונתו של הרבי מלובאביץ', ולכן לא התמלאו התנאים לדו־שיח.

יש להבין זאת: שום דבר שאש"ף יגיד או יצהיר כיום לא יספק את האמריקאים. כי הבעייה אינה במילים.

אז היכן קבור הכלב?

ציניקאים יגידו: בירושלים. ארצות־הברית האדירה אינה מדינה עצמאית בכל הנוגע לסיכסוך שלנו. היא מושבה ישראלית. הקונגרס נבחר על־ידי הלובי הישראלי. כמעט כל כלי־התיקשורת מצויים בידיים יהודיות. גם הנשיא־הנבחר לא יוכל לשנות הרבה, אם ירצה. הקונגרס הוא בידינו, השבח לאל.

אחרים יגידו: ההשפעה הישראלית

(המשך בעמוד 42)

שטיפת־מוח: ההכרזה כפצצה (זאב ב„הארץ")
מילחמה היא שלום, שקר הוא אמת

שתי מגילות

הכרזת־העצמאות הפלסטינית נכתבה על־ידי המשורר מחמוד דרוויש, חבר הוועד־הפועל של אש"ף, בן כפר בגליל, חניך האוניברסיטה העברית, היודע עברית על בורייה. מובן מאליו שהוא מכיר היטב את מגילת־העצמאות הישראלית.

השוואת הנוסח של שני המיסמכים אינה משאירה ספק לגבי העובדה שדרוויש הלך באופן מודע אחרי נוסח המגילה הישראלית, כאשר ניסח את המיסמך על־פי הנחיותיו של יאסר ערפאת. ההכרזה מנוסחת בערבית קלאסית מצויינת, והתרגום העברי אינו משקף את טיבו הספרותי.

מעניין וחשוב לערוך השוואה בין שני המיסמכים. הנה כמה קטעים:

מגילת־העצמאות הישראלית

בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל־אנושיים...

... אחרי שהוגלה העם מארצו בכוח־הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתיקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חרותו המדינית...

... ב־29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל... זוהי זכותו הטיבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית...

... לפיכך התכנסנו אנו, חברי מועצת־העם, נציגי היישוב העברי והתנועה הציונית... ובתוקף זכותנו הטיבעית וההיסטורית, ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות, אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל, היא מדינת־ישראל...

... מדינת־ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי־ישראל; תקיים שיוויון־זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות...

... אנו מושיטים יד לשלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף־פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת־ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקידמת המיזרח התיכון כולו...

הכרזת העצמאות הפלסטינית

העם הערבי הפלסטיני, המושרש ללא־הפסק במרחבו, גיבש את זהותו הלאומית... בעיקבות הנביאים שהופיעו זה אחר זה על אדמה ברוכה זו, הושמעו מתוך המיסגדים, הכנסיות ובתי־הכנסת דברי־השבת לבורא ומיזמורי הרחמים והשלום...

... למרות אי־הצדק ההיסטורי, שנכפה על העם הערבי הפלסטיני, אשר גרם לפיזורו ומנע ממנו את זכותו להגדרה עצמית למחרת החלטת עצרת־האו"ם 181 (1947), שהמליצה על חלוקת פלסטין לשתי מדינות, האחת ערבית והאחרת יהודית, ברור שהחלטה זו היא הקובעת עדיין את התנאים ללגיטימיות בינלאומית, המבטיחים גם את זכות העם הערבי הפלסטיני לריבונות ולעצמאות...

... בלב המולדת ומסביב לה, בגלויות קרובות ורחוקות, מעולם לא איבד העם הערבי הפלסטיני את אמונו בזכותו לשיבה ולעצמאות...

... בהתאם לזכויות הטיבעיות, ההיסטוריות והמישפטיות של העם הערבי הפלסטיני על מולדתו, פלסטין; ובהתבסס על הקורבנות של דורות של פלסטינים למען ההגנה על החרות והעצמאות של מולדתם; על בסיס ההחלטות של ועידות־הפיסגה הערביות, בהתאם לעליונות הזכות והחוקיות הבינלאומית, כפי שבאו לידי ביטוי בהחלטות של אירגון האו"ם מאז 1947; תוך יישום זכות העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית, לעצמאות ולריבונות על אדמתו; מכריזה המועצה הלאומית הפלסטינית, בשם אללה והעם הערבי הפלסטיני, על הקמת מדינת פלסטין על אדמתנו הפלסטינית, שבירתה אל־קודס (ירושלים)...

...שם יכובד כבודם האנושי במישטר פרלמנטרי דמוקרטי, המבוסס על חופש־המחשבה, החופש להקים מיפלגות, כיבוד זכויות המיעוט על־ידי הרוב, וכיבוד החלטות הרוב על־ידי המיעוט... מישטר זה יהיה מושתת על הצדק החברתי, השיוויון והיעדר כל הפלייה... מדינת־פלסטין מכריזה על דבקותה בעקרונות וביעדים של אירגון האומות המאוחדות, בהצהרה האוניברסלית של זכויות־האדם, וכן בעקרונות ובמדיניות של אי־הזדהות...

... מדינת־פלסטין מכריזה שהיא מאמינה ביישוב סיכסוכים איזוריים ובינלאומיים בדרכי שלום, בהתאם לאמנת אירגון האומות המאוחדות והחלטותיו. היא מוקיעה את האיום בכוח ואת השימוש בו, את האלימות ואת הטרור, כפי שהיא דוחה את השימוש בכוח נגד השלמות הטריטוריאלית שלה ושל מדינות אחרות, וזאת בלי לפגוע בזכותה הטיבעית להגן על הטריטוריה והעצמאות שלה...

„יחידת־הסיור המובחרת" מגיעה לתחנה המרכזית בעיר המיזרחית
חולצה כחולה

קול דממה דקה

ביומיים שאחרי הכרזת העצמאות היתה ענת סרגוסטי בגדה המערבית

„שקט יחסי היה היום ביהודה ושומרון."

ה„שקט היחסי" ביום הראשון שאחרי הכרזת־העצמאות הפלסטינית היה שקט מתוח, יוצא־דופן אף בימי האינ־תיפאדה הקשים, אף בימי־העוצר הר־בים שהיו בשנה האחרונה בגדה המע־רבית.

ביום השלישי בצהריים, שעות אח־דות אחרי שקרא יאסר ערפאת את הכ־רזת העצמאות הפלסטינית לפני חברי המועצה הלאומית הפלסטינית באל־ג'יריה, נסעתי לגדה המערבית.

בחלקה המיזרחי של ירושלים נראו כוחות גדולים של מישטרה. רחוב צלאח אל־דין היה סגור במחסום, ושוט־רים הסתובבו ברחוב הראשי שלאורך צידה הצפוני של חומת העיר־העתיקה.

כביש ירושלים־רמאללה היה כמעט ריק ממכוניות, וחיילים נראו לכל אור־כו. ליד נמל־התעופה עטרות שבקלנ־דיה היה מחסום צבאי. משום־מה נתנו לי החיילים לעבור, למרות שההוראה שניתנה באותו יום היתה שלא לאפשר כניסת עיתונאים לשטחי הגדה המע־רבית.

מן הכביש הראשי ניתן היה להבחין שפתחיהם של מחנות־הפליטים השו־נים חסומים, וכוחות גדולים של צבא ניצבים בהם.

הנסיעה לכיוון רמאללה היתה חל־קה. מכוניות מעטות בלבד נראו בכ־בישים.

המכונית היחידה שנכנסה לתוך ה־עיר רמאללה, מבעד לשער־המתכת הגדול שעל הכביש, היתה המכונית שבה נסעתי. הרחובות היו דוממים וריקים. גם חיילים לא נראו בפינות הרחובות ולא בסימטות הצרות.

ג'יפ צבאי אחד בלבד עמד בכיכר־מנארה, הכיכר המרכזית של העיר, והחיילים ישבו בתוכו ועמדו לידו בא־פס־מעשה.

גם החתולים לא היו

היה שקט מתוח מסביב. מה שמ־שך את תשומת־ליבי באופן מיוחד הפעם, בניגוד לפעמים קודמות שבהן חזיתי בעוצר או בסגר, היה העובדה שאנשים אף לא הציצו מן החלונות. בדרך־כלל אפשר במיקרים כאלה להב־חין בילדים הניצבים בחלונות, בנשים המציצות מעבר לשערי־ברזל כבדים, בנערים העומדים על גגות והצופים לעבר הרחוב ותנועת הצבא. הפעם הכל היה שקט לחלוטין. רמאללה נראתה כמו עיר־רפאים, שכל תושביה נטשו אותה.

שקט מוזר, כבד, רב־משמעות. לא יללת־תינוק, לא נביחת־כלב, אף חתול משוטט אחד לא נראה ברחובות הרי־קים.

הרגשה משונה, קצת מפחידה, מאוד לא־נעימה לאדם זר ברחובות הנטושים.

קבוצת חיילים, וכראשם סרן־במילו־אים, אותתה למכונית לעצור. הקצין הבהיר לי באופן חד־משמעי שנאסר על עיתונאים לשהות ברמאללה. הוא רשם את שמי בפינקס קטן והסביר שהפעם הוא מוותר, למרות שבעצם היה צריך לעצור אותי. הוא ביקש שאעזוב את העיר מייד ואחזור לירושלים, והזהיר שאם יתפוס אותי שוב מפירה את ההו־ראה, ידאג לבצע את הפקודות ויעצור אותי בו במקום.

חזרתי לירושלים, שהיתה באותו היום אחד המקומות המעטים שבהם לא היו הפלסטינים נתונים בסגר או עוצר.

נכנסתי לעיר־העתיקה משער האש־פות שליד הכותל־המערבי.

החלק המערבי של רחבת־הכותל היה עמוס במכוניות־מישטרה לכל סו־גיהן. אפילו המתפללים היהודים לא נהרו באותו יום להתרפק על האבנים הגדולות, עמוסות־הפתקים.

הסימטות הצרות של העיר העתיקה היו ריקות. לפחות ריקות מתושביהן. לעומת זאת, בכל פינה, כמעט ליד כל פתח, גרם־מדרגות או סימטה קטנה היו חיילים. חיילים בכומתות סגולות, חיי־לים בכומתות אדומות, חיילים בכומ־תות ירוקות, ושוטרי מישמר־הגבול.

ליד ביתו של השר אריאל שרון ישבו, כרגיל, כמה חיילים משועממים, שאר החיילים היו מפוזרים בפינות אסטרט־גיות ברחבי העיר העתיקה.

הכל ציפו במתח לסיום תפילת־הצ־הריים במיסגד אל־אקצה. הכניסה לרח־בת המיסגד ולכיפת־הסלע נאסרה על עיתונאים. בכל השערים לרחבה ניצבו שוטרים ואנשי מישמר־הגבול. תיירים מעטים שנקלעו באותו היום לתוך העיר־העתיקה הסתובבו בסימטות הרי־קות כשהבעת תימהון שפוכה על פני־הם.

קבוצה גדולה של אנשי מישמר־הגבול היתה מרוכזת ליד שער־המח־כמה. הם היו בציוד מלא. לכולם קס־דות, אלות, חגור, ולחלקם רימונים של גאז מרמיע.

אך התפילה של השעה 3 הסתיימה חצי שעה אחרי שהחלה. נכחו בה פחות מ־100 איש והם „התפזרו־בשקט־לבתיהם". ואז המתינו הכל לתפילה של 5 בערב, שעברה גם היא בשקט.

את הרחובות הריקים והמחשיכים

האיש, האלה ושלושת העצורים
ידיים על הראש

מילא באותו היום צבא נוסף: צבא העיתונאים והצלמים. מכיוון שהדרך לרוב ערי וכפרי הגדה־המערבית נחס־מה באותו יום, נותרה לעיתונאים רק אפשרות אחת לסקר את יום־העצמאות הפלסטיני, בעיר־העתיקה בירושלים, שלא היתה נתונה בעוצר ושהכניסה אליה לא היתה אסורה.

„מברוך למדינה החדשה"

למחרת, ביום הרביעי, היום השני לעצמאות הפלסטינית, הו־דיע נציג דובר צה"ל כי מרוב איזורי הגדה־המערבית הוסר העוצר, וכי לרוב המקומות יכולים העיתונאים להיכנס.

שוב נסעתי לרמאללה. הדרך הרא־שית היתה חסומה במחסום צבאי. החיי־לים לא התירו את הכניסה לעיתונאים. נסעתי לכפרים סמוכים. האווירה, לפ־חות באופן שיטחי, נראתה רגועה. בש־עות שלפני הצהריים היו בכפרים שה־קיפו את העיר רמאללה רק חנויות מע־טות פתוחות. סיסמות חדשות מעטות נכתבו במשך הלילה על הקירות, כולן נוגעות להכרזת העצמאות הפלסטי־נית: „מברוכ למדינה החדשה" ועוד. אך הכבישים לא היו חסומים במחסומי־אבנים, דגלי־פלסטין מעטים נראו על חוטי־החשמל. לעומת זאת, היו החוטים מלאים בשרידי דגלים. אלה הן אבנים קטנות שאליהן קשורים חוטים הנוש־אים את הדגל. מדי יום עוברים החיי־לים ומורידים את הדגלים שנתלו ביום הקודם, או מוצאים „מתנדבים" שיורידו את הדגלים בעצמם או ישרפו אותם.

העיר רמאללה, שאליה הגעתי מאו־חר יותר, היתה הומה, והמיסחר בה ער באופן מיוחד. הרחוב הראשי היה פקוק, ומכוניות רבות נרחקו בו, תוך כדי צפירות ורעשי מנוע. החנויות היו ברו־בן פתוחות, כמו ברוב ימי האינתי־פאדה, שבהם פתוחות החנויות עד שעת־צהריים מוקדמת. אחרי העוצר הממושך יצאו רוב התושבים כדי להצ־טייד במלאי נוסף של מזון ומשקאות. חלקם, אולי, הצטיידו גם בסוללות נוספות, לאור התקדים שבו הופסק החשמל בכל ערי הגדה־המערבית וכפ־ריה ביום הכרזת־העצמאות, כדי שה־תושבים הפלסטינים לא יוכלו לצפות בטלוויזיה או להאזין לרדיו.

מישהו, שעבר באחדים מן הכפרים בגדה־המערבית, סיפר לאחר־מכן כי רוב התושבים ישבו סגורים בבתיהם, האזינו לדיווחים ברדיו. הוא אמר כי ראה על גגותיהם של בתים רבים דגלי פלסטין מתנופפים, ברוח הקרה.

אך לא היו מחסומי־אבנים, לא היתה הבערת צמיגים, לא היו הפגנות־המו־נים. לא ראיתי מעצרים, התקהלויות או תקריות בין התושבים לחיילי צה"ל.

„יחידת סיור מובחרת"

חזרתי לירושלים. גם הרחוב הראשי של העיר המיזרחית המה בקונים. רחוב צלאח אל־דין היה סגור כמו ביום הקודם. הפעם שמתי לב לכך שגם התחנה המרכזית של ירושלים המיזרחית חסומה וריקה מנוסעים ומ־אוטובוסים. אלה התרכזו ליד שער־הפ־רחים וגרמו לעיכובים בתנועה.

כשעברתי ליד התחנה המרכזית הגיעו לשם כמה ניידות־מישטרה, בסי־רנות מופעלות. הן נסעו במהירות ונכ־נסו בחריקת־בלמים אל רחבת־האוטו־בוסים הריקה. מתוך הניידות קפצה קבוצה גדולה של שוטרים, לבושים במיכנסי־חאקי בהירים, בנעלי פלאד־יום ובחולצות כחולות, שעליהן הכ־תובת „יחידת־סיור מובחרת". הם אחזו בכלי־נשק, אחרים היו חגורים באק־דחים, אחרים אחזו באלות.

שלושה פלסטינים עצורים ישבו בצד המיזרחי של התחנה, כשבירכיהם כפופות, ידיהם מעל לראשיהם הרכו־נים למטה. לידם עמד אחד השוטרים, אלה בידו, ושמר עליהם.

מאוחר יותר הסתבר שמישהו פגע במכשיר קהה בזגוגית הקידמית של אחד האוטובוסים של אגד שעמדו בתח־נה, וניפץ אותה.

במהלך היומיים שבהם הסתובבתי בגדה המערבית, הימים שאחרי הכרזת־העצמאות באלג'יר, היה זה האירוע החריג היחידי שמשך את תשומת־ליבי, האירוע היחידי שחרג מן השקט המתוח, הכפוי ברובו, הכבד ורב־המשמעות שאיפיין את ישובי הגדה.

אין ספק שצה"ל הצליח לעצור את כל גילויי השימחה שהיו צפויים, אולי, אילמלא הריכוז האדיר של כוחות, ההגבלות החמורות, עונשי־העוצר והפ־סקות־החשמל שבהם „זכו" הפלסטי־נים.

אך דווקא השקט רב־המשמעות היה הפעם מיוחד במינו ויוצא־דופן.

היה נדמה כאילו דווקא השקט המסויים הזה הוא שמאחד את כל התושבים הפלסטינים, הנתונים בעוצר והשרויים בחושך ובעלטה. כאילו עם שלם עצר את נשימתו.

צילמה: ענת סרגוסטי ■

במדינה

העם

ההתחלה

המדינה כולה היתה עדה לביזיון. הכנסת ה־12 החלה את דרכה בקומדיה עלובה, שבה הופיעו הנבחרים כמוקיונים.

כאשר זרמו הח"כים והמוזמנים מן האולם אל המיזנון, בתום הישיבה הראשונה של הכנסת ה־12, היתה בפי כולם מילה אחת, כאילו על פי הסכמה: ביזיון.

בכל ימי 11 הכנסות הקודמות, לא היה מחזה כזה.

„שוטה הכפר". פתח במחול זקן חברי־הכנסת. רצה הגורל כי העובדות הביולוגיות ינחילו מעמד זה דווקא ליאיר שפירנצק — בנו של היו"ר הראשון של הכנסת.

שפרינצק אינו רק חבר בסיעה קיצונית קטנה — „מולדת" של רחבעם („גנדי") זאבי, שוחר־הטרנספר — אלא גם אדם שאינו מצטיין בחוכמת־יתר. „שוטה הכפר," הגדיר אותו אחד מעמיתיו החדשים, בתום הישיבה.

שפרינצק־הבן הירשה לעצמו לשאת נאום ארוך על דיעותיו הפוליטיות — דבר בלתי־יאה מצד איש שנקרא מסיבות ביולוגיות למלא תפקיד טכני קצר. התגובות הנזעמות יצרו אווירה של פסטיבל בישיבה שאמורה היתה להיות חגיגית.

הקארניבל. הפסטיבל הפך לקארניבל כאשר בא תורם של הח"כים להצהיר אמונים. לפי החוק, עליהם לאמר: „מתחייב אני!" ותו לא. נקבע מזמן כי כל תוספת פוסלת את ההצהרה.

אולם אנשי השמאל כולו — ר"ץ, מפ"ם, רק"ח, המתקדמת, עבד־אל־והאב דראושה וגם אברהם בורג — החליטו לעשות הפגנה. כל אחד הוסיף כמה פסוקים משלו. הדבר הפך את המעמד לקירקס, כאשר כל הצהרה חדשה מעוררת גל־צחוק וקריאות־לעג.

כל ההצהרות האלה היו פסולות. אך כאשר בא תורם של הח"כים לבחור ביו"ר החדש, והתברר כי מצהירי־הסרק לא יוכלו להשתתף בהצבעה, פרצה מהומה נוספת. הם ביקשו מחילה והזדמנות להשמיע הצהרה חוקית. הרשות ניתנה להם, והמורדים התקפלו.

ישר כסרגל. באנדרלמוסיה הכללית השתבשו — כרגיל — כל המאניפולציות של המערך, ונבחר איש־הליכוד, דב שילנסקי, כיו"ר הכנסת. בחירתו עוררה רגשות מעורבים.

מצד אחד ידוע שילנסקי כאדם הוגן, ישר כמו סרגל, ליברלי בענייני־פנים ונוח לבריות. מצד שני הוא לאומן קיצוני, שניצל את מעמדו כיו"ר ועדת־הפנים לעריכת ביקורים פרובוקטיביים בהר־הבית. „הוא יכנס ישיבה של הכנסת במיסגד אל־אקצה!" הזהיר ח"כ ותיק.

אולם רבים קיוו כי „התפקיד עושה את האדם", וכי שילנסקי יתמתן. ואכן, נאומו עם היבחרו היה מתון ומאוזן, ונעדר בו הפאתוס הצורם שציין רבים מנאומיו בעבר. היתה זאת נקודת־האור היחידה במושב הראשון העגום של הכנסת ה־12.

העיר אחד העורכים: „אם כך זה התחיל, מה יהיה ההמשך?"

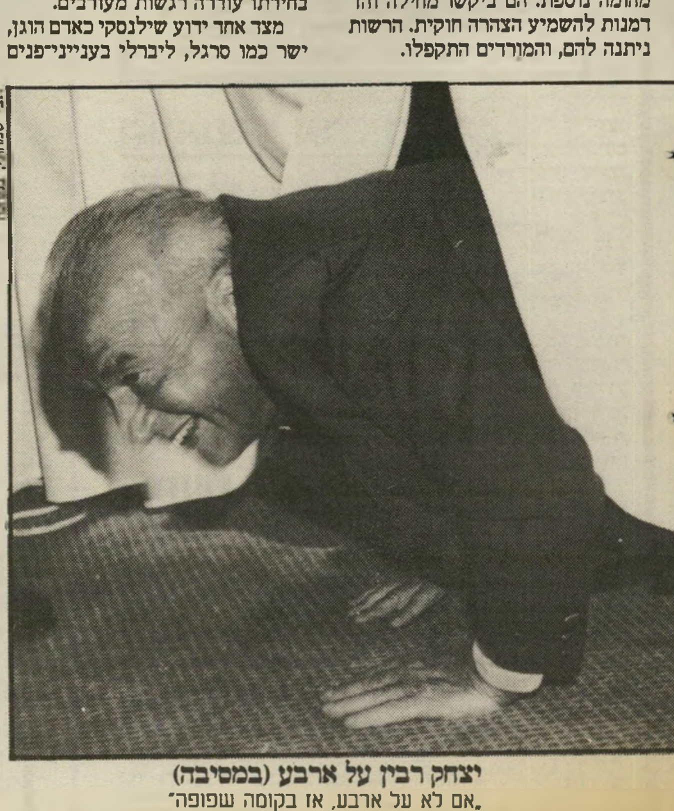

יצחק רבין על ארבע (במסיבה)
„אם לא על ארבע, אז בקומה שפופה"

מיוחד

דפנה ברק מגלה:

הכל בגלל מיכתב קטן

לשרי־המערך נודע השבוע על קיומו של מיכתב — ה מ י כ ת ב בהא־הידיעה. מאז אין הנושא יורד מהפרק בחדרי־חדרים: מתי נוסח ה מ י כ ת ב ? מה נוסחו המדוייק? מי היה בעל הרעיון?

מהו המיכתב המיסתורי, שהעלה את לחץ־הדם אצל כמה משרי־המערך, שהעלה את מחיר הדתיים בקלחת הפוליטית, ושגרם לליכוד להזדרז ולסגור עם הדתיים גם במחיר כבד כמו „מיהו יהודי"?

הנה השתלשלות העניינים סביב המיכתב:

● במוצאי־שבת, לפני שבוע, קיבלו גורמים שונים במערך שיחות־טלפון דחופות מהרב מנחם פרוש, הרב אלתר (אחיו של הרבי מגור) ואישים נוספים מבין החרדים.

בכירי־המערך התרשמו שלגורמים החרדיים לא היה כל־כך נעים לקרוא לילד בשמו: הם רצו בערבויות בכתב על העניינים החשובים להם. בשיחות פרטיות התבטאו האישים שקשה יהיה להם להגיע לסיכומים עם המערך על־סמך הבטחות שניתנו להם בעל־פה על־ידי רפי אדרי, שליחו של שימעון פרס. בעיקר בדקו הגורמים את עמדותיהם של יצחק רבין ומשה שחל.

● שחל טילפן לפרס ומסר לו את המסר שקיבלו הוא ועמיתיו. פרס לא טרח לדווח לשחל שהוא נמצא באותו הזמן עם אדרי, בעיצומו של משא־ומתן עם הדתיים, בירושלים.

● במוצאי־שבת, סמוך לחצות, קיבל רבין שיחת־טלפון בביתו מהרב פרוש. רוח הדברים היתה דומה.

● נציגי ש"ס הגיעו, בינתיים, למשא־ומתן עם אדרי, כשהם מלווים בעורך־דין — דויד גלאס. הפרקליט המומלח ידע בדיוק מה יספק את מרשיו. בשעת־לילה מאוחרת טילפן אחד מנציגי־ש"ס לאחד מבכירי־המערך והודיע לו: „אתם חייבים להכניס לפעולה את רבין! לא ניתן להעמיד מול גנרל (אריק שרון מהליכוד) את רפי אדרי!"

● במקביל שלח הרבי מלובאביץ' נציג לישראל. השר משה שחל הופתע לקבל שיחת־טלפון ממלון מרכז בירושלים, חדר 204. האיש, חיים צ'סלר, ביקש משחל דברים ספציפיים יותר מאשר כבר הגיעו לאוזניו.

● ב־4 לפנות בוקר, טילפן האיש שנית לשחל והודיע לו: „אריק שרון עומד להביא מיכתב, כתשובה למיכתב שלכם!" שחל נדהם ובדק באיזה מיכתב מדובר. תשובה מוסמכת לא קיבל.

● במקביל גבר לחצם של הדתיים לשתף במשא־ומתן את יצחק רבין. בעיקבות לחץ זה נולדה הפגישה של רבין ופרס עם הרב עובדיה יוסף. אולם היא התקיימה מאוחר מדי, אחרי שנוצרו מישקעים של אי־אמון של הדתיים כלפי המערך.

● ביום הראשון, סמוך לשעה 10 בבוקר, הופסקה לפתע ישיבת־הממשלה, ושרי המערך הוזעקו לישיבה דחופה של „שרינו". הישיבה התנהלה בבניין מישרד ראש־הממשלה, בחדרו של שימעון פרס בלישכת ממלא־מקום ראש־הממשלה.

מה היה הנושא הבהול לשמו הוזעקו השרים?

השאלה: האם ניתן להתחייב כלפי הדתיים, בשם המערך, כיצד יצביעו חברי־המערך על הצעת־החוק „מיהו יהודי?"

למרבית־הפלא, רק ארבעה מהמשתתפים סלדו מההתחייבות. היו אלה יצחק נבון, גד יעקובי, יעקב צור ומזכ"ל־המיפלגה, עוזי ברעם. השאר הצביעו בהתלהבות בעד. עזר וייצמן ומרטה גור הפתיעו באומרם: „זה בכלל לא חשוב! אנחנו לא מוותרים על מי־יודע־מה..." לעומתם, נזעקו צור ויעקובי והתריעו בחומרה: „זהו מישגה לאומי!"

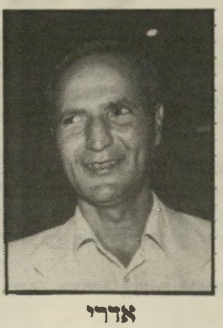

אדרי **פרוש** **שחל**

„העלית את מחיר הדתיים לאין שיעור!"

ההחלטה להתחייב לפני הדתיים למען השילטון התקבלה ברוב קולות.

● איש מבין המשתתפים לא הבין את פשר הבהילות של זימון הישיבה. המיסתורין התחיל להתפזר רק כעבור כמה שעות. לשרים הנדהמים הסתבר שהיתה זאת ישיבה לצורך אישור רטרו־אקטיבי של מיכתב, שנמסר בשעות־הבוקר המוקדמות — כמה שעות לפני הישיבה הגורלית־כביכול.

רפי אדרי — כך סיפרו השרים הנזעמים מפה לאוזן — מסר לאנשיו של הרב אליעזר שך, על דעתו של פרס, מיכתב שהכיל התחייבות כלשהי. התכנסות־החירום באה להטביע עליו חותמת־גומי. הבהילות נועדה לטשטש את הסדר הכרונולוגי — פער השעות בין מסירת המיכתב לבין אישורו על־ידי השרים.

למעשה: שום פורום מוסמך ושאינו־מוסמך לא אישר מתן התחייבות כלשהי, בשעה שזו כבר נמסרה לדתיים.

עד הרגע, אין איש — גם לא מבין השרים הבכירים ביותר! — יודע למה במדוייק התחייב לדתיים, באמצעותו האריכה של אדרי.

● ביום השלישי, ב־11.00 בבוקר, התקיימה ישיבה בהולה נוספת של „שרינו". היה זה אחרי הודעת ש"ס על הליכתה עם הליכוד. ההודעה היתה צורבת יותר על רקע נדיבות־ליבם של פרס־אדרי, שהתגלתה לבכירי־המערך באיחור קל.

רוב המשתתפים היו ממורמרים על ההתפתחויות האחרונות, ואחד העיר בסארקאזם: „לשם מה אנחנו מקיימים את הישיבה הזאת? ממילא ניתנו התחייבויות חשובות לפני ששאלו את דעתנו, אז שזה יימשך כך..."

פרס, הנפגע התמידי, השיב: „אינני מצטער לרגע על שניהלנו משא־ומתן עם הדתיים!"

יעקב צור: „דווקא יש לך על מה להצטער! העלית את מחירם של הדתיים לאין שיעור!"

פרס נפגע עוד יותר וענה כהרגלו: „על סמך מה אתה אומר זאת?"

צור: „על סמך המציאות!"

● מאז היוודע תעלומת המיכתב המיסתורי, סוערות הרוחות בקרב בכירי־המערך עוד יותר נגד פרס, מקורביו ושיטות־עבודתו.

בימים האחרונים התקיימו ארוחות־צהריים וארוחות־בוקר של בכירי־המערך, לצורך „החלפת־דיעות". או, בשפה עדינה פחות: תיאום עמדות בענייננו של פרס.

פרס נאלץ להכיר במציאות החדשה. משהציע את יוסי ביילין כשליחו בצוות המשא־ומתן „הסודי" עם הליכוד לקראת ממשלת־אחדות, השיבו לו החברים: „נייט!" הם רצו במוטה גור.

גור אינו נמנה, בלשון המעטה, עם עושי דבריו של פרס.

פרס נבהל. הושגה פשרה על צוות שיכלול את משה שחל וחיים בר־לב.

„אלה," התבטא שר בכיר במערך השבוע, „לפחות לא יכתבו בשמי מיכתבים!"

הממשלה על ארבע

כל המומחים האמינו: תקום קואליציה רחבה. אך הקרובים לעניין טענו: הסיכויים קלושים. מדוע?

אווירה מוזרה שררה בימים האחרונים בצמרת.

כל הקרובים למשא־ומתן חזרו והדגישו כי הסיכויים להקמת קואליציה רחבה קלושים. ואילו כל המומחים האמינו כי קואליציה כזאת אכן תקום בסוף.

מה גרם לפער זה?

שבור ורצוץ. המומחים הסתמכו על הערכה אחת: הקואליציה הרחבה כדאית לראשי הליכוד והמערך.

לשימעון פרס כמעט ולא נותרה ברירה. השבוע הוא נראה שבור ורצוץ. אם לא ייכנס המערך לקואליציה ויצטרך לרדת למחתרת, קרוב לוודאי כי מנהיגותו של פרס תישבר. אין הוא מנהיג־אופוזיציה, והמיפלגה תצטרך לישתנות מאוד כדי למלא פונקציה כזאת. הצטרפותו לממשלה החדשה, כשר בכיר, היא הדרך היחידה להצלתו.

גם לרבין כדאי להיכנס לממשלה, שבה יהיה הנציג הבכיר של המערך. גם לו אין עתיד באופוזיציה. מכיוון שאין ספק לגבי נכונות הליכוד להשאירו בתפקיד שר־הביטחון, הוא מעוניין בקואליציה רחבה כמעט בכל מחיר. „הוא מוכן לבוא על ארבע," אמרו יריביו.

הבעיות הכלכליות של מיפעלי־ההסתדרות דוחפות גם הן להצטרפות לממשלה.

כולם מטורפים, אך... קואליציה כזאת נוחה גם ליצחק שמיר יותר מכל אחרת.

קשה לשלוט בראש קואליציה צרה, שבה יש שלוש מיפלגות לאומניות קטנות וארבע מיפלגות דתיות. אמר איש־ליכוד: „כולם מטורפים, אך כל אחד מהם מטורף בצורה אחרת!"

ממשלה כזאת תהיה חשופה למשברים ולסחיטה בלתי־פוסקים. כבר עכשיו קשה להגיע להסכם על חלוקת־התיקים, מול התיאבון המטורף של סיעות קטנטנות.

בעיית „מיהו יהודי" התגלתה לשמיר כסכנה הרבה יותר חמורה מכפי שהעריך תחילה (ראה מיסגרת). הרכב הממשלה החדשה בארצות־הברית, שהתחילה להתגבש, מנבא רעות לישראל. אנשיה כבר התחילו להתייחס אל ממשלת־שמיר הצפוייה, הלאומנית־דתית, כאל „ממשלת־האיית־אללה". מיתקפת־השלום של אש"ף צוברת אף היא תאוצה (ראה כתבה).

מול סכנות חדשות אלה, המאיימות לא רק על המדיניות של שמיר אלא גם על הסיוע הכלכלי האמריקאי לישראל, נוח הרבה יותר להתייצב בממשלה רחבה, שבה יש חלק למערך, הנחשב בחו"ל כ„מתון".

בקומה שפופה. מול שיקולים אלה עומדים דברים אי־רציונליים, שקשה להתעלם מהם.

שמיר אינו אוהב את פרס. הוא רוצה להשפיל אותו. הוא רוצה שיבוא „על ארבע". בין השאר הוצע למסור לפרס את מישרד־האוצר, אך להוציא ממנו כמה מן הסמכויות המרכזיות — דבר שהיה מהווה סטירת־לחי אישית לפרס.

אילו קיבל המערך תנאים אלה, היה מוריד את עצמו לדרגת מיפלגה קטנה, כמעט בסדר־גודל של ש"ס, ומגמד את עצמו.

מכאן פער ההערכות. מי שראה מקרוב את שמיר ופרס היה פסימי לגבי הקמת הממשלה הרחבה. ואילו מי ששקל את ההגיון הפוליטי האובייקטיבי, האמין כי קואליציה כזאת תקום.

„שמיר מנהל מילחמה פסיכולוגית," התנחמו הדוגלים בקואליציה רחבה. „בסוף יסכים לשתף את המערך, וזה ייכנס לממשלה — אם לא על ארבע, אז בקומה שפופה."

תשקיף

ליבאי תובע תיקון לחוק

בעיקבות הביזיון בישיבת־הפתיחה של הכנסת ה־12, שנגרם בחלקו בגלל זהותו ואופיו של זקן חברי הכנסת, יאיר שפרינצק, תובע ח״כ דויד ליבאי, פרופסור למישפטים, תיקון לחוק.

על פי תיקון זה תיפתח כל כנסת חדשה על־ידי יו״ר הכנסת הקודמת, שיכהן כיו״ר עד לבחירת היו״ר החדש, גם אם אינו חבר־הכנסת החדשה.

בהיעדר היו״ר הקודם, ימלא תפקיד זה זקן סגני היו״ר של הכנסת הקודמת.

פרשה הסתדרותית חדשה

עוד פרשת־פנסיה עומדת לפרוץ בקרב בחברה הסתדרותית גדולה.

לפי הדיווחים יקבל המנכ״ל הפורש של החברה פיצויי פרישה, פנסיה מלאה לכל ימי חייו והטבות אחרות בסכומים של מאות אלפי שקלים, וזאת, אחרי שש שנות עבודה בלבד.

צה״ל חושש מארנס

בימים האחרונים ניכרת עצבנות רבה בצה״ל בכלל, ובחיל־האוויר בפרט, לקראת האפשרות שמשה ארנס יכהן כשר־הביטחון בממשלה הבאה. ארנס ידוע כחסיד פיתוח וייצור מקומי וגורמים בצה״ל, ובחיל־האוויר במיוחד, מפחדים שארנס יכפה עליהם לקנות תוצרת מקומית.

דוגמא לכך אפשר היה לראות במאבק שפרץ באל־ישרא, על רקע החלטת חיל־האוויר לרכוש מערכות מתוחכמות בארצות־הברית. מהנדסי אל־ישרא מחו על ההחלטה ואף לחצו על שר־הביטחון, יצחק רבין, לקיים דיון חוזר. הם טענו שהמערכת של אל־ישרא טובה יותר.

על רקע זה מנסים גורמים בצה״ל לזרז קבלת החלטות על רכישות בחו״ל, עוד לפני שרבין יעזוב את המישרד.

באוצר לא מודאגים

בצמרת מישרד־האוצר לא מודאגים כלל מהירידה ביתרות מטבע־החוץ של ישראל.

פקידים באוצר סבורים שביום שבו יתבצע הפיחות יעלו יתרות המט״ח, מפני שכעת משהים יצואנים את יתרות המטבע שלהם בחו״ל.

את הנימוק הזה השמיע השבוע אחד מעוזריו הקרובים של שר־האוצר, משה ניסים, כהסבר להתעקשות ניסים לבצע את הפיחות במועד שאותו הוא רואה לנכון, ולא במועד שמנסה לכפות עליו דעת־הקהל.

שפירא לא מועמד

באגודת־ישראל אומרים כי הפירסומים כי אברהם שפירא הוא מועמד לתפקיד שר בלכלי בממשלה הבאה אינם אלא אחיזת־עיניים.

גדולי־התורה של אגודת־ישראל אינם מתכוונים להציע לשפירא דבר, אולם פירסומים ברוח זאת יכולים לעזור לו לגייס משקיעים בקרב היהודים החרדיים בחו״ל, שינסו לעזור לקונצרן שלו להיחלץ מקשייו.

הסוכנות מעכבת תשלומים

הסוכנות מעכבת תשלומי־חשבונות לספקים.

עשרות חשבונות של ספקים הצטברו באחרונה בגיזברות הסוכנות, והחשבונות אינם משולמים.

מקורות בסוכנות אמרו כי בתקופה האחרונה הורגש מחסור בכספים המגיעים לסוכנות מחו״ל.

עובדה זאת לא מפריעה לבכירי הסוכנות להמשיך את טיוליהם בעולם.

הורסים גם לבדווים

הריסת הבתים בכפר טייבה לא היתה כנראה המילה האחרונה.

מסתבר כי בתוך פחות מחודש הרסו השילטונות את בתיהן של 42 מישפחות בדוויות ו־367 נפשות נותרו ללא קורת־גג.

330

ביום השני, ה־21 בנובמבר, היום ה־349 של האינתיפאדה, מסר דובר צה״ל על 243 הרוגים פלסטינים בשטחים הכבושים. מיספר זה אינו כולל הרוגים מירי מתנחלים.

לפי ספירת „העולם הזה" עומד מיספר ההרוגים הפלסטינים בשטחים הכבושים על 330. לעומת זאת, מסרו מקורות פלסטיניים על 420 הרוגים לפלסטיניים, לפי הפירוט הבא:

- **282 הרוגים מירי חיילי צה״ל ומתנחלים.**
- **65 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז.**
- **36 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.**
- **37 הרוגים מסיבות אחרות.**

למה הן דפוקות?

בישיבה של ועד העובדים המינהליים באוניברסיטת תל־אביב, שדנה בהסדר־שכר, שאלה אחת מחברות הוועד מדוע הנשים דפוקות.

ענה לה מרדכי גרוברג, מי שמחזיק בתיק מוסדות ההשכלה הגבוהה בהסתדרות־הפקידים — „מפני שהן אוהבות את זה."

הישיבה עברה לסדר־היום.

בחירות ממוחשבות באוניברסיטה

בפעם הראשונה ייערכו השנה בחירות ממוחשבות באוניברסיטת תל־אביב.

בבחירות לאגודת־הסטודנטים של האוניברסיטה, שייערכו ב־26 בדצמבר, יוצבו בנקודות ההצבעה מסופי־מחשב תחת הקלפיות. כל מה שיידרש מהסטודנט הוא להקיש את שם הרשימה שהוא בוחר. לדיברי רכז הפרוייקט יחסוך המיחשוב זמן רב בספירת הקולות.

עקב אכילס של השיטה החדשה הוא החשש מנפילת מתח במחשב, שעלולה למחוק את קולות הבוחרים, ולגרום לבחירות חוזרות.

נגד לחץ־דם

בימים אלה מוקמת בארץ עמותה ציבורית ליתר לחץ־דם.

העמותה קבעה לעצמה למטרה לפעול למניעה של יתר לחץ־דם, על־ידי העמדת מנגנון אירגוני וביצועי, בסיוע של מומחים העוסקים בתחומים כגון בריאות־הציבור, אפידמיולוגיה, פסיכולוגיה, תיקשורת־המונים, חינוך לבריאות וחינוך גופני.

העמותה תפעל להקמת מרכזים לגילוי מוקדם של יתר לחץ־דם, בשיתוף של מישרד־הבריאות וקופת־החולים ובתמיכה של חברה לייצור תרופות.

ראשי העמותה הם פרופסורים מכל בתי־החולים בארץ. וזוהי הפעם הראשונה שרופאים מתגייסים לאירגון עמותה ציבורית בנושא רפואי ציבורי.

כמעט־קרע בגלל הטלוויזיה

הטלוויזיה הישראלית כמעט גרמה ל־קרע במשא־ומתן הקואליציוני.

במהלך פגישת ראש־הממשלה, יצחק שמיר, עם אגודת־ישראל נפסקה לפתע אספקת החשמל. היה זה בדיוק כאשר נכנס ראש־הממשלה לחדר־הישיבות, והחדר היה נתון בחשכה מוחלטת. ראש־הממשלה נאלץ לגשש בחשכה, לאור אלומת פנס־כיס שהחזיק בידו אחד מאנשי־הביטחון.

הפסקת־החשמל נגרמה, כנראה, עקב עומס־יתר של זרקורי הטלוויזיה על רשת החשמל.

פסלים לאילת

סימפוזיון בינלאומי ראשון מסוגו, יתקיים באילת בחודשים ינואר־פברואר, ובאירגונה של הפסלת יעל ארצי מקיבוץ שדות־ים.

בין הפסלים שיגיעו לסימפוזיון יהיו גם גרט מרכוס משוודיה, מרסל פטיט מצרפת וקולובלז'ה מצ'כוסלובקיה.

בינתיים עוסקים חלק מהפסלים בחציבת גושי־שיש במחצבה באיטליה. גושי־השיש, בגודל ארבע מ״ר, יגיעו לארץ באוניה.

כפר המכביה מתרחב

כפר־המכביה ברמת־גן יהפוך מרכז האירועים והקונגרסים הגדול ביותר בארץ.

ביום הראשון הקרוב ייפתח בכפר־המכביה בניין חדש, שנועד בעיקר לאירוח אירועים וכנסים. בבניין החדש יש תישעה חדרי־הרצאות ממוזגים. במרכז הבניין נמצא פאתיו ענק וקפיטריה.

כפר־המכביה הפך בשנים האחרונות לתביבן של המיפלגות. באירועים שנערכו בו השנה השתתפו כ־200 אלף איש.

בתי־הספר נערכים

בתי־הספר החלו להיערך ללוחמה בגאזים.

תוכנית ניסיונית נגד לוחמת־גאזים מופעלת בימים אלה בבית־הספר אורט ביאליק.

התלמידים לומדים כיצד להתגונן מפני גאזים ואיך לטפל בסובבים אותם. שיעורי־ההסברה נערכים מטעם הג״א.

ביום החמישי הקרוב ייערך בבית־הספר תרגיל שבו יתרגלו מצב־חירום. בתרגיל יהיו נוכחים אנשי צבא שיבדקו את תגובות התלמידים.

אורט ביאליק הוא בית־הספר הגדול ביותר בארץ, ולכן נבחר לתוכנית הניסויית. על פי הצלחת התוכנית הניסויית יוחלט איך לנהוג בכל בתי־הספר בארץ.

ברכה אוטומטית

מי שהתקשר בימים האחרונים למיספר־טלפון מסויים באיזור חיוג חיפה, זכה לקבל ברכה מתוך מענה אוטומטי, וכל זאת חינם אין כסף.

הנוסח המוקלט אומר:

„אחי וידידי, שלום רב לכולכם.

„בשל קדושת השבת ועיסוקי ביום חול אין באפשרותי לענות לטלפון, אבל בלי נדר ובעזרת השם, יתברך שמו אמן, מיד לאחר הישמע הציפצוף, כל מי שישאיר את הודעתו יבורך על־ידי הגאון הרבי עובדיה יוסף שליט״א, הראשון לציון, ה־באבא סאלי, הבאבא ברוך, הרבי מלובאביץ, וכל מועצת חכמי־תורה, באריכות ימים, בפרנסה טובה, בבריאות ובכל טוב.

„אנא אחי, החזירו עטרה ליושנה, כי צריך אמונה במדינה. טפו טפו שאבס."

המועצה מתארגנת מחדש

המועצה לשלום ולביטחון מתארגנת בימים אלה מחדש.

המועצה לשלום ולביטחון, הכוללת 200 קצינים במילואים ו־34 אלופים, הפסיקה את פעילותה ערב הבחירות. לאור תוצאות הבחירות הוחלט במועצה שלא לפרק אותה.

להיפך. העובדה שהולכת ומוקמת ממשלה ימנית, גרמה לכך שהמועצה החליטה להגביר את פעילות ההסברה בארץ, ובימים הקרובים היא תחדש את פעילותה.

תחנות ניטור בחיפה

שמונה תחנות־התרעה נגד זיהום־האוויר יוקמו בקרוב באיזור חיפה והצפון.

ראש־עיריית חיפה, אריה גוראל, נתן בימים האחרונים אישור להקמת שמונה תחנות־ניטור שתפקידן למדוד את ריכוזי הגאז המזהם, דו־תחמוצת הגופרית ומזהמי־אוויר אחרים, אשר במערך הקיים של תחנות־הניטור אין עליהם נתונים מדוייקים.

אישורו הסופי של גוראל מסיים מאבק של שש שנים שניהלה היחידה לאיכות־הסביבה בחיפה על הקמת המערך.

את התחנות תקים חברה אמריקאית, בעלות כוללת של 1.5 מיליון דולר. הכספים יגיעו מהמזהמים עצמם, קרי, מבתי־הזיקוק ומיפעלים אחרים באיזור.

אנשים

דן בן־אמוץ מחלק פרחים ★ מה מרגיז את יעקובי? ★ מישמרת גברות בשחור

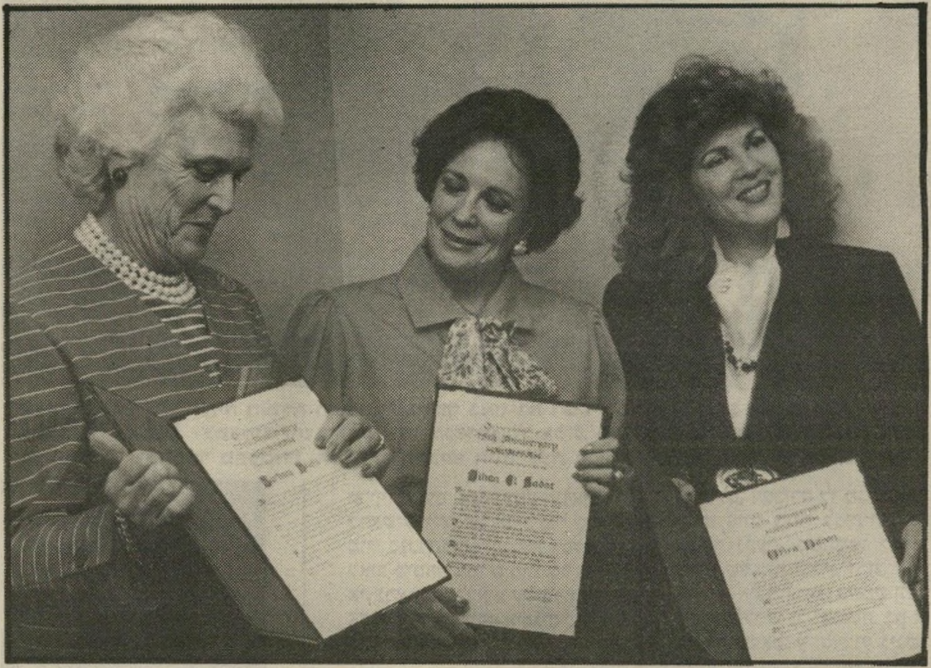

ברברה בוש אשת נשיא ארה"ב צולמה לפני זמן־מה כאחת משלוש נשים שזכו בפרס מטעם „הדסה": ג'יהאן סאדאת, הגברת־הראשונה־לשעבר של מצריים (באמצע), אופירה נבון, בעלת אותו התואר בישראל (מימין) וברברה עצמה, הגברת הראשונה הבאה של ארצות־הברית. מייד עם היוודע תוצאות הבחירות בארה"ב נשלחה התמונה על־ידי האירגון לשלוש הנשים.

■ ביום הראשון בשבוע שעבר, בשעת צהריים, לפני שראשי אגודת־ישראל הלכו אל הנשיא, בזמן שמועצת גדולי־התורה ישבו והתדיינו אם ללכת עם **יצחק שמיר** או עם **שימעון פרס**, הגיעה שיחת־טלפון למלון ויז'ניץ בבני־ברק, עבור **האדמו"ר מוויז'ניץ**. על הקו היה **איצ'ו קסירר**, אחד היהלומנים הגדולים בעולם, תושב בלגיה ובעל דירה במינדל־דויד בתל־אביב. קסירר, אשר בנה לאדמו"ר לפני שנתיים בית־מידרש מפואר בבני־ברק, בהשקעה של שיבעה מיליון דולר, אמר לאדמו"ר: „מוכרחים ללכת עם שמיר!"

■ מה מרגיז את השר **גד יעקובי**? נערי־פרס, האומרים שוב ושוב: „או־קיי, נאמר ש**שימעון (פרס)** הולך, אבל מי במיפלגה יכול להגיע לקרסו־ליו?" השבוע לא התאפק יעקובי והרים, באחד האירועים, את הכפפה: „זה מזכיר לי יותר מדי את האמירות של **גולדה מאיר** ו**פינחס ספיר**, בזמנו, על שימעון פרס..."

■ **דן בן־אמוץ**, השוכב בבית־חולים ומתאושש במהרה אחרי ניתוח, מצא שיטה מקורית כדי למנוע את סתימת חדרו בפרחים. כשבא אליו אורח בלי פרחים, הוא נותן לו את הפרחים שהביא האורח הקודם.

■ מה שלום **זרח גהל**? לא טוב. גהל, מבעלי מיפעל דובק, השוהה בחו"ל כבר כמה חודשים, עזב את לונדון לטובת פאריס, שם מוגדר מצבו הבריאותי כ„קשה". גהל הוא חולה־לב.

■ השערוריה שעוררו בני מישפחת אילין, האחים **רמי** ו**ארנון**, יבואני מכונית דלתא, עדיין משפיעה עליהם. בתקופת־השיא הסתתר ארנון אילין אצל חברים, ביחד עם בני־מישפחתו, ואת הווילה המפוארת בשכונת־אחוזה בחיפה הפקיד בידי חמישה שומרים. שניים בעלי עוזים שמרו על הגג, ושלושה, חמושים באקרחים, שהו כל העת בתוך הבית. האח השני, רמי אילין, הנשוי עם **שרה** לבית **קאליש**, התגורר במלון ימית בתל־אביב. עכשיו, כששככה המהומה, חזרו בני מישפחת אילין לבתיהם. אך לפני ימים אחרים פרצו שני גברים חמושים לביתו של ארנון אילין בחיפה. האחד נמנה עם אנשי השוק האפור, והשני עם רוכשי הרכב. השניים איימו על **נויה**, רעייתו, ו**אריאל**, בנו, וגרמו להם לטראומה. ארנון אילין, שפיטר את השומרים כשנרגעו הרוחות, החליט להחזירם, ובמקביל הצהיר שהוא מוכן להגיע להסדר עם כל נושיו.

■ המוציאים־לאור של מדריך־האמנים המסווג בידור ובמה, **עמוס אשרוב** ו**יוסי גידעוני**, החליטו, לקראת הוצאת המדריך החדש, לגוון אותו בציטוטים־המלצות מפי אמנים, במיסגרות בולטות. בין הנשאלים הראשונים היה הבדרן **שלמה („ג'ינג'י") גולדברג**, שאמר: „שני דברים טובים קרו לי בעשור האחרון — מזכירה אוטומטית, שבזכותה לא הפסדתי אף הופעה אחת ואף בחורה אחת, ומדריך בידור ובמה, שבזכותו קניתי דירה."

■ בשנים 1966־1964 התגוררה מישפחתו של השדרן הפופולרי **אלי ישראלי** בקופקבאנה בבראזיל, שם שימש אביו כשליח מטעם הסוכנות היהודית. המישפחה התגוררה בדירת־פאר, שהיתה שייכת ל**דארסי ריברו**, שר־החינוך של בראזיל, שהוגלה על־ידי הפיכה צבאית כמה ימים לפני בוא מישפחת ישראלי לבראזיל. הדירה המפוארת היתה מקום לעליה־לרגל לאנשים רבים, שרצו לראות כיצד התגורר השר ומה היתה רמת־החיים שלו. מאז עברו שנים רבות, ואלי ישראלי תהה מה עלה בגורלו של השר המודח. לפני שבוע קיבל השדרן ספר חדש בשם מאיירה לתוכניתו היומית דף השעה, שבה הוא קורא קטע מספר ומבקש מהמאזינים לגלות מהיכן לקוח הקטע. כשהחל מעיין בספר גילה להפתעתו שהרומאן נכתב על־ידי דארסי ריברו, המכהן כיום כסגן־מושל העיר ריו דה־ז'ניירו ועובד גם כאנתרופולוג.

■ **מאיר רימון**, נגן־הקרן הראשי של התיזמורת הפילהרמונית הישראלית וסגן־הנשיא של איגוד נגני־הקרן העולמי, ערך ארוחה לכבודם של נגני־הקרן של התיזמורת הפילהרמונית של מינכן. כטוב ליבם ביין החלו נגני־הקרן האורחים לספר סיפורים ואנקדוטות על **סרג'יו צ'יליבדקה**, מנצח התיזמורת הפילהרמונית של מינכן. בניגוד לציפיות המארחים השמיצו הקרנים את המנצח במשך שעה ארוכה, אך פחדו להזדהות, מחשש שיפוטרו על־ידו. אחד מהם סיפר שלפני כמה שנים הוא התלונן באחת החזרות על הנעשה בארלם, וכתוצאה מכך התעלם ממנו צ'יליבדקה במשך שנתיים וחצי. לסיום התלוצץ אחד מהנגנים ואמר שהדבר החיובי ביותר במנצח הוא שהוא נוסע מדי פעם לחופשות.

היום לפני 9 שנים...

זה היה לפני תשע שנים. ביבי נתניהו – אז ילד־פלא בשדה הדיפלומטיה הישראלית – התבקש לסייע באירגון אחד מכנסי יהדות ארצות־הברית. נתניהו, איש העובד בגדול, הציע: „ומדוע שלא נזמין את הנשיא הבא של ארצות־הבריתי!"

על פי תחזיות רבות, הנשיא־דאז, ג'ימי קארטר, לא היה בעל סיכויים. לקארטר ניבאו כבר אז כישלון בבחירות. נתניהו הימר על אחד המועמדים הרפובליקאים – הוא הזמין את ג'ורג' בוש. הוא טעה בהימור ונבחר אז רונלד רגן. השבוע נזכר נתניהו ששמו של רגן הועלה אז בפורומים יהודיים ומייד זכה בתנועות־ביטול: „נו באמת, שחקן קולנוע מזדקן..."

באשר לטעותו של נתניהו, יש לו תשובה מוכנה: „איזו טעות! אז טעיתי בשמונה שנים..."

אלי דסה, העולם הזה

רונית פדרמן בתו של יקותיאל פדרמן, היתה בין מקבלי האורחים במסיבת־הקוקטייל שערך מלון „דן" בתל־אביב. נשות שבט הפדרמנים היו לבושות בשחור, ושמרו על פרופיל נמוך. ליאורה פדרמן (בצילום האמצעי) נשואה למיקי פדרמן, אחיה של רונית. רחל פדרמן (בצילום משמאל) הנשואה לעמי פדרמן, מנכ"ל הרשת ובנו של שמואל פדרמן, משוחחת עם יעל ואלון פרומצ'נקו.

אנשים

איך מתנהגת ליידי אמיתית? ★ מי הרים את פנינה רוזנבלום? ★ בלה דיאמנט — עדיין ממשיכה להעתיק

■ המנצח הנודע **לוראן מאזל** ניצח על התיזמורת הפילהרמונית של ניו־יורק לפני מאות אורחים. הקונצרט החגיגי נערך בשעות־הערב המוקדמות, ובסיומו לא נשאר המנצח עם אורחיו. הוא מיהר ללינקולן סנטר כדי להיות אורח ברסיטל שהגישה גרושתו, **ישראלה מרגלית**. חרף גירושיהם שומרים השניים על קשרים הדוקים ביותר ביניהם.

■ מאות האורחים שהגיעו למסיבת־הקוקטייל שערך מלון דן במלאות 35 שנה לרשת־המלונות שלו, התבקשו לחתום את שמותיהם בספר־אורחים, שהוקדש במיוחד למטרה זו. אחד האורחים היה הרב **ישראל לאו**, רבה הראשי החדש של תל־אביב. כשהאריך בכתיבת הדברים בספר־ההקדשות, אמר איש־התיקשורת **חזי כרמל**, שעמד מאחוריו, שכנראה הרב כותב את דרישות הקואליציה. ואילו היחצנית **בלה דיאמנט**, שעמדה אף היא אחריו בתור, פנתה לרב ושאלה אותו אם היא יכולה להעתיק ממנו. כשהרב הסתובב כדי לענות לה, הוא זיהה אותה כתלמידתו־לשעבר, ואמר לה שהיא כבר העתיקה די והותר כשהיתה תלמידתו.

■ כשנשאלה **רחל פדרמן**, אשתו של **עמי פדרמן**, מנכ"ל המלון, איך היא מרגישה אחרי שלחצה את ידיהם של קרוב ל־1000 אורחים, השיבה שזה קל בהשוואה לעמידה על עקבים דקים במשך כמה שעות.

■ בין האורחים לא נראו בכלל נציגים מהליכוד, אך בלטו **שימעון פרס, יצחק רבין וחיים בר־לב**. פרס ורבין הגיעו מוקדם, הרבה לפני שאולם־האירועים התמלא, ועזבו כעבור זמן קצר.

■ **משה נסטלבאום**, הכתב הטרי בטלוויזיה, הגיע לסקר אירוע בתל־אביב ויצא בשן ועין: הכתב גבה־הקומה זכה בנחת־זרועו של אחד **ינאי**, איש חברת־האבטחה שפע, ששמרה על האישים באירוע. מייד נכתב מיכתב חריף מטעם אגודת־העיתונאים לראש־עיריית תל־אביב נגד שימוש בגברתנים. למרבית הפלא, לאור מימדיו המרשימים של ינאי, נראה נסטלבאום עליז ביותר אחרי התקרית, ללא סימנים כחולים וללא חבורות.

אלי דסה, העולם הזה

משה זנבר היה האורח הפופולרי ביותר במסיבה רבת־משתתפים בתל־אביב. זנבר, שנבחר לתפקיד יושב־ראש הדירקטוריון של בל"ל, פגש במסיבה את מנכ"ל הבנק, צדיק בינו (מימין), שהתפטר מתפקידו, והשניים החליפו חוות־דעת עם הפירסומאי דויד אדמון (משמאל).

■ איך מתנהגת ליידי אמיתית? **מגי דוברוביצקי**, שזכתה בתואר הייצואנית מיספר 1 בארץ, הגיעה לאירוע שופע יפים ויפות. היא התחבאה מאחורי מישקפיים כהים ענקיים, ונראתה מיסתורית ביותר. לפתע נעלמה. כעבור זמן קצר שבה לאולם, ניגשה בשקט לאחד הגברים באולם, עיתונאי כלכלי, וביקשה ממנו: „קח אותי מפה!" הגבר המאושר התבלבל קצת. כשיצאו השניים מהאולם, הסבירה לו מגי: „אתה לוקח אותי מייד לבית־חולים!" הבחור נבעת. משהגיעו לחדר־המיון של בית־חולים קרוב, הסירה מגי את מישקפי־השמש הענקיים וגילתה עין שסועה. רק אז סיפרה שבאמצע האירוע ניגשה לשרותים, החליקה, נפצעה בעין ונזקקה לתפרים. כל זה לא הפריע לה לחזור לאולם, להתחבק ולהתנשק עם האורחים מבלי לגלות דבר על מה שאירע לה.

■ **לידיה אופיר**, החליטה לפרוש מכל עיסוקיה כדי להקדיש את זמנה לתיעוד כל החומר הכתוב, המוקלט והמצולם על בעלה המנות, **שייקה אופיר**. לידיה נעזרת בשרותי הטלוויזיה, והיא מתכננת להוציא קלטת־

מוטיקה מאיר איש־העסקים בן ה־78, בא לתערוכת ציורי דודתו המנוחה, חנה שכטר, ופגש בבני־מישפחתו: דודתו מלכה זלוצ'ובר (במרכז) ודודו חיים שכטר בן ה־86. דודתו שרה שכטר בת ה־81 (בצילום למטה, משמאל) הגיעה לאירוע בחברת בתה, הציירת כנה פינקורט (במרכז), ונכדתה, דליה פינקרוט (מימין). מלכה זלוצ'ובר (בתמונה משמאל) קיבלה שוקולד במתנה מאחד מבני מישפחתה. אחות נוספת היא כנה מאייר המנוחה, אמו של מוטק'ה מאיר.

אלי דסה, העולם הזה

וידיאו ושלושה תקליטים עם מערכונים של שייקה אופיר.

■ בסרקלין תיאטרון חיפה נערכה תערוכה של ציורים מרו־מניה, במיסגרת חילופי־תרבות בין שתי המדינות. בין האורחים הרבים בלטה **אווה מרושק**, יפהפיה אוסטרית המכהנת כיום כנספחת־התרבות של אוסטריה בישראל. לוותיקים בין האורחים הזכירה יפהפיה אחרת, **ברברה טאופר**, שהיתה אף היא נספחת־התרבות של אוסטריה בישראל, והמכהנת כעת כמנהלת יחסי־הציבור של מוסיאון־ישראל בירושלים.

ליזיקה גורת־הכלבים של הדוגמנית תמי בן־עמי, חשה ברע. בן־עמי מיהרה עימה למרכז הווטרינרי של זאב שיינר, שמציין בפירסומיו שהוא מעניק שרות של 24 שעות ביממה. אך הדוגמנית נאלצה להמתין, לטענתה, ארבע וחצי שעות עד לבואו של אחד הווטרינרים. כשזה הגיע, הסתבר שהכלבה נמצאת בשלבי־גסיסה. בן־עמי נפגעה קשות מהעניין, וויתרה בעיקבותיו על כמה עבודות.

■ למאפרת־הטלוויזיה **עדה לזרובין** היו הרבה חששות לגבי הופעתה של השחקנית אוסנת וישינסקי, מכיוון שזאת אחת הפעמים המעטות שבהן הופיעה אמנית בתוכנית־בידור כזאת, מבלי להיות מאופרת על־ידי לזרובין, אלא כפי שהיא מופיעה בתוכנית־הבידור שלה על הבימה. חבריה מספרים שהיא היתה מתוחה, ונרגעה רק אחרי שהיא ראתה את התוצאות הסופיות בתוכנית־הטלוויזיה.

■ העיתונאי **יוני סער**, סגן־עורך המקומון העיר, השייך לרשת שוקן, פוטר מתפקידו על־ידי המנכ"ל **עמוס שוקן** אחרי שפירסם כתבה על נושא רפואי בשמו של הדוקטור **איציק לוי**, הכתב הרפואי של המקומון, שהכחיש את חלקו בה. הצד המשעשע בסיפור: העיתונאית **רחל טל־שיר**, אשתו של סער, היא

אלי דסה, העולם הזה

חיים שיף המלונאי היה במצב־רוח מרומם, למרות סגירת המלון שלו, „דיפלומט", בגלל אי־תשלום מיסים. הוא חיבק והסתודד עם נשות חבריו: מלכה שניידר (בצילום מימין), אשתו של המיליונר ליפמן שניידר מפרנקפורט, שערך את המסיבה לכבוד הוצאת סיפרו, אירונה טייג (בצילום האמצעי), אשתו של אחד מבעלי מלון „הילטון", ועם ניקול גייסטר (בצילום משמאל).

אחת המועמדות לתפקיד של בעלה, וגם אם לא תזכה בו תישאר אחת הכתבות במקומון.

■ דוגמנית־הצמרת הישראלית, **מיכאלה ברקו** בת ה־18, ממשיכה להדהים בהצלחתה הבינלאומית. אחרי שהופיעה כשערים בירחון־האופנה ווג באיטליה, בצרפת ובאנגליה, וגם בשבועונים אל, דונה ועוד, היא זכתה בהגשמת החלום של כל דוגמנית־צילום. היא צולמה על־ידי הצלם האגדתי **ריצ'רד אבדון** לשער של גליון ווג האמריקאי, שיופיע החודש, ולסידרה של צילומים יוקרתיים עבור המעצבים **נינה ריצ'י** ו**ג'אני ורסצ'ה**.

■ **מרים עציוני**, יושבת־ראש איגוד המפיקים והאמרגנים, חגגה את מסיבת הבר־מיצווה של בנה **אייל** באחד מבתי־הקפה המהודרים בתל־אביב, בחברת שחקנים ועמיתים־למיקצוע. לפתע הבחינה בקבוצה של 15 צעירים שעמדו בכניסה. עציוני, שחשבה שאולי הם אורחים שאין היא מזהה אותם, פנתה אליהם ושאלה אותם לזהותם. הצעירים לא הסתירו את מבוקשם. הם אמרו לה שהם עברו ברחוב, וכשראו את השימחה בפנים החליטו שהם רוצים ליהנות מארוחה־חינם. עציוני הסבירה להם שזה אירוע פרטי, והם עזבו את המקום.

■ מעטים יודעים שהשחקן **ישראל בידרמן**, המופיע במחזה יומנו של מטורף בתיאטרון הבימה, עשה חלק מהחזרות למחזה בבודפשט. בימאי המחזה, **יוהאן טאוב**, הזמין את בידרמן לערוך את החזרות בהונגריה. השחקן נהג לשנן בקול רם ובעברית חלקים דראמתיים מהמחזה, ובכך גרם לדראמות בבניין שבו התגורר. השכנים, שלא ידעו מי הוא, חשבוהו למשוגע, ובמשך שלושה שבועות התייחסו אליו בחשדנות.

■ הפתעה רבה ציפתה לבאי־תערוכתה של הציירת **חנה ליבון**, כשהקריקטוריסטית הוותיקה **פרידל שטרן** הגיעה לאירוע, למרות ששברה את אחת מצלעותיה. שטרן סיפרה שהיא היתה מורתה של ליבון לפני 25 שנה, עת לימדה ציור בבצלאל בירושלים. אורחת מפתיעה אחרת היתה השחקנית **ליאה דוליצקיה**, ששיחקה עם הציירת ליבון בתיאטרון מקומי דובר־גרמנית בשם הגשר. דוליצקיה סיפרה שהיא חזרה ארצה לצמיתות, אחרי 20 שנה בגלות, שבהן הופיעה בתיאטראות בגרמניה ובשווייץ. בין הגברים בלט **אורי לוברני**, מתאם־הפעולות בלבנון, שעשה בשעתו דיאטה חריפה והשיל קילוגרמים רבים ממישקלו. כשהעירה לו **רות מגד**, ממארגנות האירוע, שהוא נראה נפלא בגיזרתו החדשה, הוא נאנח ואמר לה שזה הרבה יותר קשה מדברים רבים אחרים שהוא עושה.

■ מישפחת **פיצ'רלד** מבוסטון, הקשורה בקישרי־מישפחה עם מישפחת **קנדי**, הזמינה אצל הפסלת **אילנה גור** מזרקה ענקית, שתפאר את חצר אחוזתם. גור הגיעה ארצה כדי להתחיל בעבודה. במקביל היא קיבלה הזמנה נוספת, והפעם מחמותו של כוכב הקולנוע **ארנולד שוורצנגר**, הנשוי עם **מריה שרייבר**, אחת מבנות שבט־הקנדים. החמות הזמינה שולחן לקפה.

■ איש הביטוח **שלמה אלידה**, שבנה את הפרוייקט היוקרתי גן העיר בתל־אביב, תרם את כל האירוח שכלל את המשקאות והארוחה של משתתפי הפסטיבל והפסטיגל באחד מבתי־הקפה במרכז שבנה. אחד ממפיקי הפסטיגל, **מיקי פלד**, הבטיח לו שהוא יארגן את כל המשתתפים, ובינידם הזמרת **ריטה**, הזמרים **רמי קליינשטיין** ו**אלון אוליארצ'יק** והשחקנים **מוני מושונוב** ו**שלמה בראבא** לתצלום משותף, על רקע עוגב־המים הגדול הנמצא במרכז הפרוייקט. החבורה הגדולה שתתה ואכלה וניגשה להצטלם, כפי שהתבקשה. לפתע הסיר הזמר **אדם** את נעליו וקפץ לתוך הבריכה בבגדיו, אך דווקא באותם רגעים לא פעל עוגב־המים, וכל התוכניות והמאמצים של המארגנים ירדו לטמיון. איש־הביטוח נאלץ להסתפק בתמונה קבוצתית של החבורה על רקע המיזרקה שלא פעלה.

פסוקי השבוע

● הצייר־העיתונאי **יאיר גרבוז** על אופנת 1989: „אשת יחסי־ציבור יודעת ששוב כריות על הכתפיים משקיות מתחת לעיניים."

● המבקר התורתי **יהונתן גפן** על המיתקן הסולארי (ההופך קרינת שמש לחשמל) שנחנך באחרונה במכון ויצמן: „יש אנשים המאמינים שיום אחד עוד נבוא מכוסו ים, נפסיק לנצל את האנרגיה של הפועל הערבי ונתחיל לנצל את האנרגיה של השמש."

● הדוגמנית־שחקנית **קארולין לנגפורד**, על הנוכחים במסיבה בפאב תל־אביבי: „יותר טוב להיות עם החיות בבית מאשר עם החיות בחוץ."

נעמי רנן ודוהר אוהליאב ■

דייוויד סמית שנבחר כ„מר אירופה" בתחרות שרירנים שנערכה השנה, הדגים את שריריו כשהניף בקלות את אשת־העסקים־והחברה פנינה רוזנבלום במכון־הכושר הנתנייתי של אלעזר פלדמן. עיר הבילוי האהובה על פנינה רוזנבלום במיוחד היא נתניה.

ביטחון

"לירות כדי להרוג"

חייל שואל את הפרקליט הצבאי הראשי: האם ההוראה להוציא להורג היא פקודה בלתי־חוקית בעליל?

המיכתב שנשלח לפרקליט הצבאי הראשי, תא"ל אמנון סטרשנוב, היה מיוחד במינו.

לא רק התוכן היה בלתי־רגיל, אלא גם המוען. כי חתם עליו חייל־מילואים בשמו המלא וכתובתו.

וכך כתב נפתלי אור־נר מירושלים:

בתאריך 11.10.88 התגייס גדוד ה־מילואים שלנו לשרות מילואים.

בערבו של יום הצטיידות ואימונים, התקיימה שיחת־מג"ד, שבה מסר לנו המג"ד על הוראות־התגובה שלנו על מצבים העלולים להתעורר בשטחים.

אחד הנושאים שבהם נגע היה תגובת החיילים במיקרה של יידוי בקבוקי־תבערה. לדבריו, במיקרה זה

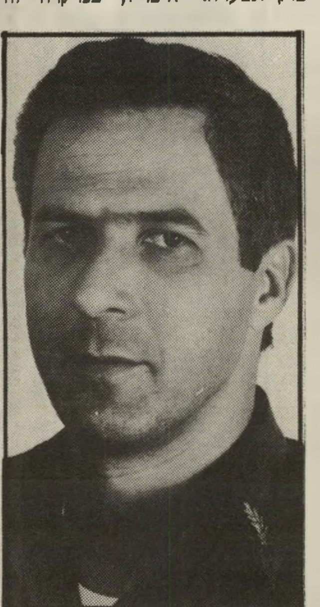

יוני ריזף, דובר צה"ל

פצ"ר סטרשנוב

"לירות כדי להרוג"

ההוראה הצה"לית היא "לירות כדי להרוג."

שאלתי אותו: "ומה במיקרה שהבקבוק כבר נזרק, ואין בידיו של המשליך בקבוק־תבערה נוסף?"

תשובתו: "גם במיקרה זה יורים כדי להרוג."

הופתעתי מאוד מתשובתו, ואמרתי לו: "לדעתי אין הפקודה חוקית, ואין בכוונתי לבצעה בנסיבות אלה."

תשובת המג"ד: "אם לא תירה כדי להרוג, תועמד לדין."

לפי מיטב הבנתי האנושית והמישפטית, ההוראה שניתנה על־ידי המג"ד הינה "פקודה בלתי־חוקית בעליל", באשר היא מחייבת ירי כדי להרוג אדם שכבר איננו מהווה איום, ואין בהריגתו משום הגנה עצמית אלא "הוצאה להורג", פשוטו כמשמעו.

אודה לך אם תענה לי על השאלות הבאות:

● האם הוראת המג"ד שניתנה לגדוד הינה ההוראה הקיימת בצה"ל? ואם כן, מה הביסוס המישפטי (שלא לדבר על הביסוס המוסרי) לירות כדי להרוג באדם שכבר אינו מהווה סיכון לכוחותינו?

● אם הוראת המג"ד אינה ההוראה הצה"לית, כיצד זה נותן מג"ד הוראות מעין אלו לחייליו, ומה בדעתכם לעשות כדי למנוע הישנות מיקרים מעין אלה?

רואה החשבון והלקוחה

רואה־החשבון ולנשטיין (עם ידידה בשם שירין בוונציה)

"כולם, לרבות מרשך והמתלוננת..."

פעמיים המליצה המישטרה להעמידו לדין. פרקליט־המחוז מסרב.

האם רימה רואה־החשבון הנודע את העולה החדשה מרוסיה?

חגי ולנשטיין הוא מגדולי רואי־החשבון בישראל. בין לקוחות מישרדו המפואר, השוכן בכיכר־המדינה בתל־אביב, נמנים לקוחות כמו קונצרן כור; חברת חדיראן, חברת־הבנייה הגדולה מתי ליפשיץ, ועוד. הסיפור הבא לא פורסם בשום כלי־תיקשורת, אולי בגלל עוצמתו ולקוחותיו של רואה־החשבון.

ב־2 בדצמבר 1987 גבתה המישטרה הודעה מרואה־החשבון חגי ולנשטיין, ומייד לאחר־מכן הוא נעצר ושוחרר בערבות כספית בבית־מישפט השלום בתל־אביב.

בבית־המישפט אמר המפקח חזי תרלף כי ולנשטיין חשוד שבתוקף תפקידו קיבל מלקוח יפוי־כוח למשכן דירה כדי להשיג ללקוח הלוואה. תחת זאת מישכן את הדירה כנגד חובות של לקוח אחר שלו, שהוא ערב להם אישית.

סיפור־המעשה שבו הסתבך ולנשטיין, ואשר כולו לקוח מתיקי בתי־המישפט, החל לפני כמה שנים. לוולנשטיין ידיד טוב, ושמו משה אפלבאום. זה היה קבלן בנייה באילת, שהקים שם מלון בשותפות עם משקיעים זרים. ולנשטיין היה רואה־החשבון שלו, וסייע לו במימון בסכומים שונים. ולנשטיין הצהיר כי לא היה שותף בעסקים עם אפלבאום, אולם תצהירים נגדיים של יריבתו, בעלת־הדירה, טוענים כי היה שותף עם אפלבאום בדירה ברחוב כרמיה 9 בתל־אביב, במיסעדת 117 ברחוב הרצל בתל־אביב, בחברה לעיבוד־נתונים בשם סיכונים וכן בעסקים רבים ושונים.

בשלב מסויים התחיל אפלבאום למכור יחידות במלון־דירות באילת, קיבל מאות אלפי דולארים מרוכשים בצרפת ובבלגיה, ואחר־כך העסק פשט רגל, ומונו לו כונסי־נכסים.

כאשר היה פעיל בעיסקי־בנייה באילת הכיר אפלבאום את סימה גורלנסקי, עולה מרוסיה, שבעלה היה קבלן־בנייה באילת. בינו לבין סימה נקשרו קשרי־אהבה, שפרחו כאשר בעלה של סימה היגר לוושינגטון, שם הוא עושה חיל בעיסקי־בנייה.

עסקים בבוץ

כאשר נתקעו עיסקי המלונות של אפלבאום בבוץ, החל ביוזמה להקמת מרכז לייצור ולמכירת יהלומים בעיר אורליאן בצרפת, וביקר שם כמה פעמים יחד עם ולנשטיין, וכמובן עם סימה וידידתו של ולנשטיין, שירין. הארבעה היו מרבים להיפגש בדירה ברחוב כרמיה, וסימה הנציחה בצילומים רבים את ארבעת החברים. גם כאשר החליף ולנשטיין את שירין בתמר מימרן, המשיכה הרביעייה לבלות יחד בארץ ובחו"ל.

באותה עת המשיך ולנשטיין להלוות כספים למשה אפלבאום, הן ישירות, הן בהסדרת מימון עבורו בבנקים, כשהוא ערב לכספים. סימה, שבעלה עזבה, פתחה בהליכי־גירושין, ונזקקה אף היא לכסף. רכושה היחידי היה דירת־מגורים ברחוב נחום 21 בתל אביב. היא ביקשה מאפלבאום כי ישיג לה הלוואה כנגד שיעבוד הדירה.

באותו זמן (מחצית 1986) היה אפלבאום חייב רבבות שקלים לסניף ברקל'ס־דיסקונט ביפו, ולא רק שלא יכול היה להחזירם, אלא גם נזקק לסכומים נוספים. הוא וולנשטיין שיכנעו את מנהל־הסניף כי בקרוב ימכרו דירת־מגורים, ועד אז ישעבדו אותה לטובת החוב. המנהל נתן בו במקום 20 אלף שקל לאפלבאום, והבטיח לתת עוד 15 כאשר יומצא לו אישור מוולנשטיין על רישום שיעבוד.

במקביל ביקש אפלבאום מסימה גולנסקי כי תמסור לוולנשטיין יפוי־כוח, כדי שיוכל למשכן את דירתה ולקבל עבורה הלוואה בבנק.

ב־31 באוגוסט 1986 חתמה סימה גולנסקי על יפוי־כוח רגיל לטובת ולנשטיין, שלפיו הוא מוסמך לשעבד את דירתה כדי לקבל עבורה כספים בגין הדירה. את יפוי־הכוח הוציא עורך־הדין המנות, ארם פרוסט.

ב־6 באוקטובר באותה שנה הוציא אדם פרוסט אישור לחגי ולנשטיין כי יש לו יפוי־כוח בלתי־חוזר מסימה גורלנסקי לשעבד את דירתה כנגד חובותיה וחובות משה אפלבאום לבנק ברקל'ס.

יפוי־הכוח החדש הוצא על־סמך יפוי־הכוח הראשון, שהיה ניתן לביטול, ולא איפשר לשעבד כנגד חובות של מישהו זולת סימה. ולנשטיין רשם שיעבוד על סמך יפוי־הכוח, ומסרו לבנק. הבנק מסר לו מייד 15 אלף שקל נוספים עבור אפלבאום.

"מעורר חשדות"

בינתיים נסעה גולנסקי לבעלה בוושינגטון, השלימה עימו והוא נתן לה כסף. היא החליטה שאינה זקוקה להלוואה מן הבנק, וב־17 בנובמבר 1986 שלחה הודעה בטלקס לוולנשטיין, שבה ביטלה את יפוי־הכוח שנתנה לו. ב־7 בדצמבר, למרות הביטול, רשם ולנשטיין הודעת־מישכון על הנכס לטובת הבנק.

שנה לאחר מכן, כאשר הבנק ביקש למנות כונס־נכסים לדירה, כדי למכרה ולפרוע את החובות של אפלבאום שלהם ערב ולנשטיין, הודיע ולנשטיין, ב־10 בספטמבר 1987, כי הוא מסכים בשם גולנסקי למינוי עורך־הדין נחמן אמיתי ככונס. הוא הסכים, למרות ששנה קודם לכן בוטל יפוי־הכוח שניתן לו לייצגה.

הבנק החל בהליכי מכירת הדירה, וגולנסקי נטלה עורכי־דין והחלה במאבקים לביטול המכירה. במקביל פנתה באמצעות עורך־הדין חיים מישגב למישטרה, לפתוח בהליכים נגד ולנשטיין.

המישטרה המליצה פעמיים לפרקליטות להעמיד לדין את ולנשטיין על מירמה, נציגו של ולנשטיין, עורך־הדין אורי סלונים, שיכנע את פרקליט מחוז־תל־אביב שאין מקום לכך.

אהרון שדר, פרקליט המחוז, כתב לסלונים:

"הנני מאשר בזאת כי התיק שבנידון נגנז על־ידי מחוסר־ראיות מספיקות לאשמת החשוד.

"ישנו כאן עניין של עדות מול עדות, כאשר אף אחת מן הגירסות הסותרות אין לה סימוכין מספיקים בחומר־החקירה, כדי שנוכל להוכיח גירסה אמיתית בבית־המישפט.

"יחד עם זאת אני חייב לציין כי התנהגות מרשך מעוררת חשדות, לנוכח המרת ערבותו האישית של מרשך בשיעבוד דירת המתלוננת לחובותיו של משה אפלבאום בבנק. מאידך גיסא, העיסקות שבהן קשורים אפלבאום, המתלוננת ומרשך אינן ברורות דיין בחומר־החקירה, וכנראה שהנחקרים כולם, לרבות מרשך והמתלוננת, לא היו מוכנים לספק למישטרה אינפורמציה מלאה וכנה, שתשפוך אור מלא על עיסקות אלה."

מישגב עירער על החלטת שדר לפני היועץ המישפטי לממשלה. הוא ציין כי שלח לפרקליטות תצהיר של עד מהימן, התומך בגירסת גולנסקי, אולם זו מתעלמת מתצהיר זה ולא זימנה את המצהיר למסירת עדות במישטרה. הוא גילה כי היה עד לשיחה בין גולנסקי, ולנשטיין ואפלבאום, שבה ביקשה גולנסקי מוולנשטיין לסדר לה הלוואה של 20 אלף דולר. הוא גם הצהיר כי שמע במפורש כי הדירה הוזכרה בקשר לסידור ההלוואה. הוא ציין כי באותה עת ביקשה גולנסקי גם ממנו להסדיר לה הלוואה כזו, תמורת שיעבוד הדירה.

בפנייה ליועץ המישפטי לממשלה טען עורך־הדין מישגב כי מנהל סניף ברקל'ס, אברהם אשכנזי, ציין בעדותו במישטרה כי גולנסקי לא היתה בקשר עם הבנק, וגם כי מעולם לא דווח לו על ביטול יפוי־הכוח. לדבר חשיבות, מכיוון שבייפוי־הכוח השני, הבלתי־חוזר, שהוציא ולנשטיין ללא ידיעת גולנסקי, נכתב במפורש כי הוא בא לאבטחת חובות של גולנסקי לבנק ברקל'ס.

אגב, בתצהירים הנגדיים, שהגיש ולנשטיין, הוא ציין כי קיבל מעורך־הדין נחמן אמיתי חוות־דעת, שלפיה היה מותר לו להפוך את יפוי־הכוח החוזר הראשון ליפוי־כוח בלתי־חוזר, וכי לגולנסקי לא היתה זכות לבטל את יפוי־הכוח השני, מאחר ונעשה בו שימוש לטובת צד שלישי.

בדיקת חוות־הדעת מראה כי היא חתומה על־ידי מתמחה במישרד אמיתי. נראה כי משום מה לא רצו בעלי־המישרד לחתום עליה.

יגאל לביב ■

פרקליט־מחוז שדר

"לספק למישטרה אינפורמציה מלאה וכנה..."

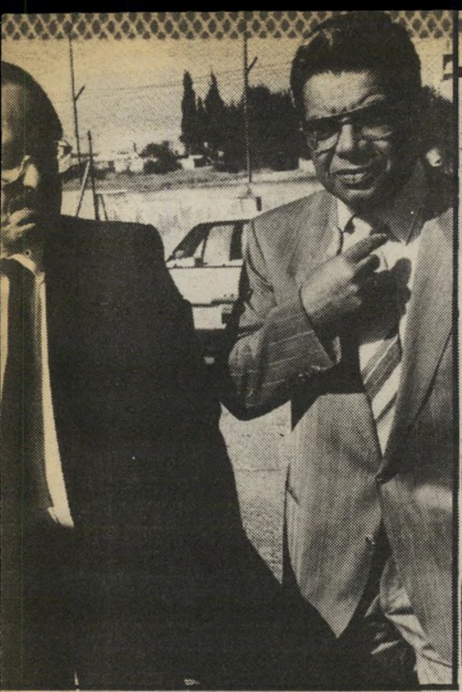

ציון צפריר, העולם הזה

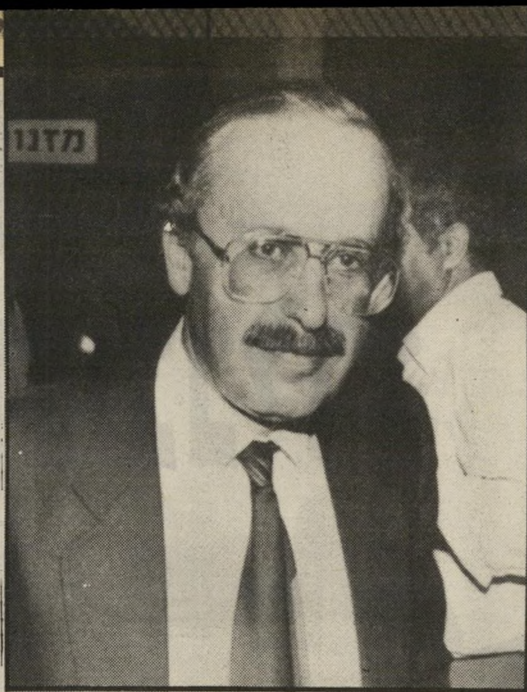

אבי ולדמן, העולם הזה

כספי כנאשם וכסניגור (עם מרשו, עורך־הדין ברזל)
„דן, תעביר לי את שרביט־המנצח!"

„אם אתה מדבר עם אלוהים, תזכיר אותי!" אמרה השופטת

ב יום השישי עמד עורך־הדין רם כספי על דוכן־העדים בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב והעיד כנאשם בפרשת הפגישה הלילית. ביום הראשון מיד אחר־כך, נסע לירושלים, כדי להופיע שם כסניגורו של חברו, עורך־הדין שמואל ברזל, שהסתבך גם הוא והנאשם בפרשת בנק־צפון־אמריקה.

גלימת־הסניגור הולמת את רם כספי הרבה יותר מאשר חליפת־הנאשם. כאשר העיד כנאשם, לפני השופטת שרה סירוטה, לא יכול היה לשלוט בלשונו ואמר: „אני מוכן להיות בן־תמותה רגיל, כי אילו הייתי כזה כל המישפט הזה לא היה קיים!"

השופטת, בחוש־ההומור השנון שלה, אמרה לו: „אם אתה מדבר עם אלוהים, אל תשכח להזכיר אותי!"

כספי: „פיסית אני בן־תמותה רגיל, את התחנה, הוא רוצה להתלוות אלי כדי שלא אטעה בכניסה. ופתאום, מאחורי השיחים, קופצים צלמים ומצלמים אותי, ואחר־כך מתפרסמת תמונתי בעיתון יחד עם קצין־המישטרה לצידי."

לכל אורך עדותו לא עמד רם כספי לבדו בבית־המישפט. מלבד סניגורו, ישב גם אבא — מיכה כספי — על ספסל־הסניגורים. כספי־האב היה גם הוא יועצם המישפטי הפרטי של גדולי־האומה, והיתה לו יד בפרשות רבות. כאשר הבן חזר לקראת סיום עדותו ואמר: „אני רוצה שבית־המישפט יידע מה שעבר עלי. הייתי עסוק בפרשה מסויימת בכל בוקר, עד ארבע בבוקר," לחש אבא כספי מספסל עורכי־הדין: „בפרשה ממלכתית!" והנאשם, שקלט זאת, הוסיף מיד: „אלא מה? עניין פרטי שלי? כל מעייני במשך השנה היו בפרשה זו! ולמה אני מזכיר

„לא בן־תמותה רגיל!"

אבל גבירתי יודעת למה אני מתכוון."

תחושתו זו של כספי שלטה בכל עדותו במישפט. הוא פתח בעדותו לפני שבוע, כאשר אמר: „אני לא רוצה לאמר לבית־המישפט מה אני עושה ובמה אני עוסק. באותה תקופה (של הפגישה הלילית) עברתי 20 שעות ביממה, עד שלוש בבוקר. בכל יום מתנהלות במישרדי בין 10־15 ישיבות..."

לאיש מהיושבים באולם לא היה ספק לאיזה עניין מתייחס הנאשם. הוא רצה להזכיר — למי שאולי שכח — כי באותה תקופה היה עסוק מאוד בשליחות ממלכתית, כאשר התבקש על־ידי שימעון פרס לעזור בפרשת־פולארד.

לאדם המרגיש עצמו כידידם של גדולי־עולם, יועצם של ראשי־ממשלות ושרים, קשה להיות נאשם. על כן, גם מעל דוכן־העדים, ביקש כספי מסניגורו, עורך־הדין דן אבי־יצחק: „דן, תן לי את שרביט הניצוח!"

וכאשר הסניגור ניסה להשתלט על לקוחו הסורר, דרש כספי: „דן, תן לי לנהל זאת, אני יודע מה אני עושה!"

אבא מיכה כספי
האב, הבן ורוח המדינה

✶ הכל עורבא פרח

א ין ספק כי כספי נעלב מאוד מיחסה של העיתונות אליו בפרשה. בבית־המישפט אמר: „הבאתי 400 כתבות למישפט הזה, כתבות שנכתבו לפני המישפט על הפרשה. אשתי גזרה אותן. עבדך זכה לכותרת ראשית, ,עורך־דין רם כספי נחקר במישטרה' בדיוק ביום שבו היה ג'ורג' שולץ בארץ. שולץ זכה רק בכותרת־מישנה." הוסיף כספי: „דיברתי על־כך עם העורך של ידיעות־אחרונות, והוא אמר לי שלא היה באותו יום במערכת, כי הוא לא היה נותן לזה לקרות מפני שזו דיספרופורציה."

אלא שכוחו של כספי נגד עורכי־העיתונים לא עזר לו כאשר „העיתונאי (מרדכי גילת), מתחילת הפרשה, התחיל בדואט עם חבר־כנסת. חבר־הכנסת היה מגיש שאילתה, למשל: ,כיצד מעסיקים עורך־דין פלילי, במובן זה שמעורב בפרשה פלילית, בעניין של פרשה ממלכתית?' והעיתון פירסם, והח"כ המשיך לשאול."

כספי התלונן גם על קצין־מישטרה מסויים, שחיכה לו במיגרש־החנייה של מישטרת פתח־תיקווה, כאשר בא להעיד שם. „שאלתי אותו אם כל אדם שבא להעיד מלווה על־ידי קצין לתחנה, והוא אמר שמכיוון שאני לא מכיר זאת? מכיוון שאז החל הדואט בין הח"כ והעיתונאי!"

לכספי היו טענות גם נגד חבריו לספסל־הנאשמים. על עורך־הדין שרגא בלזר, שייצג בפגישה הלילית את אלברט אזולאי, כעס, מפני שלא היה די בקי בפרטי הפרשה, ולא ידע כי אזולאי הוצא מחקירת־מצ"ח יום קודם לכן. „אני רגיל שעורך־דין מיודע ומוכן היטב, כאשר הוא מייצג לקוח," אמר כספי. אף על ח"כ שלמה עמר, שבגללו החלה כל הפרשה, כעס כספי, ולא חסך ממנו את שבט־לשונו. „כאשר הסתיימה הפגישה, וירדנו למטה, כעסתי, זעמתי ורתחתי על ביזבוז־הזמן ועל המידע הבלתי־אמין שנמסר לי. אמרתי לעמר ,עבדו עלינו, הכל עורבא־פרח, קלאם־פאדי!'"*

ובעוד שכספי טען כי איננו אשם בהטרדת העד אלברט אזולאי, שהובא במיוחד לפגישה לתל־אביב מקריית־שמונה, וחיכה יום שלם כדי להיפגש בערב עם יתר אבירי־השולחן־העגול, אמר על עצמו: „כעסתי שכך מכנסים ישיבה, שהכל עורבא־פרח, וכך מטרידים אנשים!"

✶ „רק במאה שלנו"

ב מיסדרונות בית־המישפט יש התעניינות רבה בפגישה הלילית ובתוצאות המישפט.

„זה לא היה יכול לקרות במאה ה־19," אמר עורך־דין שישב במיזנון, „אז איש לא היה מעז להעמיד לדין אדם בעל כוח ועוצמה פוליטית כמו כספי, אדם היועץ למלכים ולנסיכים! זה רק במאה שלנו, מאז שגבר כוחה של העיתונות והיא הפכה למעצמה השביעית, שדבר כזה יכול בכלל לקרות!"

עורכי־דין אחרים, כמו הפרקליטות פנינה דבורין וליאורה גלט, ועורך־הדין שלום פסקא, פשוט מגיעים לאולם ומקשיבים לדיונים. שלא לדבר על בני־מישפחה, כמו עורך־הדין אסף כספי, אחיו הצעיר של רם כספי, ואחותו רינה, שקיבלה אף היא רשיון עריכת־דין לפני כמה חודשים, היושבים דרך־קבע בקרב הקהל ועוזרים בנוכחותם למורל של הנאשם.

אבל סיבלותיו של רם כספי טרם הסתיימו. בסוף החודש הוא חוזר לדוכן־העדים, והפעם ייחקר חקירה נגדית על־ידי התובעת מרים רוזנטל, העומדת להטיח בפניו מיספר לא קטן של שאלות קשות ומביכות, כמעט כמו לפני נאשם בן־תמותה רגיל.

אילנה אלון ■

צבי טל, העולם הזה

נאשם וקהל: רם כספי ופנינה דבורין
במאה ה־19 זה לא היה קורה

* *בערבית: מילים ריקות.*

הדור החדש של תכנית המנויים:

40 מחשבי יבמ/2 דגם 25 בהגרלה חודשית

למי שחושב על מחשב ועל פרס כספי ענק יש היום סיבה כפולה להצטרף לכ־300 אלף חברי תכנית המנויים של מפעל הפיס.

נוסף על השתתפות בהגרלת רב פיס השבועית המוכרת לך נעניק החל מ־24.11.88 בהגרלה החודשית, המיוחדת והבלעדית לחברי תכנית המנויים, 40 מערכות מחשב אישיות יבמ/2 דגם 25. מחשב זה הוא הדור החדש של מחשבים אישיים. המחשב כולל מסך צבעוני גראפי משופר אביזרי חיבור לתקשורת ולעכבר, כונן תקליטונים 720KB, זכרון 512KB ומערכת הפעלה DOS 3.3.

תוכל לראותו יום יום באולם הכניסה של מפעל הפיס.

בלעדי לחברי תכנית המנויים
ללא תוספת תשלום

...וכרגיל 266,668 ש"ח פרס ראשון בהגרלה שבועית.

כחבר בתכנית המנויים של מפעל הפיס אתה משתתף מדי שבוע בהגרלת רב פיס ועשוי לזכות בפרס ראשון של 266,668 ש"ח ובמאות אלפי פרסים כספיים שונים.
כל זה במחיר של 12־15 ש"ח לחודש (תלוי במספר ההגרלות בחודש).
אם אתה צריך פיס בחיים... אל תחכה. מעצמו הוא לא יבוא. חייג עוד היום והצטרף טלפונית לתכנית המנויים של מפעל הפיס או גש לסניף הבנק שלך או לסניף הדואר והצטרף במקום.

**בעל כרטיס אשראי
חייג והצטרף:
03־38 38 38
24 שעות ביממה**

**תכנית המנויים של מפעל הפיס
הכרטיס הכחול למי שיכול**

מפעל הפיס

ארבעה, ארבעה...

יצחק אדלר. רוני אקהל. אריה לוצוטו. יצחק כבודי.

הם מעוררים בי פלצות. ארבעתם ביחד, וכל אחד מהם לחוד.

השם של גיבעתי קשור ברגעים הגדולים ביותר של חיי, רגעים בין חיים ומוות, של פחד והתגברות, של אושר וצער תהומי.

והנה באים ארבעה אלה, ומושכים את כל זה אל תוך הזבל, אל האשפתות של אספסוף במדים.

מאות אנשי גיבעתי נהרגו במילחמת־העצמאות, כשהם חדורים בגאוות־החטיבה. איש־גיבעתי אינו בורח. איש־גיבעתי אינו מניח לפחד להשתלט עליו. איש־גיבעתי אינו נוטש חבר בשדה. איש־גיבעתי אינו רוצח שבויים. איש־גיבעתי אינו בוזז ביזה.

אינני טוען שכל אנשי גיבעתי היו טלית שכולה תכלת. בסיפרי הצד השני של המטבע סיפרתי על כמה וכמה פשעים שבוצעו על־ידי אנשי־החטיבה. אך החטיבה ידעה שאלה הם כתמים על כבודנו.

והנה באים ארבעה פחדנים עלובים אלה, וגורמים למאות־אלפים להתחלחל לשמע השם גיבעתי. ארבעה צעירים חמושים נגר ערבי זקן אחד, בלתי־חמוש. הם פרצו לביתו והיכו אותו במקל כשהוא מוטל על הריצפה, לעיני ילדיו ואשתו. דרכו עליו. קפצו על גופו.

לא איכפת לי אם הם רצחו אותו מבחינה טכנית או לא. יתכן שהביאו אותו למחנה־המעצר כשהוא עדיין חי, ושם גמרו חבריהם האלמונים את המלאכה. חיילים מתועבים, חלאת המין האנושי וחלאת המין הישראלי, שקיבלו לידיהם זקן גוסס, והמשיכו להכות בו עד שנפח את נישמתו. ואולי הנתעב מכולם — הרופא שלא טיפל בו. והמפקד שאיים עליו בנשק, מפני שגניחותיו של הזקן הגוסס הפריעו לו. אלה נתעבים אף יותר מן הארבעה.

במישפט טענו כל אלה שהם מילאו רק פקודות (פקודות של

קלאודיו נוסקביץ, חדשות

ארבעה אנשי־גיבעתי בבית־המישפט

גיבעתי!), שכולם נהגו כך (כל אנשי גיבעתי!). והם התלוננו על כך שהמפקדים והמדינה נטשו אותם, אחרי ששירתו את המדינה בצורה כה נאמנה (על־ידי הכאת זקן!).

ריבונו של עולם, מה קורה לחיילים? הם נראים כצעירים רגילים לגמרי!

איני יודע אם אחרי זה אני מסוגל עוד לחשוב על חטיבת גיבעתי כפי שחשבתי עליה במשך 40 שנה, חטיבת אחיי גיבורי התהילה. בייחוד אחרי שמפקד־החטיבה, מתנחל חוזר־בתשובה, החזיר אותם ליחידותיהם, וכך נתן להם את אישור החטיבה.

פעם כתבתי שיר על חיילי חטיבה זו. גם יצחק אדלר, רוני אקהל, אריה לוצוטו ויצחק כבודי כתבו שיר. שיר מייבב שבו האשימו את המדינה במה שקרה להם.

לא, לא ייכתבו שירים על הקרבות המפוארים האלה נגד ערבים זקנים, נשים וילדים. לא ייכתבו שירי־תהילה למפקדי הצבא שבו הפכו מיקרים כאלה לנורמה. הם ייזכרו לדראון עולם.

כך הרגשתי, עד שקראתי כי טוראי אשר אביטל מחטיבת־גיבעתי נדון ל־56 ימי מאסר על שסירב לשרת בעזה, ושרבים מאנשי החטיבה התייצבו לימינו.

תודה לכם. החזרתם את הכבוד לחטיבה.

סימפוניה של חיים ומוות

„קוטוזוב ישב על ספסל, מכוסה בשמיכה, כשראשו האפור שמוט קדימה וגופו הכבד, העבה, רפוי כערימה. הוא לא נתן שום פקודות, ורק הביע הסכמה או אי־הסכמה עם הדברים שהוצעו לו.

„...הוא הקשיב לדו"חות שהובאו לו, ונתן פקודות כשאלה התבקשו. אך כאשר האזין לדו"חות, נדמה היה שאינו מייחס חשיבות לתוכן המילים שנאמרו, אלא מתעניין יותר במשהו אחר, בהבעת פניו ובצליל קולו של הדובר. השנים הארוכות של ניסיונו הצבאי וחוכמת גילו המופלג לימדו אותו שאדם אחד אינו יכול להדריך מאות אלפי אנשים הנאבקים עם המוות, שגורלם של קרבות אינו מוכרע על־ידי הפקודות של המפקד העליון, ולא על־ידי היערכות הכוחות, ולא על־ידי מיספר התותחים וההרוגים, אלא על־ידי הכוח הטמיר הקרוי רוח־הצבא. הוא עקב אחרי הכוח הזה והנהיג אותו עד כמה שיכול..."

כך תיאר לב טולסטוי במילחמה ושלום את מיכאיל קוטוזוב, המפקד הרוסי העליון בקרב בורודינו. באותו יום, ב־26 באוגוסט 1812, בדרך למוסקווה, ניצח נפוליון בקרב והפסיד במילחמה.

קראתי קטע זה הרבה פעמים. הוא מדבר אל ליבי. כך בדיוק הרגשתי פעמים רבות ב־1948 — שלא הנשק וסדרי־הכוחות וטיב הפיקוד מכריע במילחמה אמיתית, אלא כוח מיסתורי, רוחני, בלתי־מדיד. גם נפוליון הכיר בכך באחת מאימרותיו.

כאשר מאסות של בני־אדם מתנגשות, כאשר עמים שלמים נאבקים זה בזה, הניצחון יפול בחלקו של הצד אשר כוח־רצונו חזק יותר, המוכן לסבול יותר, המחזיק מעמד רגע אחד יותר מיריבו.

זה נכון בכל מאבק, מקידמת דנא ועד האינתיפאדה.

יצירתו של טולסטוי היא הרבה יותר מאשר רומאן, סיפור על

אורי אבנרי

יומן אישי

אנשים — ככל שיהיו בלתי־נשכחים, כמו נטאשה, הנסיך אנדריי ומסיה פייר. זהו ניסיון לתאר את הנשמה של רוסיה, על רקע אחד המיבחנים הגדולים ביותר בתולדותיה. הנשמה של העם והנשמה של הארץ מתמזגות כאן ליחידה אחת.

איך מעלים על הבד נשמה של עם? איך נותנים לה ביטוי קולנועי, בתמונה ובצליל? איך אפשר למצות את היצירה המונומנטלית הזאת, אולי הרומאן הגדול ביותר של כל הדורות, במרדיום הקולנועי, על מיגבלותיו.

סרגיי בונדארצ'יק עשה זאת. השבוע ביליתי שמונה שעות בבית־הקולנוע כדי לחוות את החווייה הזאת. הייתי מוכן להמשיך עוד שמונה שעות, עוד שמונים שעות, מבלי לזוז מהמקום.

ראיתי בשעתו את הגירסה האמריקאית של מילחמה ושלום, שבה הופיעה אודריי הפבורן הנהדרת בדמות נטאשה, והנרי פונדה כפייר בזוחוב. זה היה סרט יפה. אודריי הקורנת שבתה את הלב. אבל זה לא היה זה.

כי את היצירה הזאת צריכים לשמוע ברוסית, לראות ברוסית, לחוש ברוסית.

הסרט של בונדארצ'יק (גם הבימאי, גם התסריטאי, גם השחקן המגלם את פייר) עוקב אחרי הספר כנאמנות. כל מילה בדיאלוג לקוחה מן הספר, כל סצינה מבויימת בדיוק כמו שהיא מופיעה בספר. אבל הסרט חורג מתחום זה. שוב ושוב הוא מרחף במשך דקות ארוכות מעל לנופים האינסופיים של רוסיה, בליווי המוסיקה של ויצ'סלאב אובצ'יניקוב. הנשמה רחבת־הידיים של העם שהוא ארץ, והארץ שהיא עם, מציפה את הצופה כמו נחשול של ים.

טולסטוי עצמו ממלא בסרט תפקיד מרכזי, אם כי בלתי־נראה. מילותיו של החכם הזקן מושמעות בפי קריין — קריין כל־כך נהדר, עד כי נדמה כי הספר עצמו הוא המדבר — ומרחפות מעל לנוף, מעל לקרבות המהממים, מעל לגורלות אדם, מעל לדמויות, עד כי הכל מתמזג ליחידה גדולה אחת, כמו בספר עצמו. כמו בשירה, והמוסיקה של המילים מתמזגת עם המוסיקה של הצלילים והמוסיקה של התמונות. הכל ביחד מתאחד בהארמוניה שלמה, סימפוניה של חיים ומוות.

אותנו, הישראלים בני דורי, מציף למראה הסרט גם נחשול גדול של נוסטלגיה. בנעורינו היתה זאת ארץ רוסית. השירים שלנו היו רוסיים, המנגינות היו רוסיות, הריקודים היו רוסיים,

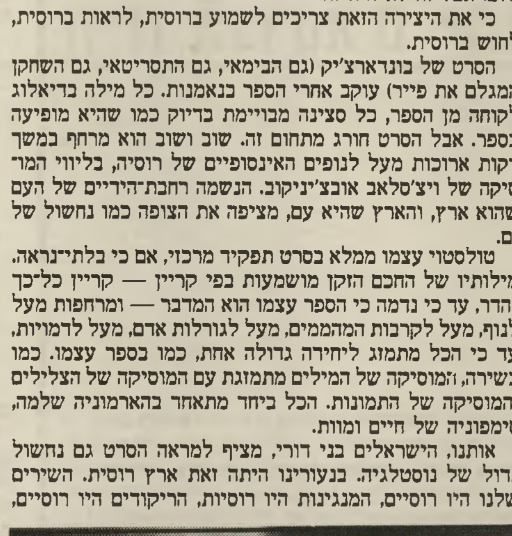

נטאשה ב„מילחמה ושלום"

נטאשה והנסיך אנדריי

חלק מהסרטים היו רוסיים. הרבה־הרבה מהאנשים היו רוסיים, והמיבטא הרוסי שלט לא רק על קרשי הבימה. גם השכן, גם בעל־המכולת, גם מנהיגי־העם דיברו רוסית, חשבו רוסית, התנהגו רוסית. קראנו ספרים רוסיים. מי לא קרא בנעוריו את מילחמה ושלום ואת האחים קאראמאזוב, את הדון השקט, החטא ועונשו, אנה קארנינה?

כל זה נעלם מהנוף שלנו עם האמריקאניזציה של המדינה, והשאיר אחריו חלל ריק גדול. חלל ריק בפינה אחת של נישמתנו. לכן משפיע עלינו סרט זה כמו גשם אחרי תקופה ארוכה של יובש.

פניה התמימות של נטאשה בנשף הגדול, שכמיהה, יאוש ופליאה מתחלפים בהם מפני ששום מחזר אינו מזמין אותה לרקוד. הנסיך אנדריי הפצוע, באוסטרליץ השוכב על הארץ ומתבונן בעננים על סף המוות. בולקונסקי הזקן הנפרד מבנו, והסוגר את כל רגשותיו מאחורי חזות קשוחה. קוטוזוב המנמנם באמצע הקרב ההיסטורי. פייר בחליפתו האזרחית הלבנה, המגואלת בבוץ, המטייל בין הגוססים בשדה־הקרב. מוסקווה הבוערת. הנער המוצא להורג על־ידי הצרפתים. החיילים הרוסיים והשבוי הצרפתי המגלים לפתע שאחרי הכל כולם בני־אדם. אנדריי נפרד מנטאשה. סצינות בלתי־נשכחות — גם בספר, גם בסרט.

כמעט תמיד, כשיוצאים מהקרנת סרט שנעשה על־פי ספר־מופת, יש בלב תחושה עמומה של החמצה. בשעת הקריאה הצטיירו בדימיון דמויות הגיבורים, והן היו הרבה יותר עשירות מאשר הדמויות בשר־ודם שנראו על הבד. לא כן בסרט זה. נדמה שכזאת בדיוק היתה נטאשה (לודמילה סאבלייבה), כזה בדיוק ולא אחר היה אנדרי (ויאצ'סלאב טיחונוב), כך בדיוק־בדיוק היה קוטוזוב (בוריס זהאבה). כך הרגשתי גם אחרי הסרט חלף עם הרוח, על פי הספר שהוא חיקוי אמריקאי של מילחמה ושלום.

אחרי שצופים בסרט, כדאי לקחת שוב את הספר, ולקרוא בו.

הסרט מסתיים באותן המילים שבהן הוא מתחיל: כאשר הרעים בעולם מתאחדים, צריכים גם כל הטובים להתאחד. כל האמיתות הגדולות הן פשוטות.

דין אמת

מודעה שהתפרסמה השבוע בארץ.

> **אליסון וכן לאלו**
>
> שמחים להודיע על
>
> הולדת בנם
>
> **דין אמת**
>
> וושינגטון די.סי. 11.11.88

לא בדיחה טפלה. לא הלצה. מודעה אמיתית לגמרי.

12 מילים שטמון בהן עולם שלם. סיפור של דורות. פשיטת־הרגל של הציונות. סיפור של תקופה.

נתחיל בהורים.

אליסון היא, כך אני מניח, אמריקאית. אני מקווה שהתגיירה כהלכה (ואולי הוריה הם יהודים כשרים, שנתנו לבתם שם אנגלו־סאכסי־לבן־אמריקאי, כדרכם של מתבוללים).

אבל מי זה בן לאלו?

לאלו הוא שם של יהודי־מיזרחי מכובד. בספר־הטלפונים יש לאלואים בשפע. שתבוא עליהם הברכה.

אך מה טיבו של השם הפרטי „כן"?

מדוע יקרא אדם לבנו „כן"?

מעולם לא שמעתי על אנגלי ששמו הפרטי הוא „יס", גרמני ששמו „יא", רוסי ששמו „דא". אין שום סיבה לקרוא לילד עברי „כן".

אלא אם כן הכוונה היא לתת לרך־הנולד שם אנגלי, במסווה של שם עברי. כלומר, שם המוכן לירידה, ארוז־מראש במכולה לצורך העברה ללוס־אנג'לס או לוושינגטון די־סי.

איננו יודעים אם כן לאלו ואשתו אליסון נמצאים בוושינגטון די־סי באופן קבוע או זמני, לצורך ירידה או לצורך עסקים או לימודים. (לפרובינציאלים מיסכנים כמונו כדאי להסביר שדי־סי הם ראשי־התיבות של דיסטריקט אוף קולומביה, המחוז הפדרלי של עיר־הבירה.)

אבל שיא הסיפור טמון, כמובן, בשם הבן.

דין אמת הוא שם מקורי מאוד־מאוד, שם עברי למהדרין. אולם יש להניח כי מי שנותן את השם המקורי הזה לילד בוושינגטון די־סי חשב על משהו אחר: כשם שכן אינו אלא השם האנגלי הפופולרי KEN, כך דין איננו אלא השם האמריקאי הפופולרי DEAN.

ומכיוון שאמריקאי הגון זקוק ל„שם אמצעי", כדי שיופיע כראש־תיבה בין השם הפרטי ושם המישפחה, כדרכם של אמריקאים, בא גם אמת. דין אמת. נהדר. „אמת" הוא שם אמריקאי־תנ"כי יפה, בעל צליל פוריטני של הדורות הראשונים.

אז כל טוב לך, DEAN E. LALO.

KO LEKHAI!

לשהד את ישראל

דרושה מילה חדשה.

מה שקורה עכשיו למדינה אינו רק שיחרוד (השיבה אל החרדים, „חרדיזציה" בלשון כמה פרשנים.)

וגם לא שידות (השיבה אל הדת), כפי שסבורים אחרים.

וגם לא שיגלות (השיבה אל הגלות).

זהו תהליך הרבה יותר עמוק. זוהי התפרקות מן הערכים הלאומיים הישראליים, מין דה־ישראליזציה, והשיבה אל הערכים והתפיסות וההתנהגות של העדה היהודית בגטו.

אני מציע לתהליך זה את המילה שיהוד.

ציון צפריר, העולם הזה

ישעיהו ליבוביץ:

"ההתמוטטות נמשכת. אנו צועדים לחורבן!"

ההתמרמרות בקרב הקהילה היהודית בארצות־הברית, ובעולם כולו, על הבטחת ראש־הממשלה למיפלגות הדתיות, בעניין תיקון חוק „מיהו יהודי", גוברת והולכת. מאות אלפי יהודים, שעברו גיור רפורמי וקונסרווטיבי, רואים את עצמם נפגעים מקבלת־התיקון. בפורומים שונים, שהתכנסו בארצות־הברית, נמתחה ביקורת קשה על הכניעה לחרדים. יהודי ארצות־הברית שולחים שליחים, מאיימים בפגיעה בגיוס הכספים ובפעילות השדולה היהודית. (ראה הנדון).

שאלתי את הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, שומר־מיצוות הידוע בדיעותיו בזכות הפרדת הדת מהמדינה, מהן, לדעתו, ההשלכות האמיתיות של התיקון. האם באמת צפוי

דת

קרע בין מדינת־ישראל ליהדות התפוצות, אם יתקבל התיקון!

העם היהודי הוא קרוע ושסוע. מושג האחדות לא קיים כבר, ולכן כל הדיבורים על קרע אינם רלוונטיים. העם היהודי נמצא במצב של התמוטטות, שבאה מקירבו. המצב הזה קיים כבר שנים רבות. הקמת מדינת ישראל לא שינתה מאומה, ושום חקיקה שמחוקקת מדינת־ישראל לא יכולה לשנות את המצב, לטוב ולרע.

● זאת אומר שאתה לא רואה בתיקון חוק „מיהו יהודי" צעד הרה־אסון?

אני פסימי לגבי עתיד העם היהודי בכלל.

● אתה מוכן להסביר?

אני מתבסס על המציאות. אין שום תוכן ערכי משותף ליהודים.

● אם כך המצב, מדוע, לדעתך, טורחים יהודי התפוצות לכנס כינוסי־חירום, לשלוח שליחים בהולים ולנסות לשנות את ההחלטה?

יש אנשים שהרעש הוא תוכן חייהם. לגביהם אולי זה משנה. אבל את המציאות זה כבר לא ישנה. תהליך ההתמוטטות הולך ונמשך. אנחנו צועדים לקראת חורבן. (אורית זרובבל)

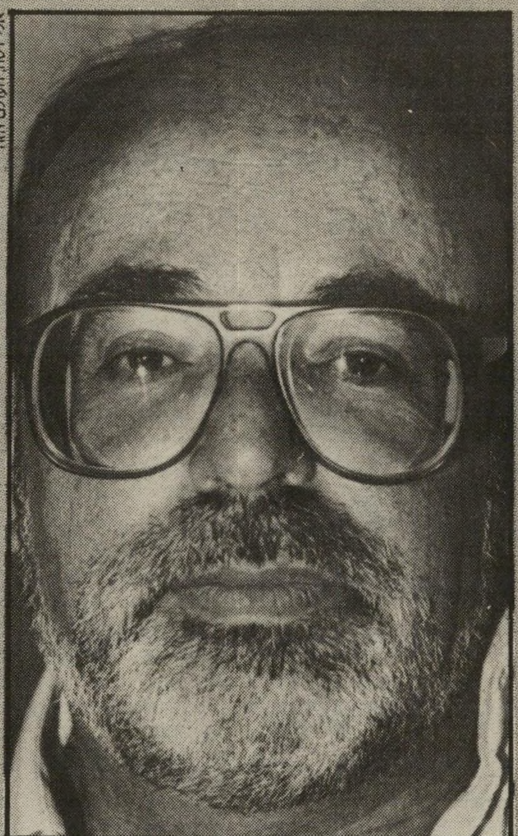
אלי דורון, העולם הזה

משה שוקד:

"אילו היה לנו יותר כסף, היינו מפרסמים יותר!"

ביום השישי האחרון פורסמה בעיתונות עצומה של מרצים וחברי הסגל האקדמי באוניברסיטת תל־אביב ובאוניברסיטה הפתוחה, הקוראת לממשלה להכיר בזכות העם הפלסטיני למדינה משלו, ולהודיע על נכונותה למשא־ומתן עם הנציגות המקובלת של הפלסטינים על עתיד הגדה המערבית ורצועת־עזה.

שאלתי את הפרופסור משה שוקד, מהחוג לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה באוניברסיטת תל־אביב, ממארגני העצומה, אם יש כוונה להמשיך בפעילות מסוג זה והאם, לדעתו, יצאה האקדמיה סוף־סוף מהקפאה.

אין זו הפעם הראשונה שאנחנו מגיבים על מה שקורה במדינה.

עצומות

ערכנו כבר 10 כנסים ועצרות. אנחנו אירגנו, למשל, את הכנס שהתקיים ביום הראשון באוניברסיטת תל־אביב, ושעסק בשאלה „האם יתכן שלום ללא אש"ף?".

● החשיפה שלכם אינה גדולה במיוחד. זה מכוון?

הבעייה היא המימון, אין לנו מיליונר העומד מאחורינו. את כל הפעילות אנחנו מממנים מכיסנו. אילו היה לנו יותר כסף, היינו מפרסמים יותר.

● מי מארגן את הפעילות?

הפעילות מאורגנת תחת מיטריית „עד כאן", שהיא תנועה בלתי־מיפלגתית ואין בה חברי מיפלגות, אלא חברי הסגל האקדמי. אנחנו חושבים שאחרי 21 שנה צריך, סוף־סוף, להגיע להסדר עם הפלסטינים. עם־ישראל לא יוכל לעמוד בהשלכות של המדיניות הקיימת.

● היו בעיות עם אנשי־הסגל, או שכולם חתמו על העצומה בנפש חפצה?

לא עשינו גיוס גדול. אנחנו גם לא מכריחים אף אחד לחתום. מי שרוצה חותם. את העצומה אירגנו עוד לפני הכרזת המדינה הפלסטינית. הגענו למסקנה שאם ממשלת־ישראל אינה מתנהגת בתבונה, אנחנו חייבים להביע את דעתנו. (אורית זרובבל)

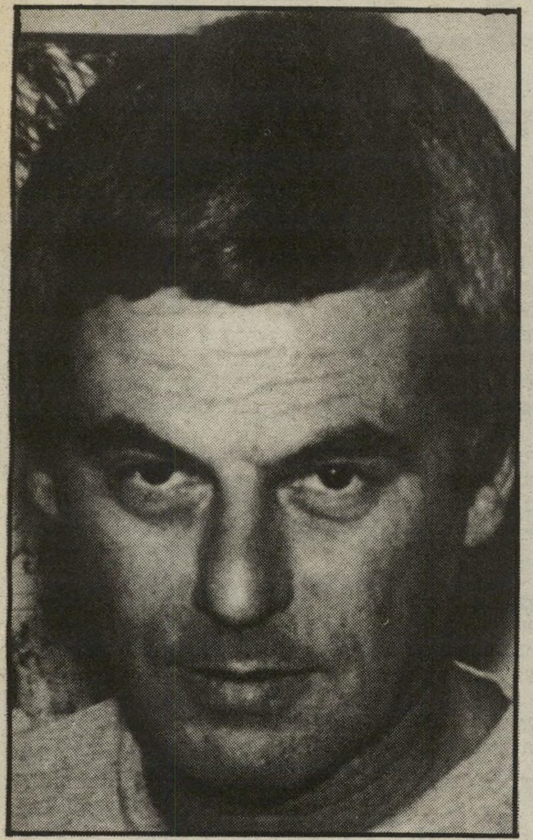

מאיר פלבסקי:

"פרס לא ינצח בבחירות כי פרס הוא מפסידן!"

לפני ארבע שנים, לפני הבחירות ההן, דיברתי עם מאיר פלבסקי, חבר מרכז מיפלגת־העבודה, שאמר לי שהמיפלגה שלו לעולם לא תזכה בבחירות, כל עוד יעמוד בראשה שימעון פרס. הוא צדק לפני ארבע שנים, והוא צדק עכשיו. השבוע שאלתי אותו אם זה נעים לו להיות צודק על־חשבון מה שקרה בבחירות.

כמובן לא נעים לי. אבל העובדה היא שצדקתי אז, אני צודק היום, ואני אומר שוב: שימעון פרס לא ינצח בבחירות, כי שימעון פרס הוא מפסידן.

● ואם שימעון פרס לא, מי, לדעתך, יוכל לנצח בבחירות כשיעמוד בראש מיפלגת־העבודה? איזה צעיר חסר־ניסיון?

לאו דווקא צעירים. יש גם אחרים. אפשר להשתמש, באין ברירה, במה שיש בתוך המיפלגה.

● אתה מוכן לקרוא בשם ל„מה שיש" בתוך המיפלגה?

אני לא אוהב את הניסוח שלך, אבל אני טוען שאילו יצחק רבין היה עומד בראש מיפלגת־העבודה, גוש השמאל היה מרכיב את הממשלה.

● ואני מקווה שאתה לא שוכח שיצחק רבין נחשב ימני, ועל כן בגללו אולי היו מפסידים במיפלגת־העבודה קולות של אנשים שרבין ימני מדי לדעתם.

כן, זה נכון. אני מאמין שעם רבין בראש מיפלגת־העבודה היתה

מיפלגות

המיפלגה מפסידה שלושה־ארבעה מנדאטים, אבל היא היתה מפסידה אותם לטובת גוש השמאל, ולדעתי היתה זוכה בחמישה־שישה מנדאטים מאנשים שלא יכלו להצביע עבור מיפלגת־העבודה בגלל שימעון פרס. כלומר, לדעתי מיפלגת־העבודה, בסיכומו של דבר, היתה מרוויחה קצת, וגוש השמאל היה מרוויח עוד מנדאטים, וכך יכול היה להיות הגוש הגדול ולהרכיב את הממשלה.

● לדעתך מיפלגת־העבודה צריכה להצטרף לממשלה או להישאר באופוזיציה?

להצטרף. לדעתי, ממשלה שיישבו בה חרדים למיניהם, יובל נאמן, רפול, גנדי — ממשלה שמישה ארנס ואריק שרון יהיו בה המתונים — יהיה קשה מאוד לנטרל. הסיכוי היחידי לאזן את הסכנות הוא לשבת בתוך הממשלה.

● גם חברים אחרים במרכז חושבים כמוך?

קשה לדעת. יש הבדל רב בין מה שהם חושבים לבין מה שהם אומרים.

● אני יכולה לצטט אותך?

בוודאי, אין לי שום עתיד במיפלגה, ואי לא שם זין על מה שיגידו עלי. (דניאלה שמי)

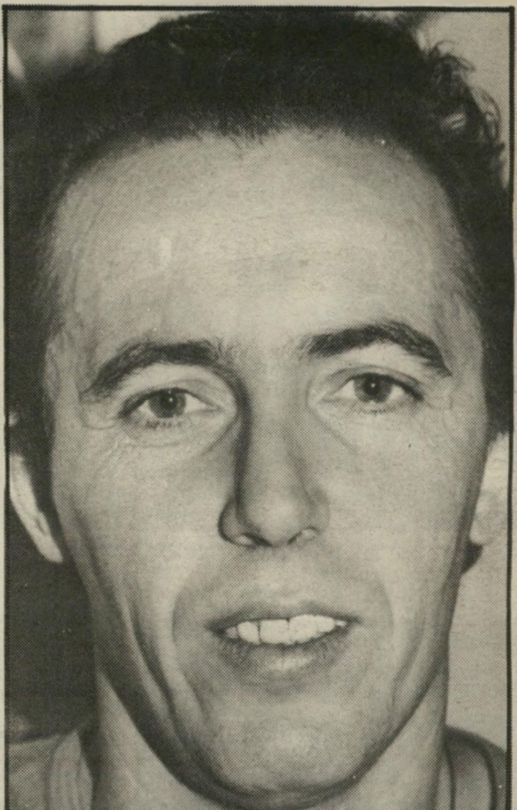

אלי דסה, העולם הזה

יאשה גלינסקי:

„אדם הוא כעץ, החי בזכות שורשיו!"

כיום לומדים אידיש כ־800 תלמידים, וביניהם תל־מידים ממוצא מיזרחי. המפקח על הוראת האידיש במיש־רד־החינוך־והתרבות, מרדכי דוניץ, מסר כי תוכניות־הלימודים כוללות הוראת השפה, שירה באידיש וקריאה במקור מסיפורי שלום עליכם, י"ל פרץ ויוצרים אחרים.

לימוד השפה הביא לתופעה חדשה. במסיבות סוף־

אידיש

השנה, שנערכו בכמה בתי־ספר המלמדים אידיש, הופיעו התלמידים בשיחה ובדיקלומים בשפה זו.

השחקן יאשה גלינסקי מגלם את דמותו של המן במחזה „המגילה", המועלה על־ידי תיאטרון־האידיש של שמואל עצמון ומגיב על תופעה זו.

אני מרגיש מאושר כשאני שומע על התייחסות רצינית שכזו לשורשים של העם. אדם הוא כעץ החי ונושם בזכות שורשיו. לכל אדם בישראל, מדינת קיבוץ־גלויות, יש שורשים ומסורת ממקום עלייתו ארצה. לי יש שפת־האידיש וכל הקשור בה.

● קשור בה?

שורשים זה זיכרונות, חוויות: לזכור את הנהר הארוך בליטא, את מזג־האוויר המעונן, את השלג המגיע לגובה של חצי מטר לרגליך, את הגעפילטע פיש, ועוד. את הנהר אינני יכול להביא ארצה, אך את שפת האידיש הבאתי בגאווה.

● איפה למדת את שפת האידיש? בבית־ספר?

עליתי מברית־המועצות בגיל 18. כל הידע שלי בשפת האידיש הוא מהבי"ת, מההורים. הגענו לזמנים טובים כשלומדים שפה זו בצורה שיטתית ומיקצועית, כפי שנעשה עתה בארץ.

(עודד רכטמן)

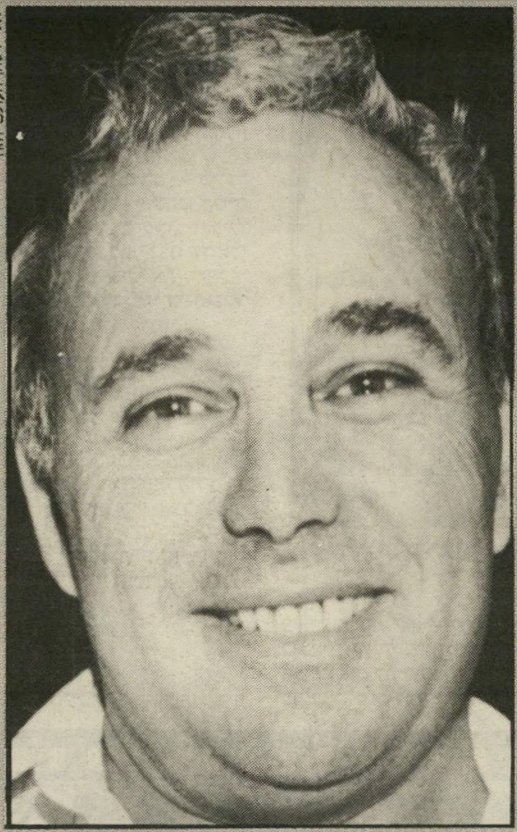

אלי דסה, העולם הזה

גידעון גדות:

„אני מטיל את יהבי רק על הגורל!"

בשבוע שעבר פורסמו ידיעות שלפיהן, על פי סיכום בין ראש־הממשלה, יצחק שמיר, והרב מנחם פרוש, יעבור מיפעל־הפיס לידי אגודת־ישראל, והיא תהיה גם אחראית על בחירת הדירקטוריון הבא של מיפעל־הפיס. יוצא מכך

פיס

שהכספים הרבים, שמיפעל־הפיס מופקד עליהם, יעברו לידיים חרדיות. שאלתי את גידעון גדות, יו"ר הדירק־טוריון של מיפעל־הפיס, אם יש אמת בידיעה.

אני ממליץ שתפני ישירות לראש־הממשלה או לאגודת־ישראל.

● ולך, בתוקף תפקידך כיו"ר הדירקטוריון, אין מה לאמר על הנושא?

לישכת ראש־הממשלה הכחישה את הדברים מכל וכל. גם מקורות אחרים, הקשורים ללישכת ראש־הממשלה, הכחישו את השמועה. אלה הדברים שאני יודע, וסביר להניח שהם אמיתיים.

● ובכל זאת, איך צצה שמועה כזאת? למה נטפלו דווקא למיפעל־הפיס?

אמרתי כל מה שהיה לי לאמר. אין לי מה להוסיף. מלבד זאת, הדבר היחיד שאני מטיל את יהבי עליו הוא הגורל.

● אם זה רמז, אז לא הבנתי אותו.

ההודעה מלישכת ראש־הממשלה היתה חד־משמעית וברורה. זה מספק אותי, וזה צריך לספק את כל עם־ישראל.

(אורית זרובבל)

אהרון צוקרמן

אתי פולק:

„לאדם יש מישאלה, ופתאום מסתבר שאין!"

תוכנית־רדיו חדשה ומבטיחה עומדת להיוולד ב„קול ישראל". שמה „שלוש מישאלות", ועורכת־התוכנית, אתי פולק, והמפיקה ינסו להגשים את מישאלתם של המרו־איינים בתוכנית.

לכאורה ראיון מצויין לתוכנית, אבל מי שמכיר את „קול ישראל" ויודע שהתקציב שלהם הוא, במיקרה הטוב, כוס־קפה במיזנון, תוהה כיצד יגשימו מישאלות. ביקשתי מאתי פולק לענות לי על השאלה.

קודם כל יש בוודאי הרבה מאוד מישאלות שאינן קשורות לתקציב. הנה, למשל, פגשתי אתמול בעורכת־דין צעירה, שביק־שה להיפגש עם אסיר־עולם ולבקר בכלא, ואחר־כך ביקשה להי־פגש עם שופט בדימוס ששלח אסיר למאסר־עולם.

● באיזה עוד מישאלות נתקלת כבר?

פגשתי בבחור שהוא מטפס־הרים, וחלומו הגדול הוא לטפס על איזה הר מפורסם בקניה. הוא מבקש כרטיס לקניה, ומשם הוא כבר יסתדר בעצמו, וגם יקליט לנו את רשמיו תוך כדי הטיפוס בהר.

● אז הנה כבר יש בעייה. כרטים לקניה. „קול ישראל" יממן את זה?

„קול ישראל" לא יכול לממן את זה, אבל אני מקווה שאצליח לעניין גורמים שונים, שיתנו לבחור כרטיס.

● את מבינה שברגע ששורות אלו מתפרסמות תוצפי במאות מיכתבים של אנשים, שחלומם הוא

רדיו

להגיע לאלסקה, לדרום־תימן, לאלבניה ואולי אף לניו־יורק. תוכלי לפתוח מישרד־נסיעות.

אני מתארת לעצמי שאקבל הרבה מאוד פניות. אצטרך לברר מביניהן את המישאלות הכי מעניינות.

● מה זה מישאלה מעניינת?

מישאלה שיכולה לעניין הרבה מאוד אנשים, מלבד בעל־המישאלה עצמו, ואני מוכרחה להגיד שמהרגע שבו התחלתי לעבוד על התוכנית אני ממש נהנית. מצאתי הרבה אנשים שיש להם מקוריות של מחשבה ומקוריות במישאלות.

● לכל אחד שפגשת יש איזו מישאלה?

נדמה כאילו לכולם יש, אבל כשאני אומרת שאני מוכנה להג־שים מישאלה אומרים לי: מה, באמת? ואחר־כך מתחילים לחשוב, ופתאום מסתבר שאין. יש גם אנשים שאמרו לי שיש להם מיש־אלה, אבל הם לא יתנו לי אותה, כי הם רוצים להישאר איתה ולהמשיך לחלום.

● ומה המישאלה שלך, אתי?

את האמת? הייתי רוצה להיפגש עם אורי זוהר, והייתי רוצה להבין איך זה קרה לו.

(דניאלה שמי)

קולנוע

סכבים המוסקטרים — דור ההמשך

לפי אלכסנדר דיומא ולפי ריצ'ארד לסטר נראה דור ההמשך של „שלושת המוסקטרים" בסרט החדש כג'יימס בונד של המאה ה־16.

וזה באמת היה חייב לקרות. אפילו אלכסנדר דיומא דאג *שלשלושת* המוסקטרים יהיה דור המשך. וכך מופיעים על הבד בסרט שובם של המוסקטרים גם הנבלים וגם הגיבורים ותיגבורת של כמה שחקנים חדשים, פטנטיים כמו הוריהם לפחות.

סי תומאס האוול, תגליתו של פראנקו זפירלי, הנראה מסכן ואומלל בתפקיד מוסקאוניי הצעיר, זכאי ליותר מזה, לדעתו של ריצ'ארד לסטר. לסטר בחר דווקא בו לתפקיד ההירואי של ראול, בנו המאומץ של אתוס, שהוא לפחות תמים ונועז כמו שהיה ד'ארתאניאן לפני 20 שנה. מולו מקשטת את המסך קים קאתראל כבתה הנוקמת של מיליידי ומי שזוכר אותה מאהבה בחלון ראווה מבין מדוע נפלה עליה הבחירה.

כמובן שכל הזקנים מופיעים גם הם — מייקל יורק, אוליבר ריד, פראנק פינליי (השחקן השייקספירי האגדי), ריצ'ארד צ'מברליין, ואפילו ג'ראלדין (שהיא כל־כך נהדרת במודרנים של אלן רודולף) צ'אפלין ופיליפ נוארה. את העיבוד לתסריט עשה ג'ורג' מקדונאלד פרייזר ואפשר לצפות למשהו מבדר, פוטוגני ואלגנטי.

שחקנים פראנק פינליי, אוליבר ריד, ריצ'ארד צ'מברליין ומייקל יורק
— הבן הנועז

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: החגיגה של באבט, קפה בגדד, בוקר טוב וייט־נאם, מסע לקיתרה, בגלל המילחמה ההיא, הנסיכה הקסומה, קיץ אצל סבא, הקומיסרית.

ירושלים: הנסיכה הקסומה, החגיגה של באבט, ליידי איב, בוקר טוב וייט־נאם, בגלל המילחמה ההיא, קפה בגדד.

חיפה: קפה בגדד, ליידי איב.

תל־אביב

★★★★ **מסע לקיתרה** (הקולנוע, בית ציוני־אמריקה, יוון) — סרט בתוך סרט של בכיר בימאי יוון, תיאו אנגלופולוס, על כל היסודות האופייניים לו. סיפור איטי ונוגע ללב של פליט פוליטי החוזר למולדתו אחרי גלות של 32 שנה, ומגלה שהעולם שנטש לא קיים יותר, ואילו לעולם החדש אין הוא שייך. צילום מופלא, אווירה עצובה, וחיפוש מתמיד אחרי שורשים, באמנות ובמולדת.

שחקנית קאתראל
— הבת הנוקמת

★★★★ **קפה בגדד** (דיזנגוף, מוצג גם בחיפה ובירושלים) — סירטו המקסים של פרסי אדלון, בימאי גרמני הבוחר בנושאים לא־שיגרתיים. בווארית כבדת־בשר מגיעה למידבר אמריקאי ומפריחה אותו ואת תושביו המרירים.

★★★★ **קיץ אצל סבא** (מוסיאון תל־אביב, טאיוואן) — הו השיאו השיאן, בימאי אניך טעם, מצייר תמונות מחיי מישפחה. שני ילדים מבלים קיץ אצל סבא אחרי שאמם חלתה. יחסים בין ילדים לקשישים מתוארים בעין רגישה ומרגשת.

★★★ **הנסיכה הקסומה** (לב, ארצות־הברית, מוצג גם בירושלים) — אגדות אנטי־שפילברגיות, שסבא מספר לנכד ושובה את ליבו.

★★★ **המודרנים** (דיזנגוף, ארצות־הברית) — חגיגה לאוהבי־קולנוע. על מכירת חיסול של האמנות, והוליווד כבירת האשלייה הממוסחרת והמיקצועית ביותר, דרך דימויים מתקופת המודרניסטים האמריקאים בפאריס של שנות ה־20. לינדה פיורנטינו סכסית, קית קאראדין סוחף, וואלאס שון וג'רלדין צ'אפלין מצטיינים.

הקרנות מיוחדות בסינמטקים:

סינמטק תל־אביב: חובה לראות את זיכרון הצדק של מרסל אופולס על שני חלקיו, המוכיח מה למד העולם ובעיקר מה לא למד ממישפטי נירנברג.

סינמטק ירושלים: ארוחה עם אנדרה — סרט יוצא־דופן של לואי מאל עם אותו וואלאס שון, שאפשר לחזות בו במודרנים של רודולף.

סינמטק חיפה: המבט — מותחן של ניקולאס רג' עם ג'ולי כריסטי ודונאלד סאת'רלנד כהורים שאינם יכולים להתנחם על מות בתם.

עדנה פיינרו ■

ג'והני 5 אל־חלד!

תקלה מופלאה (רב־חן, תל־אביב, ארצות־הברית) – את הסיפור הזה ראוי לפתוח במילים „הכל התחיל מסטיבן שפילברג," וזה כבר רומז להמשך. בין צאצאיו של שפילברג, הרוחניים, כמובן, נמנה גם ג'ון בדהאם. ובדהאם זה היה דווקא בעל רעיונות נחמדים ומשעשעים, שדיברו ללב ילדים רבים והוריהם. וזה היה עוד לפני שבא פישר סטלק וסיפר לנכדו את סיפור הנסיכה הקסומה, המוכיח שכוחן של האגדות הישנות, על אנשים בשר ודם, עדיין במותניהן.

מה שבדהאם עשה בפרק הראשון של תקלה מופלאה היה להעניק אנושיות לרובוט המופלא שלו, שעלה כל־כך הרבה כסף למחלקת־הפיתוח של צבא ארצות־הברית. אנושיות, שהיא תוצאה של מכת־ברק, אבל פגם טכנולוגי בולט.

אבל בדהאם לא רצה לחזור על מירשם הצלחתו הקודמת, וכך נשאר רק עם פישר סטיבנס בתפקיד מדען הודי, הדובר אנגלית במיבטא הודי מצחיק, ועם בימאי כבד־תנועה בשם קנת ג'והנסון. ג'והנסון, לא זו בלבד שרצה להמשיך את חייו של ג'והני 5, אלא שגם איכסן לעצמו הצלחות אחרות, שכן יש בסרט דברים יותר מדי דומים לסרטים אחרים. אבל זה רק פרט שולי.

העלילה קלושה. מדען שנאלץ לפרוש מעבודתו במיפעל לרובוטיקה, מנסה למכור רובוט צעצוע קטן וחביב לעוברים ושבים ברחוב, עד שמתלבש עליו רוכל תאב־בצע ורפה־שכל ומשכנע אותו להתחייב לספק כמות אדירה של המצאתו למיפעל־צעצועים בתוך זמן קצוב. המדען המהגר והתמים מגייס לעזרתו את הרובוט האנושי כמעט, ג'והני 5, אבל את שרותיו של הרובוט חומדת גם כנופיית־שודדים חובבת.

את הרובוט ואת הסרט מצילות כמה תחבולות חינניות, כמו תמסירים מוסיקליים של פיזמונים למזכירה אלקטרונית, שפיענוחם מזעיק את העזרה הרצוייה. אבל זה לא מספיק.

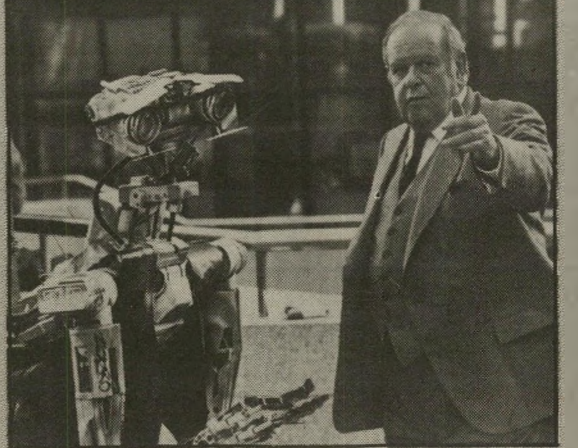

ג'ק ווסטון וג'והני 5: לא מספיק קומדיה!

חיים חדשים? אל תאמינו!

חיים חדשים (בן־יהודה, תל־אביב, ארצות־הברית) – מניל סיימון ועד וודי אלן, פול מאזורסקי ומי לא! – כולם ניסו לטפל במצב של תקופת ההסתגלות אחרי הפירושין. למרבה הצער עושה זאת אלן אלדה פחות טוב מכולם.

את האופנה של סיפורי הגרושים התחיל מאזורסקי באשה לא נשואה. הסרט הפך את ג'יל קלייבורג לסמל האשה המחפשת את עצמה, אבל הוא עשה זאת באנושיות, בהומור ובאלגנטיות, כל מה שחסר בסרט הזה. אז זה גם היה אופנתי, היום גורמים הגרושים המחפשים את עצמם לפיהוקים, מה גם שסרט זה מנסה, משום מה, להיות קומדיה, אבל הוא לא כל־כך מצליח.

הסירבול נעוץ בראש וראשונה בסיפור: סוכן־בורסה (אלן אלדה), המסור לעבודה יותר מאשר לאשתו, מגלה אחרי 26 שנות נישואין, שהוא גרוש שלא באשמתו. תחילה נדמה לו שעולמו חרב עליו, בעיקר משום שמשעמם לו להתחיל עם אחרות. הסיפור חוזר על עצמו גם עם גרושתו (אן מארגרט), שהמלבישה שלה בסרט הפריזה בחוסר־טעם וכמעט הפכה אותה לחסרת סיכויים בבורסת הגרושות. ולגבי מארגרט זה כמעט בלתי־אפשרי, בהתחשב בנתוניה הטיבעיים גם אחרי גיל 40.

אבל תהפוכות החיים מביאות את אלדה, על שערו האפור־הצבוע־שחור ועל תדמיתו החדשה, לזרועותיה של רופאה, שתחילה נראית כאשת העולם הגדול ועד מהרה מתברר שכל מה שהיא רוצה זה להתחתן מהר, ללדת מהר, ולהפוך את טרפה המיועד לאב, במקום לסב, מה שיאה לו יותר מבחינת גילו. לגבי רבים זה נראה אמנם סיבוב שני ומרענן, אבל לא כל גבר ישמח למצוא את עצמו מיילד את ילדו בלידה טיבעית, בשעה שכל מה שמתחשק לו לעשות זה לקחת את נכדו פעם בשבוע לכדורגל.

כמובן שהסרט אינו מעז לטפל בבעייה האמיתית, מדוע בוחר אדם להתחיל את חייו מחדש ולעשות את כל הטעויות האפשריות והתפניות השיגרתיות. נוסף לליהוק הטראגי גם שחקן טראגי, ג'ון שיאה, שאם לא ישתפר יהיה גם עתידו טראגי.

אלן אלדה ואן מארגרט: סבא הוא גם אבא

טוונות

ב־15 בנובמבר טסתי במטוס ארקיע מאילת לתל־אביב. מייד אחרי ההמראה נשמע קולו של קברניט המטוס שאמר: „בוקר טוב נוסעים נכבדים, חברת ארקיע שמחה לארח אתכם בטיסתה. אנחנו נטוס בגובה... נחלוף מעל ירושלים ונגיע לנמל־התעופה דב, אם ירצה השם, בשעה 11.45.”

אני מאוד מקווה שהטייס הפגין חוש־הומור, והוא לא התכוון ברצינות שהפיקוד על מטוסי ארקיע עבר מהטייסים לריבונו של עולם, שעל כישוריו בטיסה אני לא בטוחה שאפשר לסמוך.

אבקש את תגובת חברת ארקיע על נושא זה, כדי שארע אם להמשיך לטוס איתם או לא. תודה.

■ ■ ■

ב־14 בנובמבר הופיעה הכותרת הזו בעמוד 2 של העיתון על המישמר:

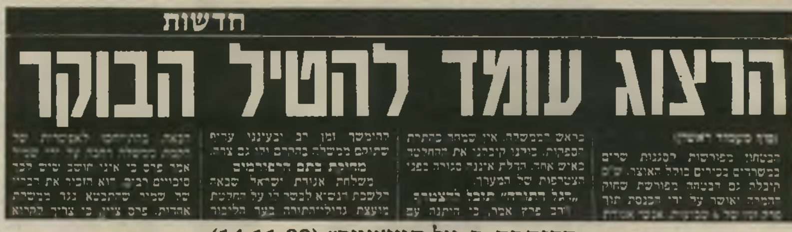
חדשות
הרצוג עומד להטיל הבוקר

הכותרת ב„על המישמר” (14.11.88)
האם הנשיא כבר הטיל? מה הוא הטיל?

כבר שלושה ימים שאני עוקבת ברריכות אחרי העיתון, ועדיין לא מסרו לי על התפתחויות. האם הנשיא כבר הטיל, מה הוא הטיל, איזה סוג של ביצה יצאה לו, מי יאכל את החביתה וכו' וכו'.

אי־אפשר להשאיר את הקוראים במתח כזה. הרי לא בכל מדינה ולא בכל יום נשיא־מדינה מטיל.

■ ■ ■

בעלי, הקורא בזמן האחרון הרבה חומר כלכלי (הוא חתם על ירחון כלכלי אמריקאי, כי נתנו לו במתנה מחשב יפה), הסביר לי שכדי להבריא את המדינה צריך פשוט למכור אותה לגורם שלישי ובכך להכניס כסף לקופה הריקה.

האם יכול להיות שהוא צודק?

רוצים לרזות? למה לא?

אלדד מאסטרו

ארוחה דיאטתית מוכנה
135 שקלים לשבוע

רוצים לרזות? למה לא?

אגודת שומרי־מישקל מאמצת לעצמה כל שנתיים תוכנית חרשה. הפעם הם טוענים שיש להם חידוש מהפכני: אפשרות בחירה בתפריט בעל ערכים קלוריים נמוכים יותר, במיסגרת הרשימות המגוונות של קבוצות־מזון חילופיות.

הם הוציאו לאור כמה חוברות — חוברת לכל שבוע. אפשר לשחק עם האפשרויות השונות ואפילו ליהנות מתהליך ההרזייה.

הפגישה הראשונה בשומרי־מישקל, שמחירה תמיד גבוה משאר הפגישות, ניתנת בימים אלה בחינם. רוצו להירשם.

● ● ●

דיאט־קל היא חברה המספקת לבית הלקוח ארוחות דיאטתיות מבושלות, ארוזות ומוקפאות, לפי הזמנה טלפונית, בגוש־דן ובירושלים.

מיועד למי שמחליט לעשות דיאטה במשך חודש, אבל אין לו כוח לבשל ולא מוכן להסתפק באבקות מרזות או בכרורים סותמי־תיאבון.

טלפון אחד לדיאט־קל וכבר באותו יום מגיע שליח עמוס בקופסות לשבוע שלם: שבע ארוחות בוקר, שבע ארוחות צהריים, שבע ארוחות ערב וגם קצת חטיפי ביניים. מה שצריך להוסיף זה רק ירק חי ושתייה.

המחיר — 150 שקלים לשבוע. במילים אחרות, אם במישפחה אחת גם אבא דוב שמן וגם אמא דובה שמנה וגם הדובונת הקטנה שמנה וכולם צריכים דיאטה, הם ישלמו 1800 שקלים בחודש. רק שב־1800 שקלים בחודש אפשר לקנות מאכלים משגעים. אבל זה כבר דבר אחר לגמרי.

● ● ●

ועוד חברה מרמת השרון, המספקת ארוחות הביתה וגם פגישות עם מומחים בענייני דיאטה, היא דיאט־סטייל. תמורת 192 שקל לחודש אפשר להיפגש עם דיאטנית, פסיכולוגית, רופא. אלה קובעים את הדיאטה שלה זקוק כל אחד ותמורת 135 שקלים נוספים לשבוע מביאים הביתה את כל הכבודה.

שבע ארוחות בוקר, שבע ארוחות צהריים, שבע ארוחות ערב וקצת פינוקים ביניהן.

לא צריך לטרוח ולקנות אוכל בשוק, לא צריך לבשל. כל מה שצריך זה לרזות ולהמשיך ללכת לפגישות.

● ● ●

טוב, כמעט גמרנו. בריאות יש? יש! דיאטה עשינו? עשינו! כל מה שצריך עוד זה קצת התעמלות לאימוץ השרירים ולחיטוב הגוף, וגם זה יש.

הפעם מכון שמוצא חן אפילו בעיני. אפ־רופוזיה רשת מכונים ארצית לחיטוב הגוף ולהקטנת היקפים.

השיטה של אפרופוזיה היא שיטה שפותחה למען נכי־המילחמה בארצות־הברית, שלא הצ־ליחו לעשות התעמלות בעצמם, אבל צריך היה להפעיל את שריריהם. השיטה מבוססת על הפעלת הגוף בעזרת מיטות־כושר. יש כמה מיטות שונות, כל אחת מהן מפעילה שרירים אחרים, והבן־אדם שוכב ולא מתאמץ בכלל.

מיטת בטן ומותניים, מיטת רגליים, מיטת מתיחה, מיטה להמרצת מחזור הדם, מיטת כפיפות ומיטה להורדת שומן במותניים.

ניסיתי את כולן. לא יודעת אם קיבלתי גוף חטוב, אבל לא התאמצתי ואפילו נהניתי.

מתים להיות בריאים? יאללה לעבודה!

שמן־התיבול אפלין הוא הראשון מסוגו בעולם המסוגל לסייע בהפחתת כולסטרול ושומנים בדם ובהקטנת הסיכון למחלת־לב כליליות. מייצרים את השמן בצרפת, מייבאים אותו לישראל ומוכרים אותו בבתי־מרקחת, ובחנויות־טבע ב־17.50 שקלים לבקבוק.

אגב, רעיון האפלין בא למדענים מתוך מחקרים, שגילו שהאסקימוסים כמעט ולא חולים במחלות־לב. המשיכו לחקור והסתבר שאחת הסיבות היא חומצת שומן EPA הנמצאת בדגים

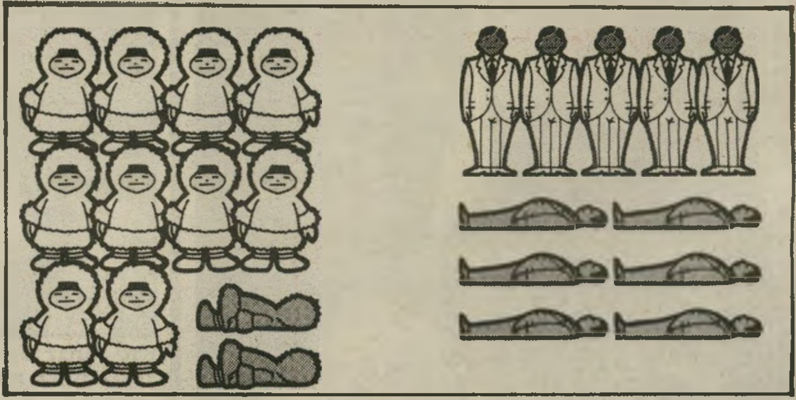

השוואה בין צריכת שומנים וצריכת דגים והשפעתה על התמותה
אסקימוסים כמעט ולא חולים במחלות לב

שהאסקימוסים אוכלים. חיברו המרענים שניים ועוד שניים וייצרו את השומן החדש. אם לאס־קימוסים זה עוזר, למה שלא יעזור גם לישראלים?

★ ★ ★

גם אצלנו המציאו משהו בריאותי חשוב, כמוסות בטה קרוטן הם המצאה של הפרופ' אברון ממכון וייצמן, והן אמורות לחזק את המערכות החיסוניות של הגוף, כדי שיצליחו להתמודד עם מחלות נגיפיות שונות. לקראת החורף, תקופה שבה המערכות החיסוניות נחלשות, ומאידך כמות החיידקים המתקיפים עולה, כדאי להוסיף לתזונה היומית בטה קרוטן. כך לפחות אומרים המומחים.

★ ★ ★

ויש גם משהו למי שממעיטים לאכול בשר וביצים. זאת היא הפולנית, שהיא תערובות של פולן (אבקת פרחים) ומזון מלכות ודבש דבורים. מחקרים שנעשו על־ידי רופאים מקשת רחבה של התמחויות, מצביעים על השפעתו החיובית של הפולן על חיזוק הגוף וחוסנו. הפולן אינו תרופה, אלא מזון טיבעי, ומלבד חיזוק הגוף אומרים שהוא עוזר במיקרי אנמיה (חוסר דם), חוסר־תיאבון ומצבי חולשה כללית. עוד גילו כי הפולן נתן תוצאות מרשימות בטיפול אצל חולי פרוסטטה.

גם את הפולנית אפשר להשיג בבתי־מרקחת ובחנויות טבע.

★ ★ ★

וגם שמן דגים יש, אבל לא בטעם הנורא שהיה לנו בילדותנו, אלא בטעם מנטה ובטעם לימון מצופים בשוקולד. קוראים למוצר לב טוב, וזה נראה כמו סתם ממתק שוקולד שאוכלים לסיום ארוחה.

שמן הרגים נחשב למוריד רמת סיכון בפיתוח מחלות לב ודם, עקב השפעתו על הורדת רמת הכולסטרול והטריגליצרידים.

כל ממתק — שקל אחר. מומלץ על שניים ביום.

★ ★ ★

ואם אתם לא חולים בכלום ואין לכם צורך בתרופות, אבל אתם רואים שכולם בולעים משהו וגם אתם רוצים לבלוע — יש ויטמינים. החברה האנגלית SEVEN SEAS שלחה אלינו מישלוח גדול של ויטמינים ותוספות־מזון.

כל הוויטמינים בכמוסות מצופות ג'לטין, קלות לבליעה, אינן מכילות סוכר, עמילן וחומרי טעם או צבע מלאכותיים.

יש ויטמין E בתוספת סלניום. שניהם ביחד מחזקים את המערכות החיסוניות, בונים עצמות, עור וציפורניים.

יש שמן נר הלילה המכיל זרפן, המספק לגוף חומצה המסייעת במילחמה נגד זיהומים. טוב גם להורדת לחץ דם, וסדירות המחזור אצל נשים.

ועוד ועוד ויטמינים, כמו לציטין, שום, נבט חיטה, מזון מלכות ופרופוליס. הכל בבתי־המר־קחת וברשת הסופרפארם.

★ ★ ★

ועל בריחת סידן מן העצמות שמעתם כבר? יש דבר כזה והוא אפילו מאוד מודרני. הבעיה עם המחלה היא גילוייה המוקדם. הפרופ' אדלשטיין ממכון וייצמן מספר כי שיטות איבחון המחלה עד היום בלתי־מדוייקות ושיעור הדיוק היה בין 4%־30%.

במכון עצמון לאיבחון מחלות נמצאת עכשיו המכונה היחידה בארץ לאיבחון מדוייק של בריחת סידן. הבדיקה נמשכת שלוש־חמש דקות, אין בה סיכון, כך אומרים המומחים, ושיעור הדיוק בתו־צאות מגיע ל־99.5%.

מכון עצמון — טלפון: 03־210996, ואני בכל זאת הייתי שואלת את הרופא שלי אם ללכת.

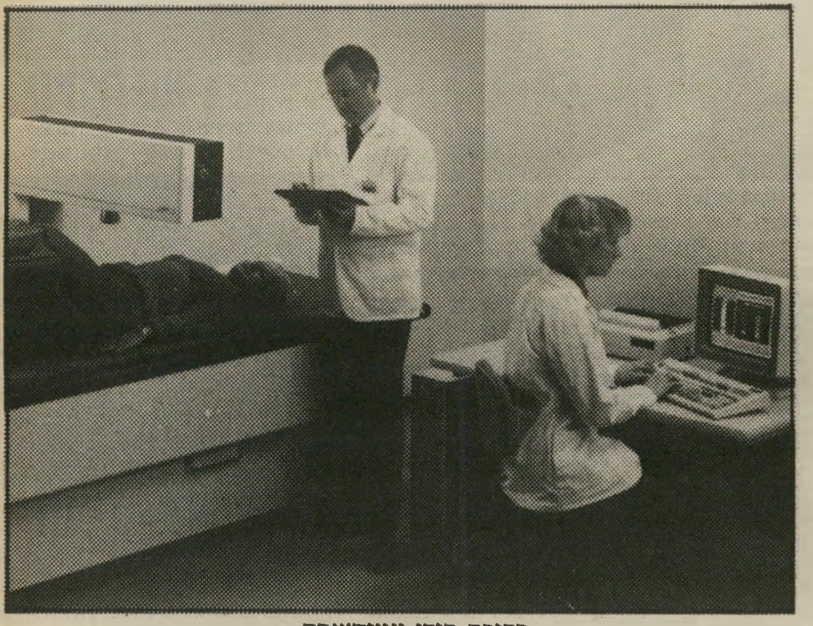

בדיקת סידן ממוחשבת
אין סיכונים בבדיקה

דניאלה שמי

מי שעולה או מי שיורד והרבה פקקים, עשן ואקשן במדרגות

סוף־סוף נזכר

המעבד המוסיקלי **ננסי ברנדס** חגג את מסיבת הבר־מיצווה שלו במועדון המערה, הנמצא עכשיו בניהולו. ברנדס, שעלה מרומניה לפני 13 שנה, סיפר שאת חגיגת הבר־מיצווה הראשונה שלו הוא פיספס, וכעת הוא חוגג אותה בחברת חבריו ועמיתיו למיקצוע, כשהוא כבר משלש את המיספר מבחינת גילו הביולוגי.

בין האורחים היו **אבי טולדנו**, **שימי תבורי** ו**ג'קי מקייטן** שהופיעו, ו**קובי אשרת** ו**רוני וייס** שלא הופיעו. וכמובן אי־אפשר בלי תוספות חברתיות, כמו **אנט פלאטושרון** ו**מיכל בקר** שהוסיפו קצת ברק וזוהר לאירוע. והאורחים שרו ואכלו ושרו ואכלו, ממש כמו בימים ההם.

בר־מיצווה מהסרטים

תום שרפשטיין, בנם של מפיק הסרטים **מיכה שרפשטיין** והבוטיקאית **נילי שרפשטיין**, חגג את מסיבת־הבר־מיצווה שלו במסיבה מישפחתית ועליזה במיוחד. המסיבה השמ־

עירית שלג השחקנית, רוקדת כ־שבתה מחברה הקודם, השחקן משה איבגי, משמשת כפרטנרית.

תמי שכנאי בתם של איש־הקס־מים רוני שכנאי ונילי שרפשטיין, הדהימה את האורחים בריקודה.

חה הזאת היתה מקום־מיפגש לעשרות אנשי בוהמה ואופנה. בקהל נראו דמויות בולטות מהבוהמה, כמו עורך־דין **שימחה זיו**, הזמר **שמוליק קראוס** ואחרים ורגעי השיא היו ברחבת־הריקודים, שאוכלסה בחתיכות כמו **שאנה ברקוביץ**, מרת ישראל ו**עירית שלג** השחקנית, חברתו־לחיים של מיכה שרפשטיין.

שרון טלמור רקדנית־הבטן, הדגימה את סיגנון־הריקוד שלה, כשהיא לבושה בבגדיה הרגילים. טלמור חזרה מארצות־הברית, שם קיבלה מיספר הצעות, אך התגעגעה לארץ.

ורדה טלמור (מימין), העיתונאית והציירת ובתה שרון (משמאל). האם והבת נוהגות לבלות ביחד במסיבות חברתיות ובאירועים שונים. בין השתיים אין דימיון פיסי רב.

מרים דאובר הציירת, המוכרת גם בחוש־ההומור המיוחד והעוקצני שלה, ישבה במהלך המסיבה בחברת כמה מידידיה, והוכיחה לסובבים שהיא מסוגלת לרקוד גם בישיבה.

ג'קי מקייטן הזמר, ניגש לעוגת־הענק שהוכנה עבור המעבד המוסיקלי, כשבידו הוא אוחז דף ועליו תווים מוסיקליים. כשניגש אליו הצלם קיפל את הדף ואחז בו כבחליל.

אורית שרעבי הרקדנית שחזרה מסיור־הופעות עם הלהקה שבה היא מופיעה, זכתה להצעות־צילום מכמה צלמים גרמניים, אך אהבתה לבן־זוגה החזירה אותה ארצה.

של מי המסיבה, לעזאזל?

בליינים רבים, שהגיעו בסוף השבוע למסיבה שנערכה בדיסקוטק סקיי בדרום תל־אביב, היו בטוחים שהם מגיעים למסיבת יום־ההולדת של הדוגמנית **תמי שחורי**, אך רק משהגיעו למסיבה נודע להם שזוהי מסיבת יום־ההולדת של **מינה**, חברתה הטובה של תמי שחורי, המנהלת את בית־האופנה של **קובי רביץ**. ומי שטרח לברר מה היה הסיפור שמאחורי הסיפור גילה שמארגני האירוע, שיודעים טוב עם מי יש להם עסק, הניחו, ובצדק, ששמה של דוגמנית מושך יותר מהשם של החברה הטובה ביותר שלה. וכך הם דאגו להפיץ שזאת מסיבה של תמי שחורי. הבילבול לא הפריע למוזמנים הרבים להעפיל לקומה הרביעית, כדי לחגוג.

היו שם חברותיה הדוגמניות של תמי שחורי, כמו **סימונה גוזמן** ו**ביאטרים גייר** ועוד הרבה נלווים אחרים. האופנאי קובי רביץ היה מלווה בפמליית־החברים הקבועה שלו ומעצב־השיער **שוקי זיקרי** היה מלווה בפמליה שלו.

סמדר צדוק הגיעה במעיל ארוך וכשהסירה אותו חשפה את גופה לעיני כל. לצידה רקד חברה אילן יצחק, ששמר עליה מהזאבים.

רית רוזמן משלבת עסקים ובילויים. היא בעלת חברה לשרותי חניה וגם נית שבאחרונה ממעטת ביציאות, בגלל עבודתה.

מה שגשם עושה לבליינים

הבליינים התל־אביביים לא אוהבים להירטב. זו היתה אולי הסיבה לתפוסה הנמוכה של רוב המועדונים והדיס־קוטקים הפופולריים בקרב חוגי הבל־יינים ביום השישי האחרון. רובם, אמרנו, מלבד אולי הדיסקוטק היפואי פרדוקס, שערך מסיבת יום־הולדת ל**רונית מטיאס** מעולם האשה. מטיאס, שעובדת בירחון גם כמזכירה וגם ככתבת לעת־מצוא, עסקה קודם לכן באופנה.

העלמה הזאת מכירה מטבע הדברים הרבה מאוד אנשים, וזה אולי מסביר את הצפיפות האיומה שהיתה במקום, אך זה לא מסביר את העובדה מדוע היה שם רוב בולט של גברים ומיעוט משווע של נשים. בין הגברים בלטו השייט האו־לימפי ודוגמן־הצילום **אלדד אמיר**. ובין הנשים בלטו **טובי דרור** ו**סמדר צדוק** בשמלות־מיני קצרצ־רות.

בליין חדש בפרדוקס הוא הכדורסלן **מאיר מלול**, שבלט בקומתו הגבוהה ובכיבושיו בקרב בנות המין היפה. **בטי רוקוואי**, מנהלת סוכנות־דוגמניות, הסתובבה כמו ציידת וחיפשה אחרי דוגמנים ודוגמניות פוטנציאליים, אבל היו מעטים כאלה ואולי מפאת הצפי־פות היא לא פגשה בהם.

טובי דרור המושכת תשומת־לב בהופעותיה הדראמתיות, היתה צמודה חזק לבן־זוגה שהוא רופא־שיניים במיקצועו. דרור, שהיא בליינית קבועה, מצהירה על אהבתה לבן־זוגה.

דפנה שמיר נכדתו של הקבלן הוותיק אריה פילץ, העוסקת באופ־נה, היא ידידה קרובה של האופנאי קובי רביץ (משמאל). השניים מבלים הרבה ביחד. רביץ קיבל באחרונה הזמנה להציג את בגדיו בחו"ל, אך עד שהעניין לא יסוכם הוא מסרב למסור פרטים על כך.

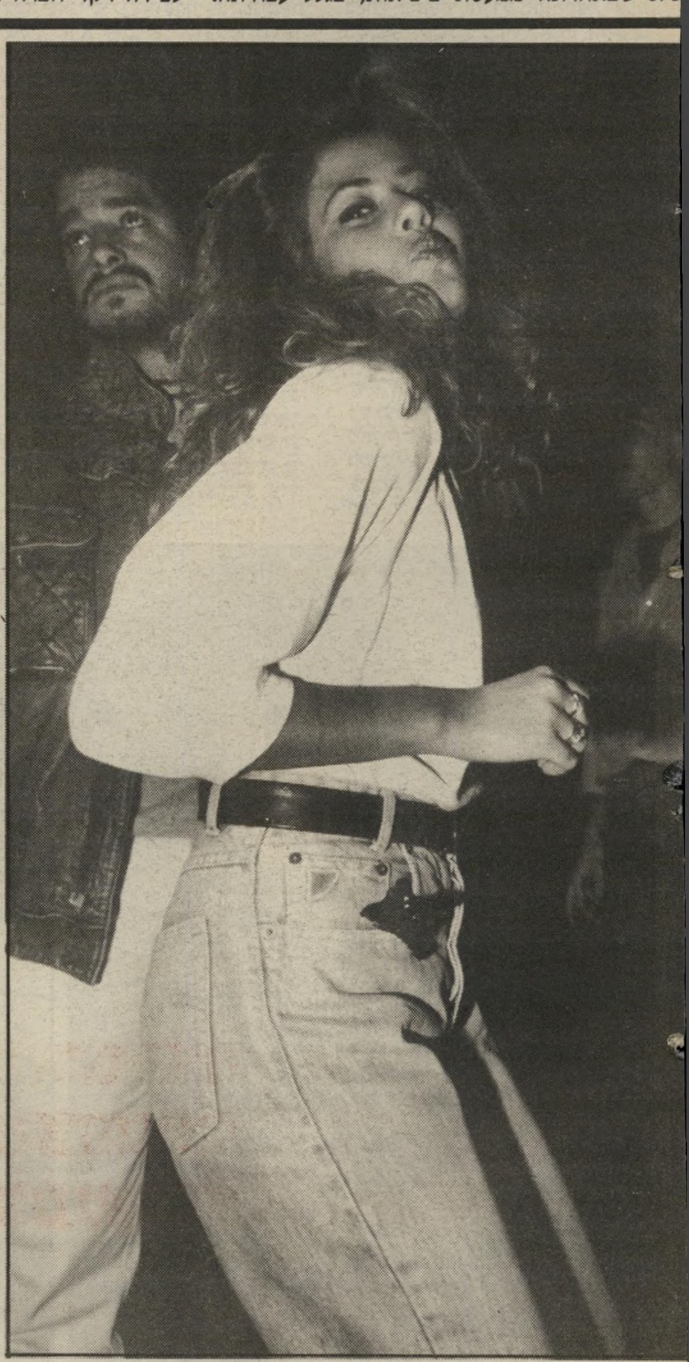

ופרה אביב סגנית מלכת־היופי מלפני שנתיים, בפוזה סכסית. אביב החיפאית מתגוררת זה כמה חודשים אצל ברה, ובימים אלה עוברת לדירה משלה, שבה תרגיש יותר עצמאית, לדבריה.

כתב: זוהר אוהליאב, צילם: אלי דסה

נורית מצאה את עצמה

אלי דסה, העולם הזה

נורית עמיר **השבוע**
„הרס"ר התחנן לאסוף את השיער..."

12 שנה היא חיפשה את עצמה. איפה היא לא היתה — בהו־לנד (שש שנים), בהודו (שנה), בארצות־הברית (ארבע) ובדרום־אמריקה (שנה).

נורית עמיר (34) הרגישה אז, לפני 12 שנה, שהאנשים סביבה לא בדיוק מבינים אותה. „לא יכולתי לשתף אותם במה שאני מרגישה, בחוויות הפנימיות שלי," היא אומרת. „ההרגשה היתה שאני רוצה עוד, והכל כאן קטן וצר, מהרבה בחינות. הרגשתי שאני רוצה לנסוע. לא ידעתי בדיוק מה אני מח־פשת, ובאיזו צורה אמצא את זה.

„חיפשתי דרך להתפתח. לא במובן המטריאליסטי, כמו אצל אנשים רבים. רוב הישראלים יוצאים לעולם כדי לעשות כסף. אני חשבתי על העולם הפנימי שלי, איך להעשיר אותו, איך להבין יותר, למצוא אנשים שאותם אוכל לשתף בעולם שלי."

אחרי 12 שנה של הרבה חוויות, היא נחתה לפני חורשים אחדים בדירה שכורה, בבניין ישן, ברחוב פרישמן בתל־אביב. יש לה מעט רהיטים, הנ־חוצים ביותר. הכל צנוע ופשוט מאוד. הקירות לבנים, חשופים מקישוטים ות־מונות. אבל יש שם הרבה אווירה, ש־אותה מגדירה נורית כ„אווירה מדי־טאטיבית, נקיה."

בדירתה אין מקלט־טלוויזיה. „אין לי צורך לראות טלוויזיה," היא אומרת. „אני חיה במצב של מדיטאציה, וצופה בסרטים של עצמי."

אחת התוצאות של חיפושיה בעולם היא עיסוקה כיום: טיפול באנשים בעזרת תמציות פרחי באך. היא פעילה בארץ בתחום זה רק זמן קצר, אבל השמועה פשטה מפה לאוזן, ואנשים נזקקים התחילו לעלות אליה לרגל.

מי זה באך?

מה הם בעצם הפרחים האלה, ומי היה באך?

נורית: „באך, במיקרה זה, הוא לא הקומפוזיטור הידוע, אלא הד"ר ארו־ארד באך, רופא אנגלי, שחי באמצע שנות ה־30. הוא היה רופא הומיאופאת וחוקר שהמציא חיסונים שונים.

„הוא ראה סבל רב אצל הפציינטים שלו, והגיע למסקנה שקיים קשר הדוק בין חוסר האיזון הנפשי של האדם לבין מחלותיו הגופניות. הד"ר באך עזב את הקליניקה שלו בלונדון, את מעמדו, את חוג ידידיו, ועבר לגור בבית פשוט, בסביבה כפרית, שעה מלונדון.

נעמי רוזן, העולם הזה

נורית עמיר בישיבת מדיטציה, מטפלת באשה ומטסטפת לעצמה תמציות־פרחים מתחת ללשון
„הם היו שואלים אותי בשקט: את לוקחת סמים?"

סיפורה של הרפתקנית בת נתניה שהסתובבה 12 שנים בשלוש יבשות, ולבסוף גילתה שאפשר לאזן את הנפש באמצעות תמציות של פרחים

„הוא הקריש שש שנים משנותיו האחרונות לחיפוש פרחים, אשר יוכלו לעזור לאיזון מצבים נפשיים שונים. הוא היה אדם רגיש מאוד — הסתובב בשדות, הרגיש את האנרגיות השונות של הפרחים, וקיבל מידע. מתוך עצמו, למה כל פרח עשוי להתאים. הוא גילה 38 פרחים שונים.

„אלה הם פרחי־בר, כמו פרחי עץ־האלון, חרדל, זית, אבגר. קוטפים את הפרחים, שמים אותם בקערה מלאה במי־מעיין טהורים, תחת קרני־השמש (באנגליה אין הרבה שעות שמש, וזוהי בעייה) למיספר שעות. האנרגיה של הפרחים עוברת למים. זוהי התמצית, שאותה מוהלים אחר־כך במעט אלכוהול, המשמש כחומר משמר.

„התמציות עוזרות ומרפאות מצבים של דיכאון, פחדים שונים, עצבנות, עייפות מתמדת, חוסר ריכוז. הן אפקטיביות במיוחד עבור ילדים היפר־אקטיבים או הלוקים בקשיי־למידה. פרחי באך עוזרים גם להיפטר מכאבים בזמן המחזור־החודשי, ממיגרנות, מכאבי־ראש, מהרגלים בלתי־רצויים, כמו אכילת־יתר ועישון.

„הפרחים גורמים לאדם להרגיש קרוב יותר אל עצמו, רגוע יותר ויצירתי. יש לו יותר אהבה, לעצמו ולאחרים. יש לו גם יותר סבלנות וסובלנות, וזה חשוב בארץ, כיוון שרמת האגרסיביות והעצבנות כאן היא גבוהה במיוחד, יותר מאשר בארצות אחרות שבהן חייתי.”

מיכנסיים לא־תיקניים

נורית עמיר נולדה בנתניה. היא היתה מה שקוראים „ילדה טובה”, עד המרדנות שלה, בגיל העשרה. היא לא מרדה בחברה או בבית־הספר — זו היתה מרדנות פנימית, בבית. היא אהבה להיות הרבה לבד, אהבה שקט. הרעש שעשו שלושת אחיה הפריע לה. היא נהגה להסתגר בחדרה עם ספרים של פרידריך ניטשה, הרמן הסה ואיין ראנד.

בחופשות מבית־הספר היא נהגה לנסוע עם חברה לקיבוץ, שבו היו לה חברים, אבל רוב הזמן היא בילתה עם המתנדבים מחו"ל, ומהם קיבלה את הרעיון שאפשר לקחת תרמיל על הגב, לצאת לעולם ולגלות עולמות אחרים.

השרות הצבאי עבר עליה בצריפין, כפקידה של רס"ר־מישמעת. „את כל חברותיי לקחו לתפקידים ביטחוניים מעניינים,” היא מספרת, „אני, כנראה, הייתי שונה. לא הצליחו להבין אותי, ולכן חיפשו בשבילי תפקיד פחות מחייב.

„הבעייה היתה — איפה אני ואיפה מישמעת. הייתי החיילת היחידה בבסיס שהסתובבה במיכנסי חאקי לא־תיקניים וחולצת חאקי של חיילים, גדולה וארוכה, שאותה קיבלתי מידידים באפסנאות. השיער שלי היה ארוך ופראי, ולא אסוף ומסודר.

„הרס"ר היה מתחנן לפניי שלפחות לקראת התייצבות לפני מפקד־הבסיס, אאסוף את השיער ואכניס את החולצה למיכנסיים.

„רוב שעות היום בצבא — לא היה הרבה מה לעשות שם — הייתי יושבת על כיסא מרופד ונוח, וצופה (המישרד היה על גיבעה קטנה) על העצים ממול. לפי דעתי, הייתי אז, בלי לדעת זאת, במצב של מדיטאציה עמוקה.

„ידידים מהבסיסים הסמוכים היו באים לבקר אותי. לפעמים היו שואלים אותי, בשקט, שאף אחד לא ישמע: את מעשנת סמים? אני, ילדה נתנייתית תמימה, לא הבנתי על מה הם מדברים.”

עמיר הצליחה לחסוך מעט כסף אחרי הצבא, בעבודה כפקידת־קבלה במלון טבריה. בגיל 22, אחרי שצברה די כסף, החליטה לצאת לדרך. התחנה הראשונה היתה אמסטרדם.

סיפרה נורית:

באמסטרדם פגשתי אנשים מכל העולם. העיר הזאת פתחה לי את העיניים. גרתי על סירה באחת התעלות, בחברת מוסיקאים צעירים. העיר היתה מלאה באנשים שחיפשו את עצמם.

כחצי השנה הראשונה הייתי שרוייה בחושך. הייתי כל הזמן במצב של קליטת דברים, התרשמויות עמוקות. לא תיארתי לעצמי שיש סיפורים כאלה בעולם, של מסוממים, מזריקים, זונות.

יום אחד לקחה אותי חברה למיסעדה צימחונית, שם מצאתי את קרן־האור הראשונה בחיפוש אחרי עצמי: היו שם אנשים אחרים, בעלי רמת מודעות גבוהה יותר, בעלי אורח־חיים נקי.

הכרתי שם בחור בשם קארלוס, שדרכו התוודעתי בראשונה לקיומו של מאסטר רוחני מהודו, בגואן שרי־רג'ניש. אהבתי את קארלוס, יליד ארגנטינה, מהרגע הראשון. לא אהבה של אשה לגבר, אלא אהבה מסוג אחר, שלא ידעתי כמותה לפני־כן. הרגשתי שיש לו מסר חשוב לתת לי.

במשך שנתיים התנגדתי לכל הקשור לבגואן. הייתי משוכנעת שאני יכולה, וצריכה, להתפתח בכוחות עצמי, למרות שאהבתי מאוד כל מה שקראתי בכתבים שלו.

חברים שלי באמסטרדם תיכננו לנסוע להודו, והרגשתי שגם אני מוכרחה לנסוע לשם. היה לי כסף, מעבודתי כמבשלת במיסעדה צימחונית. יום אחד, כאילו בתוך חלום, מצאתי את עצמי, לבדי במטוס, בדרך לניו־דלהי.

בזמן הטיסה הייתי בפאניקה. כל הנוסעים היו מלוכסני־עיניים, מהמיזרח־הרחוק. הרגשתי זרה, לא שייכת. ציפיתי לראות יותר אנשים צעירים, עם תרמילים, בדרכם להודו, מאשר אנשי־עסקים קוריאיים.

ברגע שירדתי מן המטוס, ראיתי את כל ההודים במיכנסי־ברמודה בצבע חאקי, כמו בתמונות של אבא שלי, מימי המנדט. פרצתי בצחוק אדיר, ששיחרר את הפחד. באותו רגע הבחנתי בבחור נושא תרמיל. זינקנו זה לעבר זה. שאלתי אותו: איפה היית עד עכשיו? הוא היה איתי במטוס, אבל לא קלטתי אותו.

בהודו טיילתי לבדי. ישנתי בבתי־מלון פשוטים. בשלב מסויים ראיתי את עצמי נוסעת לכיוון דרום. משהו מבפנים האיץ בי. הרגשתי שאני חייבת ללכת ולבדוק את הסיפור של בגואן.

לחיות את הרגע

הגעתי לשערי האשראם, המרכז הרוחני שבו גר המאסטר. בשער עמד אדם צעיר, יפה־תואר, לבוש גלימה אדומה וארוכה, שיער בלונדי שופע וארוך, עיניים מאירות. עברתי בשער, התיישבתי בצד על אבן, והתבוננתי באנשים. כולם נראו צעירים, בעלי עיניים זורחות, הליכה קלילה.

דמעות התחילו לזלוג מעיניי מרוב התרגשות. הרגשתי שהגעתי למקום שיכולתי לקרוא לו בית. פתאום זינקה עליי מאחור חברה מאמסטרדם, שהגיעה לשם חודש לפני. היא חיבקה אותי בהתרגשות. בקושי היכרתי אותה, כיוון שהיא רזתה מאוד. עיניה נצצו, היתה בהן המון שימחת־חיים. מאוחר יותר

נעמי רזן ■

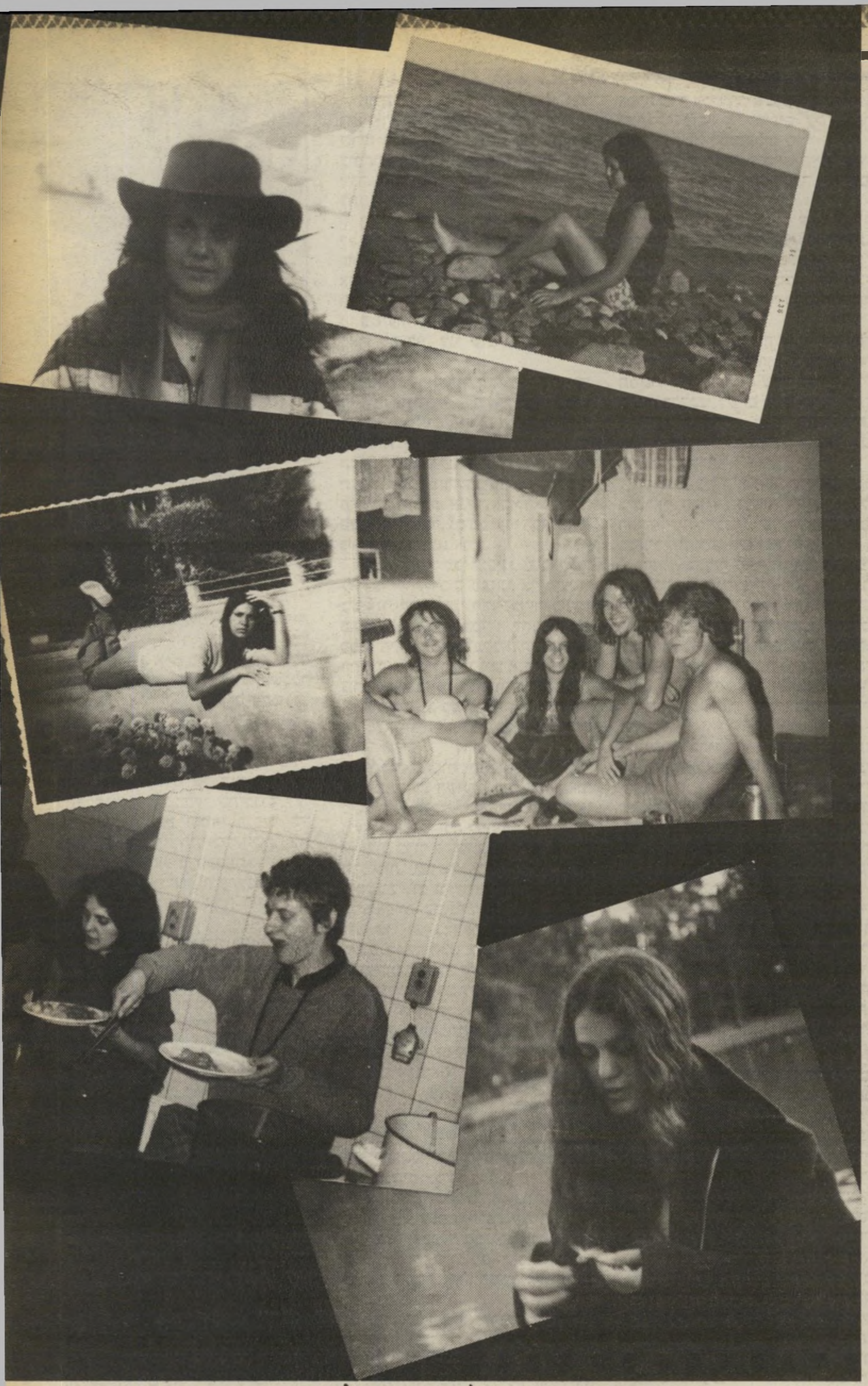

מסעות נורית: אלסקה, הודו, הולנד*

„פרחים אשר יוכלו לעזור לאיזון מצבים נפשיים...”

על פיסגת ההימאליה

אחרי חודשיים של שהות באשראם בהודו, הבינה נורית שיש לה עוד דרך ארוכה וקשה לעבור, מבחינת העבודה על עצמה. התראפיה, לדבריה, זה סיפור שלפעמים הוא מעייף מבחינה נפשית. קשה להתמודד עם כל הדברים אשר מגלים עמוק בפנים.

כדי להינפש, היא החליטה לעלות, לבדה, להרי ההימאליה. אחרי 10 שעות של נסיעה בדרך מפותלת, באוטובוס הודי ישן, במצב של נטייה להתפרקות, היא הגיעה לקהילה טיבטית, בפיסגת הר, ושם היא שהתה במשך שבועיים. זהו, אגב, מקום מושבו הקבוע של ה„דאלאי־למה”, המנהיג הרוחני המפורסם.

„בהרי ההימאליה יש אנרגיה מאוד מיוחדת, הפותחת אותך להסתכלות עמוקה יותר,” אומרת נורית. „אני לא יודעת מה הסיבה לכך, אולי גובה המקום, אולי זה מפני שהרבה מורים רוחניים חיו ומתו בהרים אלה. קיימת שם אווירה חזקה מאוד של צלילות־דעת.

„בכפר הטיבטי פגשתי רופאה מקומית, לה היה סוד מישפחתי: כדורים למניעת הריון, שהיו עשויים משיבעה סוגי צמחים, שגדלו על ההימאליה. אשה שלא רצתה להיכנס להריון היתה צריכה לקחת שיבעה כדורים, במשך שיבעה ימים, בתחילת השנה, וכך היא היתה מוגנת מהריון במשך שנה שלמה. השיטה הזאת היא בהחלט יעילה.

„הרופא הטיבטי, שלא כמו הרופא המערבי, 'רואה' את האדם, את פנימיותו, ומזהה מייד כל מחלה, המתבטאת בגוף האנרגטי (ההילה) של האדם שלפניו. בכדי להיות רופא טיבטי לא מספיקות כך־וכך שנות לימוד ברפואה. הוא חייב גם להיות רגיש ומפותח מבחינה רוחנית (בדרגת למה, בשפתם). הוא חייב לראות את הבנאדם ולהתייחס אליו ואל גופו כאל יחידה אחת שלמה. בעולם המערבי קוראים לזה רפואה הוליסטית.

„בכפר היה בית־חולים קטן. באתי לטיפול אצל אחד הרופאים. הוא לא שאל אותי שום דבר, רק עשה כמה סיבובים מסביבי, בלי לגעת בי. הוא קבע שאני סובלת מחולשה ומעייפות בגלל דליפת אנרגיה, ונתן לי כדורים, עשויים מצמחים טיבטיים, שאותם הייתי צריכה ללעוס עם מים חמים. הכדורים פתרו לי את הבעייה, כוחותיי חזרו אליי.

„בכפר הזה קיבלתי מסר, 'ראיתי' את הייעוד שלי בחיים, את הפוטנציאל הטמון בי, את מה שעומד לקרות לי בעתיד. בתום השבועיים הרגשתי שאם לא אעזוב את המקום מייד, אשאר שם לעולם.”

---

* בת 19 בים־סוף; באלסקה; בקר סונה בפונה בהודו; בת 18 בארץ; בקר סונה באמסטרדם.

אלי דסה, העולם הזה

נורית מצאה את עצמה

(המשך מעמוד 25)

נוכחתי לדעת שהיא רגועה הרבה יותר מהמצב שבו זכרתי אותה — במצב כמעט מתמיד של היסטריה.

היא סיפרה לי מה קורה במקום. היו שם חדרים רבים, שבהם נעשו סוגים שונים של תראפיה, ואולם גדול למדי־טאציות אקטיביות ולפעילויות אחרות של מוסיקה וריקוד. במקום היו בין 2000 ל־3000 איש מכל העולם, כולם אנשים מחפשים. היו שם בעלי השכלה אקדמאית, מוסיקאים, אמנים, סתם נוו־דים.

רציתי להתנסות בעצמי במה שקורה שם, כי הבנתי שהרבה טוב, הרבה פתי־חות ואהבה, קורים שם לאנשים. חב־רתי, אגב, רזתה מבלי שתיכננה לע־שות זאת, בזכות האיזון הנפשי והג־ופני, שנגרם לה תוך כדי השתתפות בקבוצות התראפיה והמדיטאציות ה־אקטיביות. כיום אני יודעת שמצב של השמנה קשור לחוסר איזון ריגשי־מנ־טאלי.

כאן התחילה העבודה העמוקה על עצמי. זה היה תהליך ממושך של הת־נסות בדברים שאינם נעימים כל־כך, ואשר חסמו אותי. זה היה מלווה בפורקן מהרבה כעס והתמרמרות על דברים שקרו לי בעבר, ואשר, כילדה, לא הור־שיתי לבטא אותם. המדיטאציות עזרו לי לחיות את החיים קלה ומשוחררת ממעמסות העבר.

התראפיה מנקה, ואילו המדיטאציה עוזרת להיות פה ועכשיו, כשהאדם נהנה מכל רגע ורגע. אנשים מבזבזים את הרגע העכשווי בדאגות על העתיד. אני מאמינה שצריך לחיות את הרגע בצורה הטובה ביותר, ואז העתיד כבר ידאג לעצמו.

אנרגיה מבקבוקים

בהודו חייתי רק שנה אחת, אבל אני חושבת שהשנה הזאת שווה ל־20 שנות חיים בארץ מערבית.

חזרתי לאמסטרדם. החיים נראו אח־רת. נודע לי על מקום בשם קוסמוס, שהיה מרכז רוחני. היתה בו מיסעדה צימחונית גדולה וכיתות־לימוד של יוגה. שם התוודעתי, לגמרי במיקרה, לתמציות פרחי באך.

הגעתי לשם עם ידיד מתוך מטרה ללמוד ריקוד, מה שנקרא ,ריקוד חופ־שי', ספונטני, לצלילי מוסיקה במיק־צבים שונים. קרה שלפני הריקודים נו־תר מעט זמן, והחלטנו להעביר את הז־מן בשיעור שהתנהל שם, בנושא פרחי באך. לא היה לנו שום מושג מה זה בכלל.

ישבתי עם הידיד שלי — שני יש־ראלים ציניים — והסתכלנו מבחוץ בנעשה. דבריה המוזרים של המורה על אנרגיות של פרחים, נשמעו שלא מן העולם הזה. צחקנו. בסוף השיעור הופ־תענו כאשר המורה הביטה בנו במבטים חודרים, ואמרה: אני רוצה לראות את־כם, מאוד־מאוד, גם בשיעור הבא. צחק־נו קצת, ואמרנו: אולי.

שבוע לאחר מכן חיכינו, שוב, לשי־עור בריקוד, ושוב מצאנו את עצמנו בשיעור. קרה לשנינו דבר מוזר: כאשר התבקשנו על־ידי המורה להעביר את כפות־הידיים מעל לבקבוקי־התמציות, התברר שיכולנו להרגיש אנרגיות שו־נות שהוקרנו מן הבקבוקים. הזכוכית אינה משמשת, במיקרה זה, כחייץ, כי־וון שלאנרגיה אין המיגבלות של החו־מר.

התברר שהמורה קלטה שאנחנו רגי־שים במיוחד. השיעור הזה היה מאוד משמעותי לגביי. החלטתי שיש כאן נושא שאני צריכה לפתח.

כיום ברור לי שהעבודה של פיתוח הרגישות, שעשינו בקורס של פרחי באך, בשילוב המדיטאציות האקטיביות והתראפיות השונות, הביאו אותי למ־קום שבו אני נמצאת כיום עם עצמי. חשוב לומר זאת, כיוון שיש אנשים החושבים שאם הם ירכשו יידע מינימלי על פרחי באך, הם יוכלו לטפל באנשים אחרים. זה לא כך, כיוון שיש צורך גם בעבודה ובהתפתחות עצמית במשך שנים. רק אז אפשר בכלל לראות ול־הבין בן־אדם אחר.

אכזבה באלסקה

באמסטרדם התחלתי לטפל ב־אנשים. במשך שנה גרתי בקומונה עם אנשים, שהמשותף ביניהם היה עבודה על עצמם, הבנת עצמם. היתה שם אשה שסבלה ממיגרנה במשך 20 שנה, הלכה לרופאים, ניסתה תזונה מאקרו־ביוטית. היא הגיעה אלי במצב של ייאוש מוחלט.

תוך שבוע היא הודיעה לי שהיא ממש לא יכולה להאמין, אבל במקום לקבל התקפי־מיגרנה שלוש פעמים בשבוע, היא קיבלה רק התקף אחד. היא אמרה שרק עכשיו היא מתחילה לחיות.

התחלתי להעו׳ר קורסים על פרחי באך, לבקשת המטופלים שלי.

נסעתי לארצות־הברית. חייתי בק־ליפורניה, בסיאטל ובאלסקה. גם שם לימדתי, והמשכתי ללמוד.

לאלסקה נסעתי כיוון שאמרו לי שאפשר לעשות שם כסף במהירות. הייתי זקוקה לכך, כדי לשלם עבור לי־מודיי בקליפורניה. לאכזבתי לא הצ־לחתי לעשות כסף מהיר בעבודות מז־דמנות.

התיידדתי עם בחורה גרמניה, שעס־קה בקריאת קלפי טארוט, כשהיא מש־תמשת באינטואיציה שלה בצורה מד־הימה. החלטנו לקיים ביחד סדנה. הת־ברר שהיו הרבה ספיריטואליסטים, אנשים שהתעניינו בעולם הנסתר, גם באלסקה הקרה.

זה היה בקיץ, שהוא קר שם כמו בישראל בחורף. כאשא דווח לי על החורף שם, הבנתי שזה לא המקום בשבילי, וחזרתי לקליפורניה.

בשלב מאוחר יותר הגעתי לדרום־אמריקה. הדרום־אמריקאים, עם הלב החם שלהם, משכו אותי מאז ומתמיד. לב חם מצד אחד, והכבוד שהם רוחשים לפרטיות של האדם, מצד שני. הם לא מחטטים לך בחיים. אחד הדברים שהט־רידו אותי, בחברה הישראלית, היה העובדה שכל אחד יושב בנשמה של השני.

השנים בהולנד היו ריפוי לנשמתי — שם לאף אחד לא איכפת מה השני עושה. בדרום־אמריקה מצאתי את האי־זון. טיילתי בבראזיל, בבוליביה, בפרו, בצ'ילה ובארגנטינה. בכל מקום התלכ־דו סביבי אנשים מחפשים, ומצאתי את עצמי מעבירה סדנות בפרחי באך, במ־דיטאציה בתנועה ובעבודה באנרגיה.

החלטתי להשתקע בארגנטינה, בבו־אנוס־איירס. אורח־החיים שם היה קרוב מאוד לליבי. אהבתי את האנשים. למד־תי ספרדית. התוודעתי אל אחד הפסי־כולוגים החשובים ביותר בעיר, שהיה, במיקרה, יהודי, ודרכו היכרתי ו:יפלתי בהרבה פסיכולוגים, כ־150 במיספר, מאסכולות שונות.

אולי לא הייתי חוזרת לארץ לעולם, אבל נאלצתי, ממש כך, לחזור. כאשר פג תוקף הדרכון שלי, פניתי לקונסול־יה הישראלית, ושם נאמר לי שאני חייבת לחזור לארץ, כיוון שזוהי הדרך היחידה שבה אפשר להאריך את הדר־כון שלי. כעסתי, כמובן, על החוצפה וההפרעה לחיי, אבל כיוון שעדיין נש־ארתי ילדה טובה, ולא רציתי להסתבך, חזרתי לארץ, כדי לסדר את הניירות.

נוכחתי לדעת שגם בארץ יש אנשים רבים היכולים להיעזר בצורת הטיפול שלי. מצאתי שהשתנו כאן דברים: יש כיום מודעות גבוהה יותר לשיטות־ריפוי לא־קונבנציונליות, ואף האדם הפשוט מחפש דרך להקלה ממתחי החיים. יותר אנשים מודעים לחוסר־האונים של הרפואה הקונבנציונלית, כאשר מקור הבעייה הוא במצב ריגשי לא מאוזן. גם טיפול פסיכולוגי ממושך, במשך שנים, לא תמיד מצליח לפתור בעיות.

עד כאן סיפורה של נורית עמיר.

עולם על כרעי־תרנגולת

נורית נראית צעירה מגילה. יש לה יופי מיוחד, המקרין שקט ורגי־עה. פניה נקיות מאיפור. היא הסכימה להדגיש את שפתיה בשפתון אדום רק לצורך הצילומים. יש לה ידיים יפות במיוחד, וציפורניים ארוכות וחזקות, הזוכות, כך זה נראה, לטיפוח יומיומי, אבל לדבריה זהו „טיפוח טיבעי".

היא רווקה. היו לה בעבר מערכות־יחסים אחדות, רציניות, בארצות השו־נות שבהן חייתה. נורית: „אני רואה במ־ערכות־היחסים האלה דרך נוספת להת־בוננות ולהבנה, הקשורה להתפתחות האישית שלי. אין אהבה אמיתית מבלי שיהיה מרחב־מחייה בין בני־הזוג, מר־חב־מחייה יכול להתקיים רק כאשר רמת המודעות העצמית של כל אחד מבני־הזוג היא גבוהה.

„אין אהבה אמיתית בלי חופש. לג־ביי, המושג חופש נמצא במקום גבוה יותר מאשר המושג אהבה. אם אני נמ־צאת עם מישהו, ויש לנו אהבה גדולה, אבל אני מרגישה שהחופש שלי צומצם עקב יחסינו, וזה מתבטא בפיחות ביצי־רה ובעבודה שלי — אבחר בחופש.

„העולם, בעיניי, במצב ירוד מאוד, עומד על כרעי־תרנגולת. אני רואה הר־בה מאוד ילדים בעולם, אשר נולדים לתוך שום־דבר, ולא מקבלים טיפול, אהבה, כל מה שילד צריך. זה מוביל אותי למחשבה שניה בעניין ילדים. אנשים מביאים ילדים לעולם, בשעה שהם־עצמם עדיין ילדים. בלי שום אח־ריות.

„כרגע אני מעדיפה לטפל ב,ילדים' שכבר קיימים בעולם, שמחפשים את הדרך איך לחיות, מאשר להקדיש את כל האנרגיה לילד אחד, שלי."

נורית עמיר לא משתגעת אחרי מה שקורה בארץ הזאת, מכל הבחינות. „לא נעים לחיות כאן," היא אומרת, „עם כל המתחים האלה, העצבים, האנ־שים הצועקים. אבל אני מרגישה שיש לי כאן מה לעשות, אז אני פשוט פה."

התנסות אישית:

טיפול בפרחי באך

לפני חודש התלוננתי באוזני מכרה על כאבי־ראש תכופים, ושמעתי ממנה, בראשונה, על פרחי באך. היא סבלה גם מבעייה רפואית אחרת, שאותה הצליחה נורית עמיר לפתור.

הגעתי אל נורית בהרגשה של „אם זה יעזור – מה טוב, אם לא – לא נגרם שום נזק." היא אמרה לי לשכב על המיזרון, בשקט, ברגיעה, לעצום את העיניים, להרפות את הגוף, ולנקות את הראש מכל מחשבה.

לא ראיתי ולא ידעתי מה היא עושה, איך היא בודקת אותי, כדי להגיע לדיאגנוזה. נורית: „אני מניחה את ידיי סמוך לחלקי־הגוף השונים, ומקבלת אינפורמציה, דרך הרגישות בידיי, לגבי מחסומים הקיימים בגוף האנרגטי (הילה).

„אני מרגישה היכן זורמת אנרגיה כפי שהיא צריכה לזרום, והיכן היא זורמת פחות מדי, או יותר מדי. כאשר יש צורך, אני מאזנת את האנרגיה בעזרת כפות־ידיי, ובשלב הבא אני מעבירה את כפות־ידיי, המלאות באינפורמציה שיש לי מהאדם השוכב לפניי, מעל לבקבוקים, המכילים את תמציות הפרחים השונות.

„אני מרגישה משיכה מסויימת מצד כמה מהתמציות, ואותן אני מניחה על המחסומים בגופו של המטופל. עצם הטיפול כבר עושה הרבה לשיפור הזרימה ההרמונית בגוף המטופל.

„בסופו של דבר אני מכינה בקבוק מהתמציות שמצאתי מת־אימות. אני מסבירה למטופל בפרוטרוט מה גיליתי לגבי מצבו. מודעות לגבי המצב, פלוס לקיחת התמציות, מביאות, בדרך־כלל, לשיפור משמעותי באיזון הנפשי של המטופל, וכתוצאה מכך, גם לשיפור במצב בריאותו הפיסית."

נורית נתנה לי בקבוק עם תמציות פרחים, והורתה לי לטפטף ארבע טיפות מתחת ללשון (כיוון שזה המקום הרגיש ביותר בפה, לדבריה), חמש פעמים ביום.

די מהר הרגשתי בתוצאות: כאבי־הראש פחתו בתדירותם, וכ־אשר הופיעו עוצמתם היתה חלשה יותר.

אני עדיין ממשיכה בטיפול, אופטימית לגבי הסיום.

לא כל אחד יכול לקרוא מודעה זו!

אזרח נכבד!

בישראל חיים אלפי עיוורים - ילדים, מבוגרים וקשישים השואפים לחיות חיים יצרניים ועצמאיים.

ההכנסות ממבצע ***"אור לעיוור"*** *מסייעות למרכז ולאגודות למען העיוור ליזום, לקיים ולפתח שירותים ואמצעי עזר המאפשרים לעיוורים אלה חיים מלאים ובכבוד.*

ביום שני ה־28 בנובמבר, יפקדו את ביתך תלמידי בתי הספר כדי להעלות תרומה למבצע ***"אור לעיוור"****. קבל אותם בסבר פנים יפות ותרום בעין יפה.*

ההכנסות מתרומות אלו קודש לרווחת העיוור החי בתוכנו

המרכז לעיוור בישראל. שד' בן־גוריון 94 תל־אביב. טל' 5448111

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

הישראלי המנהל את בנק „אמריקן אקספרס"

חברת אמריקן אקספרס היא אחת מקבוצות־המימון הגדולות בעולם. עסקיה חובקים, נוסף על כרטיסי־האשראי הידועים, גם רשת עולמית של משרדי־נסיעות, וכן מערכת של עשרות בנקים בכל רחבי העולם. מדינת־הבית של החברה היא ארצות־הברית, אולם חלק ניכר מעסקיה משתרעים בכל רחבי העולם.

באחת העמדות הבכירות במערכת הבנקאית של הקבוצה ניצב ישראלי, העושה בה חיל. **עמוס ברגנר**, שהיה מראשי בנק הפועלים ובנק לאומי, עבר ב־1984 לקבוצת אמריקן אקספרס ו־מצליח שם כפי שלא איפשרו לו ב־ישראל.

ברגנר נמנה על המנהלים הבכירים בבנק אמריקן אקספרס, ותוארו הוא „סיניור אקזקוטיב וויס־פרזידנט" (סגן־נשיא ביצועי בכיר).

עיון במאזן הבנק מראה כי יש בו רק שלושה בעלי תואר כזה, והם ניצבים בפיקוד העליון, ישר מתחת לנשיא־הבנק.

כדי להגיע ללישכתו של ברגנר ב־בניין אמריקן אקספרס בוול־סטריט בניו־יורק דרוש מיבצע מסובך, הטעון במעבר של לפחות שלושה מחסומי ביקורות וזהות.

השיחה שקיימתי עימו היתה הראשונה שנתן בעשור האחרון לעיתונאי ישראלי.

ברגנר צמח בבנק הפועלים, בתקופתו של **יעקב לוינסון**, ומונה כראש הבנק בארצות־הברית. בנק־הפועלים כמעט ולא הורגש באמריקה, ובנק לאומי שלט בעסקים שם. תחת ברגנר גדלה פעילות הבנק במידה ניכרת, והכל התנהל למישרין, עד שלוינסון החליט לנטוש את ניהול עיסקי־הבנק בישראל ולפרוש לשנתיים, לפיקוח על העסקים מחוץ לישראל.

לוינסון, גאון ללא ספק ובעל יכולת־ניהול יוצאת־דופן, לא סבל מתנגדים לדיעותיו. ברגנר אינו מלחך־פינכה ואומר־הן, והחיכוכים פרצו ורבו.

המצב נודע ל**ארנסט יפת**, אז האיש החזק של בנק לאומי, שידע להעריך את יכולתו של ברגנר על־פי עבודתו בניו־יורק. הוא הציע לו לנהל את בנק לאומי במקום בנק הפועלים. ברגנר הסכים, ולוינסון ראה בכך בגידה שלא־תסולח. בין השניים החלה מערכה עזה של חיפוש־אשמות, שלובתה על רקע שמועות כאילו ברגנר כתב תזכיר המצביע על כוונתו של לוינסון להעתיק את השליטה בעיסקי בנק הפועלים וחברת העובדים מישראל לקבוצת אפס"ל האמריקאית. היה זה אחרי עלות הליכוד לשילטון. לוינסון, שחשש מהשתלטות אנשי־הליכוד על ההסתדרות ועסקיה, רצה להבטיח כי גם אם יקבלו רוב בבחירות לוועד־הפועל לא יוכלו לקבל שליטה בחברת העובדים, שתישאר בידי התנועות הקיבוציות והמושביות.

ב־1984, אחרי שנים רבות בניהול בל"ל, החליט ברגנר לעבור לעסקים פרטיים, והצטרף כשותף זוטר לחברת־סחר בינלאומית.

באותה שנה נעשתה אחת מעיסקות־המימון הגדולות בעולם. קבוצת הבנקאי היהודי **אדמונד ספרא** מכרה את כל רכושה לאמריקן אקספרס, תמורת 6% ממניות החברה. (ספרא קשור בהשקעות רבות בישראל. על אביו נעשתה הסידרה הטלוויזיונית מישל אדמונד ספרא ובניו, והוא הילווה ל**ז'אק נאצר** את הכספים לרכישת הבנק הבינלאומי. עתה הוא במרכז גוף הרוצה לרכוש את בנק לאומי.)

במיסגרת העיסקה קיבלה אמריקן אקספרס את השליטה בבנק טרייד דבלופמנט של ספרא בז'נבה, שהיה אחד הבנקים הגדולים בשווייץ, ושהצטיין בפעילות בארצות־ערב ובאסיה. השידוך לא עלה יפה. בינואר 1985 הותר הקשר בין ספרא לאמריקן אקספרס. טרייד דבלופמנט נשאר בבעלות אמריקן אקספרס, ועל ספרא נאסר לפתוח עסק בנקאי בשווייץ עד מרס השנה. אמריקן אקספרס חיפשה מחליף לאדמונד ספרא בניהול הבנק בשווייץ, ומסרה את התפקיד לעמוס ברגנר, אשר מונה בפברואר 1985 כיושב־ראש הנהלת־הבנק.

יו"ר ברגנר (משמאל), עם סגן־יו"ר צימר, בז'נבה
ארנסט יפת ידע להעריך את יכולתו

ברגנר ניהל את הבנק עד לפני כמה חודשים. בתקופה זו הוכפל היקף פעילות הבנק, והריווחיות גדלה אף יותר. כיום הוא הבנק הגדול בשווייץ. מאזנו לסוף 1987 היה 8.5 מיליארד פרנקים שווייציים, והרווח הנקי יותר מ־71 מיליון פרנק.

במרס השנה פתח ספרא בנק משלו בז'נבה, בשם רפבליק נשיונאל בנק, כשם הבנק האמריקאי שלו. בין שני הבנקים החלה מילחמה עזה על הלקוחות, אולם ברגנר מציין כי אף לקוח אחד לא עזב את הבנק. בתקופת פעילותו הוא פתח נציגות בציריך והעמיד בראשה את מי שהיה מנהל בנק הפועלים בציריך, **ולטר סימונסון**. במאזן־הבנק מופיע כמנהל האחראי על לקוחות פרטיים הירושלמי **אפרים („יכי") ולרו**.

לפני כמה חודשים הוצב ברגנר כאחראי על כל הבנקים, שבהם שותף אמריקן אקספרס מחוץ לאמריקה — שישה במספר — וכן הוא ממשיך להיות נשיא טרייד דבלופמנט בז'נבה.

לדעתו של ברגנר, פרשת כור כמעט ואינה מורגשת בעסקים באמריקה, והכל ממתינים לראות כיצד היא תיגמר. לדעתו, בנקר'ס טרסאט פעל ככל בנק הרוצה להבטיח את כספו בצורה טובה יותר, וצעדיו אינם משפיעים על המערכת הבנקאית האמריקאית, שהיא די מתוחכמת כדי להבחין ולדעת שכור קיימת ומדינת־ישראל קיימת, ואין קשר בין השתיים. האמריקאים מבודדים את כור מיתר העסקים בישראל. גם אמריקן אקספרס עושה עסקים עם ישראל, וימשיך בכך. לא ידוע לברגנר על שום מוסד אמריקאי ששינה את מדיניותו בגלל פרשת כור.

העימות שהיה עם לוינסון רודף את ברגנר עד היום, והוא מבקש לומר את עמדתו בפרשה. „כל עוד היה יעקב חי, היו לי עימו חילוקי־דיעות שלא הסתרתי אותם, ולא נרתעתי מהתמודדות עימו על חילוקי־הדיעות הללו. מהרגע שנפטר, אין טעם בכל זה. ההתמודדות עימו היתה לגופו של עניין, וברגע מותו הנושא נגמר. לא ראיתי מקום וטעם להפוך זאת לעניין אישי, ואני משאיר להיסטוריונים שיכתבו את ההיסטוריה, ויעשו את הניתוח והחשבון מה היתה תרומתו של יעקב במיסגרת המשק והמדינה."

זינגל תובע במיאמי

פרשת העמלה על מכירת מטוס זאירי נמשכת.

הישראלי **שי לוי**, תושב זאיר, מכר לחברה אמריקאית מטוס בואינג 737, ומשלא קיבל את העמלה המובטחת, עיקל באמצעות עורכי־הדין **משה ואילנה זינגל** את המטוס. העיקול עזר, והוא קיבל על חשבון העמלה 350 אלף דולר והתחייבות לתשלום היתרה בסך 130 אלף. משזו לא נפרעה, יצא משה זינגל בימים אלה למיאמי, להשיג צו־עיקול על רכוש החברה האמריקאית, שרכשה את המטוס.

פרקליט זינגל
צו־עיקול על רכוש

כך ניצחו האופטומטריסטים את רופאי־העיניים

אירגון רופאי־העיניים בישראל ניהל מילחמת־חורמה נגד הקמת פקולטה לאופטומטריסטיקה באוניברסיטת תל־אביב.

הפרופסור **מיכאל בלומנטל**, מראשי האיגוד, אף תקף בביטאון רופאי־העיניים תרומה אמריקאית בסך שני מיליון דולר, שהושגה להקמת הפקולטה, וכדבריו „חלק מהתרומה כבר הוצא לסיור־לימודים של הפרופסור **יורם לס** במוסדות האופטומטריסטים בארצות־הברית."

הפרופסור לס
„סיור לימודים"

הסיפור שלא פורסם הוא כי התרומה היא של אירגון־המיכללות האמריקאי.

אבי ולדמן, העולם הזה

נשיא מני
מסע־פיוסים

נשיא האירגון, הפרופסור **הפנר**, הקובע את יעדי התרומות, רגז על התקפות רופאי־העיניים בישראל על התוכנית להקמת הפקולטה. האירגון תורם בכל שנה מיליון דולר לבית־הספר לרפואה של אוניברסיטת תל־אביב, סכום שהוא שליש מתקציב בית־הספר. הפנר הודיע כי יבטל את התרומה, וכן ימנע מ־פרופסורים באוניברסיטת תל־אביב לבוא לשנת־שבתון במיכללות אמריקאיות, כתגובה על התנהגות אירגון רופאי־העיניים.

האיומים הביכו את המרצים, ומישלחת, בראשות נשיא־אוניברסיטת תל־אביב, **משה מני**, יצאה למסע־פיוסים עם הפנר. בסופו של דבר בוטל החרם האמריקאי, ורופאי־העיניים הסכימו להקמת הפקולטה בתל־אביב.

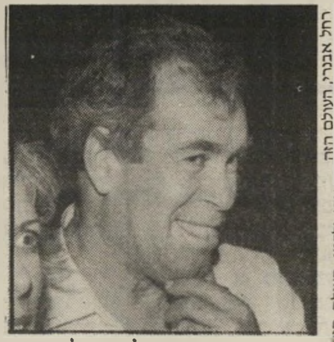

רחל אבנרי, העולם הזה

הפרופסור בלומנטל
האשמות

„טאואר" קונה מטוס חמישי

חברת התעופה טאואר קונה מטוס ג'מבו חמישי, נוסף על ארבעת המטוסים שיש לה.

החברה, בבעלות מוריס נחתומי, הוקמה לפני חמש שנים, והפעילה מטוס אחד בטיסות מ־ישראל לניו־יורק. מחירי החברה נמוכים ממחירי החברות הסדירות, והיא ננסה בנוסעי אל־על, המנהלת נגדה מילחמת־חורמה ומחרימה סוכני־נסיעות הפועלים עם טאואר.

החברה מבצעת בקיץ ארבע טיסות בשבוע, ובחורף שתי טיסות, בקו תל־אביב־ניו־יורק. בחורף מטיסה החברה מניו־יורק למיאמי, והיא מציעה לטסים עימה מתל־אביב טיסה הלוך ושוב למיאמי מניו־יורק בפחות מ־100 דולר. החברה גם מנהלת בהצלחה, זו השנה השניה, ארבע טיסות בשבוע מניו־יורק לקופנהגן ולשטוקהולם, והקו ריווחי יותר מהקו הישראלי.

החברה מתכוננת להשתמש ב־מטוס החמישי להרחבת הפעילות באירופה, לקראת פתיחת שמי־אירופה לטיסות חופשיות בשנה הקרובה. כיום סגורה אירופה לתחרות חופשית, וכל מדינה מאפשרת לחברת־התעופה שלה מונופול על הטיסות ממנה ואליה. נחתומי, לשעבר מנהל בכיר באל־על, סבור כי הדולר הנמוך מהווה גורם מפתה לאירופים לטוס לאמריקה, ולכן הוא מרחיב את העסקים בקו הזה.

משה ארנס דרש חקירה

המועמד לתפקיד שר־הביטחון דרש חקירה במערכת־הביטחון על הדלפת תוכן תיק־השרות־הצבאי שלו בצה"ל.

גורמים בליכוד, שהסתמכו על התיק, בדקו ומצאו כי **משה ארנס** היגר מישראל לאמריקה בשנת 1950, אחרי שחוייל וקיבל מיספר צבאי, אולם לרגל ההגירה שוחרר משרות צבאי. בתיק נרשם כי היגר לצמיתות.

הדלפת פרטים אלה הרתיחה את ארנס, העושה מאמצים למנוע את פירסומם.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

מועמד ארנס
נרשם כי היגר לצמיתות

זכו במיכרז לבשר

במיכרז הממשלתי לייבוא 5000 טון בשר קפוא מבראזיל, במחיר הנמוך של 1920 דולר הטון, זכתה ארמורקור ב־1500 טון, ועוד שיבעה ייבואנים יביאו 500 טון כל אחד.

נתן זך

פוטו רצח

בשולי החוברת האחרונה של „פוליטיקה, עיתון פוליטי ישראלי"

בלשון הגזמה ניתן לומר שאם כל חוברות פוליטיקה הקודמות לא באו אלא כדי להכשיר את הקרקע לזו שלפנינו — גם אז היו כל המאמצים שהושקעו בהן מוצדקים.

אבל זה בלשון הגזמה כמובן. שכן (א) פוליטיקה כבר „עשתה זאת" כמה וכמה פעמים בעבר. (ב) החוברת הנוכחית היא בהחלט חריגה. שום דבר שקדם לה לא יכול היה לבשר את בואה.

כל הכבוד לגדעון סאמט.

מקומונים וסיכונים

תמונת־מצב? „דיוקן סוף שנות ה־80", כפי שכתבו על גבי העטיפה האופנתית (היכן נתקלנו כבר ב־100 עטיפות דומות?)? אולי באמת „הצירוף המרשים ביותר תחת גג אחד של כותבים צעירים." מתוך אותה עטיפה.

האיסטניס, אשר יירתע מנימת השבח העצמי של האיפיון האחרון („הצירוף המרשים ביותר") יסגיר בכך את היותו בן לדור אחר, בעל מנטאליות שונה. כלומר, לא בן „פלוס־מינוס־25", גילם של הכותבים כאן.

מי שהוא פלוס־מינוס 25 כבר יודע ששיווק המוצר הוא חלק מן המוצר; שיחצנות היא רק החיצונות של התוכן, הקליפה המושכת המסתירה ולפעמים מגוננת על רקמות עדינות יותר פנימה.

נניח איפוא לשיבחי הנחתום המעיד על עיסתו. אולי בימינו הם באמת הפכו לחלק הכרחי מן המישחק, כמו שזיגל (הפאב, לא החוקר) הוא המקום הראוי לגמור בו את הלילה, אם אתה דווקא רוצה להימנות עם אותם „כולם" שאפילו גבי ניצן יודע שהם רחוקים מלהיות אפילו חלק.

נניח לקנקן ונתרכז במה שיש בו: כתיבה של אנשים צעירים, עטים מושחזים — מזמן לא נתקלתי בצוותא כזאת של עטים מושחזים — ומרפקים משופשפים.

תמונת־מצב? נדמה לי שהביטוי „פוטו רצח" של יאיר לפיד מתאים הרבה יותר.

מה פלא. בדיקה קלה מראה שלפחות חלק מן המשתתפים עברו את בית־האולפנה של המקומונים, התוצרת הרוחנית המובהקת ביותר של שנות ה־80 הישראליות.

מקומונים פירושו, כידוע, עט רץ, אץ קוצץ, אינטליגנציה אנימאלית (בשום אופן לא מינימאלית), הכרח לחשוף נקודות־תורפה, לפברק דראמות, גיבורי תרבות וכו', הרבה כסאח וסיגנון שלפעמים — במירעו (ההיפך ממיטבו) — הוא נראה כאילו יצא ברצועות ארוכות מתוך מעבדי־תמלילים מתפרע שהוסיף לפעול אחרי שבעליו נרדם.

מקומונים פירושם גם ניצחון השיכתוב על הרוח, התפוקה על האיסטניסות — והעורך על המלאכה. כל זה בצד איזו נהיה עמומה לרוח („מה זאת רוח?") המתקיימת דו־קיום של שלום עם ספקנות הבאה מייד ומטילה גם אותה בספק. והכל מוזרם לחצר ביזנטינית שלמה של עורכים ועורכי־מישנה, ראשי מדורים וראשי מערכות, יועצים ומומחים, משכתבים, מגיהים, כתבים ופירחי כתבים.

התנאי העיקרי לתיפקודה של כל המערכת הוא היעדר אשליות („עיתון הוא אחרי הכל רק עיתון"), והתנאי העיקרי לשפיותו ולכבודו העצמי של הכותב הוא שלא יתייחס לעצמו ברצינות מופרזת.

„אני כתבתי פרופיל מחמיא ביותר לנתניהו, שאף איש יחסי־ציבור לא היה מתבייש בו." או „ירדתי במיוחד מירושלים לתל־אביב, התגודדתי יחד עם מיספר מצומצם של כמה מאות מקוללים בכושר נבואה רואה שחורות. המושג הבוץ הלבנוני עוד לא נולד, אבל ריח הדם המבוזבז („ראי אדמה כי היינו בזבזנים עד מאוד"?? — נ"ז) עמד באוויר. זה היה פאתטי. מחאה קטנה, חסרת־שחר. לקח לי שבוע לארוז מכונת־כתיבה ולהסתלק לניו־יורק לצמיתות." אחר־כך, כמובן, חזרה מן ה„צמיתות", אולי לסוג אחר של צמיתות שבה „הכל עבודה. הכל חומר. וכל החומרים מתערבלים ונגרסים: הדמגוגיה הגסה ביותר, השקרים הנפתלים והמתועבים ביותר, והסיסמות המסוכנות ביותר."

ואתי חסיד שוב „לא מופתעת, לא נרעשת, סופגת ומספיגה את הנייר." והיא גם ישרה וכנה דיה כדי להבין ש„צבירת זמן ניכר בשטח היא ערובה לכך שהתחושה בסופו של דבר מתקהה." במקום ערובה קרא: סכנה או סיכון מיקצועי.

אבל יותר מדי פוליטיקאים, מנהיגים (?), מדינאים (?) וכו' — קיראו להם כאשר תקראו — כבר התפלשו לרגליה של בת ה־30 משל היו מרבדי תפילה מוסלמיים המופנים למכה של העיתונות (הדימוי הוא ברוח החוברת — נ"ז), מכדי שלא תתפתח גם בה מין הרגשה של פטרונות כלפי אותם חלכאים ונדכאים, קרי: מנהיגיה של מדינת היהודים, הארץ הזאת, המובטחת. וכך היא „מתמלאת רחמים אל מול אנושיותם הכל כך מזדקרת לעין של האנשים האלה," ומפגינה אגב כך את סיכון ההתקהות שהיא עצמה עמדה עליו. שהרי מי שמשתתף באמת בצערו של הזולת יצטרך לבטאה מבלי להזדקק לניסוחים כמו „אנושיות כל כך מזדקרת לעין."

דברים מזדקרים לעין

מילים, מילים וזכוכית מגדלת. הכל נועד לחשוף את המזדקר לעין, שאינו פליטת־קולמוס אצל עיתונאי. זה הרי עסוק ממילא, ראשו ורובו, בדברים מזדקרים לעין, ואם אין הם מזדקרים, סימכו עליו: הוא יגרום להם שיזדקרו. וכך הכל כאן „רואים מיד" ו„מבחינים", „שמים לב" ו„מתאמצים לבטא" והם מחפים על כך בליגלוג עצמי קל, כגון בשעה שהם כותבים שהם „מפיחי רוח", או שהם עובדים „בביטחון בלתי ניתן לעירעור" (אירוניה), או סתם מעמידים פנים שהם תל־אביבים שעה שבאמת הגיעו לכאן מערד, מדימונה, מחדרה ובנותיה ו־אבוי — מירושלים.

למען האמת, רובם חדורים מודעות ל„קרדיטים" (עיתונאיים), „תרומות" (עיתונאיות), הצורך „לבסס את מעמדו" של עיתונך, המודעות ל„מסלול" שצריך לדלג בו/עליו, ל„ריצת המכשולים" התל־אביבית, לצורך הדוחק לשרוד המתבטא ב„אינטשים מובטחים".

לא, להם לא ימכרו שום לוקשים. הם מבינים שכאן „פיקציה" ש„אסור להעמיד אותה במיבחן", ואילו שם — פרדוכס. כאן — אשליה והיפראקטיווית ושם „מסר" כוזב או „תרגילי־יקיצה, הלמים חשמליים דוקרניים, שנועדו להציק לקורא שמן, מזיע, בגופיה, נוטה להתנמנם, אחרי הצהריים." (אלי שי).

מה אתה באמת עושה כאשר אתה עיתונאי המבקש להיות סופר, או סופר המתפרנס מן העיתונות (ולו גם חלקית, כמוני, למשל — נ"ז)? — פשיטא (הם כמובן לא ישתמשו במילה ארמית): אתה שואף/חותר ל„עיתונות חדשה" שהיא „שואפת לספרות יותר עיתונאית, לעיתונאות יותר ספרותית."

וכך מרבית הדברים שבכאן מתקיימים באיזור־הגבול שבין שתי הרשויות: בין עיתונות לבין ספרות. איזור־גבול גדול ומאוכלס בצפיפות שחלק גדול מן הכותבים בישראל מתקיימים/מתפרנסים בו וממנו — בכבוד או בלעדיו.

מובן שבאיזור־גבול אתה נחשף לכל הסכנות של איזור־גבול. כולל לסכנה של דיווח מוטעה, ציטוט לא מדוייק, ניסוח דרמאטי יתר על המידה, טרזנות (לא מלשון טרזאן) מילולית, חוסר־אמינות.

סיקור „קצת חלש" מאירופה

דוגמה. עיתונות הניו־ג'רנאליזם בגירסתה הישראלית (הה, אדם ברוך, אדם ברוך... הבאבא־ברוך של העיתונות המקומונית־מגאזינית שלנו) אינה „אנטי־מיקצוענית, בלתי־אובייקטיבית, לא־פקידותית, ומכאן שהיא עירבוביה במהותה, חותרת לאנארכיה סיגנונית, לבילגונן של רמות לשוניות שונות, לכלל מבולקה דמויית סלטה רוסה" (אלי שי).

היא אולי בלתי־אובייקטיבית ולא פקידותית. אבל היא בהחלט „מיקצוענית". יש בה אולי בלגן ובילגון — אבל לא יותר ממה שה„בון טון" שלה עצמה יתיר לה, ה„בון טון" והרצון הנורא להיות „אין" המוליך לעיתים לקיום של אין. בוודאי שאין בה שום אנארכיה או אפילו „חתירה לאנארכיה" (עיין ערך: קרופוטקין). ויש בה גם מידה רבה — רבה מדי לטעמי — של אחירות סיגנונית. כלומר, יותר מדי נביאים המתנבאים בסיגנון אחד.

וגם דברים אחרונים אלה אינם נאמרים על דרך השלילה אלא כחלק מניסיונו של כותב זה (הם לא יכתבו כך) לבטא — באותה יומרה של קוצר־יד בוטח בעצמו, כמובן — מיקצת מהתרשמותו מן החוברת המונחת לפניו.

אכן, הרבה כאן בלאזא, מנופח, אופנתי או סתם שטותי. למשל: „שפה מול עולם? מאוחר ומיותר מדי. דומה שהדיון בעניין זה ככר מוצה."

אבל עידו בראל, „צייר העובד לפרנסתו כאיש־חדשות ברשת־טלוויזיה זרה," בן 29, בכל זאת מנסה את כוחו: „העולם (המציאות, החיים) הוא תלוי־שפה, והאמנות עוסקת, ועסקה תמיד, בשאלת הייצוג."

חבל, כמה חבל שלא שעה לאזהרתו שלו עצמו.

מן הקריאה מתקבל הרושם שמרבית הכותבים הם מוצרי־עלית של התעשייה האקדמית שלנו. ועיון בהערות הביוגראפיות מגלה שאכן כך הדבר. מסקנה: במידה שהכותבים משקפים איזו מנטאליות דורית — ונדמה לי, עם כל ההסתייגויות, שהם אכן משקפים — זהו דור המבקש לו מפלט במחלצות או בניסוחים אינטלקטואליים, קנויים בלימוד או במשיכה, בדרך הקשה או הקלה, מפני חוסר־ביטחון שהוא פרי תחושה מטרידה של פרובינציאליות. הסיבות לכך עשויות להיות רבות ומגוונות. הרי —

„ישראל ממוקמת במרחק שני העשורים של שנות־האור מאמריקה. כל תופעה שמגיעה אליה היא כבר פאסה לפני שנולד השכפול המקומי שלה."

וגם זה: „הסיקור מאירופה קצת חלש, מוכרחים להודות."

מצוקה פרובינציאלית ומילים זרות

האם מותר לבן הפלוס־מינוס 60 להזכיר לצעירים ממנו בשנות דור (אם גם לא בשנות אור), או יותר, שכל מה שנוצר כאן ובהרבה פרובינציות אחרות בעולם בעשרות השנים האחרונות צמח, ולפעמים אפילו קצת שיגשג, דווקא מפני שהסיקור מאירופה היה „קצת חלש", ו„התופעות" (איזו מילה נוראה!) שהגיעו מאמריקה הגיעו — השבח לאל — באיחור של שני עשורים (ואיחור פירושו גם פרספקטיבה, לא רק פיגור). לפעמים אפילו נוצרו כאן כמה מטעמים מיזרחיים ייחודיים דווקא תודות ל„בילגון" של המקומי, בן המקום, עם מה שהגיע משם — מן העולם הגדול־הקטן, כלומר העולם שגם אמסטרדם, ליון, אנטוורפן או לונדון משתייכות או השתייכו אליו.

ייתכן שמצוקה „פרובינציאלית" (האם יורשה לומר: מיותרת) זו היא גם האחראית לאחת „התופעות" הפחות מרנינות אצל הפלוס־מינוסים הצעירים שלנו. ראו את המבול הזה של מחלצות יבוא: ביזאריות ופרדוכסאליות, פריג'ידיות ופסוודו ופוביה ופתולוגיה וקווים קריקטוראליים וטמפראמנט ופראפרנליה ואפקטים ואובססיות וא־פריוריות ורגרסיה ומלך פינג פונגי וג'נוסייד (כבר אין מילה עברית? הרי את המונח הלועזי המציאו במיקרה זה על בשרנו שלנו — אבל אולי דווקא עובדה זו תורמת כאן למשאלה להרחיק את העדות) ופרפטואום־מובילה ובון טון וארכיטיפי ואונומטופיה.

מה דעתכם, למשל, על „דיסוננס קוגניטיווי" ו„בלתי אסרטיווי"? או על הפיסקה הבאה:

„אני רק יכולה לומר שמנקודת התצפית העיתונאית חוייבתי למתינות מסויימת, להקשבה דרוכה, לענייניות אד־הוק. מהזווית הזו תחושת האפוקליפסה... מקבלת גוון פחות כרונולוגי, אלא, אפשר לומר, פטאליסטי, כמעט רומאנטי."

דור תשמ"ח

החוברת האחרונה של כתב־העת „פוליטיקה" מוקדשת לאסופה של טכסטים אוטוביוגראפיים ואנאליטיים, סאטיריים, ציניים וחדורי תחושת מעורבות ורצינות, שנכתבו בידי אנשים צעירים, רובם בשנות ה־20 לחייהם. מעבר לכישרון הכתיבה הבלתי־שכיח המתגלה כאן, מתקבלת „תמונה קבוצתית" של העילית האינטלקטואלית של דור. על מישקל „דור תש"ח", „דור הפלמ"ח" או „דור המדינה", ניתן היום - אולי בראשונה - לדבר על דור תשמ"ח או תשמ"ט; דור המגיע לכלל מודעות עצמית בתקופה שאינה מבטיחה הרבה סיבות לשימחה ולעומת זאת שומטת מידיה הרבה מהישגי ישראל של ה„דורות" הקודמים.

הדור הניבט אלינו כאן היה כאן גם לפני תשמ"ח או תשמ"ט. אבל צריך היה לבוא מישהו שיאפשר לו לתהות במקובץ על זהותו. מתוכו, ניתן לומר בוודאות, ייצאו לא רק כמה ממיטב הכותבים של העתיד, כי אם גם הנהגתה האינטלקטואלית של ישראל החילונית בעידן שלאחר שילטון ה„פרסטרויקה": פרס, שמיר ורבין.

מה אומר לך, אתי חסיד, התרשמתי. אבל בכל זאת מיותר. וחבל.

אולי יש כאן מעין התרסה. נגד הפּוּריסטים (כן, גם אני נאלץ לפעמים להשתמש במילים זרות), נגד ה„משוגעים לשפה העברית" של הדור הקודם והתרגומים ההם, נגד מטיפי הוועד להנחלת הלשון או „פינת הלשון" שהיא לפעמים, בעוונותינו הרבים, לשונם של מלקקי איבר אחר באנטומיה האנושית. ירון פריד מנסה בלי ספק את כוחו בג'סטות בלתי־יעילות כשהוא מתפתה לנסח את הודאתו בתל־אביביות שלו (כאילו שתל־אביביות מחייבת הצטדקות!) בסיגנון זה: „בלי שמץ בושה אני מרשה לעצמי לנצל הזדמנות חגיגית זאת כדי להודות בפרהסיה, הודאה שאין ממנה חזרה, שארץ־ישראל שלי מתחילה ונגמרת בתל־אביב. מחוץ לתל־אביב As far as I am concerned לא נודעת שום חשיבות לשום דבר, Whatsoever. חיים בוודאי אין שם."

דברים נאים (מילה לא אופנתית), מתקבלים מאוד על הדעת — בעיקר כשהם מלווים מייד בסייגים: „סנובי, מרושע, שטחי, צר־אופקים ומטומטם ככל שזה יישמע, זאת ההצהרה הה־ראית, אולי היחידה, שאני, כישראלי, מסוגל לעמוד מאחוריה בשלב הנוכחי של חיי."

אל דאגה, ירון, גם לא נדרוש ממך שום הצהרה אחרת. אבל מרוע אתה חושש כל־כך לומר את הדברים בלי להסתתר מאחורי „עשיית שרירים" צינית ומתאנגלזת. אדרבה, אמור את הדברים בלשונך וצפצף על המשטינים. אפילו אם אתה „עכשיו לומד בימוי תיאטרון בלונדון." אחרי הכל, מה רע בקצת תיאטרון (אצלנו יש כמדומה הרבה יותר מדי)? והאם זה פשע לתל־אביבי לבלות כמה שנים בלונדון. עבדך למשל (נימה סובייקטיבית) ישב בה (לא בבית־כלא, חלילה) יותר מ־10 שנים. Whatsoever.

ואני גם מסכים איתך מכל לב. יהיה בה אשר יהיה, „חיים בוודאי אין" בלונדון.

אנחנו כנראה באמת חברה צרה, לחוצה, לוחצת, מאיימת, מקדשת שקרים, מפריחה סיסמות בלי הרף, אם אדם צעיר (בן 23) חושש עד כדי כך לעמוד על שלו, על זכותו להגדיר את עצמו, את זהותו, את מקומו.

ואם עכשיו כך, מה יהיה עלינו בעידן שאקי־פרץ־שרון־גנדי הבא עלינו לטובה? אבל, סליחה, בלי פוליטיקה.

הפחד ממחוייבות

כמה מהרעות־החולות שמניתי אחראיות (אשמות) כנראה גם למה שהוא בעיני ה„תופעה" ה„מזדקרת ביותר לעין" בחוברת הנהדרת הזאת: הפחד ממחוייבות, החשש מחד־צדדיות וחד־משמעיות, הנטייה לאמביוולנטיות, היציאה כנגד המוחלטויות של האתמול כמו גם נגד הדיעות הקדומות שלו, הפרות הקדושות שלו, הטאבו'ים האחרונים שנותרו, מריבות המאסף (מי רצח את ארלוזורוב?), כל הבלי האתמול ומיגבלותיו. מכאן אותה העדפה של עמדות בוטות, ציניות וניהיליסטיות כביכול, מצד אחד, כמו גם, אצל הרצינייים שבכותבים, אותה זהירות מסוייגת שאינה מעידה בהכרח על חשיבות עצמית מופרזת. כך למשל בדבריה המרשימים של רונית מטלון, הספרותית שבחבורה, שבהם היא מנסה להגיע לידי מודעות בדבר זהותה, באמצעות חשבונה עם המקום הנידח (שם־התואר הוא שלה) שבו גדלה: „מועצה מקומית גני־תקווה".

אם הייתי צריך להביא במהירות ציטטה אחת כדי להפריך את המליצה הידועה על היות האדם „תבנית נוף מולדתו", הייתי מצטט פיסקה, כמעט כל פיסקה, מתוך רשימתה של כותבת זאת.

למשל הפיסקה הבאה:

„כאלה היו, פחות או יותר, הביוגראפיות שלהם שבמידה רבה טבעו את פרצופו של המקום הזה, אם אכן היה לו: כולם דור ראשון של בני מהגרים מיזרחים ברובם, עם שברים כאלה או אחרים בחייהם, שהיו להם אבות עם חליפות פסים ונעליים שני צבעים, ששיחקו אותה בגדול, שפוּטים על איזו קפריזה מגלומנית, שהשחיתה אותם ואת בניהם לא־פחות משסימנה תקווה והולם־רקות של חיים."

איזו כתיבה רגישה. נכונה לעכשיו, עם כל המגביל שבכך. באמת בלגן: זיווג חד־פעמי של סלנג, עברית מדוברת ולשון יצירתית, מוגבהת. ובכל זאת: עור אחד. מעשה כילאיים, אבל גם מעשה בראשית. ואולי מוטב: מעשה ראשית.

ואולי אני טועה. אולי דווקא העובדה שנולדה במקום שבו נולדה וגדלה בו, מקום שבניו ובנותיו נתנסו בניסיונו הגס של העולם החיצוני ל„הצר את תיבת־התהודה שלו" וגם שלהם, דווקא עובדה זו היא שהולידה כאן את הרגישות המיוחדת, המייחדת כל כך.

כמו גם את הצורך הכפייתי כמעט להזדהות ולהסתייג, לסירוגין. להסתייג ולהזדהות, חלי־פות. „הרי להפגנת המחאה שאירגנה בשעתו תנועת שלום עכשיו עם אנשי כפר שלם ברחבת העירייה בתל־אביב מצאתי את עצמי הולכת (שימו לב לניסוח — נ"ז), מצטודדת כמו רבים שמצאו את עצמם באיזו ברית רגעית, משונה. ככה עמדו שם: לבושים היטב בדרך כלל, מכל מיני פינות של החברה, כאלה ש„עשו את זה' והתביישו. לא היתה האינטימיות הדביקה בדרך־כלל של המעמדים האלה, והזרות דבקה גם ביחס של המשתתפים לעצמם. היו נאומים כלשהם, אקורד ליווי רחוק ומיותר, ומישהו לידי דיבר על פצע מן העבר, על השפלה בפנימיה דתית שבה למד בנעוריו... היה הצירוף הזה של אנונימיות ושיתוף שעשה פתאום מעמד חברתי: חדש, לא ברור, מתחנך, נזרק להרבה כיוונים, מין „תלושים מיזרחיים'."

רחוק ומיותר

כמה זרות וקירבה, קירבה והתרחקות, אמירה ושלילתה, הגדרה והרצון המיידי להימלט מצי־

(המשך בעמוד 31)

כולם פחדנים

יש כמובן מידה של עוול בהכללה ה„נוער הישראלי", אבל לגבי אין הבדל במידת האומץ בין הנוער הקיבוצי שיוצא לג'ונגלי דרום־אמריקה וקסטה של שלמה ארצי בווקמנו, לבין הנוער שדוקר ונדקר בפתחי דיסקוטקים מדיפי אלימות: כולם פחדנים. חינוך מוטעה והחדרת ערכים מעוותים שנמשכו שנים שיתקו לאנשים את הדימיון. אחת הדוגמות המדהימות היא העובדה, שכבר שנים לא צמח לנוער מנהיג מתוכו. הנוער הפוליטי מצטרף כעסקן צעיר לתנועת־הנוער של אחת ה־מיפלגות ומונחה מלמעלה על־ידי עסקן מבוגר שמונחה מלמעלה על־ידי עסקן זקן וכן הלאה. בתרבות התופעה קיצונית עוד יותר. נערות בנות 16 מתעלפות בפארקים לצלילי זמרים בני 40 ויותר. מהבחינה הזו דומה הקשר בין הנוער לגיבורי־התרבות שלו לקשר שבין העם ומנהיגיו הפוליטיים: אין קשר, יש ניתוק גמור. הם ואנחנו.

אהד מישור

אכן, חצי העם

אכן חצי־העם. ארון־הספרים היהודי מלא כתבי גברים. רוב המחברים קרויים על שם יצירותיהם וזכו לחיי עולם בלימוד. בכל פעם שפותח תלמיד־חכם את הגמרא נעורים לחיים גם רבנו חננאל, הרי"ף וה־מרדכי. מתוך הקיים אי־אפשר ללמוד על החסר, אבל אני בטוחה שלצד הגברים המופלאים ההם חיו נשים מופלאות לא פחות: אחיותיהם, אהובותיהם, נשיהם, אמותיהם ובנותיהם, שלוּ זכו לאותה מיסגרת־לימוד היה להן סיכוי לכתוב יצי־רות גדולות. לא נותר לנו אלא להצטער על שאין בידינו מסכת „נשים", שעניינה גב־רים, אלוהים והעולם מנקודת־מבט נשית. אין לנו זכר וסימן למחשבת הנשים. תר־בותנו, המילולית מאוד, מקפידה שדברים ייאמרו בשם אומרם, אך מתעלמת מחצי־העם כאילו לא היה.

רות קלדרון

נמאס

נמאסו עלי המילחמות שלך. נמאסה עלי האמת הגדולה שנושבת תמיד ברוחך והאמת האחרת שנושבת גם כן. נמאסה עלי רצחנותך המלוכנית. נמאסו עלי גוויות האלילים שרוצצו אל מיזבחותיך. לא יכולתי לעמוד בנוף הקדמוני שנשקף פעם מחלונות ביתי. שנאתי ללכת בעיקבות מלכים ומורדים. פחדתי מהתחושה היום־יומית הספוגה באבנים: כך תחיה על חרבך, לנצח. ויחד עם כל אלה, מאסתי במבטך הגא והמתייהר מערבה, אל כביש ירושלים־תל־אביב.

גיל חובב

קיצור דרך

נסיעתי ללונדון, כמו נסיעותיהם של הרבה צעירים ישראלים אחרים, אינה מב־טאת חיפוש אחרי איזה אור גנוז. הלימו־דים בבירה האנגלית לא בהכרח יחכימו אותי יותר מלימודים בארץ. זאת השאיפה להרחיב קצת את קשת האפשרויות, לקצר את הדרך אל האולטימטיוויות ואולי, בכל זאת, גם לבדוק ברצינות את אחד המו־דלים לחיקוי המובהקים של תל־אביב, מכורתי היקרה, עד שיבוא השיעמום ה־טיבעי גם מזה (כמו השיעמום מתל־אביב) או עד שיבואו הגעגועים הטיבעיים לתל־אביב. עד אז, כאמור, הכל נראה מכאן כמו נוף בת־ימי צר מאוד, והעיקר לא לפחד כלל.

ירון פריד

פולחן המוות

הירהורים נוגים. האבות המייסדים המהפכנים פינו את מקומם למנהיגי המנגנון, לאנשי השרות והביצוע, לשומרי הסדר והסטאטוס־קוו, לטקטיקאים ול־שורדנים פוליטיים. המנהיגים האירופים הצעירים נראים מנהיגי תרבות־פנאי בהשוואה לכבדות הרת־הגורל של המנ־היגים הישראלים. ערכי החיים ואיכותם הם מישניים בתהליך קבלת ההחלטות בפוליטיקה הישראלית. מול פולחן הילו־דה עומד פולחן המוות והשכול. הדור שנולד 10־20 שנה לאחר דור התקומה התרחק ממיתוס ההשמדה ונצמד, או מנ־סה להיצמד, לערכי החיים. גם כשמדובר בבנה־ביתך בשומרון, או מאחורי גדרות־התיל של חבל קטיף, הדגש בכל מיקרה הוא על המיפלסים בווילה ולא על מיגור הערבים. אולי אוזלת־היד היא בגלל שה־מנהיגים זקנים מותשים, האחוזים עדיין בביעותי השואה, ואולי כל העניין עומד על כך שהם פשוט התיישנו. אלה מסרים של שלום יש לכל אחת מהמיפלגות הגדולות במערכת־הבחירות הזאת! באין אופציה ירדנית (פרס) ובאין „פלסטינים תרבו־תיים" בני־שיחה על נכונותם להסתפח סו־פית לארץ־ישראל הגדולה (שמיר), וכאשר יש ויש אינתיפאדה מתלהמת, רק לכהנא יש תוכניות מסודרות.

אתי חסיד

אוהבים את הגיהינום

עברו שלוש שנים והייתי אמור, מטבע הדברים, להתיר את הקשר שלי עם האוניברסיטה. אפילו חמור, כפי שאמר הפרופ' ישעיהו לייבוביץ באירוניה, יקבל תואר בוגר אם תקשור אותו שלוש שנים באוניברסיטה.

אני אישית לא קיבלתי את התואר המ־יוחל. וזאת, ראשית מפני שאינני חמור, ושנית מפני שנתקלתי בבעיות מרובות שגרמו לי סבל שנים לאחר־מכן. אבל כל זה איננו אופייני, כמובן, למיקרים אח־רים. כך או כך, הייתי מוכרח לצאת אל החיים, עם כל המוות שעושים לך, ועם כל הגיהינום שעושה לך „האחר", כפי שסיכם ז'אן־פול סארטר ב„דלתיים סגורות".

• • •

חייו של הערבי הישראלי (על אף ההי־בטים היפים שבהם), הם הווי אכזרי, מר, אלים. אולם אנוכי, ורוב רובם של הער־בים, אוהבים את הגיהינום הזה כי הוא מולדתם. רובם מקווים ש„האחר" הרע ייעלם, בסופו של דבר, כפי שנעלמו ה־מישקפיים השקופים מהפנים של היהודי.

פריד ג'אנם

השמאלנית והתבנית

שמאלנית: אני בסדר. באמת אני בסדר. שומעת „מיצעד" אומרת „פאשי־זם". הדלקת המשואות גורמת לי עיקום אנין של האף. להק כפירים טס מביא אותי לדבר על ביזבוז ועל צדק סוציאלי. מראה דגל מונף מפיק הערות על סמרטוט צבעוני.

מדינה איננה ערך. לא. לא. לא אצלי. לאומיות היא ביטוי ליצר הרע שבלב האדם. טכסים, המנונים וסמלים הם עניין פרימיטיווי, ולי, לי אין חפץ בכך. רק של־עיתים, בסיום הפגנות, לרגע בחושך, אני קצת תוהה מדוע אני מתרוצצת להגן על זכותם הלגיטימית של בני עם אחר לנופף בסמרטוט צבעוני.

אל תטעו בי. אני עדיין שייכת. תומכת בלהט בזכות השכנים לבטא את יצר הרע השוכן בקירבם.

תבנית נוף מולדתי: האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו. כמה ייסורי נעורים היו נחסכים ממני אילו הקדמתי להבין שנוף מולדתי אינו אלא נופם החמים של בתי־הקפה, שאמא אדמה איננה אמי הטיבעית, שביתי שלי אינו אל מול גולן.

להתבגר בישראל; הטיולים האיומים בחיק־הטבע. עלמים בעלי מפות סודיות נוטלים אותך, עקוצה, שרוטה וכמהה למקלחת, אל מעיין סודי בתוך ואדי סודי – שם הם מצפים ממך להתמזג. להתמזג עם הזריחה. להתמזג עם השקיעה. להת־מזג עם ציפצוף הציפורים ועם פיכפוך המים. בגעגועים את נזכרת באולם־הקול־נוע הצונן ובסרט של טרזן שמציג אותה שעה בעיר, אך עוטה על פניך הבעה ערפילית של אושר טיבעי ומנסה לנוע בקצב הטבע, כאותן יעלות־חן שחומות ורזות להכעיס שצמתן מוטלת על כתפן, כאותן יפהפיות העולות מן המישעולים.

גיל הראבן

ים־תיכוניות כקיטש

הים־תיכוניות היא תוצר החיכוך של שתי התרבויות. כאשר עצם החיכוך הוא קיטש. הים־תיכוניות אינה אלא אחיזת־עיניים, מאווייו של תייר מחורמן שבא לחפש זיון אקזוטי, מס־שפתיים של האירופי שאיננו יכול להתמודד עם התרבות הערבית האו־תנטית, ההשתקפות הפשטנית של המיזרח, בעיניו של התייר האמריקאי המטומטם, שמצלם ומצלם. להלן הים־תיכוניות, או, להלן ביירות. העיר היפה ביותר במיזרח, לכל הדיעות, הגילום המופגז ביותר של השקר הים־תיכוני. ובכן, להלן המוסיקה שלהם, שאיננה אלא מוסיקה ים־תיכונית, אותה אשפה תרבותית, שדווקא בה בחרו המיזרחים שתייצג אותם במה שנקרא „התרבות הישראלית". בכן, המיזרחים קפצו אל הים־תיכוניות, הם קפצו באמצעות הים־תיכוניות, וכמובן שהאשכנזים ישמחו בזה, הרי זוהי תרבות מזויפת, קל מאוד להביס את חיים משה, היתה לנו בעייה אם הייתם מביאים משהו יותר אמיתי, והרי מדובר כאן במאבק, זה לא פיקניק, אנחנו נאבקים על מקום ועל דומיננטיות בתרבות חדשה שהולכת להיות כאן, אז תראו את ההסכם שלנו, שאנחנו ניתן לכם שעה ביום ברדיו, באיי־אם, בשביל המוסיקה המגעילה שלכם, ואתם תיתנו לנו שקט.

תשמעו את החיים משה שלכם, ותעזבו אותנו מהשלמה בר הזה עם השיניים הר־קובות שלו, ותעזבו אותנו מהתיסכולים העדתיים שלכם, ומהתרנגול־כפרות שלכם, ומהדי־די־טי שלכם, ומהסוציאליזם שלכם, ומהשכונות־מצוקה שלכם, ומהפנתרים השחורים שלכם, ומערי־הפיתוח שלכם, אתם תשמעו את המוסיקה הפשוטה והנפלאה הזאת, שלא פעם גם אנחנו נהנים נורא לשמוע אותה, זה גורם לנו ריגוש פשוט ונעים, שלמרות המורכבות שלנו כבני־אדם, ולמרות שאנחנו די הורגלנו לשמוע דברים קצת יותר מורכבים מזה, לפעמים גם אנחנו נהנים מזה, כן, ובכן, אז אתם תשמעו את זה ותשאירו לנו לטפל בבעיות הכואבות באמת של המדינה. ובבחירות תצעקו בגין בגין. היו לכם טענות על הגאווה העדתית הפגועה שלכם, אז הבאנו לכם את בגין, ועד נובמבר נמצא לו מחליף. זו לא בעייה ותראו שהמיזרחים יחתמו על זה. למה לא. גם למיזרחים זה נוח, ההימלטות תמיד נוחה, הקפיצה תמיד נוחה.

אמיר בנבג'י

עורך נתן זך

על קריאות סופרים ועל גישוש באפילה

יוצרים ישראלים ופלסטינים נגד כיבוש: שמעון בלס, ג'מיל אל־סלחות וסלמאן נאטור

אכן, ה־1 בנובמבר הביא עימו מהפך של ממש, מהפך שבו הללו שבכל הזמנים דחינו אותם מל־פנינו וממחשבתנו צעדו צעד ניכר בכיוון של השתלטות על חיינו, חיי כלל אזרחיה של המדינה הזאת שאותה הם מבקשים להחזיר לחשכת ימי־הביניים.

ביום שלמחרת פירסום תוצאות הבחירות נראה הכל קודר, אפל וגם אלים. ואנחנו, וכוונתי ב„אנחנו" זה למי שמוגדר או משתייך, כללית וסתמית או ביודעים ובנחישות, למחנה השמאל, ניצבנו פעורי־פה נוכח המתרחש. רק אחרי שחלף זמן התחלנו מתאוששים משיתוקו של ההלם.

אבל גם אחר כך, אחרי אותה התאוששות, עוד לא קרה דבר שאינו בגדר גישוש באפילה; שום דבר המבטיח תיקווה כלשהי לחיים טובים יותר בעולם הזה, מעבר לתיקווה הבלתי־מוסמכת לג־אולה בעולם הבא, זה שאינו יודע גבולות, ממ־שלות ובחירות.

הניצחון היה ניצחונם הבלתי־מפוקפק של ה־באבאים והאיאתולות למיניהם שנתפנו מענייני העולם הבא — תחומם המיקצועי — ונתאוו להכניס קצת סדר משלהם, ומשלהם דווקא, בחיי שעה של חילוניים.

וכך, הם יעשו את הסדר החדש, ואילו אנחנו נוסיף להתווכח על ועידה בינלאומית וגבולות שיחצו עיר רבתי־עם, בירת אימפריה, או אפילו כפר קטן דוגמת הכפר ברתעה, זה שהגבול המ־קווה עשוי לחצות בו בית שטרקלינו יישאר במדינה ישראל, ואילו חדר האמבטיה שלו ינדוד למדינת פלסטין.

למען השלום, אני ממהר להדגיש, נקבל עלינו גם גזירה זו. הכל ובלבד — ובלבד שלא יהרסו

מאת

סלמאן נאטור

את כל הבית, על טרקלינו והאמבטיה שבו, ואולי גם על יושביו.

חששות שווא?! הנה לא יצא יום אחד מיום הבחירות ו־15 בתים שלווים נהרסו בזרועות בול־דוזרים. נהרסו, לא מפני שהפריעו למהלכו של קו גבול כלשהו, זה או אחר, אלא מפני שהם מפ־ריעים — היום כבר צריך לומר הפריעו — לקיר־מה של אשליה.

הכוונה לאשליה בת 40 השנה כי הארץ הזאת תהיה לצד אחד, לעם אחד, לתושבים בני דת אחת, בלא שותפים, בלא שכנים, ואפילו בלא בקתות לעבדים ולשרתים, לשואבי־המים ולחוט־בי־העצים.

וכך, 15 הבתים שנהרסו בטייבה נהרסו ביד אדם מפני שחצו את קו־הגבול שבין המציאות לבין האשליה, בין המצוי לבין הרצוי.

יריה ראשונה

היום מותר להתנבא כי היתה זו רק ה„יריה" הראשונה. עוד יהיו „טייבות" לא־מעטות עד שייכון משהו כמו דו־קיום בשלום על האדמה הזאת בארץ שנועדה להיות, ואולי עשויה היתה להיות, זבת חלב ודבש, תחת להיות זבת טייבות והריסות בתי כפריה.

וכך קראנו את הידיעות על המשא והמתן, המקח והמימכר, הסחטנות והכניעה, חוסר־הכנות ואי־הכבוד. בקיצור: כל מה שאיפיין את הניס־יונות להרכיב את הממשלה הבאה, כשבליבנו אשליות מעטות בלבד.

הללו, ייתכן שעוד לא הסכימו בדיוק על ניתחי העוגה שיפלו בחלקם ואפשר שעוד יתקוטטו זה עם זה וזה כנגד זה שבוע ושבועיים ושלושה, אבל כלפינו — מחנה השמאל או מחנה השלום היש־ראלי — הם מגלים אחדות ותמימות־דעים נדי־רה. איתנו לא יהיה להם לא משא ולא מתן. ייתכן שחלקם עוד אינם יודעים בדיוק מה הם רוצים זה מזה, או אפילו מה הם מבקשים לעצמם. אבל את שהם מבקשים, לא, דורשים, מאיתנו — את זאת הם כבר יודעים היטב. בכך הם מאוחדים, מש־תרעים על „מצע" אחד.

איזו אחדות?

ושוב חוזרת בכל חומרתה וחריפותה החלוקה הישנה, החותכת: הם ואנחנו. צד זה והצד שכנגד, ובאמצע אין כלום, שטח הפקר. **הם** יילחמו בנו עתה מילחמת חורמה ואילו **אנחנו** נצטרך לגייס את כל כוחנו ומשאבינו ותושייתנו לקראת מיל־חמת ההישרדות הצפויה לנו.

האם לא הגיעה השעה שנשאל את עצמנו לקראת מה אנחנו הולכים?

אין קל מלהפריח סיסמות ברוח „כל אנשי השמאל התאחדו!" הבעיות מתחילות כאשר נו־עדים יחד לראות כיצד ועל איזה בסיס ניתן להתאחד. או־אז מתחיל הוויכוח הנוקב. בסופו של דבר לא ניתן לגבש אחדות סביב סיסמה סתמית הגורסת אחדות. **אחדות של מי וסביב מה!**

המדובר אינו בביקוע שערות ובחידוד הבדלים או הגדרות לשמם. הרי במציאות ממשית עד כאב אנו עוסקים, שעה שהוויכוח שבינינו „מתפוצץ"

דו־קיום בצל האינתיפאדה

לעיתים בשל דברים של מה־בכך, מונחים וני־סוחים שאיש אינו מוכן להרפות מהם, כאילו כהם היתה המציאות תלויה.

מילכוד הסופרים

דומה שיותר מכל קבוצה אחרת נפלו הסופרים קורבן למילכוד הניסוחים והנסחנות שלהם עצ־מם. איש־איש פנה לעיתונו ולתיאוריות החביבות עליו, לבעלי־ברית משכבר הימים כנגד בני־פלו־גתה ותיקים, מעלים שוב מחלוקות שאבד עליהן הכלח, נאחזים בשנאות ובקנאות בפאנאטיות שאינה נופלת, ואולי אפילו עולה, על זו של חובשי השטריימלים.

ייהרס הכל — אומרים אלה כאלה — ובלבד שהצדק „שלנו" ינצח.

בעיקבות הבחירות התבטאו בפומבי סופרים ואנשי רוח ואקדמיה רבים — בעיתונות ובשאר כלי־התיקשורת. בשבועות האחרונים אף ניגלה פער מעניין בין פוליטיקאים, עורכי סקרים ופר־שנים פוליטיים, מזה, לבין סופרים, מזה.

ניתנה האמת להיאמר: בעוד שהראשונים נכ־שלו במרבית תחזיותיהם, עלה בידי האחרונים לעיתים קרובות לנחש את תוצאות ההתמודדות בדייקנות מדהימה. אולי באמת כדאי למעוניינים להסיק מכך מסקנות בבחירות הבאות...

תסמונת בז'נר

אני קורא לה כך על סמך תחזיותיו של הסופר ביחס להשתלטות העתידה של החרדים על המ־דינה, או, מוטב, השתלטות הזיווג של חרדים ולאומנים. ההיסטוריה רק „תיקנה" מעט את עיתוי התחזיות. וכך, תחת שהמהלכים שניצפו על־ידי הסופר יימשכו דור או שני דורות, הם כבר כאן, בעין, לעינינו.

השאלה עכשיו היא כיצד יוצאים מן המלכודת.

מבין כל הדברים, פרי עטם של סופרים, שקראתי באחרונה, רצוני להתעכב על שני גילויי־דעת, שעם כל הכבוד שאני רוחש לכותביהם ול־פעלם אני מבקש להצביע על נקודות־התורפה המאפיינות אותם.

תחילה קריאתו של הסופר ס. יזהר, מי שה־עולם הזה בחר בו כאיש השנה בספרות תשמ"ח בזכות מילחמתו הבלתי־נלאית להסביר לקוראיו את טיבעה של האינתיפאדה כהתקוממות עממית, לא כ„טרור" או סידרת „התפרעויות".

שלושה ימים אחרי הבחירות פירסם יזהר סמי־לנסקי בעיתונו דבר קול־קורא שבו קרא להפסיק „לילל ולפעול להקמת מערך שמאל ציוני" שי־חלץ את המדינה מקיללת תוצאות הבחירות.

שאלתי שלי היא, מה פירושו של אותו „מערך שמאל ציוני" במפה הפוליטית הפרלמנטארית של ישראל של ימינו? האם המדובר באמת רק במערך, במיפלגת שינוי, במפ"ם וברצ"ץ?! האם הכוונה היא להוציא שוב מכלל חשבון את החזית הדמוקרטית (חד"ש), את הרשימה המתקדמת ור־שימתו של דראושה?

שאם כך, הכוונה היא לא להתחשב שוב בהשקפותיה, בעמדותיה ובמאווייה של מרבית האוכ־לוסיה הערבית במדינה, וכן גם בכוחות היהודיים המתקדמים שאף הם מגדירים עצמם כלא־ציו־ניים.

אבל אני מתכוון להפנות לס. יזהר שאלה נו־ספת. האם ייתכן לכלול במערך השמאל שייאבק למען שינוי פני הדברים במדינה אנשים כפרס, רבין, נבון ורבים מעמיתיהם? האם אלה וכזו תהיה דמותם של ה„לוחמים" החדשים?!

האם אלה — חלקם לא רק פוליטיקאים ואנ־שי־מילים כי אם גם אנשי כדורי־פלאסטיק ורי־מוני גאז מדמיע — יצילו את המדינה מן החלום הרע שאליו התעוררנו לאחר הבחירות האחרונות, בעוד שיהודים הלוחמים מזה 40 שנה כנגד כל צורה של כיבוש, דיכוי, אפליה וגירוש — יהיו נידונים שוב להישאר מחוץ לגדר?!

הטראנספר כבר התחיל

ומה יהא גורל האוכלוסיה הערבית במערך לר־חם ממין זה? האם תורשה להשתתף בו, או שתי־פסל כולה, כבעבר. רק לפני שבועות אחדים, ערב הבחירות, קראנו בעיתונים כי האוכלוסיה הער־בית היא „תיקוותם האחרונה" של „יפי־הנפש" ו„השפויים" המבקשים להציל את מדינתם מש־קיעה בחשכת ימי־הביניים.

עכשיו, משנתבדתה תיקווה זו, מה התפקיד — אם יש כזה — המיועד על־ידי אותם „יפי־נפש" לאוכלוסיה הערבית, במיסגרת המאבק לשינוי פני הדברים?

הנה עוד בטרם סיימו את מניין הקולות בקלפי וכבר ניתנה ההוראה לבולדוזרים לצאת לדרך בחיפוי המישטרה (שר־המישטרה היוצא היה כידוע איש מערך) ולהרוס בתים שנבנו — לא על אדמת מדינה, חלילה, כי אם על אדמת תושבי המקום, נבנו בייזע ובעמל־כפיים, לא בכסף שנרכש בעיסקות בבורסה.

האם גם בעליהם של הבתים ההרוסים ייקראו לתת יד למערך השמאל הציוני במילחמתו במ־ערך הלאומני־חרדי?

עוד בטרם חולקו התיקים בממשלה החדשה החלה מתבצעת, הלכה למעשה, מדיניות הט־ראנספר שלקראתה הכינו אותנו בשנים האח־רונות. האם יילחמו ס. יזהר וחבריו במדיניות הט־ראנספר הגזענית, כשהם מסרבים לשתף במאבקם זה את קורבנות אותו טראנספר?!

מי נדרש כאן „להפסיק לילל"? אלה החוששים שמא לא יורשו לנסוע לטייל בשבת או שיחוייבו על פי חוק להדליק נרות שבת בבתיהם, או אלה המיללים כיוון שנותרו בלא קורת־גג?

מי צריך קונפדראציה?

ולעוד קול־קורא של סופרים ברצוני להתייחס כאן. הכוונה למודעה שהופיעה בעיתון הארץ בחתימת 10 סופרים, אינטלקטואלים ועסקנים, ביניהם ארז ביטון, א"ב יהושע, משה עמירב ושני ערבים.

המודעה קוראת „להעלות על סדר היום רעיון ישן־חדש: קונפדראציה בארץ־ישראל שתכלול שתי יחידות עצמאיות אך קשורות, ישראל ופ־לסטין, עם אפשרות להצטרפותה של ירדן — כשירושלים מתפקדת גם כבירת־על של הקונ־פדראציה."

מהו בעצם צו־השעה, בתחום הפוליטי־הביט־חוני, בסיכסוך הדמים הכואב ביותר שבאיזור כולו? דעתי היא, שצו־השעה הוא לחסל את הכי־בוש ולפעול למימוש זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני באמצעות הקמת מדינתו בגדה המערבית וברצועת־עזה, כלומר, בשטחים שנכ־בשו במילחמת 1967.

לשם מה איפוא להעלות רעיונות ישנים־חד־שים, ישנים וכושלים יותר מאשר חדשים ומב־טיחים, בימים שבהם העם הפלסטיני, בצוותא עם כל כוחות הקידמה והשלום בישראל ובעולם, תומכים ואף דוחפים לקראת הקמת המדינה הפ־לסטינית העצמאית שרק ממשלתה הריבונית היא שתהיה מוסמכת להחליט על טיבם של קשריה האיזוריים והבינלאומיים.

איזו זכות נפלה בחלקם של עמיתינו הסופרים, יהודים עם ערבים כאחד, לפסוק הלכה במקומה של אותה מדינה ריבונית שתקום לצידה של יש־ראל?

האין זה הוגן, ריאליסטי ו„מתקדם" יותר לפ־עול תחילה למען הקמתה של אותה מדינה או „ישות עצמאית" טרם שמחליטים עם מי וכיצד „ישתלבו" תושביה?

עשרות סופרים ואנשי־רוח ואקדמיה, יהודים עם ערבים, ישראלים עם פלסטינים, חתמו יחדיו לא־מכבר על הסכם־שלום סימלי המבטיח הקמת מדינה פלסטינית, אבל יותר מכל הוא מבטיח שלום ואחוות־עמים באיזורנו.

תחת לקרוא להקמת „מערכים שמאליים ציו־ניים" בהשתתפותם של אנשי אגרוף ואנשי יד חזקה, תחת להעלות רעיונות „ישנים" על קונ־פדראציות, רעיונות שנידחו על הסף בידי בני העם הפלסטיני, תחת לפרסם מודעות ולכנס כי־נוסים ולארגן התארגנויות שבהן יתווכחו עוד ועוד, שעה שכוחות השחור משתלטים על חיינו, מן הראוי לאזור עוז לקריאה נכונה של צו־השעה.

וזה — לא עניין של מילים וניסוחים ונוסחות ופיתרונות־לא־פיתרונות הוא, כי אם כורח מציאות נוראה אשר דומה כי תלך ותידרדר ככל שיחלוף הזמן.

אלי דסה, העולם הזה

מזכירה פרודזון
„אופייה הידוע...״

הפרופסור בן־עמי שרפשטיין, מהדמויות הבולטות ביותר באוניברסיטת תל־אביב, נתבע לדין פלילי ואזרחי על־ידי מזכירה שנעלבה

מזכירע

מגיל 17 עובדת שרה פרודזון באוניברסיטת תל־אביב. היא התחילה לעבוד שם יום אחרי סיום בחינת־הבגרות האחרונה.

בתחילה שימשה כרשמת, ואחר־כך, במשך 22 שנה, עלתה בסולם הדרגות והתפקידים, והפכה מזכירה בכירה במכון לחקר ברית־המועצות ומיזרח אירופה.

כיום, 22 שנה אחרי תחילת עבודתה באוניברסיטה, מצאה עצמה מפוטרת. בעלה, דויד, שאותו הכירה במהלך עבודתה, פוטר גם הוא מעבודתו באוניברסיטה, והוא משמש כיום כמורה להיסטוריה בבית־ספר תיכון. שרה החליטה לצאת למילחמה במוסד שבו גדלה, ושבו השקיעה את מיטב שנותיה.

בחמש השנים האחרונות של עבודתה שימשה שרה כמזכירת המכון לחקר ברית־המועצות והיתה בקשר הדוק עם הפרופסור מיכאל קונפינו, אז מנהל־המכון. היא הצטיינה, לדבריה, בעבודתה, וניהלה גם את ענייניו הפרטיים של הבוס. יחסיהם היו כל־כך טובים, עד שהוא שלח לה מיכתבי־המלצה חמים ודיבר בשיבחה.

ב־1980 נכנסה שרה להריון, ובגלל סיבוכים שונים נזקקה לשכב חודשים ארוכים בשמירת הריון. אחרי הלידה קיבלה שנת חופשה לטיפול בתינוק.

אחר־כך, ב־1982, חזרה לאוניברסיטה. מקומה, כמזכירת־החוג, היה כבר תפוס בידי אחרת. שרה, שעבדה בעבר רק חמישה ימים בשבוע, לא התלהבה משיטת־העבודה של שישה ימים, שהונהגה בינתיים במכון. על כן החלו מחפשים עבורה מישרה אחרת באוניברסיטה.

במשך שיבעה חודשים עבדה כפקק במחלקת־המנגנון, וביצעה בעיקר עבודות־הדפסה. בינתיים נמשכו המאמצים למצוא לה תפקיד. באותו זמן הציעו את שרותיה גם לחוג לפילוסופיה. אך מיכתב מאת הפרופסור בן־עמי שרפשטיין, שנכתב באותו זמן, סיכל, לדעתה, את כל סיכוייה לתפקיד. במיכתב, שאותו גילתה שרה רק כמה שנים אחרי שנכתב, בעיקבות הליך של בוררות שנוהל באוניברסיטה, נאמר:

„אל מנהל יחידת המנגנון,

„... אלא שעלינו גם להתייחס לאופייה הידוע של המועמדת בעלת־הקביעות — שרה פרודזון.

„כפי שסיכמנו בינינו, הספקתי לשוחח עם הד״ר יעקב רואי ועם גברת רפופורט.

„הד״ר רואי ציין אמנם כי גברת פרודזון היא מסודרת ואחראית ומצטיינת בהכנת תקציבים, אך מתרגשת מהר, אמוציונלית, ואינה טובה ביחסי־אנוש. הגברת רפופורט אמרה לי ששרה פרודזון היא ,מאוד לא מאוזנת', ושהיה רע מאוד להכניסה לחוג גדול וסבוך כמו החוג לפילוסופיה.

„לאור העדויות הללו מיותר לציין שאין בדעתי לקבל את הגברת פרודזון לתפקיד מזכירה בחוג לפילוסופיה...

„בברכה, פרופסור ב״ע שרפשטיין, ראש החוג לפילוסופיה.״

אחרי גילגולים ויסורים נוספים, קיבלה בסופו של דבר המזכירה מיכתב־פיטורין שנשלח לביתה ב־1986.

כאשר קראה שרה פרודזון את מיכתבו של הפרופסור שרפשטיין, נדהמה. הרי הוא מעולם לא פגש אותה, ואף לא הזמין אותה לראיון. כיצד יכול היה לדעת משהו על „אופייה הידוע״?

עורך־דינה של שרה שלח מיכתב לגברת חווה רפופורט — הנזכרת במיכתבו של שרפשטיין כמי שאמרה לו כי שרה אינה מאוזנת — וביקש את תגובתה. במיכתב תשובה קצר, ממרס 1988, הכחישה חווה רפופורט שאמרה אי־פעם דברים אלה, ועל־כן סירבה להתנצל לפני המזכירה.

מאחר שהפרופסור רואי לא השיב על מיכתבה של שרה, החליטה המזכירה להגיש תביעת־פיצויים נגד שני הפרופסורים, ולדרוש מהם 60 אלף ש״ח על הנזק שגרמו לה. עורך־דינה, מרדכי שוגרמן, הגיש גם קובלנה פלילית פרטית בשמה נגד שני הפרופסורים, ובה הוא מבקש להטיל עליהם עונש על־כך שעשו שימוש בלתי־הוגן במעמדם באוניברסיטה, ועל שמתוך כוונה זדונית הכפישו את שמה של שרה, ביזו אותה ופגעו בשמה הטוב, ועל־ידי כך הביאו לבסוף לפיטוריה.

שרה עצמה עדיין נדהמת ואינה מבינה, היכן כל ידידיה הוותיקים — הפרופסור קונפינו ששיבח אותה כל־כך; ידידיה במנגנון ובמחלקות אחרות באוניברסיטה. מדוע הם לא עמדו לצידה כאשר הושמצה, ולא עזרו לה לשמור על מישרתה?

אילנה אלון ■

כפי שסכמנו בינינו, הספקתי לשוחח עם ד״ר רואי יעקב ועם הגב' רפפורט. ד״ר רואי ציין שאמנם הגב' פרודזון היא מסודרת, אחראית ומצטיינת בהכנת תקציבים, אך מתרגשת מהר, אמוציונאלית ולא טובה ביחסי אנוש. הגברת רפפורט אמרה לי ששרה פרודזון היא "מאד לא מאוזנת" ושהיה מאד רע להכניסה לחוג גדול וסבוך כמו החוג לפילוסופיה.

קטע ממיכתבו של הפרופסור שרפשטיין
„מתרגשת מהר, אמוציונלית...״

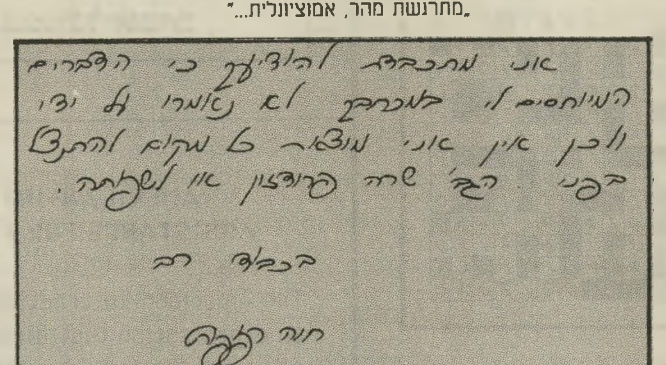
אני מתכבדת להודיעך כי הדברים
המיוחסים לי במכתבך לא נאמרו על ידי
ולכן אין אני מוצאת כל מקום להתנצל
בפני הגב' שרה פרודזון או [illegible].
בכבוד רב
חוה רפפורט

קטע ממיכתבה של חווה רפופורט
„אין אני מוצאת כל מקום להתנצל...״

פרופסור שרפשטיין
„מאוד לא מאוזנת...״

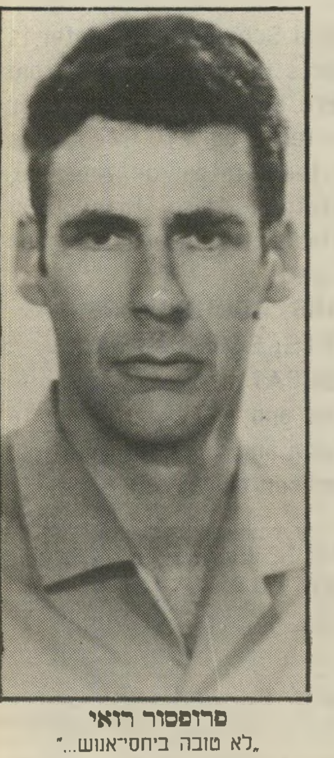

פרופסור רואי
„לא טובה ביחסי־אנוש...״

דף חדש

(המשך מעמוד 29)

פורניה הפוצעות. וכך הברית היא **רגעית, היא גם משונה.** פה „מצטודדים״ דווקא **בהפגנות. מתביישים** אלה אשר ,עשו את זה' ולפיכך אין להם לכאורה שום סיבה להתבייש. כאן האינטימיות של „החבר'ה הטובים״ מלשעבר נתפסת כ„**דביקה**״ אבל כשהכותבת עצמה, הנרתעת מפני דביקות זו של אנ״ש, באה לבחור פועל לאיפיון תחושת הזרות שלה עצמה אין היא מוצאת אלא אותו פועל עצמו: „והזרות דבקה גם ביחס של המשתתפים לעצמם.״

חילופין של הזרה וקירבה, בחיים ובסיגנון. כאן אין ביטחון חד־משמעי של מי שגדל בעולם חסוי. כך שאם מופיע כאן איזה „אקורד ליווי״, ולרגע נדמה שהוא יפה, טוב, במקומו, מיד מתקנת אותך הכותבת: „אקורד ליווי **רחוק ומיותר.**״ אותה זהירות גורמת ששם־התואר לא ישתלשל כאן מעצמו מתוך סרט מכונת־הכתיבה. לפעמים מתגנדרים, אך לרוב מתגדרים ומגדירים במרוייק גם את הלא־מרוייק, זה ש„נזרק להרבה כיוונים.״

מעל לכל, נוצר כאן באמת משהו „חדש, לא־ברור, מתחנך״. ומתברר שהוא לא רק של „תלושים מיזרחיים״ מסוגם של רונית מטלון (האיפיון הוא שלה) או אמיר בנבג'י, נביא זעם אירוני בן 20 היוצא כנגד סביבתו תוך שימוש בכל הסטראוטיפים שבהם נהוג לאפיין אותה בדרך כלל, כשהוא מיטיב לכתוב מהרבה סופרים מנוסים, מיומנים ממנו, כאלה שכבר הותירו את שלב ההבטחה הרחק מאחוריהם.

כן, בשלב זה אני כבר „מוצא את עצמי״ מסכים עם תחזית העורך גדעון סאמט, כי „עוד נשמע מהם״, מן האנשים הצעירים שאותם כינס כאן תחת קורת־גג אחת, מוכרים ופחות מוכרים ואלמוניים לגמרי.

אתה מניח את החוברת מידך ומהרהר לעצמך כמה בדידות וכמה ניכור וכמה טימטום וקהות־לב ונפש הצמיחה ארץ־ישראל היפה שלנו, כן, גם זו שלי ושל בני דורי, אם כזאת היא תמונת־המצב או ה„פוטו רצח״ של שלהי שנות ה־80.

וכמה אמיצים אנשים צעירים אלה, שחרף כל הצער והסבל שמקומם וקהותנו גרמו, ולמרות ש„יש להם איזה חוסר־ביטחון בהגדרת הלוקאל־פטריוטיות שלהם״, הם נזכרים באותו מקום באהבה, חרדים ל„אזן״ „תמונות רחוקות מלהחמיא״ שציירו (הדסה קרן), או עוקבים בדריכות אחר כל שינוי במערך הנפשי שלהם כדי לאתר ולבער כל „התחסדות ושקר קל״ הנובעים משינוי המקום והמזל. לא, שום „ניר־ג'רנאליסט״ מן המניין לא היה מוציא מתחת עטו את השורות:

„חיפשתי שותפים לזרות הזאת כלפי המקום ובכך אולי יכולתי לזהות את הצליל הראשון, המתכתי והעמום, של הוויתור.״

כדרך ששום עיתונאי „מן המניין״ (כלומר, שרגישותו נתקהתה) לא היה מסוגל להוציא ממעבד־התמלילים שלו אנאליזה שנונה, בוגרת ומקורית כזו של עירית לינור ברשימתה המצויינת על ה„מאצ'ו הניאנדרטאלי בדימיונן של נשים מפותחות״ או הניתוח של „האדם הסימביוטי״ (קרי: הנשוי „נישואי אדרנאלין״) הישראלי, פרי עטו (עטו?) של אמיר אור, 32, הקשיש במשתתפי החוברת.

ועוד לא כתבתי אף מילה אחת על חוש ההומור — לא של בנבג'י, לא של גבי ניצן ולא של גיל חובב בדבריו על ה„עיר הגריאטרית״ „תל אביב סיטי״ שהיא „הדבר הכי צעיר בארץ.״ למי שמבקש דוגמה:

„במאמרו המלומד ,אם לא תהיה ירושלים' (פוליטיקה 2, יולי 85'), כותב דן מירון על הניסיון להפוך את ירושלים ל,לוקוס' מוגדר במרחב ובזמן, שבו נחשפים כביכול פניה האותנטיים של המציאות. אם ירושלים היא לוקוס, תל־אביב היא ברבוּניה.״

לכו בכוחכם זה, גיל חובב וחבריך, עלו והצליחו. כמונו, בני דורי וגילי, אם לא יותר מאיתנו.

ומצידי אל תתעסקו בפוליטיקה.
היא ממילא תתעסק איתכם.

תשבצופן השלם הזה 2673

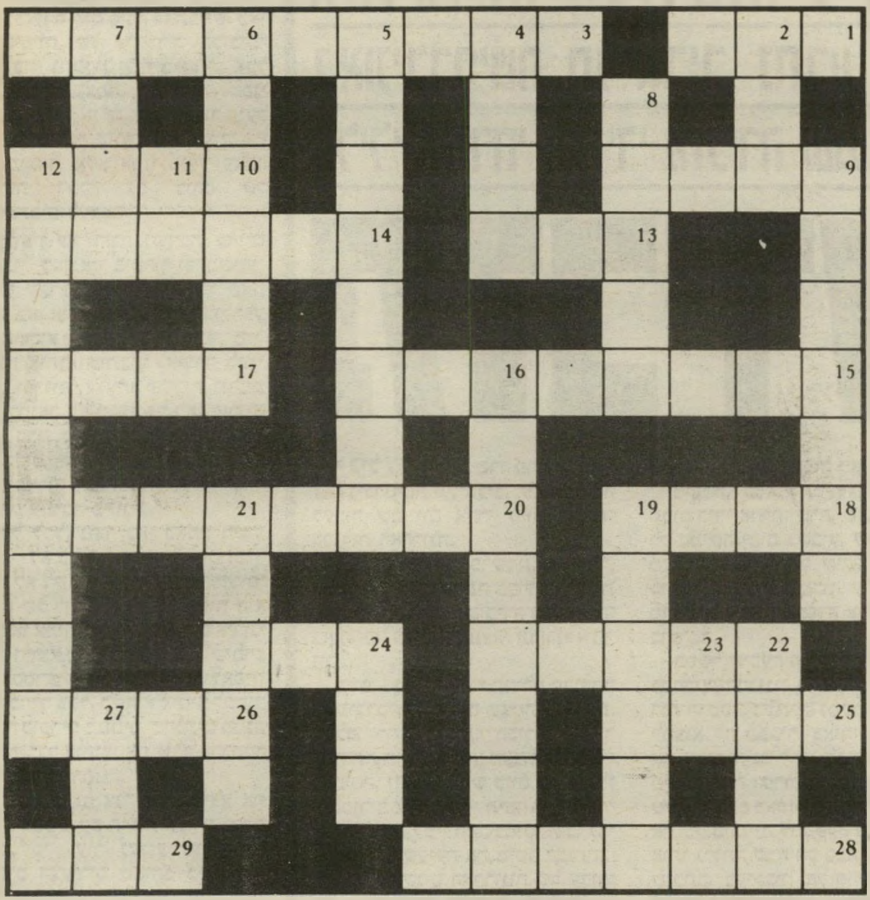

מאוזן:

1. מימד יחזור ברשימה חדשה (3ח);
2. נכשל בכור והעיר גם לתז־מורת (5,4);
9. שבחו של הפרי האסור (4);
10. נלחם על המקום בקאן (4);
13. השאלה לכלה (3);
14. שם טוב יש לו לנחמיאס (6);
15. לעזוב את הים ולעבור ל־חקלאות — לא מומלץ! (4,4);
17. באיזה שלב יאחז גם אריק בכסא? (4);
18. מספיחי הספיח של הבחירות — הנוסח ישנו כבר (4);
20. פרץ, והשפן שהוציא מהכו־בע בבת עינו (4,4);
22. עולים מחדש על חורבות ה־אוניברסיטה (5);
24. עונה למרות הכל (3);
25. מחבר המנגינות המסתובב עם כרט בעיר (4);
26. כבר למדנו בהסטוריה שב־המה יכולה להיניק (4);
28. הבדור הזה ראוי לש"ס (3,4);
29. בנו בית בהר (3).

מאונך:

2. נוסף כאן לסיטואציה הישנה (3);
4. בני המכללה במחתרת (4);
5. נשבו בסין המהפכנית (3,5);
6. בתרגום המקוצר נוסף וו לוו (6);
7. מה שיכול בולם מהירות לעשות במכונית (4);
8. בקשו למצוא בירוחם משהו יותר מרגש (5);
9. החרם חוסל בתנועה (3,4);
11. פחות זריז מאטום (3);
12. לפני עליית המסך בכנסת (4,5);
16. הארמדה קבלה הוראה לב־לות את הלילה באיטליה (8);
19. יש לך רב, עלוב שכמותך?! (3);
21. הסכימו עם האמרגן שצריך להפיח יותר רוח חיים בדר־מויות (5);
22. כלאו מזון (4);
23. חי בעפר? (2);
24. הפתק בקלפי לא הוסיף כח (3);
27. רב שבחר בזונה יש בו חטא? (3),

—אביגיל ינאי—

פתרון תשבצופן 2671

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי

הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03-75-22-777

בשמירה על בריאותך ורכושך

קוים

במלון הוד נעים מאוד גם בחורף!

מחירים מיוחדים

מלון הוד בים המלח מכין לך קבלת פנים חמה עם שפע של אפשרויות לבילוי חופשה מהנה ומועילה:

כושר

מיטות כושר חדישות בשיטת שטאו־פר. המילה האחרונה בהרזייה ובשמי־רת כושר ללא מאמץ. חדר כושר משוכלל הכולל אופניים, חתירה, מש־קולות ועוד.

מרכז בריאות

בריכת מי ים המלח מקורה ומחוממת עם ג'קוזי, סאונה, עיסוי, טיפולי בוץ, חדר כושר ופיזיותרפיה, פיקוח רפואי.

הנאות

חוף ים צמוד עם שמשיות, כיסאות נוח ומקלחות; בריכה, בידור ושעשו־עים, דיסקוטק משוכלל, ארוחות טעימות והנאה מכל רגע.

הרזייה

תפריט דל קלוריות לפי בקשה (בתי־אום מוקדם).

מלון הוד, על שפת ים המלח

הוד hod

הזמנות: 03-5462589; 057-84644

אקורדיוניסטית

מארגנת שירה בציבור עם שקופיות ומישחקי־חברה במסיבות

תוכנית מיוחדת לימי־הולדת

טלפון: 221017, תל־אביב

AMERICAN-INTERNATIONAL
ASSISTANCE FOR FOREIGN STUDENTS

The American-International Scholarships Center is an organization that directs foreign students from all over the world where and how to apply for scholarships that are offered by 210 academic institutions in the United States of America, Canada and Great Britain. More than 1000 Scholarships are available to graduates and undergraduates. Majors are:

SCIENCE, ENGINEERING, AGRICULTURE, BUSINESS, LAW, ARTS, ECONOMICS, GENERAL EDUCATION.

Those who are interested and who would like to receive an application form and more information, please send your name and address to:

AMERICAN-INTERNATIONAL SCHOLARSHIPS CENTER
P.O.BOX 99
LOS GATOS, CALIFORNIA 95031-0099 (USA)

All correspondence should be written in clear English.

מרים בניחיני

מזל החודש: קשת

מיהו צדק הטיפוסי?

כוכב יופיטר (צדק) הוא הכוכב השולט על מזל קשת והמייצג אותו. זהו הכוכב הגדול ביותר בין כוכבי־הלכת במערכת־השמש. המשמעות שמייחסים לו קשורה בהתרחבות, בהתפשטות ובהתפתחות, כלומר כל מה ששואף לגדול. זהו הכוכב הראשון שאינו נקרא כוכב אישי. הוא אינו מתייחס לצורך הבסיסי לעצם הקיום של האדם.

יופיטר מלמד על חיפוש הדברים הנחשבים למותרות רוחניים או פיסיים. מכיוון שיופיטר מסמל את השפע השפעתו יכולה להיות שלילית, למרות שמו, המיטיב הגדול. הכל צריך להיות במידה. כשיופיטר עובר את הגבול הוא ישפיע על בעליו להשמין, משום הנטייה לאכול יותר מדי, להפריז בחיפוש אחרי הנאות־החיים ואחרי חיים קלים מדי.

ליופיטר מיוחסים גם ספורט, טיולים, חיפוש אחרי החופש, בריחה מאחריות ומ־חוייבות ונדידה ממקום למקום, בחיפוש אחרי משהו. יופיטר קשור בנסיעות רחוקות לארצות אחרות. שוב בא כאן לידי ביטוי אלמנט של התרחבות, התפתחות ורצון לדעת, להכיר וללמוד על תרבויות זרות ועולמות אחרים.

לעיתים זה מתבטא ברצון להתעשר. אדם חומרי יותר ינצל את יופיטר לרפד את עצמו מבחינה זו. אך על פי רוב יופיטר מסמל את הצד הרוחני, ולכן מייחסים לו השפעה חיובית, רצון ללמוד, לדעת ולהתפתח מב־

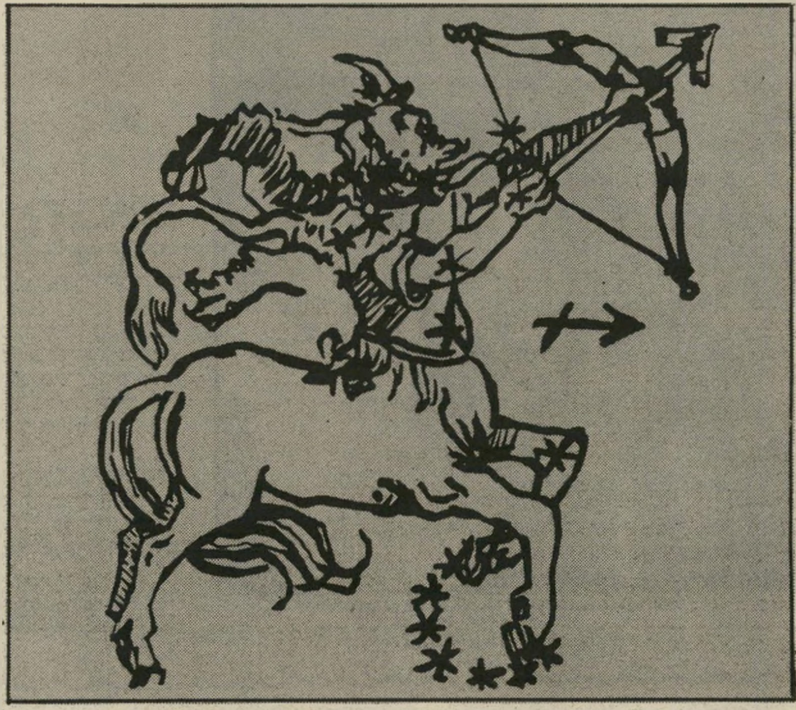

חינה רוחנית, רצון להתעמק במשמעות־החיים, באמונה, ועניין בדת, בקיומה, בלי־מוד פילוסופיה ובהתעמקות בבעיות העומ־דות ברומו של עולם.

יופיטר תמיד מחפש את האמת. הוא שואף להבין את הגרעין, את האמת הט־הורה, אינו יכול לסבול מצבים מזוייפים. אנשים הפועלים בהשפעתו פונים לדת, לפילוסופיה או נהפכים לאידיאליסטים ופועלים רבות כדי להיטיב לאנושות. הא־נשים שיופיטר משפיע עליהם בולטים ב־שטח. כלומר, אפילו הופעתם מלמדת על כך שהם טיפוסים יופיטריים.

מי שכוכב יופיטר נמצא בבית הראשון במפת הלידה שלו הוא לרוב גבוה, נוטה להשמנה ועושה רושם גדול. יש לו מצח גבוה המעיד על חוכמה, הוא אוהב לפעול בגדול ואי־אפשר לייחס לו תכונות של קטנוניות.

זהו אדם בר־מזל, שתמיד יתגבר על כל בעייה, בזכות הכוכב השומר עליו כמלאך מגן.

הופעתו של השחקן מרלון ברנדו מאפ־יינת מאוד את טיפוס יופיטר. גדול, נאה, גברי ומרשים. גם האופנוע הוא מסימני־ההיכר של האדם היופיטרי. עוד מאפיינים אותו אהבה לסוסים, לספורט בכלל, וגם לנסיעות, לטיולים ולחופש.

כוכב יופיטר שוהה כשנה בכל מזל. מעברו ממזל אחד למשנהו משפיע על המזלות כולם. השפעתו לרוב חיובית, אבל בגלל החיפוש אחרי האמת, הוא יחשוף ויגלה מצבים לא בריאים ויביא לשינויים. עצם השינוי לא תמיד רצוי, שהרי אנשים לא תמיד אוהבים לשנות, ואחרי שהתרגלו למ־צב מסויים הם חוששים שמשהו אחר יהיה אולי גרוע יותר. רגע האמת הוא לעיתים קרובות לא־נעים, אבל מאוחר יותר יתברר ששינוי כזה מביא ברכה.

ב־1988 נמצא יופיטר במזל שור, עם גיחה קצרה למזל הבא וחזרה למזל שור. בחודש מרס ייכנס כוכב יופיטר שוב למזל תאומים וישהה שם שנה.

מי יושפע מאוד ממעבר זה?

קודם כל יושפעו בני מזל תאומים. להם ולמי שנולדו כשכוכב יופיטר היה במזל תאומים צפויים שינויים חיוביים. תהיה זו נקודת־ציון חשובה בחייהם. בשנה זו הם יעברו שינוי משמעותי וכדאי שיתכוננו אליו. הכוונה לילידי השנים יוני 1929 – יוני 1930, יוני 1941 – יוני 1943, מאי 1953 – מאי 1954, אפריל 1965 – מאי 1966, או־גוסט 1976 – אוגוסט 1977.

לכל אלה צפוייה שנה מיוחדת במינה. ילדים שנולדו בהשפעת יופיטר בתאומים יוכלו דווקא להצליח השנה בלימודיהם, ולחזק את מעמדם בחברה.

כל מי שנולדו בשנים המצויינות כאן וא־שר יופיטר נמצא אצלם במפת־הלידה במזל תאומים, מושפעים לטובה או לרעה מכוכב זה. ההשפעה של יופיטר עליהם היא חיובית. הם נחשבים לחכמים, מתעניינים בכל דבר, בעלי אינטליגנציה טובה, שכל חריף, עי־רנות, יכולת דיבור ושיכנוע. יש להם שפע כישרונות בתחומים שונים ומגוונים, אהבה לטיולים ולנסיעות רחוקות. גורלם מביא אותם לכך שיסעו הרבה במרוצת חייהם.

יש להם נטייה לעבור מתחום אחד למש־נהו ולהתנסות במיספר מיקצועות. נעים לד־בר איתם, בגלל תפיסתם הרחבה והאופקים הרחבים שבהם ניחנו.

מי שכוכב זה נמצא אצלם במצב בעייתי במפה עלולים לקבל השפעות פחות־חיו־ביות. הם יהיו מפוזרים, ללא יכולת להת־רכז. הם שוכחים כל דבר, נוטים לשיטחיות ולחיפוש אחרי דרכים קלות. הם פטפטנים, מדברים על כל דבר מבלי להתמצא בשום דבר בצורה רצינית ומאחזים עיניים.

ה־23 בחודש רגיש מהבחינה הכספית. לא מומלץ לבצע עיסקות, לחתום על התחייבו־יות או לרכוש רכישה יקרה. יום זה מלמד על עיסקות לא־מוצלחות. קשה יהיה לצאת מה־קשיים שיתעוררו בעיקבותיו. ב־24 וב־25 פגישות עם מכרים חד־שים. אלה ישפיעו על ה־עתיד המיקצועי, אלא שבינתיים רצוי לפעול מאחורי הקלעים. כס־פים, שאתם חייבים לבני־מישפחה, כדאי שיוחזרו בזמן. נהגו בזהירות בכבישים.

* * *

כספים שמגיעים לכם יתקבלו עכשיו, אך אתם חייבים להחזיר כספים שלוויתם וכדאי שתעקבו אחרי כל מה שקורה. הזנ־חה יכולה לגרום לסיבוך שקשה יהיה לצאת ממנו. הבריאות ממשיכה להט־ריד ולהדאיג. נסיעה קצרה וסרטונות תשנה מעט את מצב־הרוח הכבד. ה־28 ב־חודש יהיה קשה במיוחד. נסו לעבור אותו בידיעה שכבר למחרת יחלפו כל הקשיים ותוכלו ליהנות מ־פופולריות בקרב בני המין השני ובחברה. אתם מצליחים בעבודה, וזוכים להערכה על פועלכם.

* * *

תזכו לשיתוף־פעולה מצד הסובבים. אתם נוטים לשפוט חברים בצורה לא־מציאותית. אתם עשויים להתלהב מאפשרות לשינוי במגו־רים או בעבודה, אך א־תם מביטים רק על ה־צדדים החיוביים, מבלי לראות את הדברים ה־שליליים שיכולים למ־רר את חייכם בהמשך. רצוי להתייעץ עם אנ־שים שאתם סומכים עליהם. בשורה משמחת בענייני כספים, יתכן שהמשכורת תעלה או שסכום־כסף יגיע כהחזרים, או פיצויים.

אתם עובדים קשה. מחליפים מקומו של מי שנעדר מהעבודה ועבודתו לא מעניינת אתכם. מלבד זאת אתם נדרשים לטפל בבני־מישפחה, בשכנים או בידידים חולים. אין לכם זמן לעצמכם גם אחרי העבודה. אל תתחילו לשפץ ולארגן את הדירה, משום שתיתקעו מבלי יכולת ל־המשיך. הבריאות שלכם איזה טובה וכדאי שתגשו לרופא לברר מה בדיוק קורה. תזונה נכונה יכולה לעזור. בתחום הרומאנטי אתם ממש חוגגים. אי־אפשר להתעלם מהמשיכה החזקה שלכם.

* * *

קשרים עם ארצות אחרות יגרמו לכם נחת ויחמיאו לכם. כושר־השיכנוע ואישיותכם הכריזמטית יכולים לע־שות עבורכם הרבה. ה־24 וה־25 מראים על בילויים במיפגשי־חב־רה, והצלחה בספורט או אף במילוי טופסי־הגרלה, אולי טוטו. הפ־עם יש לכם מזל וכדאי לכם לנצלו. אל תתייע־צו עם אחרים ובצעו הכל לפי ההרגשה הפני־מית. אהבות חדשות עומדות להתחיל ואהבות פחות־בריאות עומדות להסתיים.

* * *

היכרויות חדשות מעלות לכם את מצב־הרוח. עכשיו ייצא לכם להרבות בנסיעות. במיסגרות אלו תכירו אנשים היכולים לגרום לשינוי דראמתי שיתבטא בעתיד. הבריאות אינה טובה, יש מה לדאוג וצריך לגשת לבדיקות. ב־דרך כלל אתם מתייחסים יותר לסביבה מאשר לעצ־מכם. הפעם אי־אפשר ל־זלזל במה שאתם מרגי־שים. בעבודה אין זה הזמן לבצע שינויים. רצונכם לעבור דירה, לשפץ או לרכוש רהיטים חדשים עלול לעלות לכם ביוקר. אולי כדאי לדחות.

במקום להתרכז בנושא המגורים והאפשרו־יות לשיפורים תכננו נסיעות, ביקורים ו־מיפגשים חברתיים. א־תם מרגישים סגורים וחנוקים. משהו גורם לכם להרגשת דיכאון, ולכן רצוי שתרבו בקש־רים עם החוץ. בענייני כספים צפוי שיפור. סכום־כסף עומד לה־גיע. יתכן שתקבלו הצ־עת־עבודה שההכנסה ממנה טובה. בתחום הרומאנטי הולך לכם, אולם התנהגותכם קצת תוקפנית ומפחידה את המעוניינים.

* * *

גם אצלכם המצב הכספי משתפר. משום מה מגיעים אליכם כספים ממקורות שונים והמחסור והדאגה שאותה ידעתם ב־שנים האחרונות יעלמו כ־לא היו. אולם אין זה אומר שלא תצטרכו לעבוד ל־פרנסתכם. בעניין זה עדיין מצבכם לא כל כך קל. ה־עבודה קשה ולא מעניינת, והסובבים אתכם מנסים ל־נצל את מצבכם. אל תוותרו וגם אם כרגע אינכם ב־עמדה נוחה, כדאי שתאמרו בגלוי את דעתכם. העיניים רגישות השבוע. שימו לב וגשו לבדיקה. ברומאנטיקה אתם חוגגים.

* * *

למי שנולדו בתחילת המזל ישתפר המצב. האחרים עדיין חשים כבדות ומצב־רוח ירוד. אכזבה מעמיתים לעבודה גורמת לכם לי־רידה בביטחון העצמי, אולם בקרוב תמצא לה בעייה זו פיתרון. הת־חום הרומאנטי רגיש ב־ימים אלה, וכדאי מאוד לשמור על סודיות. קש־רים מן העבר צצים ועו־לים. מצבכם הכספי קשה, וגם אם אתם מצ־ליחים למצוא מוצא מבעייה אחת אתם נק־לעים לאחרת. אל דאגה, לבסוף זה יסתדר.

במקום־העבודה יש מי שמנסה לפגוע בשמכם. יתכן שמדובר בקינאה, אך עליכם לעמוד על ה־מישמר ולהילחם. הברי־אות אינה טובה וכדאי שת־תפחיתו מאמץ ותקפידו לנוח בחודש הקרוב, אחר כך שוב תוכלו לחזור לפ־עילות רגילה. ידידים מק־לים ומעודדים אתכם עכ־שיו. בשבת ובראשון תיהנו מחברתם. פגישות רומאנ־טיות יתקיימו בהפתעה מוחלטת. מבחינה כספית מצבכם אינו יציב. אך לא צפוי מחסור. בני מזל עקרב ובני מזל דגים מחפשים את קרבתכם.

* * *

ידידים יעזרו לכם בימים אלה למצוא את דרככם. למרות שעליתם על דרך שנראית חיובית, עדיין אינכם מוצאים את עצמכם. ש־איפות בתחום המיקצו־עי או בתחום הלימודים מתחילות להתגשם, א־לא שהקצב איטי מזה שאתם רגילים אליו. ב־שבת ובראשון אתם ע־לולים לא להרגיש טוב, אך זה יחלוף. בשני וב־שלישי תהנו מפגישות רומאנטיות והיכרויות חדשות. נסיעה לא מתוכננת עשויה לשנות החלטות קבועות.

* * *

ההוצאות הכספיות ממשיכות להיות גבוהות מדי. המעגל המטורף הזה נמשך כבר זמן רב מדי, אבל עכשיו תוכלו לשלוט בזה יותר. הימנעו מלהיכנס ל־עיסקות או לקנות קניות גדולות מדי. בתחום המיק־צועי תוכלו עכשיו לקדם את עצמכם. עליכם לעמוד על זכויותיכם ולהילחם על הרעיונות המקוריים שיש לכם. מתיחות בבית ב־24 וב־25 בחודש. נסו לצאת לבלות במקומות אחרים. בני מזל סרטן יפתיעו אתכם לטובה בהצעה יפה ומרגשת ביום שבת או ביום ראשון. אל תיבהלו.

נדוניה לדוגמנית

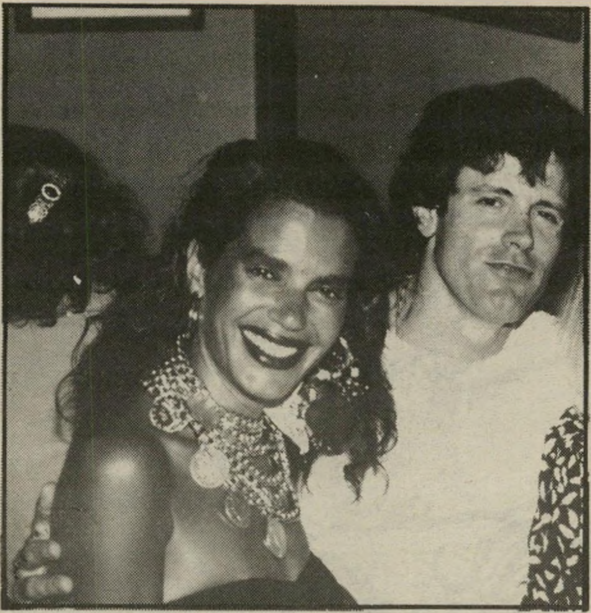

תמי בן־עמי וארתור דילר
„שתתחתן עם מישהו אחר"

אתם בטח זוכרים את הסיפור הקצר שהיה ל**תמי בן־עמי** לפני כמה חודשים עם איש־עסקים אמריקאי צעיר, נאה וחתיך, בשם **ארתור דילר?** הוא נחת על חייה כאשר היא לקחה פסק־זמן ברומאן המסובך שלה עם הד"ר **קובי זר**, גינקולוג אלמוני עד לרגע שבו הכיר אותה, ואיש־חברה־ומסיבות מאותו רגע ואילך, איתה או בלעדיה.

למרות שדילר הוא כיום, אולי, אפיזודה נשכחת בחייה של תמי, אני לא יכולה לשמור לעצמי את הסיפור הזה, שהגיע אליי, מה לעשות, באיחור.

אז ככה: אביו של ארתור, **סטנלי דילר**, גם הוא איש־עסקים (נכסי דלא־ניידי) ביקר בארץ בתקופה שבה ליבלב הרומאן בין בנו לבין תמי. דילר האב, שהוא יהודי דתי, ישב בלובי של מלון לרום בירושלים בחברת ידידים.

דיברו שם על כל מיני נושאים, וכאשר הגיעו לסיפור של הבן והדוגמנית, אמר האב: אני מוכן לתת לה נדוניה, רק שהיא תתחתן עם מישהו אחר! מזה הבינו הנוכחים שדילר, שומר־המיצוות, אינו מאושר במיוחד מהכלה הפוטנציאלית, הנוהגת לחשוף את גופה החטוב כשהיא עוטה בגדי־ים קטנטנים.

לפני שחזרו לענייני־עסקים, היתה לאחד הנוכחים שאלה מעניינת: כמה אתה מוכן לתת, הוא שאל את סטנלי דילר, והתשובה היתה: על זה נדבר כאשר יבוא החתן.

קום אל הקרב!

אני נורא שמחה לגלות ש**דן כנר**, השדרן־מנחה, מגלה הרבה סימפאטיה והבנה לתרבות המיזרח, ובעיקר לנשותיה.

לפני שלושה חודשים סיפרתי לכם על הקשר המיוחד שלו עם רקדנית־הבטן הגרושה **גילה פינחס**, שהכירה אותו באחת ההופעות שלה. כבר באותו אירוע גילה המנחה, הנשוי עם הדיילת **גילה**, הרבה התעניינות באמנות העתיקה הזו של ריקודי־בטן. אך מסתבר שלא ידעתי עד כמה ההתעניינות שלו מעמיקה.

אחרי ההיכרות עם גילה פינחס, הוא התעניין

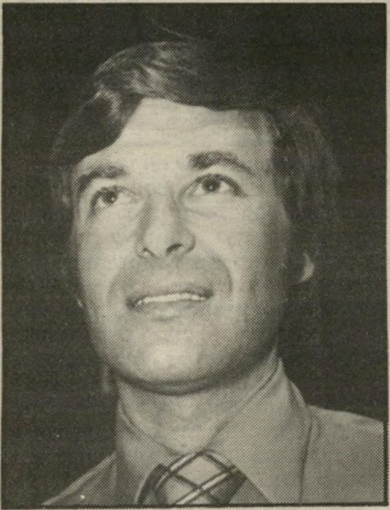

דן כנר
התעניינות מעמיקה

בכישוריה האמנותיים של רקדנית־הבטן **רעיה קשטי**, המוכרת בשמה המיסחרי אלכסיס. לרקדנית זו יש ייחוס. היא אחותה של רקדנית־הבטן הוותיקה **ריקי צור**.

בקיצור, מאז שהם הכירו זה את זה, כנר מגלה המון עניין ברקדנית הזאת. לי יש עצה קטנה לדן כנר: אם הוא באמת מגלה כזה עניין עמוק בריקודי־בטן וברקדניות־הבטן השונות, כדאי שגם יעזור להן במאבקן הציבורי בציבור החרדי, המנסה לנשל אותן מפרנסתן.

ישש אופנה באהבה

לפני חודשיים דיווחתי לכם על הסיכסוך הגדול שפרץ בין האופנאי **מישל אלדד**, המוכר בשמו המיסחרי מישל פיאג'י, לאשתו **שרה**. איך שבבוקר אחד, אחרי הרבה שנות־נישואין, הוא קם ועזב, לטובה פרגיה טבריינית. ואיך שאשתו מיאנה להתנחם, וכולם היו המומים, כי זוג כזה לא ראו בעולם האופנה הישראלי. הם היו סמל להצלחה בתחום חיי המישפחה והעבודה. הצלחתם היתה נושא לקינאתם של רבים, שקצת עשו להם עין הרע. אחרי הסקנדל הגדול נפרד הזוג.

והנה, בשבוע האחרון, החלו כל מיני אנשים לשאול אותי מה קורה עם מישל ואשתו שרה. חשבתי לתומי שהבינה חזרה למעונם, ושהזוג חזר והתאחד. אבל המציאות טפחה על פני וגיליתי שמישל אלדד עדיין חי עם החתיכה שלו, ועדיין עושה עסקים כבעבר, ואילו אשתו התאוששה מהמכה שהוא הנחית עליה, והיא מיודדת כעת עם **שוקי מאוזנר**, שגם הוא בענייני־אופנה, והם נהנים לשוחח על אופנה ועל כל מיני נושאים אחרים.

האמינו לי, השינויים בחיי־האהבה של האופנאים הם הרבה יותר מעניינים מהשינויים בתחום־האופנה, ויש אופנאים שהם הרבה יותר יצירתיים באהבה מאשר באופנה.

ענגה שחורה

כשיש בני־זוג שאני מחבבת, אז הם באמת משהו מיוחד.

את **אילן אכסלרוד** כולם מכירים — בליין המתקרב לשנתו ה־50, והנראה 10 שנים פחות מגילו, מלא־חיים, תמיד עם חיוך ומילה טובה. הוא גרוש, המתגורר במיגדלי־דויד בתל־אביב, ומהעובדה הזאת אתם יכולים להסיק שמצבו הכלכלי טוב. יש לו כמה עסקים בניו־יורק, לשם הוא קופץ כמה פעמים בשנה. יש לו גם ילדים והוא מאוד אוהב אותם. ויש לו גם חברה מקסימה מלאת־חיים, עם רעמת־שיער מג'ונג'נת, שקוראים לה שומשום. זהו שם־חיבה, כי את שמה האמיתי, **שימחה**, אילן לא כל־כך אוהב.

ואיפה פוגשים את אילן ושומשום? בכל המסיבות ובתי־הקפה הפופולריים. הם מה שקוראים זוג־למופת.

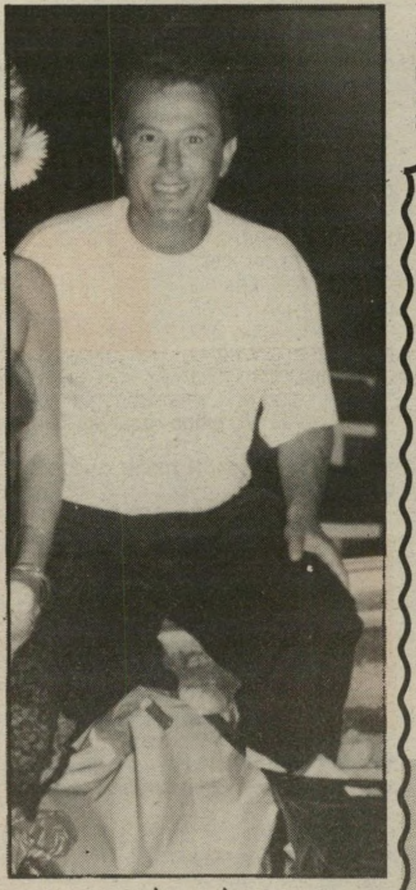

אילן אכסלרוד
החברים מודאגים

אך לפני כמה ימים שמעתי שעננה שחורה עברה בשמי אהבתם, ושהם נפרדו.

בירורתי מה קרה שם ואמרו לי ששומשום רצתה למסד את מערכת־היחסים ביניהם, ואילו לאילן זה לא כל־כך נראה. והמצב עכשיו לא כל־כך נעים, כי אילן, האוהב אותה, נהג לפנק אותה ולדאוג לה, ועכשיו החברים המשותפים מודאגים. מה יהיה?

ברק כזה בעיניים

שלי גולדמן
מחזרים הרבה

התאפקתי במשך שנה שלמה שלא לכתוב על הרומאן ההיסטרי הזה, עד שאמרו לי שיש גבול לכל דבר.

אז מדובר בעיתונאית הבלונדית והמאוד־סכסית, **שלי גולדמן**, הכותבת בג'רוסלם פוסט, ושהיא גם סגנית־עורך בירחון לתיירים.

שמה של שלי גולדמן האנגליה נקשר, בזמנו, בעורך־הדין האמריקאי המפורסם **ליאון צ'רני** ובכתב־הספורט של חדשות **אלי עזור**. היא היתה מבולבלת מכל הרומאנים והמחזרים שהיו לה, ותאמינו לי, היו לה הרבה מאוד. אבל כמו הרבה בחורות מבית יהודי טוב, היא היתה מאוד בררנית.

והנה זימן האל את איש־העסקים **איציק וולף**, שהוא מבעלי הקומקום, גרוש ואב לשני ילדים. אשתו־לשעבר, **עידית וולף**, היתה כתבת־אופנה, וכיום היא עוסקת ביחצנות בתחום הזה.

השניים, איציק ושלי, הכירו זה את זה באקראי, תוך כדי עבודה. מאז הם ביחד. הם מבלים הרבה, ולפעמים כשזה יוצא להם, הם נוסעים לחופשות משותפות. שלי, שתמיד היתה תוססת, הפכה שקטה, ואיציק, שהיה תמיד שקט, נשאר כזה, ושניהם ביחד קיבלו ברק מאוד מיוחד בעיניים. אם זאת לא אהבה, אז אני באמת לא יודעת למה אתם מתכוונים כשאתם מדברים על זה.

משולש אינטליגנטי

אני לא מכירה את הנפשות הפועלות, מעולם לא שמעתי את שמותיהן, מכיוון שחיפה, לגביי, היא מקום רחוק מאוד, עולם אחר.

כל זה לא צריך להפריע לי לספר סיפור חיפאי, משולש אינטליגנטי של שני פרופסורים ודוקטורית, שהולך ככה: מדובר בזוג נחמד מאוד, הורים לשתי בנות.

הוא – הפרופסור **אילן ישי**, מומחה לענייני תחבורה והנדסה אזרחית. גבר נאה, חתיך, בן 49, מג"ד במילואים.

היא – הד"ר **עדנה ישי**, מרצה בפקולטה לארכיטקטורה, גם היא נאה מאוד, חתיכה, נשית.

הד"ר ישי הכירה, בקונגרס בלונדון שבו השתתפה, **פרופסור אנגלי**, חבר־למיקצוע. השניים התאהבו זה בזה, היא עזבה את הבעל והבנות בבית בחיפה, וחיה עכשיו בתל־אביב עם הפרופסור השני בחייה.

אני לא יודעת איך קיבל הפרופסור אילן ישי את העניין, אבל סיפרו לי שהוא לא נראה עצוב במיוחד, וכבר יש לו חברה קבועה.

עין אלקטרונית

נראה לי שברזמאן הזה לא הסתפקו בני־הזוג באמצעי האלקטרוניקה, אלא גם באמצעים נוס־פים.

לפני שנים אחדות ברח מהארץ איש־העסקים **יורם גיל**, בעל חברת ניל אלקטרוניקה, וקבע את מקום־מושבו בשווייץ. מדי פעם היו עולים אליו לרגל כל מיני עורכי־דין ואנשי־עסקים.

באחרונה הצטרפה לחבורה הזאת גרושה חתי־כה, **עמליה שטן**, מי שהיתה אשתו של התעשיין **רוני שטן**.

עמליה הזאת — או עמלי, כפי שהיא קרויה בפי חבריה — נוהגת לקפוץ לעיתים קרובות לביקורים אצל יורם גיל, ותאמינו לי שזה לא למטרות של עריכת־דו״חות למס־הכנסה, וגם לא להדפסת מיכתבים. אבל במקביל היא גם טסה לניו־יורק, ואותי מאוד מסקרן מה היא איבדה שם.

עמליה שטן
לקפוץ לחו״ל

בכל אופן, אתם חייבים להודות שהבחורה הזאת יודעת לחיות כמו שצריך.

אבל אתם לבטח רוצים לדעת מה קורה לרוני שטן. אז התעשיין הסימפאטי הזה מתגורר עם אהובתו, **ריטה שובס**. אז לבטח אתם שואלים אותי מה עושה **אילן שובס**? אז הוא ממשיך לאהוב את אהובתו, **אוראל זרביב**.

בקיצור ולעניין, אתם מבינים שבסוף הכל מסתדר אצל העשירים והמצליחנים, אפילו חיי־האהבה.

ידידה חסוייה

יהודי פרנקפורט מוכרים בארץ בזכות עושרם והנשים היפות שלהם, המתגוררות לסירוגין ביש־ראל ובגרמניה, וכשהן מגיעות ארצה, הן בדרך כלל לובשות שמלות או חליפות שני־חלקים בצבע שחור, ונושאות על גופן תכשיטים יקרים, בעיקר זהב ופנינים. הגברים, לעומת זאת, לבו־שים בהידור מאופק, נראים הרבה יותר מבוגרים מנשותיהם, ובדרך כלל ממעטים לדבר.

אחד מאלה הוא המולטי־מיליונר **יוסל׳ה בוכמן**, שבמשך שנים רבות היה הבן־זוג של **גילה לוי**, ואחרי שהם נפרדו נקשר שמו בבחורה ממוצא רוסי בשם **ז׳אנט**, שהיא למעשה חברתו־לחיים. אך מסתבר שלגבר הזה יש עוד חברה אחת, שהוא מאוד מחבב אותה. מתי הם נפגשים, ובאיזה נסיבות? זה סוד, שאפילו אני לא יכולה לגלות. אבל מה שאני יכולה לספר לכם זה שקוראים לה **ברקת**, והיא סטודנטית למיש־פטים, שנה שלישית, באוניברסיטת תל־אביב, ושהיא מאוד נאה, בעלת רעמת־שיער בצבע שחור ונוהגת להתלבש באלגנטיות.

לפי מה שאני יודעת, הם נהגים להיות ביחד, אך מסיבות ברורות הם מעדיפים שהידידות הזאת תישאר חסוייה.

יוסל׳ה בוכמן וחברתו ז׳אנט
מתי הם נפגשים, ובאיזה נסיבות?

הכל נשאר במישפחה

מאירה ואריה פילץ
חתונה עם בת „אשתו" של אביו

אריה פילץ, איש־העסקים הידוע, נשוי עד־יין רישמית עם **מאירה**, אם ילדיו, אבל הוא חי עם אשה אחרת בשם **סוניה** שאותה הוא מציג, בהזדמנויות שונות, כ„אשתי".

בנו של פילץ, **אברהם פילץ**, גם הוא איש־עסקים, התגרש (לא אמרו לי מתי בדיוק זה קרה) מאשתו, אם שלושת בניו.

בשלב כלשהו, בזמן הליכי־הגירושין, או תקו־פה קצרה לאחר־מכן, התאהב פילץ הצעיר. הוא לא היה צריך ללכת רחוק כדי לחפש אהבה — היא כבר היתה במישפחה. זו היתה בתה של חבר־תו־לחיים של אביו.

את הקטע הזה, לדעתי, צריך לקרוא בעיון, ולאט, ואולי לחזור ולקרוא. גם אני לא קלטתי מייד את העניין, כאשר סיפרו לי אותו. אבל מה, כולנו, או לפחות כל חסידי הסידרה שושלת, צריכים להיות מתורגלים בקשרים מישפחתיים מהסוג הזה.

אז אברהם פילץ התחתן עם בת „אשתו" של אביו, והם חיים באושר ובעושר בווילה יפה בר־מת־השרון. באחרונה נולד להם, במזל־טוב, בן, שהוא נכד משותף של אריה פילץ ושל חברתו־לחיים.

נערי החוף

רונית מולד עם אמור קנצופולסקי
בגרות בחוף גורדון

עד לפני כמה שנים הם היו אחד הזוגות היפים בתל־אביב. הם נראו כנערי־חוף מקליפורניה. הוא, **אמור קנצופולסקי**, בנו של המציל הוו־תיק בתל־אביב, המוכר בכינוי „טופסי", והיא, הדוגמנית **רונית ויגלר**.

הם היו ביחד כמה שנים טובות, ואת הבגרות שלהם עשו בחוף־גורדון בתל־אביב.

בינתיים עברו השנים והזוג שהתבגר גם נפרד. רונית ויגלר נישאה לבחור ישראלי בשם **ג׳וני ויילר**, המתגורר באוסטרליה, ובכך הצליחה להשתחרר מהצבא. אמור, שהוא כיום בן 25, הכיר את **רונית מולד**, בת למישפחת־יהלומנים.

והנה, בימים האחרונים אני שומעת שאמור קנצופולסקי וחברתו עומדים להינשא, ואילו רונית ויגלר נסעה לפני חודש לאוסטרליה כדי להתגרש באופן רישמי מבעלה, כי מאז שהיא נישאה היא הספיקה להתאהב במהנדס אמריקאי בשם **סטיב פורד**, העובד בארץ. לפי התוכניות היא אמורה להמשיך לאחר־מכן לארצות־הברית.

ועוד סיפרו לי שאמור קנצופולסקי מאוד רוצה להיות אבא. אני מכירה כמה ילדות שהיו מוכנות לאמץ אותו כאב, אבל הוא בטח מתכוון לעשות זאת עם אשתו לעתיד, רונית.

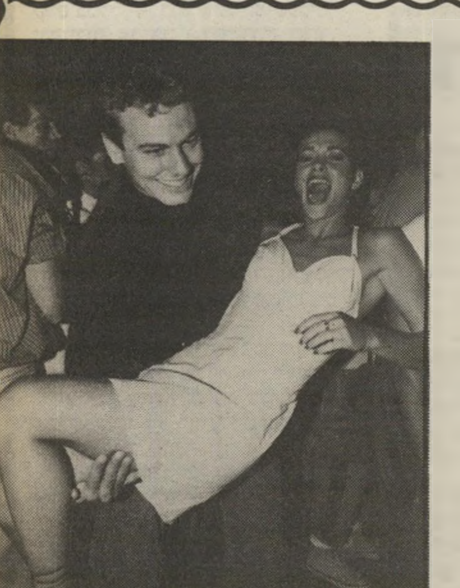

רונית ויגלר עם סטיב פורד
נירושין באוסטרליה

כך צולמה מישפחת שריר לפני כמה שנים בביתה. האם היה שם כלב? נהג אלמוני הביא סיפור ועבר בחינה בגלאי־שקר. השר הגיש תביעה ענקית. וכל המדינה שואלת: היכן הכלב מוקי?

דפנה ברק מדווחת

כלבם של בני שריר

לא הרב אליעזר שך, וגם לא ירי־בו, הרבי מלובאביץ', אף לא יצחק שמיר ושימעון פרס יכלו השבוע להת־חרות עם הכוכב שהטביע את חותמו על האומה, פילג את העם לשני מחנות — בעד ונגד — והיווה נושא להתנצחויות במסיבות־קוקטייל: הכלב מוקי.

כמו כל סופר־סטאר, היה גיבור־השבוע אפוף בהילה של מיסתורין. איש לא ראה אותו במו־עיניו, איש גם לא יודע לתארו — מה גיזעו, מה צבע שיערו, מה גודלו, האם הוא דוברמן אימתני או אולי פודל שחרחר בעל זנב קצוץ, האם הוא מעדיף בונזו על דונלי.

כל מה שעם־ישראל יודע על הכלב המפורסם ביותר במדינה — אם הוא קיים בכלל — הוא ששר־המישפטים־והתיירות אברהם („אברש'ה") שריר, על פי עדות של נהג במישרד־התיירות, צהל לעברו: „מוקי, הביאו לך אוכל!" על פי אותה העדות, היה מדובר בערות, בגרונות, בעצמות ובשאריות־בשר שהובאו לפני כשנתיים ממלון דיפלומט, מידיו של סגן־מנהל המלון דאז, אל ביתו של השר.

„לא חשוב מה יקרה," אמרה לי ריבקה שריר, שהגישה השבוע עם בעלה תביעת־דיבה נגד הצהרון חדשות בסך מיליון שקלים, „כעת כולם משוכנעים שיש לי כלב...

„מעולם לא סבלתי כלבים. אני פשוט לא סובלת את זה, מה לעשות? אין לי התנגדות לגבי מה שקורה אצל אחרים, אבל לא הייתי רוצה שאצלי בבית יסתובב כלב."

ואולי היה זה כלב שהזוג שריר שמר עליו לתקופה קצרה?

„נו באמת!" נחרדה ריבקה, „זה נשמע הגיוני? אברש'ה ואני איננו אנשים היושבים כל היום בבית. ומה הייתי אמורה לעשות עם הכלב, כשנסעתי או רצתי לפגישות?"

ומה עם בן־השכנים שהעיד שגדי, הבן הצעיר למישפחת שריר הלומד כעת באנגליה, סיפר לו שיש לו כלב־זאב?

„דווקא זאב? גדי פגש את הילד הזה פעם אחת בחייו. אולי היה כלב לידו. זה כל־כך מגוחך! ואם גדי סיפר שהכלב שלו? כשאת היית קטנה, לא סיפרת כל מיני סיפורים? גם הסיפור הזה, כאילו הכלב הוכנס לפנסיון בצפון־הארץ. כמה עולה להחזיק כלב בפנסיון — 15 שקלים? אפילו יותר? מאיפה המציאו את הסיפור הזה? אני פשוט לא תופסת!"

ג'ינג'ית מעורבת

את ריבקה שריר, הגיבורה האמיתית של הפרשה, או שאוהבים, או שלא. היא אשה נאה, ג'ינג'ית, בעלת מעורבות גבוהה בכל המתרחש סביבה. היא מפגינה איכפתיות, קולנית לעיתים, בנושאים הנראים פעוטים בעיני אחרים. מכיוון שבדרך־כלל מופנים אליה הזרקורים כשהדברים נוגעים בבעלה, נוצר הרושם כאילו היא מתערבת בחיי בעלה בלבד. אולם לאמיתו של דבר מתערבת ריבקה שריר בכל דבר. היא אשה פעילה באורח כללי.

אין זאת הפעם הראשונה שהיא זועמת על טיפול התקישורת בבעלה ובמישפחתה. האימפולסיביות שלה גרמה לה כבר בעבר להביע את דיעותיה באורח פסקני ולטלפן לבכירים בתיקשורת.

גם מי שמסתייגים מהאשה הנמרצת, אינם יכולים להתכחש לעובדה שריבקה שריר משוכנעת בצידקתה, ופשוט אינה מבינה מה רוצים מחיי־מישפחתה.

„אני יודעת שאינני צריכה לקחת את זה ללב," אמרה השבוע, „אבל כואב לי. זה נורא כואב. אני מבזבזת זמן ואנרגיה כל־כך רבים על כל העניינים האלה, במקום להקדיש זמן לדברים רציניים. זה שוחק.

„כואבת לי במיוחד התדמית שמנסים להדביק לי. אני מודה, יש לי בעייה, אני מודה. אני נמצאת יותר מדי זמן עם בעלי, ואנשים לא אוהבים את זה. עיתונאית אחת אמרה לי פעם: ,את לא נותנת לו לנשום! את חונקת אותו!' אז אני שואלת אותך: אם לי זה היה עושה טוב להיות איתו, והוא לא היה רוצה בזה — מה פשוט יותר לגבר מאשר להוריד מעצמו את אשתו? הוא יכול היה לספר לי על ארוחות, פגישות־עבודה, ישיבות.

„אני עם בעלי מאז גיל 16. אחרי כל־כך הרבה שנים של חיים משותפים, אינני יכולה להשתנות. אני מבינה שזה מפריע לכל מיני אנשים."

כבר בעבר חשבה שריר לתבוע את אחר העיתונים, שהעלו את חמת־זעמה, על הוצאת־דיבה. תמיד יעצו לה נגד צעד זה. עורך־הדין אמנון גולדנברג, שהתבקש לייעץ למישפחה במיקרים קודמים, תמיד אמר: „אל תתעסקו איתם!"

הקש ששבר הפעם את גבה של ריבקה שריר היה הכלב־הבלתי־נראה מוקי.

הצהרון חדשות פירסם לפני שבועיים כתבת־צבע, שבה נכללו האשמות נגד השר שריר ומישפחתו. עיקר ההאשמה היה ששריר מנצל את מעמדו כשר בישראל לצרכיה הפרטיים של מישפחתו.

גולת־הכותרת: עדות של אחד מנהגי מישרד־התיירות, שעל פיה נשלח הנהג לפני שנתיים במיוחד מירושלים למלון־דיפלומט בתל־אביב, כדי להביא חבילה בהולה לבית־השר ברמת־אביב. הנהג העיר שלא התאפק, פתח את החבילה החשובה שקיבל מידי סגן־מנהל המלון, ומצא בה עורות, גרונות ועצמות.

משהגיע לבית־השר שברחוב רבינא ברמת־אביב, פתח השר עצמו, על פי עדות הנהג, את דלת דירתו וקרא בשימחה: „מוקי, הביאו לך אוכל!"

שם הנהג לא פורסם, אולם לדיברי ריבקה שריר הצהירו חמישה מתוך שישה הנהגים, הבאים בחשבון במישרד־התיירות, שאין להם כל שייכות לעניין. לדיברי ריבקה שריר, הנהג השישי משמש כיום כ„אחראי על המנקות במישרד".

תביעה או תרגיל?

מיליון ש"ח הוא סכום עגול, גדול ומושך תשומת־לב. זוהי, כנראה, הסיבה לכך שהשר אברהם שריר בחר בסכום זה, כאשר הגיש את תביעת־הנזיקין שלו נגד העיתון חדשות. אלא שדווקא גודל הסכום מעלה בלב מישפטנים שאלה אם אמנם מתכוון השר להשיב את כבודו האבוד או לנצל את התביעה רק למטרת יחסי־ציבור.

ברור כי השר לא נמנע פגיעה כלכלית בגלל פירסום הסיפור על הנהג שהוזמן כביכול במיוחד מירושלים לתל־אביב כדי להעביר חבילה של מזון לכלבו של השר. ועל כן, אין מטרתו של השר לקבל פיצוי כלכלי, אלא להעניש את העיתון ואת כתבו.

כדי להשיג מטרה של ענישה, יכול היה השר לנקוט בשתי דרכים מישפטיות. הוא יכול היה להגיש נגד העיתון קובלנה פלילית פרטית, שאמנם אינה מזכה את השר בפיצוי כספי, אבל עלולה להרשיע את העיתון ואת כתבו בפלילים, ולהענישם. קובלנה פלילית פרטית כזו היתה מתבררת לפני שופט־שלום ומסתיימת תוך שנה. כך היה השר נמנע מלעמוד בתור הארוך, הקיים לפני בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. אבל השר לא בחר בדרך זו.

הדרך השניה זהה כמעט לחלוטין לזו שבחר בה השר. כלומר: תביעת־נזיקין, אך תוך הגבלתה לסכום הקטן מ־100 אלף ש"ח. תביעה כזו נידונה גם היא לפני בית־מישפט השלום, ומסתיימת תוך שנה. השר אמנם לא היה זוכה אז בסכום העגול של מיליון ש"ח, אך כל יתר יעדיו היו מושגים בהצלחה זהה לזו של תביעת־נזיקין בבית־המישפט המחוזי. אך השר לא בחר גם בדרך זו.

השר שריר, שהוא גם עורך־דין במיקצועו, בחר דווקא בדרך הארוכה ביותר: בתביעת־נזיקין לפני בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. תביעה כזו תגיע, במיקרה הטוב, לדיון בעוד חמש שנים. עד אז, כמו בבדיחה הידועה, ימות הפריץ או הכלב. כלומר, איש לא יזכור את העניין, ומוטב יהיה לוותר עליה.

אלא שדבר אחד אולי שכח השר. כאשר מוגשת תביעת־נזיקין, יש זכות לנתבע – העיתון חדשות, במיקרה זה – להפנות אל התובע שאלונים, מיד אחרי הגשת כתב הגנתו. בשאלונים אלה יכול הנתבע לשאול את השר שאלות רבות ושונות, אולי אף מביכות, על כל פרטי הפרשה. ומה שבטוח הוא כי שאלונים אלה, והתשובות שהשר חייב להשיב עליהן, יתפרסמו מיד בעיתון חדשות, ויהפכו לחומר־קריאה מרתק לציבור.

אילנה אלון ■

גילה רזין, העולם הזה

ריבקה ואברהם שריר על מדרגות ביתם
„מוקי, הביאו לך אוכל..."

פרט תמוה בעדות: אין תיאור של הכלב. מי שיש ברשותו כלב וצועק לעברו זוכה להיענות כלשהי מצד כלבו. על פי העדות, צעק שריר לעבר הכלב שהביאו לו אוכל, ואילו הכלב לא רץ לעברו, לא כישכש בזנב, לא נבח, אף שבוודאי הריח את האוכל המפתה.

הסיפור על הכלב מוקי הסתובב בכ־מה מערכות־עיתונים מזה זמן. מקורבי־שריר קושרים את מוקי לרפי פרבר. כזכור, עוררה שליחותו של פרבר, מנ־כ"ל מישרד־התיירות עד לאחרונה, זעם בקרב עובדי־המישרד. ועד־העוב־דים הביע התנגדות חריפה לשליחות. פרבר, בכל זאת, נשלח לניו־יורק. הוא אף השיג גט מאשתו הראשונה והתחתן בשנית, כמה ימים לפני השליחות. הוא נראה פורח ומאושר סמוך לשליחותו — וזה עיצבן עוד יותר את המתנגדים לו בקרב המישרד.

שר בכיר ליכלך

על רקע זה, הסבירו מקורבי שריר, התחילו להלך במערכות העית־נים סיפורים נגד פטרונו של פרבר, שריר. פירסום הסיפורים הושהה ב־עיקבות לחץ מאסיבי מצד דבורה גנני, הדוברת של שריר, עד לפירסום בחד־שות. הפירסום כלל גם סיפורים נוספים אודות בני־מישפחת שריר.

שוב התחילו בבית־שריר התייע־צויות כיצד להגיב. הפעם, בניגוד ל־מיקרים קודמים, התעקשה ריבקה שריר להגיש תביעה, וסחפה את גולדנברג עימה. העיתון הסכים לפרסם את תגו־בת השר ומישפחתו. הדבר רק הרתיח עוד יותר את דמה של ריבקה שריר. גם הבדיקות שערך הצהרון לגבי מישפח־תה הכניסו בה רוח־לחימה. לריבקה שריר נודע על כך שטילפנו לעיריית תל־אביב, שם רשומים חיות־הבית ב־עיר. מי שטילפן, ביקש לדעת על תוש־בים המחזיקים בכלבים, והמתגוררים ברחוב רבינא מיספר 1, כתובתו של שריר. הבירור העלה רופאה המחזיקה בכלב. השכנה סיפרה למישפחת שריר שטילפנו אליה באדיבות ובירדו, האם יש לכלבה חברים בבניין שאיתם הוא משחק, או נובח להנאתו, למשל כלבה של מישפחת שריר.

„לא!" ענתה השכנה, „לשר שריר אין כלב."

למישפחת שריר אף סיפרו ששאלו ילדים, שלמדו עם גדי שריר בבית־הס־פר, לפני שהועבר להמשך לימודיו ל־בית־הספר היוקרתי כרמל ליד לונדון. כל אלה גרמו לריבקה שריר לזרז את גולדנברג, להגיש תביעה נגד חדשות על סך מיליון שקלים. לצורך הגשת התביעה, הוצרכו התובעים להפקיד סכום בן 25 אלף שקלים כפיקדון.

מאז מתבצרים הצדדים הלוחמים בעמדותיהם. בכל זאת, מעוררת כל ה־הילולה תמיהות רבות.

מצד שריר: מעבר לעובדה שאין איש בעולם היכול לתאר את מוקי, מוז־רה גם מעורבות מלון דיפלומט בפר־שה. היחסים בין חיים שיף, בעל המלון, לבין השר הממונה על התיירות, שריר, אינם מהמשופרים, בלשון המעטה. קשה להניח שדווקא שיף, או אחד מאנ־שיו, היו מגלים דאגה עמוקה לכלבו של שריר.

שריר הוא עסקן פוליטי מנוסה ומ־שופשף ויש להניח שגם אילו ביקש שיביאו חבילה בהולה לביתו, לא היה מגלה לפני הנהג, שהביא אותה, שהמ־דובר באוכל לכלב, אלא היה מתאפק שתי שניות, עד שהנהג היה הולך לדרכו.

בכלל, קשה מאוד לדמיין כלב מק־פץ בדירתו של שריר. כלב עלול ללכ־לך בחורף, שיערו עלול לנשור, בכפו־תיו דבק אבק. פעם, לפני כמה שנים, התלונן שריר באוזניי על אחד השרים הבכירים בממשלה: „הוא תמיד מעשן סיגר לידי, מלכלך את החולצות שלי. הוא עושה כל־כך הרבה ליכלוך מס־ביבו..."

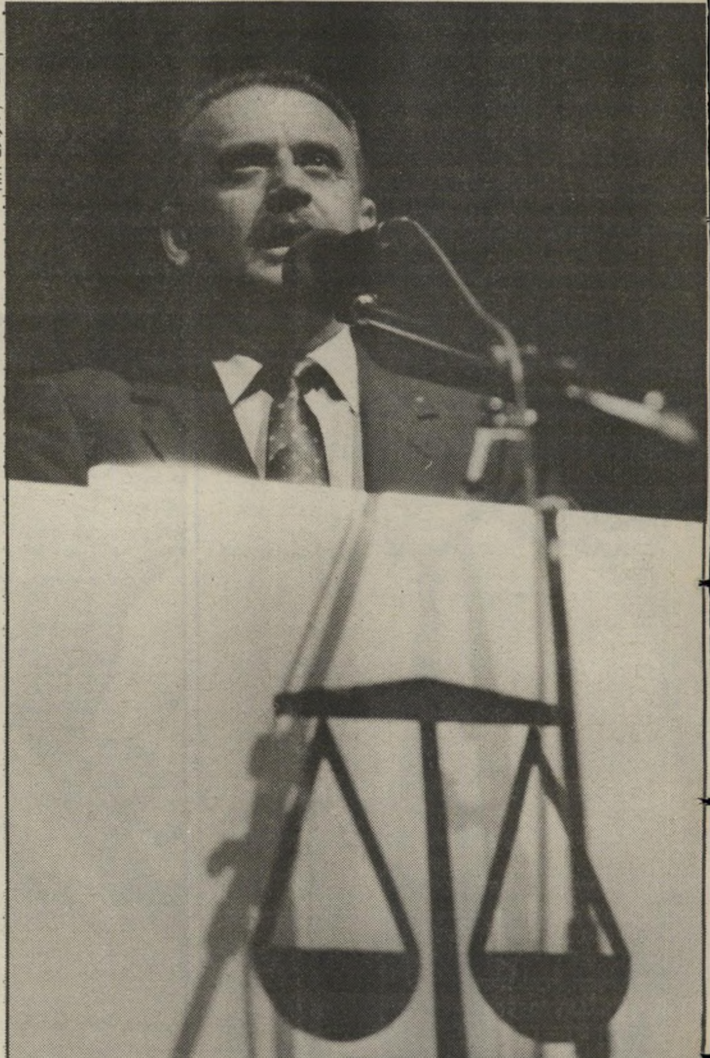

ציון צפריר, העולם הזה

שר המישפטים
„השר מלכלך את החולצה שלי!"

כך לא נשמע ארם שהוא הבעל המאושר של הכלב מוקי.

היכן שרלוק הולמס?

לעומת זאת יושמעו במישפט ה־צפוי — אם וכאשר יתברר (ראה מיסגרת) — גם דברים המצביעים בכי־וון אחר.

הנהג המיסתורי — שמו ידוע לעי־תונאים שטיפלו בפרשה — מסר הצהרה מפורטת מאוד, ובה פרטי־פרטים של השליחות, של השיחה בבית־המלון בשעת קבלת החבילה, תוכן החבילה, וכן הלאה. כדי להמציא סיפור כזה, על עשרות פרטיו ופרטי־פרטיו, דרוש דימיון עשיר.

אחר העיתונים, שקיבל לידיו את הסיפור, החליט להעמיד אותו במיבחן ושלח את הנהג לבדיקה בגלאי־שקר. התוצאה היתה שלגבי השאלות שהוצגו נמצא הנהג, כנראה, דובר־אמת.

עניין מיוחד עורר כתב־התביעה של השר, המנוסח בזהירות רבה. יש הטוע־נים שאין בו הכחשה טוטאלית. וכך נאמר בו בשם אברהם וריבקה שריר:

„לתובעים אין ולא היה כלב בשם ,מוקי' ולא בשם אחר. שום נהג ממיש־רד־התיירות בירושלים לא קיבל את ההוראה הנטענת בהקשר להובלת דב־רי־מאכל לכלב.

„התובעים יטענו כי לבית־מגוריהם לא הובאה ,חבילה' כלשהי, ובה דיברי־מאכל לכלב, על־ידי נהג המועסק במי־שרד־התיירות, שהוזעק במיוחד מירו־שלים.

„...התובעים יטענו כי המצוטט מפיו של (אברהם שריר) כאילו קרא לכלב ,מוקי! בוא, הביאו לך אוכל!' — ציטוט החוזר בפעם נוספת באותיות מודגשות מתחת לתמונת השר — אינו אלא פרי דימיון.

„התובעים יוסיפו ויטענו כי לא הורו לאיש מלישכת־השר במישרד־התיירות או לנהג שהועסק במישרד־התיירות ל־בצע שליחות מירושלים לתל־אביב במיוחד לשם הבאת אוכל לכלב בבי־תם, ובמילא לא שיחררו נהג כלשהו ,משליחות רחופה למישרד־התיירות בירושלים.'

„עוד יטענו התובעים כי כמובן אין להם כלב המשוכן ,בפנסיון לכלבים בצפון הארץ', ומעולם לא שיכנו כלב ,בפנסיון לכלבים' כלשהו."

דקדקנים יכלו לטעון — ואכן טענו בשיחות פרטיות — כי המילים „לתוב־עים לא היה כלב" אינן מונעות אפש־רות שהיה ברירה כלב שאינו שייך ל־תובעים, ושהמילים „לא הורו לאיש" אינן מונעות אפשרות שמישהו אחר הו־רה. אבל זהו פילפול, שבוודאי יתברר בבית־המישפט (ראה מיסגרת).

בינתיים המדינה חוגגת. אברהם שריר אינו פופולרי בחוגים רבים, ואש־תו ריבקה אינה עולה עליו בפופול־ריותה. לאויבים נזרקו עכשיו הרבה עצמות טעימות.

סביב הכלב מוקי — הכלב המיסתו־רי ביותר מאז כלבם של בני־באסקר־וויל — תימשך ההילולה. אולי יהיה צורך להזעיק את שרלוק הולמס, כדי שיפענח גם תעלומה זו.

עיתונאים ברשות־השידור טוענים כי היא הופכת למכשיר פוליטי תעמולתי. המנכ"ל מכחיש. סיקור הוועידה באלג'יר חידד את העימות

הסערה ברשות השידור

יש האומרים כי בהנחיות שהעביר מנכ"ל רשות־השידור, אורי פורת, ביום השלישי שעבר לאנשי־הרשות, אין חריגה מ„מיסמך נקדי".

„מיסמך נקדי", הקרוי על שם מחברו, איש־הרשות נקדימון („נקדי") רוגל, הוא שורה של כללים והנחיות הקובעים את אופן השידור והסיקור בקול־ישראל ובטלוויזיה — ערוצי־השידור הממלכתיים.

יש הטוענים, לעומת זאת, שההנחיות נוגדות את רוח המיסמך ונותנות לו פירוש חריג. הנהלת האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל תגיש השבוע עתירה לבג"ץ נגד הנהלת רשות־השידור, בטענה שהמנכ"ל נטל לעצמו סמכויות רחבות מדי. הנהלת האיגוד תוקפת את הפרשנות הרחבה שפורת נותן למיסמך נקדי, ולא את המיסמך עצמו.

האיגוד יגיש תביעה נוספת לבית־הדין לעבודה בשמו של דויד גרוסמן, בטענה שפיטוריו אינם חוקיים.

גרוסמן, סופר ידוע, היה עד לפני ימים אחדים עובד חטיבת־החדשות של קול־ישראל, ובתפקידו זה נהג להגיש פעמיים בשבוע את יומן־הבוקר של הרדיו.

מידע או פרופגנדה?

השתלשלות האירועים השבוע ברשות־השידור היתה מהירה ודראמתית, וסיפקה כותרות שמנות ליר־מונים.

אורי פורת, מנכ"ל־הרשות, תיאר את השתלשלות העניינים בפורום חדשות ביום הראשון השבוע כך: במוצאי־השבת לפני שבוע שידרה הטלוויזיה קטעים מנאומו של יאסר ערפאת לפני

מאת
ענת סרגוסטי

המועצה הלאומית הפלסטינית, „קטעים שהיו בגדר תעמולה והסתה."

„השידור," אמר פורת, „שימש תשדיר־שרות לאינתיפאדה!"

פורת הזכיר שביום הראשון והשני בשבוע שעבר שידרה הטלוויזיה קטעים דומים, וכי ביום השלישי בבוקר, אחרי ליל הכרזת־העצמאות הפלסטינית, „חגג קול־ישראל את האירוע. השמעת קולו של ערפאת היתה שידור שהיה בו כדי לגרום לשילהוב־יצרים ולתסיסה, דבר האסור על־פי חוק רשות־השידור ועל־פי מיסמך נקדי!"

פורת הסביר לנוכחים — מנהלי הטלוויזיה והרדיו בעברית ובערבית, ומנהלי־החדשות ברדיו ובטלוויזיה — כי עד אז נמנע מלהתערב בתוכן השידורים, „בהנחה שמדובר בחריג." אך ביום השלישי בבוקר, סיפר, קיבל מסר משר־הביטחון, ובו הבעת דאגה וחרדה נוכח השפעתם של השידורים.

בעיקבות המסר כינס פורת ישיבה דחופה של פורום־החדשות, „כדי לשים לדברים קץ." החלטותיה של ישיבה זו, שהתקיימה ביום השלישי אחרי־הצהריים, ושהיתה ישיבה שלא־מן־המניין, נגעו לסיקור ועידת־אלג'יר.

ההחלטות היו כדלקמן:

● בכל הדיווחים הקשורים באירוע הראוותני באלג'יר יש להקפיד על הפרדה מוחלטת בין מסירת מידע חיוני לבין הפצת תעמולה או דברים שנועדו לשרת תעמולה של גורמים עויינים למדינה, שכן לא לשם־כך קיימים כלי־התיקשורת הממלכתיים. מידע כן, פרופגנדה לא.

במילים אחרות: כאשר מדובר בגורמים עויינים למדינה: ידיעות כן, דיעות לא.

● אין לשדר נואמים בוועידת־אלג'יר, לא בקולם ולא בפרצופם.

● אין לשדר ראיונות, פרשנויות או תגובות, אלא אם מדובר בתגובות של נושאי תפקידים ממלכתיים־רישמיים בפועל, בארץ או בחו"ל.

● אין לקיים דיונים או עימותים באולפן בנושא הנ"ל (ועידת־אלג'יר).

● מותר להביא דיווח שוטף (כרוניקה) על ההתפתחויות הקשורות בנ"ל בקולו של הקריין בלבד.

● מותרת סקירת כתבינו (סיט־אפ) המסבירה תהליכים, בתנאי שמדובר במוסמכים לכך, המופקדים על הנושא הצבאי או הערבי. בסקירות כאלה מותר להביא קולות־רקע וצילומי־רקע קצרים, רק כאילוסטרציה חולפת לוויס־אובר. (VOICE OVER).

● הוראות אלה יחולו מהיום ועד להודעה חדשה.

עד כאן החלטות פורום־החדשות

לא אישים, לא פלסטין

בישיבת הוועד־המנהל, שהתקיימה ביום הרביעי, שבה נכחו חברי הליכוד והמפד"ל, שיבחו אלה את צעדיו של המנכ"ל.

פורת שואב את כוחו הן מחוק רשות־השידור, הן ממיסמך־נקדי, המקנים לו סמכויות רחבות של עורך ראשי.

מיסמך נקדי, שהנוסח הראשון שלו נכתב ב־1971, נועד להביא כללים והנחיות לשידור, בדומה לכללי־האתיקה של מועצת־העיתונות.

המיסמך מעודכן לפי הצורך, בדרך־כלל כשיש החלטות של פורום־חרשות, או כשיש החלטות ברורות של הוועד־המנהל. לא כל הערות הוועד־המנהל הופכות להחלטה, ולכן לא כל הערה זוכה להיכנס למיסמך. המיסמך מהווה מעין קוד שעל־פיו יש לנהוג. אי־עמידה בקריטריונים של המיסמך יכולה להתפרש גם כעבירת־מישמעת, אך זה נתון לשיקול־דעתו של המנכ"ל.

מיסמך נקדי מורכב מתדריך, מנספחים ובעיות מישפטיות בשידור.

במבוא למיסמך כתוב: „הרשות היא מוסד ממלכתי, הפועל מכוח חוק רשות־השידור. כלי־התיקשורת הממלכתיים לא ישמשו בימה להסתה נגד אזרחים, ולהצהרות הפוגעות ב־מדינת־ישראל, והמנוגדות לעקרונות מגילת־העצמאות.

„אין משדרים בשום צורה, במישרין או בעקיפין, דברים שיש בהם משום הסתה או קריאה למעשי אלימות וחבלה ברכוש ציבורי או פרטי, או למעשים שהם בניגוד לחוק. הדברים אמורים גם בנאומים או בקריאות הנשמעים בהפגנות...

„אנחנו משדרים למעשה לא רק לכל בית־ישראל, כי אם גם מעבר לגבולות המדינה, לארצות קרובות ורחוקות.

„הנסיבות המיוחדות שמדינת־ישראל שרוייה בהן — מצב הביטחון, מעמדנו הבינלאומי, מציאות של עלייה ופיתוח בארץ, על הישגיה וקשייה — הם המחייבים את עובדי־הרשות לזכור כי קולה של רשות־השידור כרשות ממלכתית מתפרש לעיתים בחו"ל כקולה של מדינת־ישראל...

„כל ניסוח כללים, ואפילו הניסוח המפורט ביותר, לא יכול לבוא במקום לימוד מתמיד והתמצאות רחבה בענייני־המדינה, שיקול־דעת ושכל ישר."

בפרק ההנחיות נאמר, בין השאר:

„חובת התייעצות: בכל מיקרה של ספק, חובה על העובד להיוועץ מראש בממונה עליו. המנכ"ל יקבע, לפי הצורך, חובת דיווח ואישור בדרג מתאים לפני פירסום ידיעות בנושאים מסויימים. כמו כן יקבע המנכ"ל סידרי־הפנייה לצורך התייעצות וקבלת מידע, או אישור לפני שידור."

בפרק „אובייקטיביות ונייטרליות", דן סעיף 19 באובייקטיביות, וזו לשונו:

● הוועד־המנהל מאשר את הפראקטיקה הנהוגה מכבר, כי ברשות־השידור משתמשים במונחים „יהודה, שומרון ועזה" לציון חבלי־הארץ במערב ארץ־ישראל, אשר נמצאים בשליטת מדינת־ישראל מאז יוני 1967.

● הוועד־המנהל מחליט כי עובדי רשות־השידור לא ישתמשו בשידורי רדיו וטלוויזיה, בעברית, זולת בציטוט ישיר מדיברי אחרים, במונחים „גדה" ו„גדה־מערבית".

● במטרה להבטיח כי רשות־השידור לא תשמש בימה לתעמולה של גורמים העויינים במוצהר את מדינת־ישראל והלוחמים נגדה (אש"ף הוא גורם כזה), מטיל הוועד־המנהל על מנכ"ל־הרשות לבדוק, על־פי העקרונות הנ"ל, כל ראיון יזום מיהודה, שומרון

מתפטר־מפוטר גרוסמן
לא „גדה", לא „גדה מערבית"

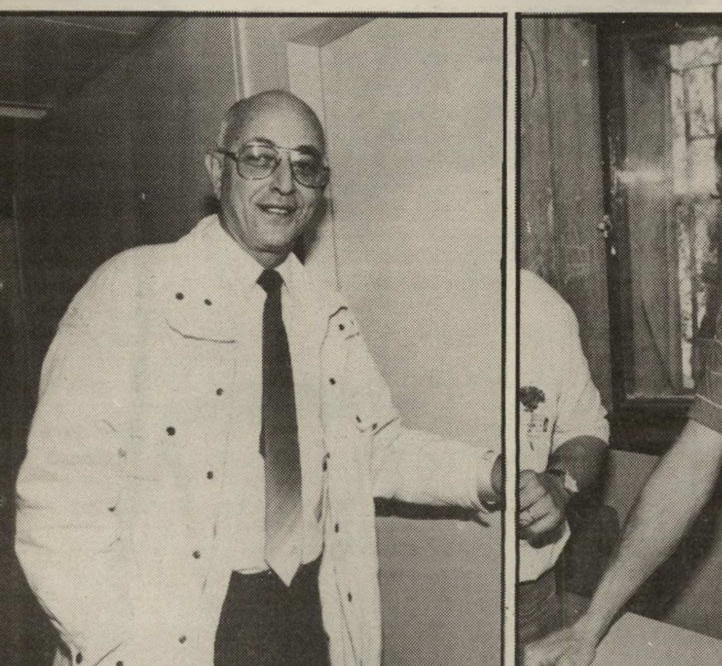
מנכ"ל פורת
לא „דגל פלסטין"

תמרורים

נצרתי מניו־יורק

נחוג ◆ ברבת־עמון, יום־הולדתו ה־40 של **ראמי ח'ורי**, עורכו זה 13 שנים, מאז היווסדו, של ג'ורדן טיימס, היומון הירדני בלשון האנגלית. ח'ורי, יליד ניו־יורק (שבה שהה אביו, יוצא נצרת, לרגל עבודתו באירגון האומות המאוחדות), הוא גם בעל הוצאת־ספרים וגם נחשב לנכבד בין מטפחי נושא הארכיאולוגיה בירדן. בירדן נערכות מדי שנה 40־50 חפירות (כמו בפטרה של הסלע האדום ובג'רש) וח'ורי פירסם עליהן עד כה שמונה ספרים.

● ● ●

הירושלמי והבנקים

נפטר ◆ בתל־אביב, מהתקף־לב, בגיל 62, **דויד גולן**, בנקאי (בזה אחר זה, מנכ"ל הבנק לסחר חוץ, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק־הספנות) ואיש־

בנקאי גולן
מנכ"ל, מנכ"ל, מנכ"ל

עסקים (בין השאר: מנכ"ל חברת־ההשקעות דנות, שבה השקיעו „עשרת המופלאים" של התעשייה הישראלית מיליון דולר כל אחד ואשר פשטה, בסופן של עיסקות לא־מוצלחות רבות, ביניהן רשת המקומונים רחוב ראשי, את הרגל). גולן, יליד ירושלים וכלכלן לפי השכלתו, היה, לפני שיצא לשוק הפרטי, מבכירי הפקידות הממשלתית (במישרד־החוץ: נספח מיסחרי בתורכיה וביוגוסלביה וממונה על השגרירות בפיליפינים; במישרד־האוצר: נציב מטבע־חוץ; במישרד־התעשייה־והמיסחר: מנכ"ל).

● ● ●

הקברות במגדיאל

נפטרה ◆ בבני־ברק, שלושה חודשים לפני יום־הולדתה ה־100, **פאני־שפרינצה פרייהאן**, ממטפחות החינוך החרדי ליהודי גרמניה שבין שתי מילחמות־העולם. פרייהאן, ילידת פרנקפורט, היתה אלמנתו של הד"ר זאב פרייהאן, ממייסדי אגודת ישראל באירופה ובשעתו מוכר־ספרים תל־אביבי ידוע ואבי שתי בנותיהם ושלושת בניהם. כאשר נפל צעיר הבנים במילחמת־העצמאות ונקבר בחלקה הצבאית בבית־הקברות במגדיאל שבשרון, הוסכם במישפחה כי, בבוא היום, ייקברו גם בני־המישפחה האחרים במקום, כפי שאכן נעשה הדבר עם מות האב, שני הבנים הבוגרים ועכשיו, האם.

● ● ●

שולה־הדגים הרטוב

הופיע ◆ בראשונה אחרי 60 שנה, בצפון הארץ, **הקורמוראן הגמדי**, עוף־מים בעל גוון חום־חלודה, ראש שחור וצוואר מתעקל, שייחודו בכך שכאשר הוא צד דגים, הוא צולל לתוך המים עם כל גופו ומסוגל, למרות זאת, להמשיך במעופו מייד לאחר ששלה את טרפו, בניגוד לעופות־מים אחרים, השולים את שלל־דגיהם רק תוך טבילת ראשיהם, בבקשם להימנע בכך מהרטבת כנפיהם, מחשש לתקלות בהמשך מעופם. הקורמוראן, תושב־קבע של דרום־מיזרח אירופה, המיפרץ הפרסי ומיזרח־אסיה, היה, בראשית המאה, מבקר קבוע בעמק־החולה, שבמרכזו היתה מצוייה ימת־החולה, שיובשה בשנותיה הראשונות של המדינה.

וחבל־עזה, ולהתיר לשידור רק ראיונות אשר לדעתו אינם פוגעים בעקרונות אלה.

● כינוי ראשי אש"ף בתואר אישים: יש תלונות שמכנים את ראשי אש"ף „אישים". בעברית המודרנית למושג אישים יש קונוטציות של כבוד וחשיבות.

● דגל אש"ף — דגל פלסטין: הוחלט, על דעת המנכ"ל ומנהלי המדיה, כי אין לכנות את הדגל של אש"ף „דגל פלסטין", אלא „דגל אש"ף". כאשר מצטטים מקור שבו נאמר „דגל פלסטין", אפשר לומר זאת בנוסח שבמקור.

● ממליצים לעורכי־החדשות שלא להשתמש במונח „משתפי־פעולה" לגבי אנשים שסייעו לישראל במילחמתיה ובמאבקה בטרור.

עד כאן דברים מתוך מיסמך נקדי.

מישנה כביכול

בישיבתו של הוועד־המנהל מן היום הרביעי שעבר סוקרה בהרחבה בעיתונות היומית. חברי־הוועד יצאו בהתקפה חריפה על עיתונאי־הרשות, וטענו שהם משמשים כלי־תעמולה של אש"ף.

הגדיל לעשות שלמה קור, המישנה ליו"ר הרשות, שאמר: „אם השדרנים אינם רוצים להיראות שכירי־תעמולה, יש לאמור: 'המדינה־הפלסטינית־כביכול', כדי שלא יחשבו שאנחנו הולכים שבי אחרי המונחים של ערפאת."

קור גם ביקש לשנות את המונח „משתפי־פעולה" ולהחליפו ב„ערבים שקיימו מגעים עם ישראלים", להחליף את המינוח „ההנהגה הלאומית" ב„הנהגת הפורעים" ואת „המועצה הלאומית הפלסטינית" ב„מועצת אירגוני־הטרור", וכן הלאה וכן הלאה.

אין זו הפעם הראשונה שחברי הוועד־המנהל מעירים הערות ותוקפים את עיתונאי־הרשות. בעבר זכו לפירסום רב הערותיו הרבות של אהרון פאפו, לשעבר חבר הוועד־המנהל. פאפו הציע לא־אחת שינויים טרמינולוגיים בשידורים, אך הצעותיו אלה לא התקבלו.

מוסד־השידור היה בעבר רק הרדיו הממלכתי — קול־ישראל. קול־ישראל היה כפוף ישירות למישרד ראש־הממשלה והיה נתון, באופן כמעט טיבעי, לשליטתו. בזמנים אחרים, בעת שילטון מפא"י, היו ישראל גלילי ויגאל אלון מזמנים (כשרים הממונים על הרשות) את מנהלי רשות־השידור לדיונים. לפני שהתחילה הטלוויזיה הישראלית לפעול, הוקמה רשות־השידור על־פי הדגם הבריטי של הבי־בי־סי. זוהי רשות ממלכתית־ציבורית, שאינה כפופה לממשלה. שר־החינוך נקבע כשר הממונה, מבחינה טכנית, אך ללא סמכויות התערבות בתוכן השידורים.

חוק רשות־השידור מקנה למנכ"ל זכויות של עורך ראשי. החוק גם מקנה לוועד־המנהל את הסמכות לדון ולהחליט בכל ענייני הרשות, כשהפירוש לסעיף זה יכול להיות רחב מאוד.

במהלך כל שנות קיומה של רשות־השידור היו לחצים של פוליטיקאים על מנכ"ל־הרשות ועל היושב־ראש שלה — ששניהם ממונים על־ידי הממשלה, מינוי שנקבע, בדרך־כלל, על־פי מפתח פוליטי. מיקרים ספציפיים רבים זכורים לוותיקים מבין עובדי הרשות.

דיין איים

בזמנו טלפן משה דיין אל יצחק ליבני, אז מנכ"ל־הרשות, וביקש ממנו במפגיע לפטר את אחד הכתבים, משום שלטענת דיין לא התבטא הכתב נכון בעת סיקור ביקור אנוור אל־סאדאת בארץ. ליבני סירב לפטר את הכתב, דיין איים שיידאג לפיטוריו של ליבני, אך דבר לא נעשה.

בזמן מילחמת יום־הכיפורים היה נהוג ברשות שדובר־צה"ל עובר על הכתבות מן השטח ומעיר את הערותיו, כך שכל כתבה היתה עוברת „דיברור" של דובר צה"ל.

אחרי סיום המילחמה עמד דובר־צה"ל על כך שהנוהג יימשך. ליבני סירב, וחל קרע בין רשות־השידור לצה"ל. הרדיו והטלוויזיה לא סיקרו אירועים של הצבא, מכיוון שצה"ל היתנה סיקור כזה בדיברור. לבסוף נכנע הצבא.

ב־1978 פרצה פרשת חירבת־חיזעה. מחלקת־הדראמה של הטלוויזיה הכינה סרט על־פי סיפרו של יזהר („ס. יזהר") סמילנסקי בבימויו של רם לוי.

התסריט וההפקה קיבלו את אישורו של ליבני. זה היה מייד אחרי המהפך הפוליטי בבחירות 1977. שבו עלה הליכוד לשילטון. זבולון המר, שהיה אז שר־החינוך והשר הממונה על הרשות, הופיע לפני מליאת־הרשות ותבע שלא לשדר את הסרט. בינתיים שודר הסרט בטלוויזיה הירדנית, ובארץ עורר הוויכוח סערה ציבורית. אחרי דיונים ממושכים החליטה המליאה, שבה היה עדיין רוב למערך, לאשר את שידור הסרט והוא שודר.

מנהל־רדיו נרב
מיכתב־פיטורין

גם התוכנית הסאטירית ניקוי ראש, שהיתה משודרת בסוף שנות ה־70', עוררה לא־אחת את חמתם של הפוליטיקאים מימין ומשמאל.

התוכנית ניקוי ראש פסקה לבסוף להופיע. יש הטוענים עד היום שהופסקה בגלל הלחצים הפוליטיים. יש אומרים שהיתה שם פשוט עייפות־החומר. התוכנית יצאה באופן רישמי לחופשה, שממנה לא שבה עד היום.

מחבר־מיסמך רוגל
„לא ישמשו בימה להסתה"

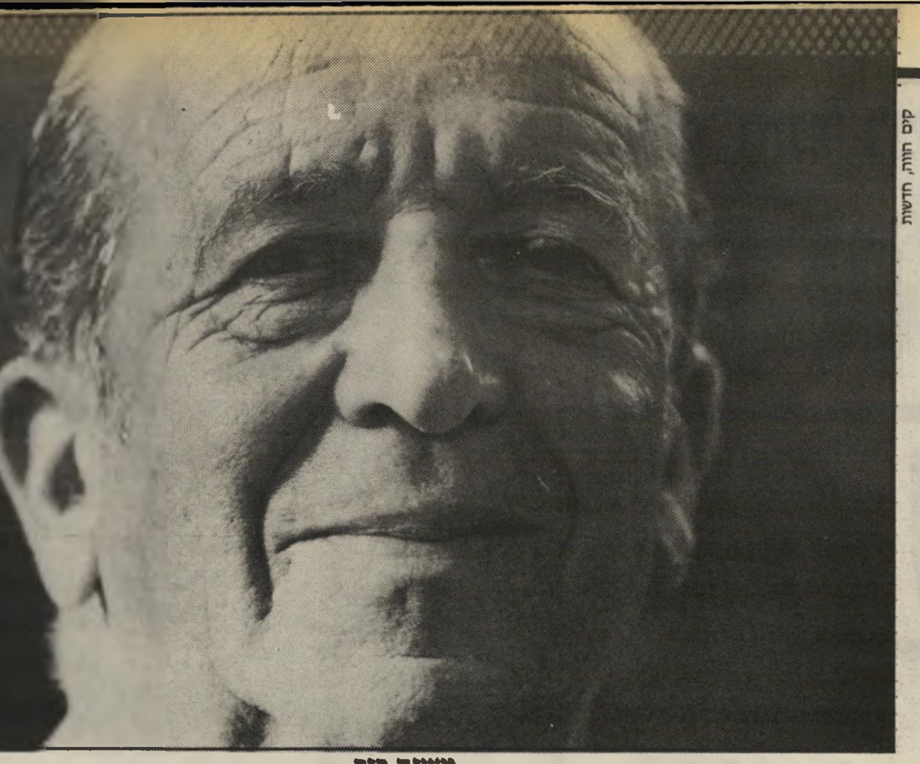

קים חוות, חדשות

משנה קור
„הנהגת הפורעים, מדינה פלסטינית כביכול..."

טומי לפיד, שהיה מנכ"ל רשות־השידור מ־1978, אחרי יצחק ליבני ואחרי המהפך, אומר: „לחץ פוליטי הוא לא דבר אנטי־דמוקרטי, אלא מוכיח את הדמוקרטיה. במדינות טוטליטאריות אין לחץ פוליטי, כי אין צורך בלחץ כזה."

ב־1982 החליט הוועד־המנהל של רשות־השידור שעל הכתבים ייאסר לראיין את ראשי הוועדה־להכוונה־לאומית, גוף שנחשב כהנהגת הפלסטינים בשטחים הכבושים.

בעיקבות החלטה זו הוגשה עתירה לבג"ץ, ובית־המישפט העליון ביטל את ההחלטה. מאז נתונים ראיונות מסוג זה לשיקול־דעתו של העורך הראשי, כלומר המנכ"ל, וכל כתב צריך לקבל את אישור אחד המנהלים לראיונות כאלה.

החלטה נוספת של הרשות, שבוטלה בבג"ץ, היתה ההחלטה שלא לראיין או

ענת רסמוסן, העולם הזה

מנכ"ל־לשעבר ליבני
סירוב לדיין

לסקר את תנועת „כך" ואת הח"כ לשעבר מאיר כהנא. כהנא עתר לבג"ץ וזכה.

אלה שני התקדימים, המשמשים בסיס לעתירה שיגיש השבוע האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל נגד הנהלת רשות־השידור.

קווים ורודים

ההנחיות, שהוציא פורום־החדשות, ובראשו אורי פורת, גררו אחריהן אירוע נוסף ברשות־השידור.

דויד גרוסמן, הסופר ואיש קול־ישראל, הודיע כי לאור ההנחיות החדשות אינו יכול עוד להמשיך בעבודתו במחלקת־החדשות של קול־ישראל. גרוסמן, שביקש עוד קודם לכן חופשה־ללא־תשלום בת שנה מעבודתו בקול־ישראל כדי לכתוב ספר נוסף, ביקש להקדים בשבועיים את יציאתו לחופשה.

למחרת, ביום החמישי, כתב גרוסמן מיכתב ארוך לאורי פורת, ובו הסביר את פרישתו ממחלקת־החדשות של קול־ישראל.

במיכתבו, שהעתקים ממנו נשלחו גם ליו"ר הרשות, אהרון הראל, ואחרים נתלו על לוחות־המודעות ברדיו, כתב גרוסמן, בין השאר: „החלטתי לפרוש מעבודתי במחלקת־החדשות בקול־ישראל, לאור ההנחיות האחרונות שהוציאה הנהלת הרשות ובעיקבותיה אווירת־העיוותים שהשתררה במערכת כרלה.

„ההוראות האחרונות של הנהלת רשות־השידור פוגעות, לדעתי, בנישמת־אפו של מיקצוע העיתונות ומעידות על בהלה, מבוכה ואוזלת־יד של ראשי־המערכת. כשם שחיילי צה"ל נאלצים ליירט בימים אלה זיקוקין ועפיפונים, כך מנסים ראשי רשות־השידור ליירט מילים והתבטאויות, מתוך תיקווה שאם יעוותו את המילים, גם המציאות תואיל להתגמש על־פי חרדותיהם. אני אינני מוכן לתת עוד יד לכיבוס המציאות הזאת במכבסת המילים הסטריליות, הנכפות עלי.

„אינני נאבק כאן על זכותו של הציבור לדעת מה חושבים אויבינו במועצה הפלסטינית, אלא על חובת־הציבור לדעת את אשר חיוני לו לדעת למען ביטחונו שלו... הצעד שלי הוא, כמובן, אישי, אולם תהיה זו התחמקות

מנכ"ל־לשעבר לפיד
„לחץ פוליטי הוא דמוקרטי"

מאחריות מצד המערכת כולה לפטור אותו ככזה בלבד...

„לא נעשינו עיתונאים כדי לרצות מישהו, ולא כדי לשמור על שלוות־נפשו של הציבור...

„אני מודע להשלכותיו של הצעד הזה שלי, ואני עושה אותו בלב כבד. אני מעדיף לשלם את המחיר על מעשה כזה, מאשר על שיתוף־פעולה מנומס עם המעוניינים בכך. מצב של כיבוש הוא מצב מעוות מאין כמוהו, ונגעיו פושטים בכל תחומי־החיים בארץ, ציבוריים ופרטיים.

„כעיתונאים עלינו לבחון היטב, ר־לראות עד כמה העמיק הנגע אל תוך המערכת שלנו, ומהו הקו האדום שעימו לא נשלים. נדמה לי שלאחרונה אנו מסתפקים יותר מדי בקווים ורודים..."

רצונו של גרוסמן להישאר עובד קול־ישראל ולהתפטר רק ממחלקת־החדשות של הרדיו לא הועיל, ועוד ביום החמישי נשלח אליו מיברק, שבו מודיע לו אמנון נרב, מנהל הרדיו, כי קיבל את התפטרותו וכי אינו יכול להישאר עוד עובד־קול־ישראל.

מיברק זה הביא את הנושא לדיון בהנהלת האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, שהחליטה להגיש תביעה בשם גרוסמן לבית־הדין לעבודה, בטענה שפיטוריו אינם חוקיים.

הזמן הצהוב

פורת הגיב בישיבת פורום־החדשות על דבריו של גרוסמן ואמר: „ביום שישי בבוקר קראתי מעל דפי העיתונים את מיכתבו של גרוסמן שנועד אלי, וממנו אני למד על התפטרותו."

פורת אמר כי כל עיתונאי פועל במערכת מסודרת והיראַרכית, ודרישתו של גרוסמן היא דרישה לאנרכיה. פורת הודיע כי הוא מפסיק את עבודתו של גרוסמן ברשות.

הוא סיפר עוד כי לאורך תקופה ארוכה הלך לקראת גרוסמן בעניינים שונים. לדבריו, הגיש גרוסמן בזמנו בקשה לכתוב את הזמן הצהוב, לפי הזמנת השבועון כותרת־ראשית. הזמן הצהוב הוא במקור כתבה בשבועון, שתיארה את המצב בשטחים הכבושים מבחינת החיים היומיומיים של התושבים שם, ושנכתבה לקראת מלאת 20 שנה לכיבוש. פורת התנגד לכך שגרוסמן בכתבתו יהפוך לחלק ממערכת המתנגדת לכיבוש, אך היה מוכן שייכתב צילום־מצב, בתנאי שבאותו הגיליון של השבועון לא יופיעו מאמרים פובליציסטיים נגד הכיבוש, שיתנו לכתבתו של גרוסמן פירוש פוליטי. ואכן, אותו הגיליון הוקדש כולו לזמן הצהוב, ולא נכללו בו מאמרים נוספים.

גרוסמן, אמר פורת, הוציא אחר־כך את הזמן הצהוב כספר, ללא אישורו של המנכ"ל. הספר תורגם לאנגלית, ובעיקבות התירגום נסע גרוסמן למסע־מכירות בארצות־הברית. שם, בראיון לאחת מרשתות־הטלוויזיה האמריקאיות — כך סיפר פורת — קרא גרוסמן ליהודי ארצות־הברית שלא לתמוך בישראל. כששב לארץ, ננזף.

פורת אף הזכיר בישיבה כי בעבר אישר לגרוסמן להופיע בתוכנית סוף־ציטוט בטלוויזיה, שהתייחסה לסיפרו, למרות שיש הנחיה שלפיה הרשות לא תשמש בימה לקידום ענייניהם של עובדי־הרשות.

פורת: „מכיוון שגרוסמן הודיע שאינו יכול להשלים ולעבוד במערכת שכזו, התפטרותו התקבלה."

הבעל נפטר לפני חצי שנה. הבת נפטרה החודש

„ולא יהיה עוד כאב"

גליה כנערת־זוהר (1960)
„התחתנתי בפעם הראשונה כדי להרגיז את איווניר..."

שוב היכה המוות בשבט ארקין, וגם הפעם — כבפעמים עברו — הוא עשה זאת בחודש חשוון.

מודעת־אבל קטנה, שנתלתה באחת השכונות בהרצליה, הסתירה טרגדיה גדולה שפגעה בגליה ארקין־כהן, אחת מבנות מישפחת־ארקין הידועה. בתה רניאל, שהיתה מוכרת יותר בשם־ה־חיבה דני, נפטרה ממחלה קשה, אחרי שסבלה במשך יותר משנתיים.

דני כהן בת ה־28 לקתה במחלה ש־אובחנה כסרטן־הדם (לוקמיה) בצרפת, שם התגוררה עם אביה, המיליונר אלברט כהן, ולמדה מישפטים באוני־ברסיטה מקומית.

תוך שנה אחת הלם המוות פעמיים בגליה ארקין, אחת מנשות־החברה ונע־רות־הזוהר הבולטות של שנות ה־60 המאוחרות. בפעם הראשונה, כשנפטר אלברט כהן, בעלה־לשעבר, אבי ילדיה דניאלה וסמי־דייוויס. וכעת שנית, כשאיבדה את בתה בת ה־28.

מותו של כלב

ה היסטוריה הארוכה של בני שבט־ארקין רצופה במיקרי־מוות של ראשי־המישפחה, נפטרו כולם ב־חודש חשוון.

מייסד השושלת, צבי ארקין, שעלה ארצה במאה הקודמת, נפטר משבץ ב־חודש חשוון. גם בנו, יעקב ארקין, ש־נפטר בשיבה טובה, מת בחודש זה. ממשיך השושלת, יוסף ארקין, ואשתו יפה, הלכו שניהם לעולמם בחודש חש־וון, אם כי בהפרש של שש שנים.

משה ארקין המפורסם, שהיה שוטר בתקופת־המנדאט ואיש־ההגנה, נרצח על־ידי ערבים ביפו, כשהיה במשימה. גם אחותו, אביבה ארקין, שנפטרה מ־בעיות־לב, הלכה לעולמה בחודש חש־וון. וכעת דניאלה כהן־ארקין, נכדתו של משה ובתם של גליה ואלברט כהן הצרפתי נפטרה בחודש חשוון.

לפני שבוע, ביובל ה־50 לליל־הב־דולח בגרמניה, ישבו אחדים מבני־המישפחה וצפו, כהרגלם, במהדורת־החדשות בטלוויזיה, ולפתע, בסיום התוכנית, הבחינה כרמלה זבין, סוכנת־נסיעות מהוותיקות בארץ, אחותם ה־בכירה של גליה וג'וקי, בשיקופית ש־הוקרנה במיסגרת החדשות. הופיע בה העמוד הראשון של עיתון, שהופיע בדיוק לפני 50 שנה, והיא כמעט קפאה במקומה. כותרת גדולה בעיתון סיפרה על הירצחו של אביה, משה ארקין, ב־יפו, בשעה שעמד לבקר אסירים יהו־דים. את העיתון הזה היא לא ראתה מעולם, וההתרגשות שאחזה בה היתה גדולה. היא מיהרה להתקשר עם שאר בני־המישפחה.

כרמלה זבין נזכרה בכלב־הזאב ה־מישטרתי, שהיה שייך לאביה. ממש באותו יום גורלי ביקשה אחת השכנות, אמו של הפסל יגאל תומרקין, לקחת את הכלב לשטח התערוכה הישנה, כדי להביאו לשיעור־אילוף. מרגלית ארקין התנגדה, אך משה, האב, הסכים. ברקה שבה נרצח משה, התחיל הכלב להש־תולל ולרוץ כמטורף ברחובות. מסתבר שכאשר נפל ארקין מתבוסס בדמו נפגע השעון שעל פרק־ידו ונעצר, וכך הוכח שהכלב התחיל להשתולל בדיוק ברגע שבעליו נרצח.

בימי השיבעה סירב הכלב לאכול, וביום השמיני נפטר מצער.

במשך שנים נהגו בני־המישפחה ל־התכנס לזיכרו של אביהם משה, לפי התאריך הנוצרי. השנה היתה חפיפה בין התאריך העברי והנוצרי, וכך קרה שבמיסגרת אירועי ליל־הבדולח ראו בני־המישפחה את הכותרת בעיתון על הירצחו של אביהם.

לאב משה ארקין נולדו ארבעה ילדים.

הבכורה היא כרמלה, סוכנת־נסי־עות, הנשואה ליונה זבין, איש בעל עבר ביטחוני, וכיום פנסיונר של חברת החשמל, ולהם שתי בנות. אורלי ה־בכירה נשואה לצלם האמנותי הנודע בארי פרידלנדר, ולהם שתי בנות, עליה ונהרה. אורלי בת ה־36 היתה ידועה כאחת הבחורות היפות ביותר בבוהמה התל־אביבית של שנות ה־70 המוקדמות. הבת השניה, גילי, היא אם לבת רבת־כישרונות בשם דינור, שהיא כיום בת 10.

האחות השניה היא דרורה אלמוג, אם לשתי בנות, ענת בת ה־33 ורוויטל בת ה־30, הנשואה לרופא אמריקאי שעלה ארצה.

השלישי בחבורת ילדיו של משה ארקין הוא הפנטומימאי הנודע ג'וקי ארקין, גרוש ואב ליונתן־משה ארקין בן ה־22, שחקן מוכשר המופיע באחרונה באחד מתשדירי־השרות בטלוויזיה.

הצעירה מבין ילדיו של משה היא גליה ארקין.

לא רבים זוכרים שגם כרמלה זבין היתה מפורסמת בשנות ה־60 בחברה התל־אביבית, ובאחת מרכישותיה ה־

גליה בליל־הכלולות (1961)
„התחתנתי לא בגלל הכסף ולא בגלל האהבה..."

גליה עם סמי־דייוויס (1968)
„אם ג'וקי אומר, הוא בטח יודע..."

מפורסמות רכשה שימלת־פאר של סוראייה, אשתו השניה של השאה ה־פרסי.

משה ארקין
סוות בלי־להבדולח

ג'וקי מצא בעל

גליה ארקין, הצעירה בבנות המישפחה, הגיעה לצרפת באופן מיקרי. היא נסעה לבקר את אחותה כר־מלה, שהתגוררה בצרפת באותן שנים, ושם הכירה את בעלה הראשון, מהנדס־הנפט הצרפתי מוריס כרמל. הנישואין היו קצרים, וכשנשאלה גליה מדוע נישאה לו, השיבה: „התחתנתי עם מוריס כרמל כדי להרגיז את אברהם איוונירי!" אברהם איווניר היה אחד מבעלי חנות־היוקרה המפורסמת ב־רחוב דיזנגוף, וגליה היתה חברתו במשך זמן־מה.

נישואיה השניים היו לאיש־העסקים הצרפתי אלברט כהן, שנפטר השנה בגיל 68.

כאשר נישאה גליה ארקין למיליונר הצרפתי, היא הצהירה: „התחתנתי איתו לא בגלל הכסף ולא בגלל אהבה. מה שהמריץ אותי להינשא לו היתה ה־עובדה שאחי אמר לי שזה גבר אמיתי, גבר בשבילי. ואם ג'וקי אחי אומר, הוא בטח יודע מה שהוא אומר."

גליה נהגה להגיע ארצה לחופשות ארוכות, כשמדי פעם היא מחוללת שערוריות. הקסם האישי, בתוספת ה־נתונים הטיבעיים שלה, גרמו לכל הגברים סביבה להתרגש יתר על המידה ולחזר אחריה במרץ, למרות ש־מרביתם היו כבר בקשרים הדוקים עם נשים אחרות.

אחד מהם היה הפלייבוי של שנות ה־70, רפי שאולי, שכבר היה נשוי עם מנדי רייס־דייוויס. זו ניסתה לבעוט בישבנה של גליה, בטענה שהיא ניסתה להתעסק עם בעלה.

מחזר נמרץ אחר היה רס"ן (מיל') משה ינוקא. במקביל למחזורים האלה היה לה מאהב צרפתי עשיר ביותר, ב־שם ג'ורג' ארואר, בנו של מנהל־בנק צרפתי. משה ינוקא ורפי שאולי התחרו ביניהם על תשומת־ליבה, אך מי שזכה בה היה צייר־החתיכות והחתיך־התורן

„מה שהמריץ אותי להתחתן איתו היתה העובדה שאחי אמר שהוא גבר אמיתי!"

של שנות ה־60, הצייר יורם לוקוב, והיא התחילה אף מציירת בעצמה בסטודיו של הצייר־המחזר.

עם השנים נרגעה גליה ארקין, ואת זמנה העבירה עם בני־מישפחתה ב־צרפת ולחילופין בישראל. נערת־הזוהר הפכה לאם מסורה ולרעיה נאמנה. גם אחרי פרידתם של בני־הזוג הם נשארו בקשרים הדוקים. הבת דניאל העדיפה להישאר בצרפת עם האב, והבן סמי־רייוויס נשאר עם האם בארץ.

גליה גם הפסיקה להסתובב באי־רועים חברתיים, ורק לעיתים רחוקות נראתה, כשהיא מלווה את אחיה ג'וקי.

הקשרים ההדוקים שלה היו עם בני־המישפחה בלבד, שתמכו בה ריגשית ונפשית.

עתה, כשנראה לכאורה שכל ה־עניינים הסתדרו, ושהחיים חזרו למס־לולם הרגיל, נאלצה גליה להתמודד עם מחלת־הסרטן של בתה, עד לסוף הטראגי.

דניאל כהן־ארקין נפטרה לפני שלו־שה שבועות, והותירה את אמה ובני־מישפחתה המומים.

זוהר אוהליאב

דני (דניאלה — אסתר) כהן ז"ל
1960-1988
ולא יהיה עוד כאב......
לויית בתי ואחותי האהובה,
תתקיים ביום: כ' חשון (שני, 31.10.88)
בשעה 11
רח' פינסקר — הרצליה
נפגשים בשער בית העלמין
גליה ארקין-כהן
סמי כהן
והמשפחה

מודעת־האבל
„בתי ואחותי האהובה"

גליה כאשת־חברה (1970)
בעימה של מנדי רייס־דייוויס

גליה וג'וקי במסיבה (1984)
רפי שאולי, משה ינוקא, יורם לוקוב ועוד

— שהח״נו וקיימנו —

(המשך מעמוד 7)

באמריקה היא בבחינת אשלייה, או ל־פחות הגזמה. אך ארצות־הברית שומ־רת לעצמה את העניין הפלסטיני כקלף למיקח עם הסובייטים. היא לא תזרוק את הקלף עכשיו, גם אם ערפאת יחבוש שטריימל. היא תמתין להתפתחות יח־סיה עם מוסקווה.

אחת משתי הגירסות נכונה, ואולי גם שתיהן.

● טוב לישראל!

אולם כל המחסומים והעיכובים ה־אלה אינם אלא זמניים.

הכרזת־העצמאות, אף שאינה אלא צירוף של מילים, שינתה את המציאות מן היסוד.

במציאות הפוליטית יש חשיבות מכרעת לנתונים פסיכולוגיים. ההכרזה הזאת היא נתון פסיכולוגי הנובע מן העובדות והמשפיע על העובדות.

האינתיפאדה תימשך. היא תקבל

אי.פי.

ערפאת באלג׳יר
כמו ארלוזורוב

תנופה חדשה. שום כוח בעולם אינו יכול להפסיק אותה.

יצחק רבין ודן שומרון, שני מצביאים מובסים — תבוסה גדולה מן התבוסה בלבנון, גדולה מן התבוסה ביום־כיפור — ממשיכים להבטיח לעצמם ולנו כי התהדהדה, ארטרטו, הפלסטינים יתייאשו, יתפכחו, יידגעו, יפסיקו.

הכרזות אלה אינן מעידות רק על פשיטת־דגל מדינית־צבאית. במצב דומה היה מצביא רומאי „נופל על חרבו", ויפאני היה מבצע הארא־קירי. בישראל מפספסים.

אך גרוע מזה: הצהרות אלה מעידות על כך שרבין/שומרון אינם תופסים גם כיום, אחרי 11 חודשים ויותר, את מהות ה־אינתיפאדה.

אין הם מבינים כי האבנים והבקבוקים הם תופעות־שוליים, ואילו הערה הקובעת, הבלתי־הפיכה, היא שה־עם הפלסטיני כולו, עד האיש האחרון, מתייצב מאחורי ההנהגה שהכריזה על העצמאות.

מהרגע הזה והלאה מרגיש כל פלסטיני בגדה, ברצועה ובירושלים המיזרחית שהוא אזרח של מדינה פלסטינית כבושה, ויתנהג בהתאם לכך. מי שאינו מבין את המשמעות של עובדה זו אינו מבין דבר.

המדינה הפלסטינית תזכה בהכרה בעולם, מפני שהעובדות הפוליטיות מחייבות זאת. כבר עתה זכתה בהכרה של מדינות שבהן חיים מיליארד וחצי בני־אדם. קרוב היום שבו יכירו בפלסטין יותר מדינות מאשר בישראל. זהו תהליך שאינו ניתן לעצירה, אפשר רק לעכב אותו בכמה מקומות.

אילו הייתי מאמין כי הקמת המדינה הפלסטינית היא אסון לישראל, הייתי עכשיו מודאג מאוד־מאוד. אבל אני מאמין — ותמיד האמנתי — שזה טוב לישראל, לביטחונה ולעתידה. לכן אני אופטימי.

חיים ארלוזורוב אמר, ערב הירצחו, כי טועים מי שסבורים כי מה שטוב לארץ־ישראל רע לפלסטין, ומה שטוב לפלסטין רע לארץ־ישראל.

זה נכון כיום כפי שזה היה נכון אז — ואולי עוד הרבה יותר.

הקמת מדינה פלסטינית טובה לישראל, מפני שאנחנו זקוקים לשלום, ואת השלום אנחנו יכולים לעשות רק עם הפלסטינים. הקמת מדינה פלסטינית וממשלה פלסטינית היא תנאי מוקדם לקידום תהליך זה. על כן, שהחיינו וקיימנו.

---

4 חודשים לפני מותו אמר חגי אשד לדפנה ברק על שימעון פרס:

„זה מעשה שמוק!"

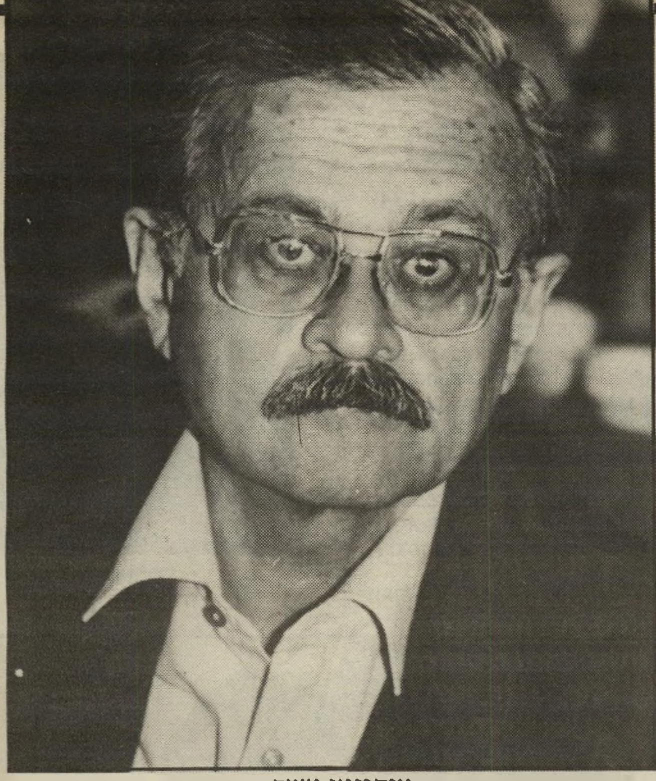

עיתונאי אשד
„המוות שלו היה כל־כך פתאומי"

חגי אשד נפטר ממחלה קשה. אשד, עיתונאי בכיר בדבר, נתן לי לפני יותר מארבעה חודשים את הראיון האחרון שלו. החלטנו אז להשמיט ממנו קטעים מסויימים.

הסיבה־למסיבה היתה אז השלמת סיפרו על איש־המוסד, ראובן שילוח. לכבוד הוצאת הספר לאור ערכו מסיבה ירושלמית עליזה, שכללה את כל החשובים הנכונים במסיבות מעין אלה.

את ההצגה גנב דווקא מוזמן שלא הגיע — שימעון פרס. אשד נחשב כמקורב ביותר לפרס במשך שנים. אשתו, עליזה, אף משמשת כיד־ימינו.

פרס תירץ את אי־בואו באי־חילול השבת (המסיבה נערכה בליל־שבת) — תירוץ די מגוחך בימים שקדמו לבחירות האחרונות, בפרט משום שהמסיבה התקיימה בבית הנמצא בטווח־הליכה ממקום־מגוריו של פרס.

המוזמנים במסיבה הרימו גבה לנוכח התנהגותו של פרס, בייחוד על רקע מצב־בריאותו הרעוע של אשד, שהיה ידוע לנוכחים.

ביום הראשון, ה־10 ביולי 1988, סיפר לי אשד על הרגשתו בכלל ובעניין בריאותו בפרט. הוא היה מאוד מעוניין להתראיין, במיסגרת יחסי־הציבור לסיפרו שעליו עמל. גם תקרית־פרס העיקה עליו.

הוא התעקש לדבר טלפונית, וכשזה לא נראה לי ביקש לשכנע אותי: „מה איכפת לך לדבר בטלפון? בחודשים האחרונים נעשיתי מאוד נות. אני בקושי יוצא מהבית. את חושבת שאני לא רוצה שתראי אותי במצבי? סיפרו לך שהשמנתי? נכון, אני שמן! פירסמו תמונה שלי לא־מוזמן. האם זה מפריע לי? זה פשוט יותר. אם אני יכול שלא לצאת מהבית — אני לא יוצא."

מפה לאוזן סיפרו אז שאשד לקה בסרטן, שמצבו קשה ושהשינוי החיצוני הבולט שחל בו הוא תוצאה של הטיפול שקיבל. על המוות — הטאבו הגדול מכולם! — שוחחנו באמצעות התייחסות לגיבור סיפרו, ראובן שילוח. „המוות שלו," סיפר אשד, „היה כל־כך פתאומי! הוא היה צעיר! הבחור לא הגיע לגיל 50! אני מתקרב לגיל 60.

„נוצרה מצידי מעורבות. נוצרה מין קירבה, חברות, הזדהות ביני לבינו (דמותו של שילוח). הוא בכלל לא חשב על המוות. הוא מאוד הזניח את עצמו. הוא לא היה מודע לכך שהוא לקה במחלה קשה.

„אז לא כתבו על זה, לא דיברו על זה. מה כבר ידעו אז על מחלת־הסרטן? עכשיו קיימת מודעות למחלה. חולה יכול לחיות עוד זמן־מה, עוד כמה שנים. אני לא בטוח אם זה טוב יותר ככה. אני חושב על כך הרבה. אינני יודע."

דווקא על רקע הסתגרותו של אשד בביתו, ומחלתו שלא הותירה מקום לתיקוות, קיבלה היעדרותו של פרס מהמסיבה, שנערכה לכבודו, משמעות־יתר.

„אני אגיד לך מה ששימעון (פרס) לא רצה להגיד בקול. הוא לא בא למסיבה שלי מפני שהיו לו כאבי־בירכיים. לכן לא יכול היה ללכת.

„האם נפגעתי? זאת לא שאלה אם אני נפגעתי — הוא זה שנפגע! לא הרגשתי כמו מישהו שירקו לו בפנים.

„בניגוד למה שאנשים חושבים, אני מזדהה עם שימעון פרס פוליטית, זהו. אני לא חבר שלו.

„את יודעת מה? אני זקן. כבר ראיתי הרבה, במצבי, שום־דבר כבר לא מפתיע אותי. הוא תירץ זאת בקדושת־השבת — כל הנוכחים פרצו בצחוק. זהו מעשה שמוק!

„אני מכיר את שימעון משנות ה־50. הוא עשה שטות גדולה. אין ספק שהיה צריך לבוא למסיבה. לא בא — לא בא. שיהיה בריא. אני יודע שאחר־כך הוא התחרט.

„גם העניין הזה של השבת... דיעותי בעניין זה רחוקות ביותר מדיעותיו. לשם מה הוא היה צריך להתחייב, כשהיה ראש־ממשלה, שלא יסע בשבת? ראובן שילוח, שהיה בנו של רב, היה אוכל שינקן ביום־כיפור ומזכיר זאת בקול רם.

„עליזה (אשתו, מזכירתו של פרס) — אני מניח שהיא נפגעה משימעון.

„לא אגיד לך שאני לא נפגעתי. כל מה שאת חושבת שאני צריך לחשוב, אני חושב! זה היה די צפוי. אחרי מה שעברתי בזמן האחרון, אני לא מופתע לגמרי."

אשד היה בעת השיחה במצב־רוח של „בלי חשבון", ולא הסתיר את פגיעותו. „נפגעתי יותר מכל מיני עמיתים שלנו (כאן הזכיר שמות). יש כבר הזדמנות לעשות לחבר טובה ולפרגן לספר שלו, ומי יודע כמה הזדמנויות כאלה עוד יהיו? אז לא הזמינו אותי להתראיין! זה מרגיז אותי. זוהי שמרקיות מדרגה ראשונה. היו אפילו כאלה שהגיעו למסיבה שלי ולא ניגשו לברך אותי, אפילו לא לחצו לי את היד. פתאום, באמצע המסיבה, שאלתי את עצמי: ,מה א נ י עושה במסיבה?'

„כשאין ציפיות — לא מתאכזבים.

„אני חושב בזמן האחרון הרבה. הורדתי ציפיות. אבל עד כדי כך — לא האמנתי!"

יגאל תומרקין:

איפה השמאל?

הנה קורה דבר גדול.

באלג׳יר מוכרזת מדינה פלסטינית. עם סיינים, בלי טייגים, אך כפי שאמר המשורר: „פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש שהוא עם ומתחיל ללכת."

גם אני קם וקורא בסימטות: „שמאל איכה? יש שכן. לא כל־כך סימפאטי. זה מה שיש. ויש כבר כתובת, צריך לדבר!"

רחובות תל־אביב שקטים וריקים, כמעט כמו בגדה. סוף סתיו ורוח־ים. „שמאל, אייכה?" אני קורא.

אני פוגש את דליה רביקוביץ, והיא שואלת אותי: „ראית את השמאל? אני רוצה להצטרף ליישרכוח של דן בן־אמוץ ועמוס קינן למדינה הפלסטינית!"

עם יד על הלב, אני מודיע לה שגם אני מחפש את השמאל ושוחחתי בטלפון עם יוסי שריד, שחזר מסיבוב־בוקס בטלוויזיה ונתן נוק־אאוט אינטלקטואלי־פוליטי לביבי נתניהו.

„ומה עם המערך?" אני שואל. זאת גוויה מתפוררת. מה שנע זה לא המערך.

„ומה עם היונים?" רבות עם הניצים.

רביקוביץ קירשנבאום
בין החוף ופחי־הזבל

„מה עם המדינה הפלסטינית?" אני שואל את האומה. מה, שואל הישראלי המצוי מן ההגדה. זה שאיננו יודע לשאול. והרשע צועק: ,טרנספר! טרנספר!'

„והתם והחכם?" אני שואל.

„לא כאן!" עונה בת־קול.

„אם תמצא דרך לשמאל ולתיקשורת, תודיע שאני בעד מדינה פלסטינית," נפרדת ממני דליה רביקוביץ בלילה חשוך.

„טוב," אני אומר, וקורא בשופר־ערפל: „שמאל, איכה?"

אני מרים טלפון לקינן חברי. „עמוס, מה עם השמאל? איפה השמאל?" ועמוס אומר לי ברצינות תהומית ומדאיגה: „בזה הרגע פגשתי את מוטי קירשנבאום, ששאל אותי איפה ,שלום עכשיו'."

„אז אינך איש־בשורה?"

„לא," הוא אומר, ומסיים עימי שיחה עצובה.

גם בבוקר, לאור השמש, תפסתי חתיכת־שמאל, שיירים של אידיאל, בין פחי־הזבל לחוף־הים. מה שמצאתי שם, לכל היותר, זאת מיסעדה חדשה או פאב, שבעליהם מודאגים כי חוטבי־העצים ושואבי־המים אינם באים בגלל האינתיפאדה.

ולא סתם אני מזכיר מיסעדות. זה דומה למדינה. בישראל מיסעדה, כמדינה, מנוהלת על־ידי דילטנט חצוף, המשקיע כספים לא־לו בצורה בלתי־מוסרית. וכשאתה אומר לו: „הרי אינך מבין באוכל ולא בניהול!" הוא אומר: „אף אחד כאן לא מבין. נביא כמה ערבים שיכינו נגובים וסלאטים. לא ילך — ננסה במקום אחר. לא ילך - נלך מן הארץ."

פני הדור כפני הכלב, פני העם וראשיו כפני היחיד.

„שמאל אייכה?" יש מדינה בדרך, ופתאום קם אדם בבוקר ומרגיש שהוא עם ומתחיל ללכת...

מאה חמש עשרה מילים על ברווז אחד

北京烤鴨

材料 鴨1隻6斤 滾開水1杯

八角3朵 五香粉1小匙 糖 醋1杯

製法

鴨洗淨拭乾水份把五香粉放入

鴨肚內用滾開水燙淋鴨身多次把

八角糖汁澆淋在鴨身上盡量淋匀

鴨皮將細打結鴨頸然後吊在通風

處乾6小時用烤箱以180°烘烤1小時

即可取出

בתל אביב יש למעלה מ-30 מסעדות סיניות, אבל "ברווז הזהב" יש רק אחד.
בתפריט שלנו תמצא כמאה מנות מעניינות, אבל המנה המעניינת ביותר היא "הברווז הפקיני".
אנחנו עושים אותו בדרך הנכונה: לאט לאט.
איך נהנים מברווז פקין?
או שמכינים אותו בבית לפי ההוראות המדוייקות שבמודעה, או שמרימים את הטלפון 03-491-873 ומזמינים מקום.
אגב: את הברווז הפקיני חייבים להזמין לפחות 24 שעות מראש, לשולחן של לא פחות מארבעה איש.
להשתמע.

ברווז הזהב
THE GOLDEN DUCK

ישראכרט, ידידי

ברווז הזהב, מסעדה סינית רח' משה סנה 93 (דרך הרצליה, רמת השרון). טל. 491873. ליד הכפר הירוק לפני שדרת הברושים

העולם הזה

כלב
אלמוני
לגמרי

הכלב מוקי והשר שריר

רבקה
ואברהם
שריר